PNCpI28/1835.1
PI202
/1835

PI 202
РПСрI 28/1835.1

ЗАБАВНИКЪ

ДИМИТРІЯ ДАВИДОВИЋА

за годину

1835.

У КРАГУЄВЦУ,

У Княжеско - Србской Кньигопечатньи.

Инв. № 32.826

ГОСУДАРСТВЕННАЯ ОРДЕНА ЛЕНИНА БИБЛИОТЕКА СССР имени В. И. ЛЕНИНА

Гласъ вечъ преврви, нити муня сѣва,
Буря на дно морски сурвасе дубльина!
Сладко мати наша данасъ вечъ почива,
Свакъ живъ Творцу лів сузе одъ милина!

Сербія в друга, Сербія с' обнавля!
Старе ране лечи свов одъ Косова,
Што в претрпила, све садъ заборавля;
Сласть прориче станя скупштина іой нова!

Што є было, прошло! Смѣє с' Янъ *) дволичный,
Будућность се смѣє Србу благодатна,
Смѣйс' гроотомъ Србе! видећ' гди ће с' сличный
Садъ дубити жлѣбъ ти сяйна вѣка златна.

„Одъ Бога вамъ здравлѣ свимъ любећимъ Рода!“
Сербія ће цветат' — пастырь по ньой пѣва —
По пландишту быт'ће срећнія намъ стада,
Венце плест'ће младъ Србъ, а и Србска дѣва.

Дозр'о већъ пуполякъ! Нова намъ година
Плодъ одъ прошле болыій садъ већъ показує:
Мишцомъ храбрый Милошъ — среће гле Србина! —
Пре Сербію брани, садъ іой уставъ снує!!! —

Владиславъ Стоядиновићъ.

---

*) По баснословію стары Грка и Латіна Богъ времена Янъ (Янусъ) бывао є представлянъ са два лица, єднымъ гледао є што пролази, а другимъ што ће быти.

КАЛЕНДАРЪ

ЗА

1835 ГОД.

ПАСХАЛІЯ.

Кругъ сунца є ове године . . . . . 1.
Кругъ луне (мѣсеца) или златно число . . . . . 9.
Писмя пасхално . . . . . П
Ново лѣто починѣсе у вторникъ.
Месовѣа имамо 6 недѣля и 6 дана, свега дана . . 48.
Месопустъ (месне покладе) быће Февруарія . . . 10.
Сиропустъ (бѣле покладе) Февруарія . . . . . 17.
40 мученика у суботу 3-ће недѣлѣ поста.
Пасха Хрістова (Ускрсъ) Апрілія . . . . . 7.
Вознесеніє Хрістово (Спасовъ данъ) мѣсеца Маія 16.
Сошествіє свет. Духа (Дуови), Юнія . . . . . 26.
Недѣля всѣхъ Святыхъ и Петрове покладе Юнія 2.
Петрова поста 3 недѣлѣ и 5 дана, свега дана . . 26.
Св. Апостоли Петаръ и Паво (Петровъ данъ) у суботу.
Постъ пресвете Богородице (госпоинскій) одъ 1-гъ до 15-гъ Августа сваке године.
Постъ Рождества Хрістова (божићный) одъ 15-гъ Ноємврія до 25-гъ Декемврія, сваке године.

ІАНУАРІЙ има 31 данъ.

	Вто.	1	Обрѣзаніе Господне.
	Сре.	2	Сілвестра Папы Р.
	Чет.	3	Малахіа и Гордіа.
	Пет.	4	Соборъ 70 Апостолъ.
	Суб.	5	Ѳеопемпта и Ѳеоны.
	Нед.	6	Богоявленіе Господ.
	Пон.	7	Іоанна Крестителя.
	Вто.	8	Георгіа и Емиліана.
☾	Сре.	9	Полиевкта мучен.
	Чет.	10	Григоріа Еписк. Нис.
	Пет.	11	Ѳеодосіа преподобн.
	Суб.	12	Татіаны мученицы.
	Нед.	13	Ермила и Стратон.
	Пон.	14	Саввы Арх. Сербск.
	Вто.	15	Павла Ѳивейскаго.
	Сре.	16	Ап. Петра веригъ.
♎	Чет.	17	Антоніа великаго.
	Пет.	18	Аѳанасіа и Кирілла.
	Суб.	19	Макаріа Египтян.
	Нед.	20	Евѳимія великаго.
	Пон.	21	Максіма исповѣдн.
	Вто.	22	Тімоѳеа и Анастас.
	Сре.	23	Климента Епіс. Агк.
☽	Чет.	24	Преп. матере Ксен.
	Пет.	25	Григоріа Богослова.
	Суб.	26	Ксенофонта и друж.
	Нед.	27	Іоан. Злат. мощ. пр.
	Пон.	28	Ефрема Сиріна.
	Вто.	29	Прен. мщ. Ігнатіа.
	Сре.	30	Велик. Іерарховъ.
	Чет.	31	Кира и Іоанна.

Пунъ мѣсецъ (уштапъ) быће 2-гъ у 10 сатій 33 мін. после подне, време ће принети ладно, а затимъ снѣгъ.

☾

Последня четврть быће 9-га у 10 сат. 13 мін. после подне, доноси лѣпе и ведре дане, но студене.

♎

Новъ месецъ (мена) быва 16-га у 10 сат. 28 мін. после подне, принеће снегъ, а после време ведро.

☽

Прва четврть указаћесе 24га у 8 сат. 25 мін после подне; несносна настае зима.

ФЕВРУАРІЙ ИМА 28 ДАНА.

☺	Пет.	1	Трѵфона мученика.
	Суб.	2	Срѣтеніе Господне.
	Нед.	3	Сѵмеона Богопріим.
	Пон.	4	Ісідора Пілусіотска.
	Вто.	5	Агаѳіи мученицы.
	Сре.	6	Вукола Епіс. Смѵрн.
	Чет.	7	Парѳеніа Еп. Лампс.
☾	Пет.	8	Ѳеод. Страт. и Зах.
	Суб.	9	Нікифора мученика.
	Нед.	10	Харалампіа мучен.
	Пон.	11	Власіа священном.
	Вто.	12	Мелетіа Пат. Ант.
	Сре.	13	Мартініан. и Сим. С.
	Чет.	14	Аѵксентіа препод.
●	Пет.	15	Онисіма апостола.
	Суб.	16	Памфіла мученика.
	Нед.	17	Ѳеодора Тѵрона.
	Пон.	18	Льва Папы Римск.
	Вто.	19	Архіппа апостола.
	Сре.	20	Льва Епіск. Катан.
	Чет.	21	Тімоѳеа преподоб.
	Пет.	22	Обрѣтеніє мщ. Еѵг.
☽	Суб.	23	Поликарп. Еп. Смѵр.
	Нед.	24	Обр. гл. Іоанна крес.
	Пон.	25	Тарасіа Патр. Конс.
	Вто.	26	Порфѵріа Епіс. Газ.
	Сре.	27	Прокопіа Декапол.
	Чет.	28	Васіліа Спостника.

☺

Испуниħесе месецъ (уштапъ ħе быти) 1-га у 0 сат. 16 мін. пре подне, ладно се време продужава, на последку снегъ.

☾

Последню четверть увидиħемо 8-га у 6 сат. 8 мін. пре подне; ова ħе четврть принети мутне облаке, снегъ, а затимъ ведро време.

●

Новъ месецъ (мена) сбыħесе 15-га у 1 сат. 44 мін. после подне; четвртъ ова видисе да ħе быти зимна.

☽

Прва четврть настаħе 23-га у 5 сат. 28 мін. после подне, обеħава топлу кишу.

МАРТЪ има 31 данъ.

	Пет.	1	Евдокіи преподобм.
	Суб.	2	Θеодота Еп. Кирін.
	Нед.	3	Евтропіа мученика.
	Пон.	4	Герасіма преподоб.
	Вто.	5	Конона мученика.
	Сре.	6	Свят. 42 мученика.
	Чет.	7	Священном. въ Херс.
	Пет.	8	Θеофилакт. Еп. Нік.
	Суб.	9	40 Мучениковъ.
	Нед.	10	Кодрата и друг. его.
	Пон.	11	Софроніа Патріарх.
	Вто.	12	Преподоб. Θеофана.
	Сре.	13	Прен. мщ. Нікифора.
	Чет.	14	Венедікта препод.
	Пет.	15	Агапіа мученика.
	Суб.	16	Савіна и Папы.
	Нед.	17	Алексіа чел. Божія.
	Пон.	18	Кирілл. Архіеп. Іер.
	Вто.	19	Хрисанθа и Даріи.
	Сре.	20	Во обители с. Саввы.
	Чет.	21	Іакова Епіскопа.
	Пет.	22	Васіліа пресвутера.
	Суб.	23	Нікона преподоб.
	Нед.	24	Артеміа Еп. Θесс.
	Пон.	25	Благовѣщен. Бдцы.
	Вто.	26	Соборъ Арх. Гавр.
	Сре.	27	Матроны матере.
	Чет.	28	Іларіон. и Стеф. чуд.
	Пет.	29	Марка Еп. и Кирілл.
	Суб.	30	Іоанн. Лѣствичника.
	Нед	31	Упатіа Епіс. Гаггр.

Испуниѣесе месецъ (уштапъ) 2-га у 11 сат. 23 мін. после подне; приноси ведру погоду.

Последня четвртъ ѣе се догодити 9-га у 2 сат. 42 мін. после подне, у почетку показує топло време и лепо, а на последакъ ладно.

Новъ месецъ (мена) указаѣесе 17-га у 5 сат. 57 мін. пре подне; прінеѣе са собомъ кишовито време.

Прва четврть наступа 25-га у 10 сат. 47 мін. пре подне; дне пріятне обеѣава.

АПРІЛІЙ има 30 дана.

	Пон.	1	Преп. Маріи Егѵпт.
	Вто.	2	Тіта чудотворца.
	Сре.	3	Нікити исповѣдн.
	Чет.	4	Іосифа и Георг. Мал.
	Пет.	5	Ѳеодула и Агаѳопо.
	Суб.	6	Еѵтихіа Арх. Кпл.
	Нед.	7	Воскресен. хріст.
☾	Пон.	8	Воскресен. Пон.
	Вто.	9	Воскресен. Втор.
	Сре.	10	Терент. муч. и др.
	Чет.	11	Антѵпы Еп. Пер. Ас.
	Пет.	12	Васіліа Еп. Паріиск.
	Суб.	13	Артемона Священ.
	Нед.	14	Мартіна папы Рим.
●	Пон.	15	Аріст. Пуда и Троф.
	Вто.	16	Агапіи, Ірины и Хіо.
	Сре.	17	Сѵмеона Персідска.
	Чет.	18	Іоанна учен. Гр. Дек.
	Пет.	19	Іоанна ветхопещ.
	Суб.	20	Препо. отц. Ѳеодор.
	Нед.	21	Іаннуар. и Алексан.
	Пон.	22	Ѳеодора Сѵкеота.
☽	Вто.	23	Георгіа Великом.
	Сре.	24	Саввы стратилита.
	Чет.	25	Еѵаггеліста Марка.
	Пет.	26	Свящм. Васіліа Е. А.
	Суб.	27	Сѵмеона сред. Госп.
	Нед.	28	Іасона и Сосіпатра.
	Пон.	29	Святыхъ 9 мучен.
	Вто.	30	Іакова брата Іоанна.

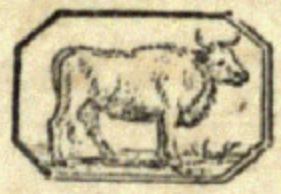

Пуну свѣтлость месеца (уштапъ) увидиѣемо 1-га у 8 сат. 32 мін. пре подне; преѣашня погода времена іошть се продужава.

Последня четврть сбыѣесе 8-га у 0 сат. 29 мін. уютру; време ће быти топло, а на концу изобилно кише.

Новъ месецъ (мена) указаѣесе 15-га у 10 сат, 37 мін. у вече; време ће быти топло, и починѣ грмити.

Прва четврть настаће 23-гъ у 11 сат. 59 мін. у вече; обећава пріятно време.

Пунолуніе (уштапъ) быће 30-гъ у 4 сат. 30 мін. после подне; приноси топло време.

МАЇЙ има 31 данъ.

	Сре.	1	Пророка Іереміи.
	Чет.	2	Аѳанасіа Пат. Алек.
	Пет.	3	Тімоѳеа и Лавры.
	Суб.	4	Препдмучц. Пелагіи.
	Нед.	5	Ирины мученицы.
	Пон.	6	Іова Многострадал.
☾	Вто.	7	Акакіа мученика.
	Сре.	8	Іоан. Евраг. и Арсен.
	Чет.	9	Исаіи и пр. мщ. с. Нік.
	Пет.	10	Ап. Сімона Зилота.
	Суб.	11	Мокіа и Меѳ. Еп. Мор.
	Нед.	12	Епіфаніа и Германа.
	Пон.	13	Глукеріи мученицы.
	Вто.	14	Ісідора мученика.
●	Сре.	15	Пахоміа великаго.
	Чет.	16	Вознесеніе Христ.
	Пет.	17	Андроніка Апост.
	Суб.	18	Ѳеодота мученика.
	Нед.	19	Сщм. Патрік. Е. Пр.
	Пон.	20	Ѳалалеа мученика.
	Вто.	21	Констант. и Єлены.
	Сре.	22	Василіска мучен.
☽	Чет.	23	Міхаила Еп. Сѵнад.
	Пет.	24	Сѵмеона на дивнѣй.
	Суб.	25	III. обр. глав. Пред.
	Нед.	26	Сошест. св. Духа.
	Пон.	27	Духовный Пон.
	Вто.	28	Нікити Еп. Халк.
	Сре.	29	Муч. Ѳеодос. дѣвы.
○	Чет.	30	Ісаакіа обит. Далм.
	Пет.	31	Апос. Ерміа и Ерм.

☾

Последня четврть быти ће 7-гъ у 11 сат. 55 мін. пре подне; време пређашнѣ четврти се продужава.

●

Новъ месецъ (мена) наступа 15-га у 2 сат. 49 мін. после подне; обећава млогу кишу.

☽

Прва четврть настає 23-гъ у 9 сат. 22 мін. пре подне; у почетку киша, а на последку топло време.

○

Испуниѣсе месецъ (уштапъ) 30-га у 0 сат. 2 мін. уютру; принеће пріятно време съ кишомъ.

ІУНІЙ има 30 дана.

	Суб.	1	Іустіна муч. філос.
	Нед.	2	Нікифора П. Конст.
	Пон.	3	Лукілліана мучен.
	Вто.	4	Митрофана Патр.
	Сре.	5	Дороѳеа Еп. Тврска.
☾	Чет.	6	Висаріона чудотвор.
	Пет.	7	Ѳеодота Еп. Агк.
	Суб.	8	Ѳеодора стратил.
	Нед.	9	Кврілла Архіеп. Ал.
	Пон.	10	Тімоѳеа Еп. Прус.
	Вто.	11	Варѳоломеи и Варн.
	Сре.	12	Онуфріа великаго.
	Чет.	13	Мученицы Акvліны.
●	Пет.	14	Елісеа прор. и Меѳ.
	Суб.	15	Амоса пр. и К. Лазар.
	Нед.	16	Святаго Тvхона.
	Пон.	17	Мануила и Савела.
	Вто.	18	Леонтіа мученика.
	Сре.	19	Іуды брата Господ.
	Чет.	20	Меѳодіа Епіс. Пат.
☽	Пет.	21	Іуліана муч. Тарсій.
	Суб.	22	Евсевіа Еп. Самосад.
	Нед.	23	Агрvпіны мученицы.
	Пон.	24	Рождество Іоан. Кр.
	Вто.	25	Февронін мученицы.
	Сре.	26	Преподобн. Давіда.
	Чет.	27	Сампсона странно:
◐	Пет.	28	Кvра и Іоанна безср.
	Суб.	29	Ап. Петра и Павла.
	Нед.	30	Соборъ 12 апостолъ.

☾

Последня четврть починѣсе 6-га у 1 сат. 23 мін. уютру; време благопріятно іоштъ се продужава.

●

Новомесечіе (мена) сбыѣсе 14-га у 5 сат. 37 мін. уютру; благопріятно време и далѣ се продужава.

☽

Прва четврть настае 21-га у 3 сат. 58 мін. после подне; у почетку ведро, а после изобилна киша.

◐

Пунъ месецъ (уштапъ) быѣе 28-гъ у 7 сат. 53 мін. пре подне; време прошасте четврти продужавасе.

ІУЛІЙ ИМА 31 ДАНЪ.

	Пон.	1	Космы и Даміана.
	Вто.	2	Положеніе ризы Бцы.
	Сре.	3	Ѵакінѳа мученика.
	Чет.	4	Андреа Крит. Архіеп.
☾	Пет.	5	Аѳанасіа Аѳонскаго.
	Суб.	6	Сісоа великаго.
	Нед.	7	Ѳомы и Акакіа.
	Пон.	8	Прокопіа великомч.
	Вто.	9	Пагкратіа Еп. Таѵр.
	Сре.	10	45 муч. въ Нікон. Ар.
	Чет.	11	Еѵфиміи мученицы.
	Пет.	12	Прокла и Іларіа.
●	Суб.	13	Соборъ арх. Гавріи.
	Нед.	14	Акѵлы апостола.
	Пон.	15	Кирѵка и Іулітты.
	Вто.	16	Аѳиногена свящмч.
	Сре.	17	Маріны великмчц.
	Чет.	18	Ѵакінѳа и Еміліан.
	Пет.	19	Макріны сест. в. В.
☽	Суб.	20	Пророка Илін.
	Нед.	21	Сѵмеона и Іоанна.
	Пон.	22	Маріи Магдалины.
	Вто.	23	Трофіма и Ѳеофіла.
	Сре.	24	Хрістіны мучениц.
	Чет.	25	Успеніе свят. Анны.
	Пет.	26	Ермолаа священмуч.
◐	Суб.	27	Пантелеимон. вел.
	Нед.	28	Прохора и Ніканора.
	Пон.	29	Каллініка мученика.
	Вто.	30	Сілы и Аггел. Десп.
	Сре.	31	Еѵдокіма праведна.

☾

Последня четврть настае 5-га у 5 сат. 0 мін. после подне; биће жарко време.

●

Мена сбиће се 13-гъ у 6 сат. 31 мін. после подне; у почетку лепо, а затимъ облачно време съ кишомъ.

☽

Прва четврть настае 20-га у 9 сат. 0 мін. у вече; обећава изобилну кишу.

◐

Пуполуніе (уштапъ) биће 27-гъ у 4 сат. 55 мін. после подне; приноси одвећь пріятну топлоту.

АVГУСТЪ има 31 данъ.

	Чет.	1	Происхож. честн. ✝
	Пет.	2	Мощи св. Стефана.
	Суб.	3	Ісаакіа и Фаvста.
☾	Нед.	4	7 Отроковъ во Ефес.
	Пон.	5	Еvсvгніа мученика.
	Вто.	6	Преображ. Христ.
	Сре.	7	Домет. Пулхеріи Ц.
	Чет.	8	Еміліана Еп. Кvзіч.
	Пет.	9	Матеіа апостола.
	Суб.	10	Лаvрентіа архідіак.
●	Нед.	11	Еvпла муч. и діакон.
	Пон.	12	Фотіа и Анікиты.
	Вто.	13	Максіма исповѣдн.
	Сре.	14	Міхеа пророка.
	Чет.	15	Успеніе Богород.
	Пет.	16	Святаго убруса.
	Суб.	17	Мvрона мученика.
☽	Нед.	18	Флора и Лаvра муч.
	Пон.	19	Андреа Стратил.
	Вто.	20	Самvила пророка.
	Сре.	21	Ѳаддеа апостола.
	Чет.	22	Агаѳоника мученик.
	Пет.	23	Луппа мученика.
	Суб.	24	Еvтvха священмуч.
○	Нед.	25	Варѳол. ап. и Тіта.
	Пон.	26	Адріана и Наталіи.
	Вто.	27	Пімена преподобн.
	Сре.	28	Моvсеа Муріна.
	Чет.	29	Усѣкн. Іоан. Крест.
	Пет.	30	Алексан. и Іоан. Па.
	Суб.	31	Чест. пояса Богор.

☾

Последня четврть починѣ 4-гъ у 10 сат. 32 мін. пре подне; време врло жарко обѣћава.

●

Новъ месецъ (мена) быће 12-гъ у 5 сат. 38 мін. уютру; време жарко продужvесе.

☽

Прву четврть видиѣемо 19гъ у 2 сат. 9 мін. уютру; жарко време іоштъ трає.

○

Пунолуніе (уштапъ) сбыћесе 26-гъ у 4 сат. 7 мін. пре подне; приноси топле дане.

СЕПТЕМВРІЙ има 30 дана.

	Нед.	1	Сумеона и Марѳы.
	Пон.	2	Маманта и Іоан. П.
☾	Вто.	3	Анѳіма и Ѳеоктіст.
	Сре.	4	Вавулы Еп. и Моус.
	Чет.	5	Захаріи пр. и Елісав.
	Пет.	6	Евдоксіа мученика.
	Суб.	7	Созонта мученика.
	Нед.	8	Рождество Богород.
	Пон.	9	Іоакіма и Анны.
●	Вто.	10	Минодоры и Митр.
	Сре.	11	Ѳеодоры Александр.
	Чет.	12	Автонома свящ.
	Пет.	13	Корниліа сотника.
	Суб.	14	Воздвиж. чест. ✝
	Нед.	15	Нікиты великомуч.
	Пон.	16	Евфиміи великомуч.
☽	Вто.	17	Софіи и чадъ єя.
	Сре.	18	Евменіа Еп. Гортв.
	Чет.	19	Трофіма и Савватіа.
	Пет.	20	Евстаѳіа великмуч.
	Суб.	21	Кодрата апостола.
	Нед.	22	Фоки и прор. Іоны.
	Пон.	23	Зачатіе Іоанна крес.
◐	Вто.	24	Ѳекл. и Сим. К. Серб.
	Сре.	25	Евфросинін Препод.
	Чет.	26	Престав. Евраг. Іоан.
	Пет.	27	Каллістрата муч.
	Суб.	28	Харітона Препод.
	Нед.	29	Куріака отшелн.
	Пон.	30	Григоріа в. Арменіи.

☾

Последня четврть биће 3гъ у 5 сат. 1 мін. пре подне; у овой ће се четврти време нѣшто измѣнити.

●

Новъ месецъ (мена) почиње 10-га у 3 сат. 43 мін. после подне; обећава благопріятне дане.

☽

Прву четврть имаћемо 17-га у 8 сат. 24 мін. пре подне; у почетку лепо време, а затимъ слѣдоваће киша.

◐

Пунъ месецъ (уштапъ) настаје 24-га у 6 сат. 17. мін. после подне; време прошасте четврти продужавасе.

ОКТОВРІЙ има 31 данъ.

	Вто.	1	Покровъ Богород.
☾	Сре.	2	Кѵпріана и Іустіны.
	Чет.	3	Діонѵсіа Ареопаг.
	Пет.	4	Іероѳ. и Стеф. Щил.
	Суб.	5	Харітіны мученищ.
	Нед.	6	Ѳомы апостола.
	Пон.	7	Сергіа и Вакха.
	Вто.	8	Пелагіи и Тарасіи.
	Сре.	9	Іаков. Ап. и Стеф. Д.
●	Чет.	10	Ев.ламніа мученика.
	Пет.	11	Філіппа апостола.
	Суб.	12	Прова, Тараха муч.
	Нед.	13	Карпа и Папѵлы.
	Пон.	14	Параскеѵы Прен.
	Вто.	15	Евѳіміа и Лукіана.
☽	Сре.	16	Логгіна мученика.
	Чет.	17	Осіи пророка.
	Пет.	18	Луки Ев.аггеліста.
	Суб.	19	Іоиля пророка.
	Нед.	20	Артеміа великомуч.
	Пон.	21	Іларіона преподоб.
	Вто.	22	Аверкіа Епіс. Іерап.
	Сре.	23	Іакова брата Госпо.
◐	Чет.	24	Ареѳы мученика.
	Пет.	25	Маркіана и Март.
	Суб.	26	Димитріа великмч.
	Нед.	27	Нестора мученика.
	Пон.	28	Терентіа, Арсеніа А.
	Вто.	29	Анастасіи мученищ.
	Сре.	30	Зинов. и Милут. К.
	Чет.	31	Стахѵа, и Ампліа.

☾

Последня четврть настаће 2-гъ у 11 сат. 9 мін. у вече; у почетку мразъ, а затимъ лепо време ће быти.

●

Новъ месецъ (мена) указаћесе 10-га у 1 сат. 45 мін. ююутру; починѣ лепымъ временомъ; а затимъ быће ладно.

☽

Прва четврть наступа 16-гъ у 5 сат. 3 мін. после подне; у почетку кишу, а после зиму приноси.

◐

Пунъ месецъ (уштапъ) быва 24-гъ у 11 сат. 32 мін. пре подне; четврть ће ова ладна быти.

НОЕМВРІЙ има 30 дана.

☾	Пет.	1	Космы и Даміана.
	Суб.	2	Акиндіна и Пигасіа.
	Нед.	3	Акепсімы и Іосифа.
	Пон.	4	Прп. Іоанікіа Вел.
	Вто.	5	Галактіона и Еписг.
	Сре.	6	Павла Архіеп. К.
	Чет.	7	33 Мучен. въ Меліт.
●	Пет.	8	Міхаила Архістр.
	Суб.	9	Онисифора и Порф.
	Нед.	10	Ераста и Олимпа.
	Пон.	11	Мины, и Стеф. Деч.
	Вто.	12	Іоанна милостиваго.
	Сре.	13	Іоанна Златоуста.
	Чет.	14	Філіппа апос. и Пок.
☽	Пет.	15	Гуріа, постъ р. Хр.
	Суб.	16	Матѳеа Евангелст.
	Нед.	17	Григоріа Епіскопа.
	Пон.	18	Платона и Романа.
	Вто.	19	Авдіа пророка.
	Сре.	20	Григоріа Декапол.
	Чет.	21	Входъ Богородицы.
	Пет.	22	Філимона апостола.
◐	Суб.	23	Амфілох. Еп. Іконій.
	Нед.	24	Екатеріны великм.
	Пон.	25	Климента Папы Р.
	Вто.	26	Алипіа Преподобн.
	Сре.	27	Іакова Персянина.
	Чет.	28	Стефана Новаго.
	Пет.	29	Парамона мученика.
	Суб.	30	Андреа первозванна.

☾

Последня четврть наступа 1-гъ у 3 сат. 45 мін. после подне; мутно време съ ладномъ кишомъ обећава.

●

Новолуніе (мена) показаће се 8-га у 11 сат. 46 мін. пре подне; време ладно приноси.

☽

Прва четврть настає 15-гъ у 5 сат. 2 мін. уютру; време одвећь ладно обећава.

◐

Пунъ месецъ (уштацъ) биће 23-гъ у 6 сат. 52 мін уютру; починѣ студенымъ временомъ, а по томъ снѣгъ.

ДЕКЕМВРІЙ има 31 данъ.

☾	Нед.	1	Наума пророка.
	Пон.	2	Аввакума и Уроша.
	Вто.	3	Софоніа пророка.
	Сре.	4	Варвары великомуч.
	Чет.	5	Саввы освященнаго.
	Пет.	6	Святаго Ніколаа.
♒	Суб.	7	Амвросіа Епіс. Мед.
	Нед.	8	Патапіа Преподоб.
	Пон.	9	Зачатіе Богородиц.
	Вто.	10	Ермогена и Іоан. Д.
	Сре.	11	Данінла Столпника.
	Чет.	12	Спѵрідона Еп. Тріт.
	Пет.	13	Еѵстрат. и Аѳксен.
☽	Суб.	14	Ѳѵрса, Левкіа и Філ.
	Нед.	15	Елеѵѳеріа священм.
	Пон.	16	Аггеа пророка.
	Вто.	17	Данінла пророка.
	Сре.	18	Севастіана мучен.
	Чет.	19	Воніфатіа мучен.
	Пет.	20	Ігнатіа Богоносца.
♓	Суб.	21	Іуліанін мученицы.
	Нед.	22	Анастасіи великом.
	Пон.	23	10 мучен. въ Критѣ.
	Вто.	24	Еѵгеніи мучен.
	Сре.	25	Рождество Хріст.
	Чет.	26	Соборъ Богород.
	Пет.	27	Стефана Архід.
☾	Суб.	28	Дву тму мученикъ.
	Нед.	29	14 тысящъ младенц.
	Пон.	30	Анѵсіи мученицы.
	Вто.	31	Меланіи Преподоб.

☾

Последня четврть указуссе 1-га у 6 сат. 2 мін. уютру; приноси врло ладно време.

♒

Новолуніе (мена) быва 7-гъ у 10 сат. 31 мін. у вече; зимно време продужавасе, на послед-ку снегъ.

☽

Прва четврть указуѣсе 14-га у 8 сат. 50 мін. увече; при-носи мутно време и снегъ.

♓

Пунолуніе (уштапъ) быће 21-гъ у 5 сат. 31 мін. после подне; време ће у овой четвр-ти врло ладно быти.

☾

Последня четврть наступа 28-гъ у 1 сат. 57 мін. после подне; млогій снегъ обећава.

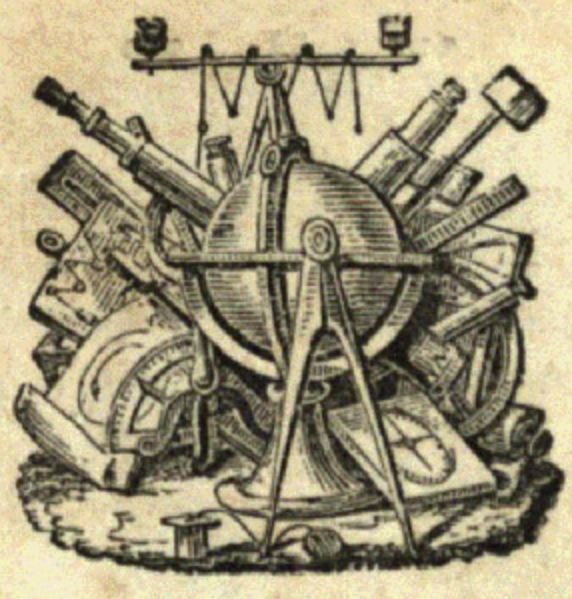

АСТРОНОМИЧЕСКО ПРЕДСКАЗАНІЄ

НА ГОДИНУ ХРІСТ. 1835.

О зими.

Зима се започела іоштъ 10-гъ Декемврія прошасте 1834 године, сирѣчь кадъ е сунце у небесный знакъ козерога ступило, и найкраћій данъ а найдужу ноћь причинило; продужавасе зима до 9-гъ Марта ове године.

О пролѣћу.

Пріятно свима пролеће починѣсе мѣсеца Марта 9-гъ, кадъ сунце у небесный знакъ овна ступи, и у овой години првый путъ данъ и ноћь равне чини.

О лѣту.

Прекрасно лѣто започинѣ 10-гъ Юнія, кадъ сунце у небесный знакъ рака наступи, и найдужій данъ, а найкраћу ноћь причинява.

О єсени.

Пріятна єсень настає 11-гъ Септемврія, кадъ сунце у небесный знакъ вѣсій (теразія) ступи, и опетъ по другій путъ данъ ноћи раванъ чини.

О уштрбима (помраченіяма) Сунца и Мѣсеца.

Ове године ће се догодити три помраченія у смотренію землѣ наше, сирѣчь два сунчана и єдно мѣсечно. Но одъ овы ће се єдно само

Библиотека Матице Српске у Новом Саду

на оризонту (зрѣнику) наше землѣ увидити моћи, и то мѣсечно помраченіе.

Прво помраченіе сунца догодиће се ноћу међу 14-мъ и 15-мъ Маія, кое ће у цѣлой южной Америки и Африки а и у Аравіи видимо быти; у Европи пакъ нарочно у Спаніи и Неаполю.

Друго помраченіе мѣсеца, и то почастно, догодиће се 29-гъ Маія, и видимо быти у цѣлой Европи.

Треће помраченіе мѣсеца появиће се ноћу међу 7-ымъ и 8-мъ Новембрія; и видиће се у Африки и на западной страни Европе.

ПАМЕТОДОСТОЙНИ ДАНИ,

кое Сербія, кромѣ осталы недѣльны и празничны дана, сваке године обштенародно слави:

1.) Данъ цвѣтій сваке године, у кои є 1815-те године Князъ Милошъ Обреновићъ противу Солиманъ-Паше усто, и садашнѣму стању Сербіе основъ положіо.

2.) Данъ 22-гій мѣсеца Новембрія, у кои є Султанскій Хатишерифъ одъ 1833. године у Крагуєвацъ донешенъ.

3.) Данъ 30-тый мѣсеца Новембрія, или данъ Св. Првозваногъ Андреє, у кои є Султанскій Хатишерифъ одъ 1830. године Народу Српскому на Врачару читанъ, а Князъ Милошъ бератъ наслѣдствености Княжескогъ достоинства съ оца на сина приміо, Султанскомъ ерваніомъ огрнутъ быо, и после у цркви Бѣоградской одъ Митрополита Антима светимъ міромъ помазанъ.

4.) Тодорова Субота, као данъ роѣенія Князя МИЛОША.

РОДОСЛОВІЄ СУЛТАНОВО.

Свепресвѣтлѣйшій и Державнѣйшій Великій Императоръ Отоманскій, Краль Лѣпотнѣйшій Мекскій и Мединскій, Защититель Светогъ Єрусалима, Краль и Императоръ пространны Областій, населѣны у европейскимъ и асіатскимъ странама и на бѣломъ и црномъ мору, Свѣтѣйшій, Державнѣйшій и великій Императоръ, Султанъ, Ханъ и Падиша, двадесетдеветый владѣтель одъ племена Османова, двадесетшестый великій Султанъ, и двадесетпрвый Калифъ, Султанъ синъ Султана, и Краль синъ Кралѣва, Султанъ **МАХМУДЪ-ХАНЪ ДРУГІЙ**, синъ Султана Абдулъ-Хамидъ-Хана, роѣенъ **20. Юлія 1783**, а ступіо на престолъ **28. Юлія 1808.** године.

СИНОВИ:

Султанъ Абдулъ-Меџидъ, роѣенъ **28. Априла 1823** године.
Султанъ Абдулъ-Азисъ, роѣенъ **8. Февруара 1830** године.

КЋЕРИ:

Салиха-Султана, роѣена **16. Юнія 1811**, удата **1834.** за Халилъ-Пашу.
Хадире-Султана, роѣена **5. Септемврія 1825.**
Адиле-Султана, роѣена **21. Маія 1826.**

ОСТАЛИ ГЛАВНИ

ВЛАДЪТЕЛЬИ ЕВРОПЕЙСКІИ.

А. ЦАРЕВИ.

1. РУССІЯ.

НИКОЛАЙ (ПАВЛОВИЋЪ) 1., Императоръ Сверусійскій, и пр. Покровитель Сербіє, роѣенъ 2. Юлія, 1796; послѣдовао старіемъ брату Александру 1. на престолу Русійскомъ 1825. год. — Обытава у С. Петербургу.

2. АВСТРІЯ.

ФРАНЦЪ (ІОЗЕФЪ КАРЛЪ) 1., Императоръ Австрійскій и пр. роѣенъ у Флоренцу 31. Јануарія, 1768; слѣдовао Оцу своемъ Леополду II. на престолу Австрійскомъ, 1. Марта, 1792. год. — Обытава у Бечу.

Б. КРАЛЋЕВИ.

1. ФРАНЦУСКА.

ЛУДВІГЪ ФІЛІППЪ 1., краль Францускій, Херцогъ Орлеанскій, роѣенъ 6. Октовр. 1773, ступіо на престолъ 9. Августа, 1830. год. — Обытава у Паризу.

2. ВЕЛИКА БРІТАННІЯ.

ВІЛХЕЛМЪ IV., краль Енглезкій, а такођеръ и Хановеранскій, ро-ђенъ 21. Авг. 1765, почео владати 28. Юнія, 1830. — Обытава у Лондону.

3. ПРАЙСКА.

ФРІДРІХЪ ВІЛХЕЛМЪ III. Краль Прайскій, ројенъ 3. Августа, 1770; влада одъ године 1797. — Обытава у Берлину.

4. ШПАНІЯ.

ИСАБЕЛА II., Кральица Шпанска, ројена године 1831; влада подъ намѣстничествомъ своє матере Христине, удовице покойногъ Фердінанда VII. одъ месеца Августа 1833. — Обытава у Мадриду.

5. ШВЕДСКА И НОРВЕГІЯ.

КАРЛЪ ІОАННЪ XIV., Краль Шведскій и Норвегскій, ројенъ 26. Јануарія, 1764; влада одъ 5. Февр. 1818. год. — Обытава у Штокхолму.

6. ДАНІЯ.

ФРІДРІХЪ VI., Краль Данскій, ројенъ 28. Јануарія, 1765; ступіо на престолъ године 1808. — Обытава у Копенхагену.

7. ПОРТУГАЛСКА.

ДОННА МАРІЯ II., Кральица Португалска, удата за Херцога Лајхтенберга, съ коимъ заєдно влада одъ 1-га Декемврія 1834. — Обытава у Лиссавону.

8. САРДІНІЯ.

КАРЛЪ АЛБЕРТЪ, краль Сардінскій, ројенъ 1798. године, ступіо на престолъ 8. Новємвр. 1831. — Обытава у Турину.

9. НЕАПОЛИТАНСКА И СІЦІЛІЯ.

ФЕРДІНАНДЪ II., краль Неаполитанскій. ројенъ 12. Јануарія 1810, ступіо на престолъ 8. Новємвр. 1830. — Обытава у Неаполю.

10. БАВАРІЯ.

КАРЛЪ ЛУДВІГЪ АВГУСТЪ, краль Баварскій, рођенъ 25. Августа, 1786. — Обытава у Мынхену.

11. ВЫРТЕМБЕРГЪ.

ФРІДРІХЪ ВІЛХЕЛМЪ II., рођенъ 27. Септемврія, године 1781, ступіо на престолъ кралѣвства Выртенбергскогъ 1816. год. — Обытава у Штуттгарду.

12. САКСОНІЯ.

АНТОНЪ КЛЕМЕНСЪ, краль Саксонскій, рођ. 17. Декемвр 1755. влада одъ год. 1827. — Обытава у Дрезди.

13. ХОЛЛАНДІЯ.

ВІЛХЕЛМЪ I., краль Холландскій, Прінцъ Оранскій, рођенъ 24. Августа, 1772; почео владати 1813 године. — Обытава у Хаагу.

14. БЕЛГІЯ.

ЛЕОПОЛДЪ I., Кралъ Белгійскій, Прінцъ Кобургскій, изабранъ за краля 1831. године. — Обытава у Брыслу.

15. ГРЕЦІЯ.

ОТТО I., Краль Грчкій, Князъ Баварскій, рођ. 1817. влада одъ 1833.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ У НОВОМ САДУ

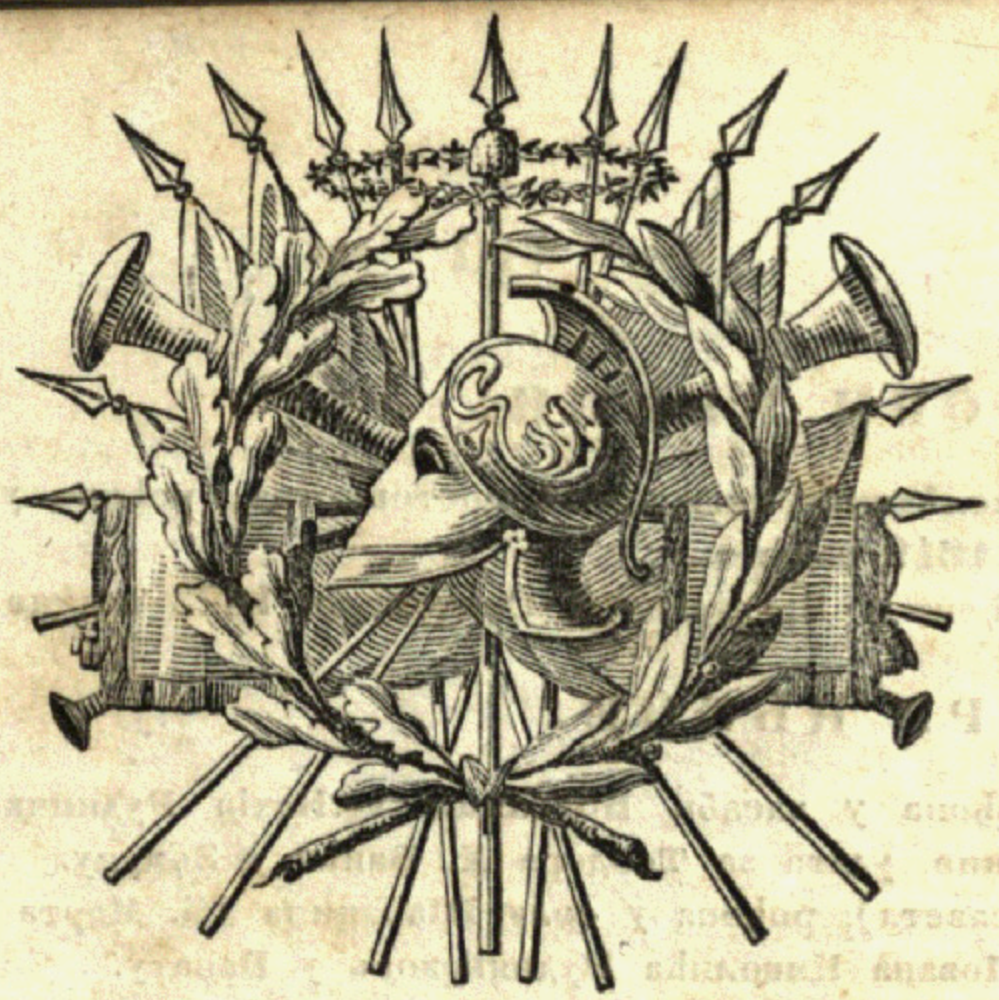

РОДОСЛОВІЄ КНЯЗА МИЛОША.

МИЛОШЪ ТЕОДОРОВИЋЪ ОБРЕНОВИЋЪ ПРВЫЙ, владѣтельствуюћій Князъ Србскій; роћенъ у селу Добриньи у Нахіи Ужичкой, на Ѳеодорову суботу одъ прилике **1784** године; предузео правленіе Сербіе мѣсеца Априлія **1815** године; признанъ торжественымъ актима народнымъ одъ **1817** и **1827** године за Княза; а потврћенъ за наслѣдственогъ Князa съ оца на сина бератомъ Султана Махмуда Другогъ одъ **3.** Августа **1830** (**7.** Ребюлъ-Евеля **1246** по турскомъ календару): и **30.** Ноємврія исте године огрнутъ у Бѣограду Султанскомъ херваніомъ одъ везира Бѣоградскогъ Хусеинъ-Паше и царскогъ, на то посланогъ, комисара Лебипъ-Ефендіе; а получіо рескриптомъ Н. В. Императора Николая Првогъ одъ **18.** Ноємврія крстъ свете Анне првогъ степена, украшенъ Императорскомъ круномъ, а **30**-га Септемврія **1834.** великій орденъ Султана Махмуда Другогъ.

СУПРУГА.

Любица Милошева Обреновићева, княгиня Србска, роћена у селу Царевићима у Нахіи Рудничкой, одъ прилике у среди месеца Септемврія **1788** године, одъ племена Вукомановића.

СИНОВИ НЬИНИ:

Миланъ, наслѣдникъ княжескогъ достоинства, роѣенъ у Крагуєвцу 7. Октоврія 1819 године.

Міяило, роѣенъ у Крагуєвцу 4 Септемврія 1823 године.

КЋЕРИ НЬИНЕ:

Петрія, роѣена у касаби Брусницы у Нахіи Рудничкой, 24. Юнія 1808 године, удата за Теодора Х. Баића у Земуну.

Савка (Єлисавета), роѣена у селу Шаранима 16. Марта 1814 године, удата за Іована Николића Рудняйскогъ у Банату.

БРАЋА КНЯЖЕСКА, НЬИНЕ СУПРУГЕ И ДЋЦА.

Іованъ Теодоровићъ Обреновићъ, Великій Сердаръ Рашскій; роѣенъ 1787 године.

Круна, супруга Іована Обреновића, роѣена у селу Бершићима Нахіє Рудничке одъ прилике 1798.

Єфремъ Теодоровићъ Обреновићъ, роѣенъ на Теодорову суботу 1790.

Томанія Антонієва, супруга Єфрема Обреновића, роѣена у Ядру одъ прилике 1800.

Милошъ, синъ ньинъ, роѣенъ у Шабцу 13. Новємврія 1829.

КЋЕРИ НЬИНЕ:

Єлена и Симка, близнакинѣ, роѣене 24. Апрілія 1818. удате прва за Константина Хадію у Земуну, а друга за Іована Германія у Бѣограду.

Анка, роѣена 20. Марта 1821.

Єкатерина, роѣена 27. Юлія 1826.

Стана, роѣена 12. Марта 1828.

ПРЕСЕЛЕ

ДИМИТРІЯ ДАВИДОВИЋА

съ

рускога, францускога и немачкога єзика изъ: Кньиге Новоселья, Арнода, Мармонтела, Еберхарда, Енгла, и Шиллера.

ШКОЛА ОЦЕВИМА.

Не има оца, кои не бы одъ свегъ срца желіо, да му дѣца срећна буду и имућна; но велика є несрећа по свакога родителя, кои не може самъ да настои о воспитанію њиномъ; а воспитаніе — важнія є ствар и претежнія одъ све среће и имања, коя дѣцы после родителя остаю.

Тимантъ имао є єдинца сина; майка надене му име Господина Волнія одъ землѣ, кою є отацъ купіо. Волній быо є одъ природе врло лѣпа стаса и любка образа, оштроуманъ и добра срца. Но хвала материьой нѣжности, срећне ове склоности буду наскоро изштећене, и Волній, бывшій у дѣтињ-

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ У НОВОМ САДУ

ству найбольимъ дѣтетомъ, постане у петнайстой своіой години малымъ вѣтрогоньомъ. Штогодъ є дарова вѣтрогоньства могло измислитисе, све му є майка уливала у главу, а ни найманѣгъ дара, кои бы быо полезанъ. А на што бы му и было, да є даре полезности сисао? То є за оца нѣгова добро было; отацъ нѣговъ морао є и даню и ноћу радити, како бы кою пару спечаліо и обогатіосе; а Господину Волнію было є доста, да зна само уживати благороднымъ начиномъ зной очинъ. Улилису му то правило, да му никадъ не треба, да се мѣша съ себи равныма, но све да гледа или веће одъ себе, или ниже люде, кои ће му крозъ прсти гледати, што є богатіи одъ ньи, само да плаћа за ньи увеселѣнія. Тимантъ быо є човекъ врло уреданъ, и ніє хтѣо да ласка будалаштинама и вѣтрогоньству сина свога, но майка ніє већъ знала, како выше да му угађа. Знала є, но чиниласе и невѣшта, да є Волній деветнайсте своє године већъ до тога дошао, те є и кућу на страни за себе држао, и служителя, а найпосле и любезницу свою имао; само є захтѣвала одъ нѣга, да све то у потаи ради, да небы отацъ како за то дознао, пакъ да се не нађе увређенъ, што му синъ весело и забавно живи. Кадъ бы отацъ одъ послова своій доспѣо, те видіо, како му раскошно синъ живи, пакъ бы хтѣо, да га посавѣтує, а майка бы га свагда бранила и правдала и самымъ измышлѣнымъ изговорима

кодъ оца. Кадъ бы говоріо майцы: „а на што Волнію, да зна играти по баловыма, заръ самь се я зато онолико мучіо за нѣга?“ а она бы га одговарала, да игранѣ по баловыма принадлежи къ првымъ препорукама младића. Кадъ бы отацъ говоріо: „я немогу никако да постигнемъ, на што младу човеку онолико одѣвены служителя?“ а майка бы му одговорила: „та съ тимъ є скопчано вниманіе свѣта на нашега сина, когодъ жели, успѣти у свѣту, треба, да живи и мало сяйно.“ Кадъ бы отацъ рекао: „а што є сину нашемъ, те све после поноћи кући долази, а майка бы му одговорила: „зато што се мѣша са одмѣнным госпоћама, а ове не иду рано легати.“ Ни єданъ одъ овы изговора ніе быо Тиманту поволянъ; но, да бы само кућа была мирна, воліо є и оћутити, и санзволити. — Међу тимъ сянъ нѣговъ газіо є све то выше у заблуђенія свакогъ рода, и заблуђенія, кима се младежъ нѣговы година безъ обзира предае. Но заръ є суђено было, да особита обстоятельства наступе, и да га науче памети, и одврате одъ заблуђенія?

Сестра Волніева Лукіяна была є у манастиру нѣкомъ на воспитанію; и имала є другарицу єдну, именомъ Анђелику, коя є остала безъ майке, пакъ не могла сбогъ велике младости своє водити куће, већъ буде послана одъ оца у манастиръ, да се учи донде, докле іой се срећа каква не яви. Година бу-

дући Лукіянины, а и характера нѣнога, наскоро се упозна съ овомъ, и сдружи. Ова се трудила, утирати сузе, коє є Анѣелика за майкомъ ронила. Майка іой улила основанія мудрости и благонаравія, учтивости и човечества, любве къ истини, и чистосрдечія. Гдигодъ є само могла чинити добра коіой одъ осталы своій другарица, чинила є, сама є себе жертвовала, а ньима є уговлявала; млого пута говорила бы Лукіани, да су ньи две млого срећніе и богатіе одъ осталы другарица, пакъ да іой є често тешка та неједнакость, и да се чисто стиди, што є срећа онако зло подѣлила своє дарове.

Лукіяна буде обаяня чертама срца Анѣеликина, и трудиласе, да ю пригвозди себи свимъ свезама чувствительности. Доће време, да Лукіяна изиће изъ манастира; зато іой рекне єданъ путъ: „може быти, да ћемо се скоро разставити, и Богъ зна, оћемо ли се кадъ и видити; ова помисао узнемирує ме и онесрећава; но пало ми є нѣшто на умъ, ако и ты одобришъ; — дай, да ти доведемъ єданпутъ брата мога, да га видишъ, красанъ є, као уписанъ, и пунъ дарова ума.“ — „Но и врло є младъ, одговори іой Анѣелика, младъ и раскошанъ на своє године; чини ми се, да га є майка твоя врло мазила.“

Кадъ Волній доће къ Лукіяни, а она уведе га у сборну собу, гди є и Анѣелика съ ньомъ была.

Волній претрне савъ, видившій онакву красоту, пакъ стане по моди извіятисе и превіяти, и у очи ю хвалити, и сравньивати съ овомъ и съ ономъ одъ госпођа, съ коима є ручао, илʼ вечерао, или съ коима є ишао у театеръ, и водіо ій подъ руку, и надвишавати надъ свимъ осталыма како стасъ и образъ нѣнъ, а тако и све поступке нѣне. Докʼ є онъ све ово на душакъ говоріо, донде га є сматрала Анђелика очима сажалѣнія; а после му рекне: „Вы мислите Господине! да ове Ваше рѣчи нису ни найманѣ увредне: тако знайте, да прво чувствованіе, коє треба честна жена кому да уліе, то є боязльивость, да учтивости не повреди, и да се она лица само даю безъ разлога и у очи хвалити, коя су безстидна и безсрамна.“ Одъ тогъ доба ніе се Волній выше усудіо, о ньой говорити, већъ о своимъ коньма, о своимъ пріятельима, о ручковима и вечерама, и о протуйствама. Лукіяна опази, да се Волній постидіо одъ Анђеликины рѣчій. . — Како Волній отиде, а Лукіяна упыта Анђелику, како іой в братъ нѣнъ поволянъ. И она іой одговори: „штета, штета, што су га овако рано іошт' покварили.“ — „Но и преиспуњенъ в милокрвности,“ рекне Лукіяна — „А и пунъ вѣтрогоньства“ одговори Анђелика. — „Но поправиће се“ — „А неће, то ніе дано нѣговымъ годинама, и слабо ко поправлясе одъ порока, кои су кому повольни и у другу наравь прешли.“ — „Но видіо те є, и залю-

бићесе у тебе, и, ако те узлюби, опаметићесе.“ — „А я опетъ не желимъ тога, и ненадамсе тому.“

Волній є већъ мисліо, да га Анђелика люби, како є съ њимъ говорила. Мало га є и жацнула првымъ рѣчма, коє му є изговорила; ніє была ни одъ великога рода, а майка му є све говорила, да треба, да узме благородну дѣвойку за жену; но опетъ зато желіо є, често вићати ю.

Коликогодъ бы се пута вићао съ Анђеликомъ, никада га ніє ова оставляла безъ мудрога кога совѣта. Єданпутъ му каже изрекомъ: „Ваша сестра желила бы, да се мы двоє узмемо, но я нисамь никако рада тому; и то да Вамъ кажемъ, я самь тога мнѣнія, да самь рођена, да доброга човека усрећимъ, но видимъ изъ свію Ваши рѣчій и изъ свегъ Вашегъ владања, да Вы ниете онакавъ, као што бы я желила да сте, пакъ да моимъ мужемъ будете; Вы ниете благонаравни; будите само подобни Вашой сестри у свему, пакъ ћемо се онда о далѣму разговарати. Доклегодъ Вы будете сами себе хвалити, доклегодъ будете поноситисе умомъ и красотомъ Вашомъ, донде ниете подобни Лукіяни; погледайте нѣно владанѣ, нѣне рѣчи, нѣна дѣла, и нећете черте єдне наћи, коя бы прекомѣрна, высокоумна, и надувена была; она се никада и ни предъ кимъ не хвали, никада се не узвышава надъ равныма себи.“

Но Волній ніє ништа упамтіо ни одъ овы рѣчій. Опіенъ кадомъ ласкателя своій, и преваренъ и плѣнѣнъ младомъ нѣкомъ волшебницомъ, ніе ни видіо, да су сва увеселѣнія, коя му се одъ ньи чине, за паре продавана. Овако похотльива мекушность єстъ найжалостнія болесть, у кою може младъ човекъ пасти. Кромѣ тога све му є тешко, све мучно; найманѣ дужности умораваю га одма; и онда се држи, да є найсрећніи, кадъ у непрестаномъ веселю и лагаріяма живи, и када га єви слушаю, а кадъ нейма ни одъ кога зашто снебыватисе. — Кадъ се опетъ састане съ Лукіяномъ, а онъ стане тужити іой се на Анѣелику, како га є изгрдила, и како му є рекла, да є неблагонараванъ. „Пакъ, подскакуюћи, рекне сестри: какво благонаравіе тражи она одъ мене у моимъ годинама? Заръ я нисамь благонараванъ? Та да доће само, да іой кажемъ.“ У тай ма доће Анѣелика; и Волній се сбуни и понизи, кадъ му стане говорити о добродѣтельи и разуму, и о опасности и стидности порока. Онъ се іоште упираше, и опетъ вѣтренясто подскакуюћи, противъ нѣны основанія благонаравія. А она му безъ свакогъ околишеня рекне: „Заръ се и не стидите, помислити на женитбу, и саставитисе съ чистомъ и цѣломудреномъ душомъ, а имаюћи душу жигосану и оскврнѣну найнедостойніомъ склоностю? Какву важность има у Вашимъ очима срце покварено пороцыма, конма се Вы хвалите? заръ

мислите, да мы не чувствуємо дражестій честности, стидльивости, и безазлености? Я и не мислимъ, да ћу се икадъ дати любити човеку, кои милує ствари безстидне. Вы сте човекъ богатъ, но и раскошанъ; и морате быти выше разстроєнъ, него ико другій. Но немойте да клонете духомъ, што Вамъ овако говоримъ. Вы мислите, да ме любите, и я то желимъ; може быти, да ће Васъ то довести до тога, те ћете се іошт' потрудити, да и Вы будете човекомъ, достойнымъ почитанія. Ено Вамъ жива примѣра! Отацъ Вашъ не има ни єдногъ преимущества, конма се Вы поносите, и ено га опетъ, гди є даровима ума, полезнымъ и отечеству нѣгову и самому нѣму, до тогъ дошао, те ужива найвыше почитаніе. Оно є човекъ, и рѣдакъ човекъ; кадъ будете достойни нѣга, онда ћу се и я радовати, и быти достойна Васъ.“

На ове рѣчи стане Волній даватисе у замишлѣніе. Но пріятельи и пріятельице нѣгове извуку га и опетъ изъ ньи, и стану доказивати му, да є то будалаштина и права крайность, оженитисе, и быти вѣрнымъ супругомъ. И Волній закунесе, да неће ићи выше къ Анѣелики. Но не проћу нѣколико дана, и опетъ се промѣни; никако не бы быо расположенъ, кадъ є не бы два три дана видіо. Толико є заблуђеніе човека, кои се преда раскошной похотльивости: И плѣнѣнъ, и обаянъ мудростію, и дражестима любведостойне оне дѣвойке, како одъ нѣ отиде, а онъ

заборавля и опетъ све, и пада и опетъ у заблуђенія, одъ коій га є она застидила.

Никому ніє добро, изгубити майку свою. Но кадъ Волнію нѣгова умре, ко є быо несрећніи одъ нѣга? Већь є предвиђао, да ће му се пресушити изворъ луды нѣговы трошкова; Но и опетъ ніє му на умъ падало, да се мане свега, што є пре радіо. Єдинацъ будући у оца, онако богата, надаосе да ће и нѣму доћи време, быти богатымъ, а младъ човекъ наћиће у Парызу увѣкъ убитачну лакость, узимати новаца у заямъ на будуће своє иманѣ.

Међу тимъ почне му отацъ старити, и желити, да се и онъ єданъ путъ одмори одъ дуги своій трудова, а синъ да предузме дѣла нѣгова. Дозове сина, и почне му говорити о томъ. Но Господинъ Волній одговори му: „нисамь за то.“ — „А оно не бы л' воліо Волній, да будешъ войникомъ?“ — „Ни тому немамъ склоности, а и рођенѣ моє необвезує ме къ тому.“ — А да ниси радіи, быти свештеникомъ?“ — „О ни найманѣ, непреодолиму мрзость имамъ противъ тога.“ — „Да шта бы хтѣо да будешъ?“ — „Моя майка, одговори Волній, желила є увѣкъ, да получимъ чинъ, кои дає благородство, кои не веже човека ни къ чему, и кои се може и у Парызу водити.“ — „Добро, добро синко! рекне му Тимантъ, гледаћемо, и я ћу іошт' о тому мислити, такавъ чинъ быо бы славанъ. А у себи помисли: Да, да! како си

радъ синко! да живишъ безпосленъ и у лѣности; но неће ништа быти одъ тога, ако само узмого, препетићу ти у тому; чинъ, да чинъ, кои даѥ благородство, а кои не веже човека ни къ чему, лѣпа заиста и удобна стварь. Ты да лѣнюѥшъ, а я да се трошимъ радећи и бринећисе? Охо мой брайко! почекай мало; ако се и ѥсамь касно тому сетіо, но сва брига да ми буде, обяснити владанѣ сина, кои ми ничегъ другогъ не обећава, већь саму скорбь и печаль; онай, кои милуѥ безпосленость, оному су мили и сви пороцы, кои се изъ нѣ рађаю.“

Но како се опечали Тимантъ, кадъ дозна, да ѥ синъ нѣговъ опіенъ гордостю и огрезао већь у вѣтрогоньству; да држи милостнице и ласкателѣ, да даѥ части и театре, и да се игра карта, коима ће се скорымъ временомъ упропастити. „То ѥ моя погрѣшка, рекне бѣдный отацъ, моя, моя, и ничія другогъ, я треба да ю и поправимъ. Но коимъ начиномъ? Волній се већь навикао раскошу и вѣтрогоньству, а вкусъ порочности напредуѥ ѥднако нагонити младу ону луду? та побѣћиће ми. Неодобрити трошкова ни дугова нѣговы? тимъ бы обезчестіо сама себе, а и угушіо бы у пониженой души нѣговой и самый никъ честности. Затворити га? то ѥ іошт' горе и жешће. А хвала Богу, ніѥ ни дошао іошт' до тога, да га закони лишаваю права, быти слободнымъ; а и они родительи были бы само одрођени, кои бы строжіи

были одъ самы закона. Међу тимъ онъ лети у своју пропасть. Шта да радимъ садъ? како да га исчупамъ изъ бездне, у коіой га видимъ? — Дай да идемъ къ источнику, изъ кога є ово зло произишло. Богатство моє и новцы, они су му главу занели; да є рођенъ одъ оца сиромаа, и онъ бы быо и смиренъ, и радинъ, и мударъ. Тому є лѣкъ простъ, и већъ самъ се рѣшіо, употребити га.“ Таки стане уређивати добро своє тако, да остане самъ у нѣму, независимъ, и слободанъ. Кромѣ землѣ Волнейске и кромѣ куће у вароши, све остало иманѣ нѣгово было му є у листоноши (портфеиллю); пакъ се постави у редъ и са свимъ своимъ корреспондентима. Кадъ све ово овако уреди, а онъ се врати єданъ данъ савъ забринутъ кући. Синъ и пріятельи нѣгови чекалису га, да дође, пакъ да сѣдну за ручакъ; сви се зачуде, шта є Тиманту, те є онако забринутъ и невесео. Єданъ одъ ньи ніе могао да отрпи, већь га запыта, шта му є. — „Чућете, дайте само, брже да ручамо, имамъ важне и озбыльске ствари, да свршимъ.“ Ручаю у найдублѣмъ ћутаню; а по ручку опростисе Тимантъ съ друштвомъ, узме сина своґъ са собомъ, и затворисе съ ньимъ у собу. „Волній! рекне му, имамъ рђаве вѣсти да ти кажемъ, но треба храбро да подносишъ несрећу свою. Я самъ ти синко! пропао. Две трећине могъ иманя пропалесу ми на две лађе, ков су заквачене одъ непріятеля; а вѣро-

ломство єдногъ одъ оны, къ коима самь имао повѣреніе, одузело ми є половину осталогъ иманя. Садъ ми є сва жеља моя пропала, да те видимъ богатымъ. Срећомъ те іошт' нисамь млого дужанъ људма, и онымъ, што ми є іошт' претекло одъ могъ кораблѣкрушенія, одкупићу іоште землю Волнійску, коя важи двадесетъ иляда франака прихода; съ овымъ приходомъ можемо излазити на край. Истина, да є ово страшанъ ударацъ, но ты си іоште младъ, іошт' се можешъ и подићи. Я се нисамь показао недостойнымъ повѣренія моій корреспондента, моє име имаће може быти, іошт' кредита у Европи; но я самь већь престаріо, не могу садъ на ново почети, да течемъ. Тако треба, ты да поправишъ несрећу оца свога. Я самь іоште съ манѣ новаца започео, него што ћешъ ты имати; а съ честностію, радиностію и моимъ поученіяма моћићешъ лако доћи далѣ и одъ мене.“

Какогодъ што се путникъ кочи, кадъ му громъ предъ ногама удари, тако є Волній укоченъ стояо и заблену̀тъ. „Шта, викне, отацъ мой упропашћенъ, и неможе му се више помоћи?“ — „Ты си ми сине! іошт' єдиный источникъ мой, ни у кога другогъ не уздамсе, до у тебе; гледай, и мислисе самъ о свему, пакъ дођи, да ми кажешъ, да и я могу равнатисе сходно нашой несрећи.

Наскоро разнесесе гласъ о овому догађаю. Кућа у Парізу буде дана подъ кирію, а коньи и кола

буду продана. Само єдна кола, смирена постойбина, трапеза умѣрена, и єданъ служитель уреданъ, све то показивало є пропасть имања Тимантова. Ніє готово нужно, ни казати, да се число пріятеля Тимантовы знатно умалило. И Волнієви буду тронути оваковомъ промѣномъ; єдни су жалили за особитомъ ономъ нѣговомъ кућомъ; други, што неће имати гди, више ручавати; трећи су му грдили и ружили оца, што є онако невѣштъ био, пакъ изгубіо све своє иманѣ; четврти су му само назвали: „помоз' Богъ!“; а пети су му се укланяли съ пута, кадъ су га видили. Сама любезница, коя се нѣговымъ даровима обогатила, ніе хтѣла, више да га види; „не иди ми, пише му у писму, на очи, знашъ, како самъ чувствительна, пакъ не могу те гледати опала и ядна. Садъ текъ спадне Волнію мрежа, кою є имао на очима. „Шта є то было одъ мене? рекне у себи, — шта самъ я то чиніо? како ћу проводити далъій животъ мой? Ахъ! та заслужуємъ све укоре на свѣту! колико мученія имамъ да поправимъ! Идемъ къ сестри моіой.“ Ніе смѣо да рекне, къ Анѣелики.

И Лукіяна буде тронута гласомъ, кои іой донесе отацъ о своіой пропасти. „Ніе ми стало за мномъ, стане бѣдна плакати, ніе ми стало за мномъ, я самъ добро, хвала Богу; а да човекъ буде срећнымъ далеко одъ осталога свѣта, млого му и нетреба; но шта ћете Вы почитаємый оче! радити? шта

ли Волній?“ — „Не мойсе млого ни печалити ћерко! за насъ, одговори іой отацъ; я се нисамь ни родіо у богатству, но стекао самь га после. А синъ мой, ако буде мударъ, имаће іоште доста иманя; ако ли не буде, а оно како му Богъ даде.“ Жалость Лукіянина усугубисе, кадъ іой братъ іошт' доће; „не могу те, рекне му, тѣшити, но зовнућу у помоћь Анћелику.“ — Ахъ рекне іой онъ, не зови є, я нисамь заслужіо, да се она прима мога станя. Требало є, да самь ю онда чествовао, кадъ самь био у првому станю; и да самь се онда достойнымъ показао нѣ, кадъ є требало да принесемъ жертве нѣ ради.“ Но Анћелика доће и сама, и найтронительніимъ гласомъ изяви му своє сажалћніє, што є онако био несрећанъ: „то є велика несрећа, веляше му, за Вашега оца, и ову добру дѣвойку, но за Васъ є то, може быти, велика срећа и велико добро. Садъ не треба укоравати Васъ, гди Васъ треба тѣшити; но Вы можете имати одъ пропасти Ваше више драгоцѣнна плода, него што є и само иманѣ было.“ — „Я самь, одговори іой Волній, на зло употребляваo иманѣ оно; небо ме є казнило свирѣпо за то, лишаваюћи ме надежде, добити ону, кою любимъ? Био самь младъ; надамсе, да бы ме и безъ овогъ овако очаяногъ поученія време, любовь, и разумъ учинила достойнымъ Васъ.“ — Видимъ колико сте погружени, настави она, садъ треба чувати Васъ одъ тога, да неизгубите

мужества. Што бы было опасно, да самь Вамъ казала онда, кадъ сте были богати, садъ треба да знате у несрећи. Не знамъ, шта ми є было, или нисамь ни могла зло мислити о брату любезне пріятельице моє, или Вы сте ми сами улили предразсудакъ, но све ми се чинило, да самь крозъ среду погрѣшака и порока Ваши година опазила основаніе добре природе. Срећомъ, те прошасте Ваше погрѣшке не имаю ничега, што бы стидно было у очима свѣта; а путъ чести и добродѣтельи стои отворенъ предъ Вама, и садъ Вамъ є сгодніе, постати онаквымъ, каквымъ Васъ я желимъ, да сте, него што Вамъ є икада пре было. Истина, да є тешко човеку, пасти изъ богатства у сиромашство; истина, да є средина найпохвалнія, и да се човеку врло нискимъ и опорымъ чини, престати быти богатымъ; но и то зло ніе безъ лѣка. Пружайтесе у напредакъ по садашнѣмъ Вашемъ станю; оттреситесе безпослене мекушности, у кою сте се были погрузили; любовь къ радиности нек' Вамъ заузме мѣсто вкуса, забава и увеселѣнія; и, ако ме любите, а оно трудитесе, колико выше одъ Васъ буде зависило, да повратите између насъ равность имања, коє се у женитби тражи. Надамсе, да ће ми отацъ мой, кои ме люби, и кои не жели, да будемъ несрећномъ, оставити слободу, да Васъ донде чекамъ. Ако се, за 6 година одъ данашњега дана, иманѣ Ваше поврати, или ако дође до то-

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ У НОВОМ САДУ

га, да се опорави, онда ће се све препоне поравнити. Ако ли, при свой Вашой мудрости, и при свой штедльивости и радиности Вашой, Вы и опетъ толико будете несрећни, те не успѣте у томъ; а я онда не тражимъ одъ Васъ выше, него да сматрате на своє станѣ. Я самь єдиница у могъ оца, и я самь сама богата; онда ћу я клекнути предъ оцемъ моимъ, и добити допуштенѣ, да накнадимъ почитанія достойному човеку неправду судбине.“ При овымъ рѣчма не могаше Лукіяна да се задржи, да ю не загрли, и не викне: „Ахъ! та єли могуѣно, да има гди овакогъ пренебесногъ духа, кои бы способанъ быо, оволико добродѣтельи показати?“ Волній, савъ разнѣженъ овымъ рѣчма, падне предъ решеткомъ, коє су се прсти Анѣеликини дотакли, на колѣна, и рекне іой: „Вы ми Господично! чините, да ми є и несрећа моя мила; увѣрени будите, да ћу савъ животъ мой употребити, да се удостоимъ, ако буде могуѣно, доброте, коіомъ ме обасипате. Допустите ми, да почесто могу къ Вама долазити, да црпимъ кодъ Васъ мужество, мудрость, и добродѣтель, коє су ми нужне, ако желимъ, быти Васъ достойнымъ.“

Познано намъ є, како є Волній досадъ одлазіо изъ манастира, кадъ бы се разговарао са Анѣеликомъ. Сада пакъ вратисе куѣи и задоволянъ и поносећисе самъ са собомъ, а при томъ и сбунѣнъ и пониженъ, што є пре онако мало познавао цѣну найблагородніе-

га срца, коє є Творацъ сатворіо. Улети у кабинетъ оца свога, и рекне му съ радостю: „Срећа Ваша промѣнилосе, но синъ Вашъ промѣніосе іоштъ выше; и надамсе, да ћете Вы данасъ или сутра благословити небо, што Васъ є посѣтило несрећомъ, коя мене враћа моимъ дужностима и самому себи. Имайте доброту, и поучавайте ме, и чувайте; радинъ и витакъ желимъ быти подпоромъ и утѣхомъ Ваше старости, располажите само самномъ.“ Тимантъ, обаянъ овымъ рѣчма, утан радость свою, и само му похвали овака добра умствованія нѣгова. Таки представи сина свога своимъ корреспондентима, и замоли ій, да и нѣму буду пріятельи, и да му имаю повѣреніє. Обично є, да свак' сажалѣва несрећнике, кои су почитанія достойни, сви корреспонденти нѣгови, тронути несрећомъ нѣговомъ, чисто су држали за честь, да га могу тѣшити.

Садъ и Волній оканесе своґъ имена, и опетъ стане зватисе Тимантомъ; прионе за посао; и ни даню ни ноћу ніє се одмарао, развѣ кадъ бы га отацъ натерао къ тому, пакъ и онда бы ишао къ Анђелики, и преповѣдао іой, колико успѣва у дѣлима своимъ. Анђелика уживала є найвеће увеселѣніє при овымъ преповѣдкама, приписуюћи одъ части сама себи ову промѣну у младому Тиманту.

Када доће єданъ данъ старый Тимантъ къ кћери своіой, и стане іой говорити о брату, како се чо-

векъ са свимъ измѣніо, и како га тѣши подъ старость; а Лукіяна не може да отрпи, већъ му рекне: „А знате ли, кому имамо за све то благодарити, што се братъ мой повратіо къ добродѣтельи? Найлѣпшой и найдобродѣтельніой души, коя дише подъ небомъ, єдиницы кћери Алсимоновой, моіой другарицы и пріятельицы.“ пакъ му преповѣди све одъ края до на край, како є Анѣелика са синомъ нѣговымъ поступала. Тимантъ, разнѣженъ Лукіяниным рѣчма, зажели, познатисе съ Анѣеликомъ. Лукіяна дозове ю, и она изиѣе предъ оца нѣногъ са смиреностю, коя є увеличавала красоту нѣну; „Господине! рекне му, я зависимъ одъ могъ оца; но то є истина, ако онъ узима доброту, оставити ми на волю, да я съ собомъ располажемъ, и ако Вы задовольни будете съ синомъ Вашимъ, то ћу я за славу држати, назватисе Вашомъ кћерю. Пріятельство, коє имамъ къ Лукіяни, улило ми є прву желю мою, почитаніе моє къ Вама умложава ю іошт' већма; и сама пропасть Ваша учинила є, те самъ се све то више заузимала онымъ, чимъ бы се могла накнадити; пакъ, ако є владанѣ сина Вашегъ онакво, какво Вы желите, да є, и какво я мислимъ, да треба, да є, то или онъ био богатъ, ил' не био, я ћу найболѣ употребљніе учинити могъ иманя, ако га съ ньимъ подѣлимъ.“ Єдва се старацъ задржао, да не прсне на овакве рѣчи, и да не одкріе свою тайну; и само іой рекне: „Нисамь вѣровао, да

се може увеличати у души оца єдногъ жеља, видити сина своегъ и мудрымъ и добродѣтельнымъ човекомъ; но Вы даєте нову користность любови очиной. Іоште не знамо, коко ће Богъ съ нама расположити; но то знайте Господично! да ћу Вамъ у свимъ положеніяма могъ живота и до послѣднѣгъ могъ издисая быти признательнымъ.“

Кадъ се врати Тимантъ куħи, а онъ зовне сина, и стане га укоравати, што му ніє одкріо любови своє къ Анђелики, коя є онолико добродѣтельна, и кћи єдногъ одъ стары нѣговы пріятеля. „Нисамь хтѣо, одговори му синъ, товарити и мученія моя на Вашу несрећу, зато нисамь Вамъ ништа о моіой любви говоріо, особито знаюħи, да є иманѣ наше млого манѣ одъ нѣнога, пакъ да ћу ю тешко и получити одъ оца нѣнога.“ — „По времену, рекне отацъ, моћићешъ се и ты приближити къ нѣномъ иманю, иди слободно често къ ньойзи.

Колико є было задовольство Тимантово, видећи данъ на данъ успѣхъ искушенія, на коє є поставіо сина свога. Петъ година дана оставіо га є, те є безъ одмора радіо о опоравлѣнію своегъ иманя, оцѣпившійсе одъ свѣта, и дѣлећи животъ свой измећу кабинета своегъ и сборилища Анђеликина. Кадъ се и пета година наврши, и кадъ види, да му се синъ добро већъ упутіо, и да є старо сѣме порока угушено у нѣму, а старацъ отиде къ Алсимону. „Дра-

гій и старый пріятелю, рекне му, Вы имате прекрасну ћерку, допустите, да іой будемъ провођаціомъ, има добра и сгодна прилика, коя добро стои са иманћмъ. — „Благодаримъ: одговори Алсимонъ, но то Вамъ напредъ іоште кажемъ, да я желимъ имати за зета човека, кои има онолико иманя, колик' и я, и кои ће држати за честь, да се моимъ зетомъ назива; нисамь се я мучіо свега могъ живота, пакъ да найпосле удамъ кћерь мою за човека, кои бы се одъ мене застидіо.“ — „Та такавъ є и онай, кога Вамъ я предлажемъ; и богатъ є, и честанъ и свагда ће Васъ почитовати.“ — „А ко є?“ — „То не могу Вамъ іошт' казати, док' не дођете до мене; дођите ми да при чаши вина поновимо пріятельство одъ четрдесетъ година; дођите, и узмите са собомъ и Анђелику; и моя ћерка, коя є другарица нћна у манастиру, дођиће заєдно съ ньомъ; и онда ћете видити и єдно и друго човека, кои ю проси.

У данъ уреченый Тимантъ и Алсимонъ отиду у манастиръ, узму Анђелику и Лукіяну, и дођу Тимантовой кући. Дође време, да се сѣдне за ручакъ; младый Тимантъ, кои є у кабинету своимъ радіо, зачудисе, каква га срећа снађе, кадъ ій све четверо види, и кадъ види и Анђелику и оца нћна заєдно. Ништа ніє знао о себи, све мисли быле су му смућене, и мал' ніє пао у несвћсть; кушао є, не был' и онъ могао што проговорити, но єзикъ не могаше

ни две извезати. За ручкомъ био є старый Тимантъ тако весео, да су се сви чудили веселости нѣговой. Алсимонъ изгледаше єднако, кадъ ће доћи младићъ, кога му є Тимантъ за зета препоручивао; и у нестрпћенію ономъ рекне младому Тиманту: „лѣпо, красно, лѣпо младый Господине! Вы сте утѣха и подпора оца свога, то є лѣпо, савъ свѣтъ говори явно о радиности и о даровима ума Вашегъ; честанъ и окретанъ човекъ мораће успѣти, и обогатитисе.“ — „Ахъ, привати бесѣду старый Тимантъ, колико времена треба му, докле успѣ у тому, а колишно, докле га расточи? Камо срећа, да самъ у станю, поднети Вамъ моє иманѣ? Мѣсто што Вамъ предлажемъ другогъ за зета, то бы предлагао сина мога, да є моє иманѣ равно Вашему.“ — „И я бы воліо нѣга, одговори Алсимонъ, него никогъ другогъ.“ — „Єл’ то истина?“ — „Єстъ цѣла истина; но знате, кадъ човека наиђу ситна дѣца, а оно треба, да има чимъ и одржавати ій.“ — „Е, викне старый Тимантъ, ако ништа друго не тражите, а оно“ — скочи иза трапезе, уђе у свою собу, вратисе, и настави далѣ: — „ако ништа друго не тражите, а оно погледайте у мою листоносицу, она є добро начичкана, — видећи пакъ Алсимона, гди се чуди — и знайте, да є пропасть моя само єдна басна и моє измишлѣніе; синъ мой покваріосе био са свимъ, мислећи, да є богатъ; пакъ да бы га поправіо и памети научіо, а я нисамъ знао шта радити, него

разнети гласъ, да самь пропао. Измишлѣніе ово дошло ми є добро за рукомъ; видите, како є синъ мой изишао на путъ спасенія, и увѣренъ самь, да му неће више пасти на умъ, вратитисе у пороке младости своє, садъ му се може човекъ повѣрити. Да сине мой! да! и садъ є све оно иманѣ у мене, коє самь имао пре петъ година, узми іоште къ тому, шта смо уштедили за петъ година дана, не трошећи млого, узми, и шта си ты зарадіо, пакъ ћешъ знати, да ниси сирома. И я — окренувшисе къ Алсимону, просимъ Анђелику за сина мога, другогъ младоженѣ не имамъ, онъ се залюбіо у ню іошт' у манастиру вињаюћи ю, и та любовь довела га є до добродѣтельи више, него сва моя измышлѣна пропасть.“ Садъ клекне младый Тимантъ предъ Алсимономъ, а Анђелика, сва преблѣдивши одъ страа и зачуђенія, гди є Тимантъ іоште богатъ човекъ, не смѣђаше да дигне очію. Алсимонъ дигне Тиманта, загрли га, и преда Анђелики, а старому Тиманту рекне: „кои отацъ жели дѣцу свою поправити, и свѣтъ довести у пріятно зачуђеніе, оному сте Вы школа; Вы сте добаръ отацъ, добаръ и уманъ; Вашъ синъ заслужуе, быти срећнымъ човекомъ. Ено му ћерке моє.“

СИНОВНА ЉУБОВЬ.

Трговацъ нѣкій, кому ћемо дати име Лорменила, знао є придобити повѣреніе и почитаніе своій корреспондента. Што є доста рѣдко у човеку, кои за тимъ иде, да стече богатства, то се могло у нѣга наћи, онъ є више почитовао честность него иманѣ: по нѣговому мнѣнію, прво добро на свѣту, и найвыше добро надъ свимъ осталыма была є тишина душе, а нѣ ніе могућно имати ни задржати, како дођешъ до несреће, да морашъ за штонибудъ себе укоравати. Зато и ніе за чудо, што овако мислећи ніе могао Лорменилъ млого добіяти ни стећи; а особито науди му паденіе єдногъ одъ нѣговы корреспондента, кодъ кога му знатна сумма новаца пропадне; као громомъ, буде онъ гласомъ о паденію истогъ корреспондента пораженъ. Садъ му ніе ни стало за тимъ, што є

самъ пао у неволю, колико за тимъ, што му никако ніе было могућно, исплатити дугове своє; надаюћнсе, да ће му у Паризъ доћи помоћь изъ областій, поће у престолный градъ; но и у тому се превари, помоћь му недоће.

Како доће у Паризъ, а онъ отиде брже болѣ къ своимъ корреспондентима, преповѣди имъ сву свою пропасть, и не затаи ни найманѣ маленкости одъ ньи, и опише имъ све своє станѣ гласомъ истине, коя му є морала придобити благоволѣніє. Стане ій молити, да му само даду средства, како бы могао доћи у станѣ, исплатити своє дугове. Ніе было посла, за кои се ніе онъ са жаромъ приватао, судећи, да честанъ човекъ, кои є другомъ дужанъ, не треба ничега да се гнуша, чимъ бы се оддужити могао, и судећи, да є такавъ човекъ везанъ и найтежомъ, но у исто време и найсветіомъ свезомъ на свѣту. Тако ніе имао друге желѣ, ни другога намѣренія, већъ оддужитисе своимъ повѣрительима, да бы то было и съ пожертвованіемъ свога живота. Обећаю му, да ће се старати о томъ, да му учине услугу, за кою се моліо.

Но измећу людій налазисе и людій немилосрдны и неумолимы, кои на зло употреблюю законъ, и єсу варвари, жеднећи выше за златомъ, него што рисови жедне за крвлю. Таквымъ людма да оставишъ на волю, да тераю своє сребролюбіе, докле оће, такви бы поиспродавали своє дужнике съ истомъ ономъ

тврдостю срца, съ коіомъ се продаю Негри у Африцы; пакъ и опетъ ова чудовиштна существа толико су продрзльива, те се називаю и они людма, говоре и вѣрую, да и они имаю вѣру и законъ, и валяю єднако по усты рѣчи честности и правдолюбія. Онако є судбина хтѣла, да и єданъ такавъ човекъ, рудокопацъ, буде повѣритель, кому є Лорменлъ био дужанъ. Сва Лорменлова настоиваня, све молбе, и сва уздисаня и стеняня нису могла да га ублаже и омекшаю; на свако бы му одговарао: „не знамъ ни зашто друго, но или дайте ми новце моє, или ћете доћи у тамницу“ Безполезно му є описао Лорменлъ сву причину своє пропасти, безполезно му є говоріо: „ако мислите Господине! да ћете лишаваюћи ме слободе, добити оно, што є свирѣпа судбина учинила, те сте на мени изгубили, а оно одузмите ми и животъ, и онако ніє ми животъ ништа више, него єдно бреме на свѣту, коє тешко лежи на мени и гняви ме! Но коя полза, да се и живота лишимъ, кадъ ћу умрети, а дуга се опетъ не могу оддужити! А, ако ме оставите слободна, и дате ми на волю, да располажемъ съ моимъ существованѣмъ, а оно несумняйтесе ни найманѣ . . . . я ћу се свакоякимъ начиномъ и изъ свію моій сила трудити, да Васъ намиримъ; я ћу се превратити свачега, што ми жалостна моя судбина наложи; ако буде нужно, орађу и копати и нѣдра саме землѣ, и омочаваћу ій моимъ зноємъ и сузама“ . . . — „Но

ни сузе Ваше ни крвь Ваша, одговори звѣрскій повѣритель надувено и іошт' већма отврднувшій, не могу ми повратити новаца моій; іошт' єданъ путъ Вамъ кажемъ, или ми дайте новце моє безъ одлаганя, или ћу Васъ овай часъ затворити.“

Тако ніє се могао опростити бѣдный Лорменлъ и последнѣга ударца, кои му є угрожавао. Буде окованъ, удалѣнъ одъ супруге, кою є любіо, и одъ шестеро дѣце, за коима є гинуо, одъ све фамиліе, коя ніе ни у кому другому имала подпоре до у нѣму самому. Найстарій синъ нѣговъ, кому є было деветнаєстъ година, и кои є служіо у Кадиѣу кодъ єднога трговца, чуе за оплаканія достойно положеніе оца свога; гласъ овай порази га тако силно, да одма све, што є имао, распрода; скупи малу суммицу новаца, и пошлѣ родителю и виновнику дана своій. Пламенна желя обузме га свега, да дође до оца, и да га утѣши, а да се и свакоякимъ начинномъ постара, како бы разбіо оковъ нѣговъ. И тако пунъ овако благородногъ чувствованія, и незадржавши ни паре за себе, буде принуђенъ, пѣшке поћи на путъ, кои бы свакогъ другогъ устрашіо кромѣ овогъ чувствительногъ сина. Дошавши на мѣсто, одма полети къ оцу, падне му око' врата, и врисне: „Ахъ єдиный Боже! у каквомъ станю налазимъ оца мога!“ — „О небо! викне отацъ, ово є мой синъ, мой любезный синъ, у каквомъ бѣдномъ станю налазишъ оца свога, а у каквомъ си-

ромашкомъ и одрпаномъ долазишъ и самъ! Видимъ, зашто си дошао?“ — „Дужность мою испунити оче! за то самь дошао, и зато самь дошао овако! Та ово ніе никаква жертва за сина, кои Васъ люби, и кога Вы оче! любите! Дайте, да садъ ни о чему другому неговоримо, већъ о Вама самымъ, о Вама самымъ добрый оче!“

Несрећный отацъ преповѣди сину сву свою пропасть и све коракляе, коеє досадъ чиніо, не бы ли гди помоћи нашао. „Пакъ да самь, рекне найпосле, я самъ, кои треба да будемъ жертва судбе, коеє нисамь заслужіо, нек' бы и то было; оружао бы се мужествомъ незамѣрнога живота, и крѣпіо се вѣроисповѣданіемъ, тимъ бы могао подносити громовный овай ударацъ; но мати твоя сине мой! браћа твоя и сестре, у каквомъ положенію мораю они быти, знаюћи мене у оваквому! може быти, да садъ, гди я ово говоримъ, моралису сви подлећи и одъ жалости поизумирати.“ Лормеилъ не могаше далѣ наставити бесѣде своє, плачъ га загуши, и очаяніе, дубоко очаяніе обузме га свега.

И младый Лормеилъ стане дѣлити съ оцемъ жалость, и онъ клоне духомъ, и падне у очаяніе. . . Но на єданъ ма дигне главу, и рекне: „Та не бы ли могао я тронути оногъ варварина и оно чудовиште човечества! Идемъ я кушати ту срећу, идемъ.“ — „Шта сине? пресѣче му отацъ бесѣду,

шта? у томъ станю да му идешъ? у тому одѣлу нужде и сиромашства?“ — „Ништа зато, одговори младићъ, я ћу се славити съ тимъ у очима нѣговымъ, у очима свію. О да свирѣпа човека! . . . та има ли онъ дѣце? Да, да, идемъ управо къ нѣму.“ — Стани сине! привати отацъ, не иди, коя ће ти полза быти, иђи? тимъ ћешъ ми само умложити печаль и стидъ . . . онъ ће те преиспунити псовке и грднѣ и свакогъ рода униженія.“ — „Шта? онъ мене да унизи оче? да ме унизи, кои самъ му дошао, да му говоримъ за онога, кому самъ я животомъ одуженъ? Не противитесе, молимъ Васъ, рѣшенію мому, непротивите му се, заклинѣмъ Васъ и преклинѣмъ, никадъ нећу выше удовлетворити чести, но за Васъ идући, молећи, и подносећи страданія!“

Съ овымъ рѣчима истргнесе младый Лорме-илъ изъ наручія очина, обливши га сузама; и отрчи къ повѣрителю, кому се прияви. Како га овай опази, а онъ погледи га съ негодованіемъ, и рекне му: „По образу Вашемъ судећи, чини ми се, да ми нисте донели дуга мога?“ — „Нисамь, одговори младићь, но . . . донео самь срце, кое жедни за тимъ, да се отвори Вашему срцу. . . Имате ли и Вы дѣце Господине?“ — „Пакъ, упыта га повѣритель, што в Вама до тога? и къ чему Вамъ треба то пытанѣ?“ — „Ако имате и Вы дѣце, одговори Лор-

менлъ, ако сте и Вы отацъ, то погледъ само овогъ сиромашства, у кому самь я предъ Васъ дошао, мора ранити очи Ваше; чуо самь крайность, до кое сте бѣдногъ мога оца дотерали; штогодъ самь имао, све самь таки распродао, и послао оцу, но све то было є врло мало. Зашто свомъ крвлю моіомъ Господине! зашто свомъ крвлю, кою самь я нѣму дужанъ, да не могу да купимъ слободу нѣгову, и да намиримъ жалостный дугъ, кои га є лишіо слободе! Я самь дошао, да Вамъ предложимъ поравнаніе, кое Вамъ може быти полезно. Знате ли Господине! да отацъ мой има жену и седмеро дѣце? знате ли, да бѣдна ова фамилія издише у овай часъ одъ жалости, и одъ нужде? знате ли, да є трудъ оца мога издржавао ньино существованѣ? и да бы радня и трудъ могла она мога найпосле до тогъ довести, да докучи средства, и Васъ подмирити?“ . . — „Разумѣмъ, шта оћете, рекне Повѣритель, Вы бы ради были, да не буде отацъ Вашъ выше у моіой власти? Єлте? . . А мой дугъ?“ . . . — „И Вашъ дугъ, одговори Младићъ, быће у безопаспости. . . Да Вамъ дође садъ ко Господине! пакъ да рекне, я идемъ у тамницу мѣсто старогъ Лормеила?“ — „Кадъ бы быо човекъ, кои може платити?“ привати Повѣритель. Сада клекне младый Лормеилъ предъ ньимъ, и рекне му: „То бы Вамъ было найболѣ ємство, коя бы Вамъ добро стояло, да онъ има волю намирити

Васъ и исплатити. Ево ме предъ Вашимъ ногама Господине! молимъ Вамъ се за ту милость! учините наредбу, да отацъ мой буде пуштенъ, а мене нек' окую мѣсто нѣга; бацыте ме на дно найтамніе тамнице, заклинѣмъ Васъ сузама самога човечества! по ову цѣну нек' се врати отацъ мой къ пораженой фамиліи! онъ ће Вамъ се оддужити Господине! оддужићесе; онъ ме люби силно, преметуће и дрвлѣ и каменѣ, не бы л' само мене овогъ страшногъ затвора опростіо. Нећу се дићи одавде, нити ћу изићи изъ собе, доклегодъ ми то не обећате. . . Тимъ ћете ме преиспунити благодѣяніяма.“ — „И ићи ћете . . ићи у тамницу?“ — „Овай часъ, овай часъ Господине, викне младићъ, отрчаћу, одлетићу у ню. . . Отацъ мой да буде слободанъ! о колико ћу Вамъ зато быти обвезанъ Господине! како ли да Вамъ изявимъ признательность мою — падне и опетъ на колѣна предъ Повѣрителѣмъ, обувати ій съ жаромъ — Вы сте ми найвећій благодѣтель на свѣту! Вама самъ животомъ моимъ дужанъ! . . одковао самъ оца мога!“ . . . — „Айдете, да идемо къ оцу Вашему“, рекне садъ Повѣритель съ маломъ чувствительностю. — „Шта? да нисте опетъ промѣнили плана? Шта ћете кодъ могъ оца? заръ іошт' сирома да страда?“ упыта га Младићъ. „Водите ме, одговори Повѣритель, къ оцу Вашемъ. . . Ваша воля навршићесе, задаемъ Вамъ рѣчь мою.“

Младый Лорменилъ, очаявшій одъ овогъ непредвиђеногъ обртая, ком' се ніе надао, уступи најпосле съ уздисанѣмъ вольи повѣрителѣвой; и одведе га у тамницу. Текъ што Повѣритель опази Лорменла, а онъ полети му у наручіе, и плачући и указујући на младића, єдва могаше да проговори: „Видите л' га, ово є мой побѣдитель, онъ ме є научіо, шта є царство природе, шта ли чувствительности! Синъ Вашъ Лорменлу! повраћа ме къ човечеству, онъ обія оковъ Вашъ. Поитаймо одавде, и бѣжимо изъ овако грозна жилишта.“ Садъ преповѣди му благородно предложеніе синовлѣ. Сви троица предадусе дражести чувствованія, и исплачу сузе, сладке сузе, коє радостю опієна душа пролива! — „Но іошт' нисамь поправіо свію моій погрѣшака, рекне Повѣритель; треба да запечатимо Вашу слободу и наше поравненіе; айдете обоица къ мени на ручакъ!“

Ко ће изразити зачуђеніе, и плѣнѣніе, у коє су и Лорменилъ и Синъ му погружени! Дођу къ Повѣрителю, а овай дочека ій, и уведе у собу, пакъ одма изиђе изъ нѣ, вратисе, и уведе съ собомъ анђела красоте и стидльивости, кому є было около шестнайстъ година: „Ово є, рекне имъ, моя кћи Виргинія, моя єдиница, и она ће ручати съ нама.“

Младый Лорменилъ буде пораженъ као пламеномъ нѣкимъ, већь є Виргинія срцемъ нѣговымъ завладала. Повѣритель постане све то чувстви-

тельнінмъ; устане, уђе у кабинетъ, вратисе, и донесе полице (векселе) Лорменлове све поцђпане у руцы; Лорменлъ зачудисе тому; а онъ му одговори: „Полице ове поцђпане су, и не существую више; мой дугъ оддуженъ є, само самъ хтђо, да Вамъ свђдочбу тога покажемъ. Но тога ніе іоште доста! Виргиніо! нисамъ радъ, да я заповђдамъ твонмъ склоностима; но бы ли ты пошла за овогъ Господина (указуюћи младогъ Лормеила)?“ (Любведостойна Виргинія застидисе и зарумени, тимъ іошт' лђпша буде. Отацъ, видећи то, настави) Надамсе, да ће ти изборъ мой быти поволянъ. А Вы младый Господине! узоре любови и почитанія синовнога къ оцу! бы ли Вы узели Виргинію мою за жену?“ И старый и младый Лормеили клекну предъ Повђрителђмъ на колђна, но немогну ни рђчице да проговоре, толико ій є смела прекомђрность признательности; само имъ потокъ суза полети низъ образе. Найпосле викне младый Лормеилъ: „Шта Господине! зарь да будемъ іошт' и зетомъ Вашимъ?“ — „Да, одговори Повђритель, и зетомъ моимъ, Вы сте ми дали окусити веселя, кога нисамъ никадъ досадъ окусіо; Вы сте ме научили, да богатство не има оваквы састій, коє имаю данашнђ и Ваше и моє дђло! срце оће да ми препукне одъ чувствительности, кою сте ми Вы улили! Како ми є мило, како ли самъ срећанъ, што самъ Васъ могао у нђчему наградити! Жи-

вимо одсадъ сви скупа, будимо одсадъ сви єдна фамилія. Да ми є само, да се што брже сврши свеза, коя ће ми дати зета, когъ ћу любити као рођенога мога сина!“ — Но како се зачуди старый Лорменилъ, кадъ сутраданъ разумѣ, да су сви нѣгови дугови оддужени; одма се сетіо, коя га є рука тимъ благодѣяніємъ обасула! одма потрчи къ Повѣрителю, да му изрази признательность свою. Но овай му рекне: „Немислимо сада ни о чему, већь о вѣнчаню дѣце наше, она ће быти срећа наша.“

Тако се и младый Лорменилъ и Виргинія вѣнчаю, и буду найсрећніи супрузи на свѣту. И сва фамилія участвовала є дуго дуго у кругу ньиномъ слашти любови и пріятельства. — Тако є поступъ добродѣтельнога сина знао преобратити варварина повѣрителя у найблагодѣтельнієга, найчувствительнієга и найсрећнієга човека! Тако умекшава природа стѣну, и укроћує и найжешће рисове!

ОТАЦЪ ПОРОЧАНЪ,

а

СИНЪ ДОБРОДѢТЕЛЯНЪ.

Колико страстій не муче човека на овому свѣту? єданъ се граби за честь, а другій за новце, трећій трчи за разнымъ мечтаніяма, четвртый учисе и даню и ноћу, и свакій одъ насъ готово радъ бы прострети неразсудность свою, глупу суєту и пренебесна намѣреня и преко гроба; а не мислимо, да летећи за пузирима, млого пута и неправеднымъ и порочнымъ начиномъ и на штету ближнѣга нашега докучуємо намѣреня наше суєте. Млоги родитељи грѣше, кои се свакояко, и праведнымъ и неправеднымъ начиномъ, отимаю, да оставе дѣцы и туђе благо. Свако дѣте дужно є, слушати родителѣ своє, природа сама усе-

лила є дѣцы ту дужностъ; но има случаєва, у коима дѣца и нису дужна, нѣи трагомъ родителя своій.

Маркизъ Валменилъ био є єданъ одъ глупы людій, никадъ ніє живіо у себи, већъ све у другима и ближньима; и онъ є дѣліо слабость ума, коіой є већа часть людій подложна, онъ є био сирѣчь врло увѣренъ, да благородство и богатство єсу прва достоинства на свѣту и у судбини людской. „Новаца, новаца, говоріо бы непрестано и у свакой прилицы, дай ми само новаца, они су правый темель среће людске; Истина, да и дарови ума, добродѣтель, срећна сполящность, свойства душевна и умна, сва ова различна благодѣянія судбине, имаю, може быти, такође свою цѣну и важность; но сва се помрачаваю, како се сравне са богатствомъ; єдино богатство дає намъ вещественву важность, оно намъ привлачи почитаніє свѣта, оно намъ утврђує наше существованѣ; иманѣ є правый мѣрацъ почитанія, коє намъ се дає одъ друштва човечія; зато намъ ништа друго не треба на бѣлому свѣту, но гомилати новацъ на новацъ, и иманѣ на иманѣ, то є конацъ свію моій мислій, и свію моій желанія овогъ свѣта.“ — И заиста се показивао Валменилъ врло вѣрнымъ овому плану; свако ютро ишао є непремѣнно на берзу, и тамо є продавао и куповао, одъ чега се само пара могла добити; берза му є была храмъ, кому є онъ найвыше благоговѣнія указивао. Истина, да є выше пута, идући на берзу, сусрѣтао

люде, кои су му очевидно доказали, да є савъ трудъ нѣговъ и сва онолика брига само суєта, но онъ ніє ій слушао, и само є за тимъ ишао, да сабира злато. Онъ ніє тимъ само био задоволянъ, што су га називали найбогатіимъ и найсрећніимъ имаоцемъ знатны добара у предѣлу ономъ, већъ є іошт' и за томъ суєтомъ тежіо, да остави и сина своґъ у сяйному стању; и често су му кратковиди люди ласкали, да є то чувствованіє управ' отеческо, а ніє, већь є єдина суєта, смѣшна спроћу оноґъ чувствованія, конмъ се природа наша праведно поноси.

Увѣренъ будући, да є богатство све и єдино право благо на свѣту, Валмеиилъ ніє био врло тугальивъ у тому, конмъ ће се начиномъ увеличати иманѣ нѣгово; нек' се само умложи, пакъ было то овымъ или онымъ, допуштенымъ или недопуштенымъ, праведнымъ или неправеднымъ начиномъ, то є нѣму было све єдно. Найвыше пакъ био є у тому вѣштъ, те є знао процесе добро водити, и замрсивати плетке на штету другога, а одмрсивати ій на свою ползу. У нѣга є было увѣкъ доста готова новца у сандуку; те зато су му се кланяли сви подчинѣницы правосудія, зато су га и служили съ слѣпомъ ревностю у парницама, коє бы имао; и сасѣди око нѣговы добара и собствени нѣгови поддаиицы былису у непрестаному страу, да ће данасъ или сутра съ ньимъ награнсати.

Но синъ нѣговъ быо є са свимъ другога характера; са красномъ споляшностію имао є и благородну душу; и быо є благодѣтелянъ, и правосуданъ, нит' є быо способанъ, и найманѣ што помислити, што бы было подло, и освѣдочавало унизительно користолюбіе; млого пута уздисао є у дубльини срца свога на наваду ону, коя є вукла родителя нѣгова къ ненаситимой жельи, увеличати и нагомилати имања; но свагда се чувао, да га не подражава, а при томъ стараосе, показивати му свагда и почитаніе, кое є дужанъ отеческому достоинству.

Лориманъ, човекъ одъ стары, но не одъ найбогатіи, фамилія, оснивао є животаренѣ свое и свое фамиліе на маломъ добарцу, кое є было близу едне одъ земаля Маркиза Валменила, овай ніе ни пребывао на ньой. Добродѣтельный онай благородацъ обработавао є очевину свою заєдно са женомъ своіомъ, коя є достойна была нѣга, и са петоро дѣце, три кѣери и два сина. Викторина, найстарія кѣи, плѣнявала є свакога, кои бы ю видіо, красотомъ своіомъ при првому погледу; а, кадъ бы се іошт' загледао у ню, ниси могао већь скинути очію са нѣ, тако се красота нѣна умложавала; милокрвность нѣна не може се оживописати; чувствительность, честность, смиреность, и стидльивость мѣшалесу се съ чертама, кое су се развіяле на лицу младе ове дѣвойке; она

є была и украшеніе и утѣха почитанія достойне своѳ фамиліе.

Честный Лориманъ уживао є добарце оно, благодарећи Творца свога, што га є оставіо у тамному положенію, те слабо ко и зна за нѣга; но неситый и грабльивый Валменилъ, желећи све, гди што у когъ има, прождерати, заборависе, и поведе процесъ противъ нѣга. Ово є био великій ударъ за Лоримана! „Ахъ драгій мой! рекне смућеной своіой фамилій, ако изгубимо процесъ противъ варварскога Валменила, шта ће быти одъ мене? шта л' ће быти одъ васъ свію? ово последнѣ іошт' погружава ме већма, него прво; та и вы и мати ваша млого сте ми миліи одъ самога мене; мало добарце све є, што имамо на овому свѣту. Нека намъ се и оно іошт' одузме, онда намъ ништа друго неостаѳ, већъ да помремо одъ глади.“ При овымъ рѣчима предасе савъ жалости, и супруга, и кћери му, и синови загрле га, и сити се наплачу у нѣгову наручію. „Ваши полюбцы, рекне имъ, умложаваю ми іоште тугу мою, и садъ осећамъ іоште живлѣ мою несрећу.“ — „Но драгій супруже! . . . милый оче! нѣжный оче! — одговори фамилія у гласъ, што се предаѳте таквымъ предчувствованіяма и узнемиреніяма? заръ ніе правосудіе съ наше стране, заръ ће насъ оставити небо „коѳ покровительствуе истину и честно сиромашство?“ — „Истина, да є тако, привати Лориманъ бесѣду, но

често се на зло употреблює правосудіе, а и небо, често куша човека, да л' ће быти постоянъ и у несрећи, те и попушта ю на нѣга. Да Богъ да дѣцо! да се стра мой ни оживотвори!“

Но чега се бояо Лориманъ, ніе могао убоятисе; изгуби процесъ противъ Валменила, и буде отеранъ съ поля, на кому є првый путъ свѣтъ видіо, и на кому се надао, да ће скончати и дане своґъ живота, и съ наслѣдства, коє безчовечный Валменилъ безъ свакога стида и срама спокойно заузме. Бѣдный благородацъ буде принуђенъ, отићи съ женомъ и дѣцомъ у исту варошъ, у коіой є Маркизъ пребывао. Ту нанђу на нѣга сва страшила бѣде и неволѣ; очаяніе, потребе, сиротиня ове фамиліе, жертве, као што є и самъ быо, нужде, страшный овай образъ распара му срце; разболѣсе; и, да бы се навршила мѣра страданія, и єданъ одъ синова нѣговы буде на смрти поредъ нѣга одъ непрестане грознице; и вѣрна супруга и остала здрава дѣца лебдиласу и надъ єднымъ и надъ другимъ са своимъ нѣжностію, коя є бѣдныма свойствена.

Младый Валменилъ быо є войникомъ; и садъ дође къ оцу свому на нѣко време, да га посѣти. Ако и єстъ быо найбольимъ свойствама снабдѣнъ; опетъ ніе быо са свимъ слободанъ одъ свію погрѣшака, коє се обично за младость пригвождаваю; радъ є обожавао красоту женскога пола. Єданпутъ проо-

даюћисе по улицы, опази Викторину, Лориманову кћерь, гди у кућу єдну улази. Плћнћнъ красотомъ лица и стаса, и величественостю хода нћна, зажели, видити ю изъ близа, и уђе у кућу преко пута, гди є имао познанства, дозна, да у оной кући, у кою є мало пре женско єдно ушло, пребыва бѣдна нћка фамилія, коя се бори съ очаяніємъ, но коя у исто време скопчава са несрећомъ и благородство душе. Валменилъ потрчи брже болѣ у исту кућу, и по описанію изиђе на шестый бой, и подъ кровъ, и позна врата, на коя се къ реченой фамиліи иде; застидисе и устраши, помисливши, шта ће рећи бѣдна фамилія, када види непознана младића, гди къ ньой долази, не имаюћи никаква посла. Опетъ зато рѣшисе, одолѣти забуни своіой, и отвори врата. Но какво позоріе наће ту? съ єдне стране лежи на кревету издишућій старацъ, коегъ лице улива найвеће почитаніе, и найблагородніе и найтронительніе састраданіе! а до нћга младићъ єданъ, кои га люби у руку, и плачући полагано му говори: „Оче мой! не страши ме смрть, коя ће ме скоро покосити, не плачемъ зато, што ћу я умрети, но Ваше несрећно станѣ погружава ме савимъ, и прекида ми жицу живота раніе!“ Мати, лебдећи и надъ мужемъ и надъ синомъ своимъ, млада она дѣвойка, кою є видіо на улицы . . . сама любовь, и сама дражесть, закопана у жалостиво покривало сиротинѣ, представляусе очима Валмениловымъ. Савъ

се стресе и скруши, видећи овакво позорје, єзикъ му се укочи, и не може рѣчи произнети. Мати, видећи странна, а млада, и овако зачуђена и поражена човека у соби, упыта га: „Шта заповѣдате Господине? и кога тражите?“ — „Извините, молимъ, Госпоѣо! єданъ одъ моій пріятеля . . . опростите . . . нисамь се надао . . потрпите . . . допустите ми, да сѣднемъ . . . за малый часакъ да сѣднемъ“ . . . у истый ма принесе му млада она дѣвойка, у кою се онъ загледао быо, рѣаву столицу одъ сламе, готово веће истрошену. Сви уѣуте, и по дугомъ времену єдва доѣе Валменилъ къ себи, те проговори матери: „Нећу Госпоѣо! таити одъ Васъ, да ме є тронуло и поразило позорје положенія, у кому се сви Вы овде налазите, и коє ми се не чини, да га заслужуєте; позорје ово смело ме є за часакъ. Ево, за што самь дошао къ Вама: єдна одъ оны душа, коє су скроєне, да чувствую срећу, обвезивати люде добротомъ, послала ме є, да Васъ посѣтимъ, и да се извѣстимъ о средствама, како бы се могло помоћи Вашимъ страданіяма; и (обрнувшисе къ старцу) Ваша страданія єсу страданія свію честны людій, кои бы толико срећни были, да до Васъ доћи могу“ (а очи младићеве пламтилесу и єднако гледале у Викторину, коя га є већъ обладала). — „Господине! одговори му домаћица, коя є по рѣчима Валмениловымъ примѣтила непоредакъ, кому ніє могао одѣлити, Господине! наша є несрећа са-

мо наша и за насъ. Истина, да доброта, кою лице оно, коє Васъ є до насъ послало, показує, и доброта, кою намъ Вы сами показуєте, заслужує живу нашу признательность; но мы смо се већъ научили, быти несрећныма, нит' се стидимо тога, нити ћемо примити благодѣянія одъ руке, коя намъ ніє познана, но одъ руке искушаногъ веће пріятеля; врло є то рѣдко Господине! наћи чисту чувствительность, чисту и безъ оскорбительны намѣренія. " — „Господине! пресѣче старацъ бесѣду, Вы видите, да самь я овде домувладика, я морамъ да имамъ млого призрѣнія къ свачему! Я самь истина искусіо и исцрпіо све бѣснило рђавога духа, кои се оружао противъ мене; но и опетъ ніє ми могао отети чести, и (гласомъ узвышенымъ но опетъ угашаваюћимсе) свакому бы приміо за зло, кои бы ме овогъ добра лишіо . . . ово є єдино добро, коє намъ остає, и сачуваћемо га до последњега издисая; єли тако дѣцо?"

Валменилъ, све то выше зачуђенъ, и зажаренъ пламеномъ, кои подпалює позоріє добродѣтельи, и добродѣтельи борећесе са несрећомъ, стане имъ говорити о чистоћи намѣренія доласка свога, и о жељи своіой, помоћи имъ у невольи. Єдва успѣ до тога, те мало повѣренія задобіе, и старца намоли, да му опише сву свою несрећу. „Богатиръ єданъ, преповѣди му Старацъ, и човекъ одъ свѣта и достоинства, учиніо ме є овако несрећнымъ и пропалымъ;

онъ ме є лишіо малога добарца, коє є моя фамилія четири стотине година уживала, и тимъ начиномъ отео ми є кусакъ лѣба, коимъ самъ могао воспитати и подићи ова красна существа, коя овде видите. . . . Какво ћу имъ Боже! оставити существованѣ? (при овымъ рѣчима стане гушитисе сузама) служіо самъ млого година и краля, и ево каква ме кончина очекує!“ . . „А како є име тому чудовишту човечества, коє Вамъ є задало тай ударъ? упыта Валменилъ, гнушаћу га се на вѣки.“ . . — „Онъ є, одговори Старацъ, єданъ одъ првляка вароши ове, надамсе, да неће ни Вама быти непознанъ: Маркизъ Валменилъ.“ — „Маркизъ Валменилъ? презне Младићъ. — „Онъ, онъ, одговори Старацъ, онъ убія цѣлу ову фамилію.“ Младый Валменилъ, као громомъ пораженъ, рекне му: „Вы сте ме упропастили . . . да знате . . . та Ваша стварь . . . Ваша стварь была є, чини ми се праведна . . . праведна да . . . а што се нисте старали, тражити право своє? и искати пресуду . . . коя бы по Васъ была добра? — „Сирома самъ Господине! єданъ погледъ на наше станѣ може Васъ увѣрити о томъ; пытате ме, што не притечемъ законима, тому бы ми требало две иляде талира, да наново поведемъ процесъ.“ — „Две иляде талира! привати Валменилъ рѣчь, трудившисе сакрити колебанѣ своє, две иляде талира! я Вамъ савѣтуємъ, да іошт' неочаявате; у мени сте, допустите ми рећи,

нашли єдногъ одъ найревностніи пріятеля, кои пламти жельомъ, на дѣлу освѣдочити Вамъ чувствительность . . . кою Вы тако добро знате задавати. (Любведостойна Викторина примѣти, да є Валменилъ при овымъ рѣчима укочіо очи у ню, и осети, да є она поруменила одъ стидльивости). Очекуйте одъ мене свѣдочбе найживлѣга и найнекористолюбивіега пріятельства.“ И съ тимъ отиде одъ ньи.

Поита къ єдному одъ своій другова, съ коимъ є више година у найтѣшнѣмъ пріятельству живіо, и заиште одъ нѣга две иляде талира у заямъ, говорећи, да су му неодложно нужни; но другъ одговори, да му не може удовлетворити у тому. На то рекне му Валменилъ: „мени є ова сумма новаца неодложно нужна, и морамъ ю имати, да бы ме Богъ зна шта стало; но, кадъ є ты недашъ или неимашъ, а оно я самъ нѣшто смисліо, да ми помогнешъ у дѣлу, а да те ништа не стане. Узми іоште єдногa друга, и дођи съ ньимъ заєдно къ мени, пакъ обоица навалите лютито и съ претньомъ на мене, да Вамъ платимъ, што самъ Вамъ остао на картама дужанъ, и вичите тако, да свак', кои бы Васъ чуо, помислити мора, да ћете ме кои часъ и на мейданъ позвати. Отацъ мой чуће то, будући су намъ собе єдна до друге, и полетиће сину съ новцемъ у помоћь.“ Као што є младый Валменилъ кроіо, тако се и сбыло. Маркизъ чуе изъ свое собе лютита израженія странны людій,

чує, и зашто є сва вика была, дотрчи сину свому, и донесе му две иляде талира, и преда. Младићъ прими ій съ благодарностію, полети къ Лориману, и поднесе му ій; „ево Вамъ, вели, сумме, кою потребуєте, да бы могли наново повести процесъ Вашъ.“ — Старацъ, тронутъ чувствительностію, прекине му бесѣду: „Вы сте, веляше му, нашъ Богъ покровитель!... но учините милость, дайте намъ и познати онога, кои намъ враћа животъ нашъ, како му є име ... дайте ми само записку, ко сте.“ .. — „Претрпитесе Господине! одговори Валменилъ, нек' остане име моє іошт' у тайности предъ Вама; я самъ задоволянъ съ тимъ, да ми дате писмено одъ Васъ, да ћете ми вратити две иляде талира, кадъ се вратите на Ваше добарце; нисамъ радъ, понизити Васъ даромъ, кои нити мени пристои, поднети Вамъ, нити Вама примити га; къ тому Господине! доћиће време ... Вы ћете читати у момъ срцу ... немойте да припишете постўпъ мой самому благородству, ... сада ніе тому време, да Вамъ све изяснимъ ... и Валменилъ и Викторина погледе при овыма рѣчима єдно у друго, и сметусе.“ Лориманъ даде Валменилу записку, да ће платити две иляде талира оному, кои му ю донесе; ова предострожность учинила є, те є остала ствар у тайности, у коіой є Валменилъ желіо, да добро дѣло нѣгово и благодѣяніе остану закопани.

Съ великомъ мукомъ обуздао є онъ чувствованія, коя су га колебала. Процесъ буде на ново поведенъ; и любезникъ Викторининъ усудисе говорити оцу свому на ползу несрећника; „ако ме любите оче! вратите несрећной фамиліи добарце, съ коимъ є скопчано ньино существованѣ; преклинѣмъ Васъ ономъ нѣжностю, кою сте ми выше пута освѣдочавали!“ . . . — „Несмисленый! одговори му отацъ, тако ты іошт' непознаешъ ползе богатства? Има ли човека на свѣту, кои може быти довольно богатымъ. Я ничега выше нежелимъ овогъ свѣта, но да понесемъ съ собомъ и у гробъ сладку помисао, да ће богатство, у кому ћу оставити сина мога, веће быти одъ могъ богатства. Ты си мекушацъ, имаюћи оваква романтическа чувствованія! тако се младежъ и вара, шта є право добро на свѣту. Я самъ веће искусіо, богатство є све благо на свѣту, а найпрвлѣ и найсвирѣпіе зло, сиромашство. . . Никоимъ начиномъ немогу одустати одъ єдне недѣльи добарца, кое тражи Лориманъ одъ мене.“

Обе стране водилесу процесъ са великомъ живостю; найпосле смилуесе небо на бѣдну фамилію, коя є готова была подлећи подъ бременомъ сиромашства. Лориманъ добіе процесъ, и вратисе на свою очевину. Како се радовао тому младый Валменилъ! а колико се морао усилявати предъ оцемъ, претваратисе, да га є тобожъ жао, што є изгубљенъ процесъ.

Док' се све овако догађало, дотле се и велика промѣна догодила у Викторини; благодѣтельно дѣло Валменилово остане урѣзано у срце нѣно; она є любила Валменила; и често бы плакала, и кадъ бы ю отацъ запытао, шта іой є, а она бы одговарала, да плаче на невольно станѣ ньино. Но, кадъ добію процесъ, а она онда запыта: „заръ нећемо никадъ выше видити нашегъ благодѣя? заръ да му не покажемо све изобиліе наше признательности?“

Младый Валменилъ вратисе опетъ у службу воєнну; но текъ што тамо дође, а надзиратель добара нѣговы пише му, да є Маркизъ умрео напречацъ и одъ удара. Природа влада своимъ правомъ; прво чувствованіе, кому се Валменилъ предао, была є жалость за оцемъ; оплаче га чистосердечно и найискреніе, као оца, кои га є любіо, и кога є онъ любіо; не пристоисе дѣцы, строго судити оне, кои су ій у животъ произвели; никадъ не треба, да се родительи чине дѣцы криви, ако заиста у чемъ и єсу.

Валменилъ утре сузе за оцемъ, и скупи своє наслѣдіе. Садъ дође време, те помисли и на то, да є слободанъ, и да може сада послушати чувствованіе, коє нису могла изгладити ни одсутство ни време, него су га већма утврдила; поита на добарце Лориманово. Каквымъ чувствованіяма не предасе садъ цѣла єдна фамилія! — „Знате, рекне Валменилъ Лориману смѣшећисе сладко, да сте мой дужникъ; до-

шао самь, да Вамъ предложимъ єдно средство, коимъ бы ми се могли оддужити; а лако ће Вамъ быти, удовлетворити ми: Ваша кћи Викторина нека пође за мене, и тимъ ћете ми се оддужити. Садъ є нужно, да и име моє знате, . . . я самь синъ Маркиза Валменила.“ . . . — „Синъ Валменіловъ?“ викне сва фамілія у гласъ. — „Да, синъ Валменіловъ, я самь се старао поправити страданія, коя Вамъ є отацъ мой задао, о да оћу моћи учинити, да ій на вћки заборавите! — Како самь ступіо у кућу Вашу, и погледао првый путъ любведостойну Викторину, одма самь се у ню залюбіо, и све самь се старао, како да заслужимъ и нћну любовь.“

Ко ће се усудити, описивати разна впечатлћнія, коя є овай догађай у свима произвео: съ єдне стране прошенћ руке Викторининне одъ богатира онаквога, а са друге познаніє благодћя свога у истому просіоцу! — И заиста се узму Валменилъ и Викторина, обоє достойни сваке любови и залюблћнія, а онъ мужъ, достоянъ и признательности, кою му є она свакій данъ указивала. Како є скадко, быти благодћтелћмъ существа, коє чиста любовь доноси у наше наручіє.

Ова срећна промћна оживи Лоримана, и млого година живіо є после тога усрећенъ. А Валменилъ дћліо є свою срећу са своимъ дћцомъ нћговомъ, и тћшіосе до изднсая свога, што є онако наградіо добродћтель.

ЧОВЕКЪ,

КОМУ МАЛО РАВНЫ ИМА.

Колика є утѣха за чувствительну душу, и душу насићену разнымъ позоріяма своєлюбія и тврдосрдія, коя ю окружаваю, колико є нѣжна утѣха за нію, наћи посреди овогъ и слабогъ и безчовечногъ човечества човека, кои є способанъ, поносъ причинявати нашему роду, упражняваюћисе у добродѣтельи, коя є врло мало у моди.

Г. Б. *, неимавшій млого иманя, имао є брата врло богата. Овай живіо є више времена съ невѣнчаномъ женомъ, и изродіо є съ ньомъ више дѣце, она є любила и нѣга и дѣцу до излишія; и нѣкако се запустіо, те ни вѣроисповѣданіє ни закони нису благословили свезе ньине. Любезникъ нѣнъ — неможе-

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ У НОВОМ САДУ

мо га називати мужемъ, — разболесе яко, и дође до опасности, буде већь и на смрти. Прва нѣгова брига была є, дозвати брата свога, кога є увѣкъ силно любіо, ако му и ніє млого помагао. Б* дотрчи савъ исплаканъ. Болестникъ принуди га, да му дође ближе, и заповѣди околостоявшимъ, да изиђу изъ собе. „Любезный брате! рекне му самртникъ, видишъ, да самь на последнѣмъ концу, и да самь дошао до грознога искуства, да ми треба озбильски заниматисе расположеніяма. Оставлямъ господични * * и дѣцы моіой умѣрену пенсію, но тебе, тебе брате! молимъ, буди имъ добаръ, и нагледай ій, а ты си ми главный наслѣдникъ; звао самь већь Нотарія, да му саобщимъ мою последню волю.“ . . . — Мало само причекай ме брате! рекне Б* — отрчи за служителѣмъ, и рекне му: не иди іоште тамо, кудъ те шилѣ — вратисе — и настави бесѣду съ братомъ: я ти благодаримъ брате! на толикой любови; но ако ме милуєшъ, и ако ме братски любишъ, а оно послушай ме на последнѣмъ концу: испуни дужности и христянина и човека! . . . — „А коє су то дужности?“ упыта га братъ. — „Да дашъ несреѣной дѣцы и супруги твоіой иманѣ и станѣ; она є супругомъ твоіомъ предъ самымъ Богомъ; знашъ, да се она само на обеѣанѣ, да ѣешъ ю узети за жену, склонила, предатисе теби и наручію твому; учини и ню и дѣцу законныма, да, да брате! то є нужно, да она признана

буде и предъ свѣтомъ за твою супругу, она є достойна тога имена.“ . — — „Но заръ теби не треба иманѣ, коє бы могао уживати;“ — Я не мислимъ ни о чему другому, већь о тому, како бы срећанъ био, кадъ бы те могао навести на дѣло. . . Іошт' єданъ путъ брате! кажемъ ти, то є твоя дужность, свршити, а моя представити ти и опоменути те.“ При овымъ рѣчма зовне Б* и господичну * * и дѣцу, и рекне имъ: „Потрчите, и излюбитє Вы супруга, а Вы оца Вашега, и молитесе свемогућему Богу, да га опетъ оздрави.“ Све троє зачудесе овымъ рѣчима, и упытаю, шта се то случило. „Да, Госпоѣо! одговори Б*, Вы ћете быти законномъ женомъ мога брата, а безазлена ова существа носиће име нѣговы синова явно. Садъ нека доѣе Нотаріє, и нек' приготови уговоръ вѣнчаный, довече ћу Вамъ опетъ доћи.“

Одма одатле поити къ архіепіскопу, и намоли га своимъ доказательствама, те даде допуштенѣ, да му се братъ изъ нужде и на самрти може вѣнчати съ любезницомъ своіомъ. Съ допуштенѣмъ овымъ вратисе на вѣтреньимъ крилима къ умирућему брату, и држећи у руцы писмено допуштенѣ архіепископско, падне на нѣга, изгрли га и излюби, изгрли и излюби съ изливанѣмъ све чувствительности и жену нѣгову и дѣцу; „грлећи и Васъ снас! и Васъ синовцы, рекне имъ, являмъ Вамъ, да све иманѣ Вама при-

надлежи, кое є мени братъ оставляо; я за себе ништа више незадржавамъ до самога веселя, да Васъ могу любити.“ Нотаріє приготови све, што є нужно; болестникъ вѣнчасе са любезницомъ, призна дѣцу свою за свою, и постави ій заєдно съ майкомъ главныма наслѣдницыма.

БОГАТЪ,
ДОСТОЯНЪ БЫТИ БОГАТЫМЪ.

Млоги се оружаю, и вичу на богате люде; истина, да се понайвећа часть богатира свакоякимъ начиномъ труде, оправдати мрзость, кою подижу противъ себе, и кою заслужую. Раздражую зависть, а требало бы, да ю разблажую, и тако да поступаю, да имъ свакій лако пращта срећу њину, коя се несрећницыма чини као нѣкій видъ порока. Међу тимъ треба и то признати, да нису сви богатири єднаки, и да незаслужую сви, да на њи мрзимо. Какогодъ што нису сви луди люди и зли и бѣсни, исто тако неквари ни богатство срца свію людій. Ево єднога примѣра, кои ће помирити богатство съ човечеством.

Несрећный водоноша Хенрій ожениое младъ іоште, ако и ніє ништа имао; и изроди млогу дѣцу; найстарієга по имену Шарлота, нестане у єданпутъ. Отацъ ніє могао утѣшитисе за њимъ, и на

пытанѣ, што толико жали за ньимъ, одговарао бы: „а како не бы жаліо, кадъ самь све изгубіо у момъ Шарлоту? кои бы ми быо подпоромъ све млађе браће, онога ми сада неима, нити знамъ, гди є и како є.

Богатири, обично не врло чувствителни будући, и непознаваюћи друге среће, до оне, быти богатымъ, нису могли ни да постигну, како то да сирома водоноша може онако любити сина свога, и онолико жалити за ньимъ: „та требало бы, веляу му, іошт' да благодаришъ Бога за то, што ти є єдно бреме выше съ леђа скинуо, а ты плачешъ за ньимъ, и скорбишсе.“ „Тако Вы и незнате, одговори имъ Хенрій, шта ће то рећи, быти оцемъ? нме ово разблажує и заслађує сва зла на свѣту, и да ми є бреме моє двадесетъ пута теже, него што є, и опетъ бы ми се млого лакше чинило, да ми є само Шарлотъ мой поредъ мене.“ Найпосле стану и подсмѣватисе водоноши, што є толико чувствителанъ, и забране му, да имъ и неговори выше о изгубљенію сина свога.

Выше одъ тридесетъ година носіо є водоноша воду у куће, и за сви ти тридесетъ година ніє пропустіо дана у данъ, разговаратисе съ женомъ своіомъ о Шарлоту: „ево, вели, проћоше и тридесетъ година дана, одъ како га є нестало, и опетъ не могу да га прегоримъ, и да се навикнемъ быти безъ нћга; не има дана, да ми се не чини, да є предъ нама; ахъ коликій мора сада веће быти?“

Умре му жена, умре и више дѣце; и она, коя су ій преживила, разиђусе кудъ коє, да бы само бѣдно могла животарити. И самъ Хенрій, изуморенъ одъ труда и година, почне већь изнемогавати. Єданъ путъ почне наливати воду у єдной одъ улица; сваћа нѣка на улицы принуди сва кола, коя су ишла, те застану; између ньи буде и великолѣпна єдна колесница; богато одѣло и число служителя являло є, да су они морали быти важни люди, кои су у ньой сѣдили. И заиста сѣдиласу унутра три богато обучена човека, и гледаласу, како ће се сваћа она свршити. И Хенрій заборави, по што є дошао на воду; и гледао є на господу у колесницы, мислећи у себи: „ахъ како су ови Боже срећни!“ Изненада врисне єданъ одъ господе оне у колесницы, и заповѣди служительима, да му отворе врата; врата се отворе, и онъ скочи као смушенъ изъ кола, полети къ водоноши, загрли га обема рукама око' врата, и стане викати: „Не, не, не варамсе, не варамъ, ово є онъ, ово є отацъ мой. Маркизу! и Графу!, окренувшисе къ господи, оставшой у колима, нашао самь, нашао оца мога, когъ самь толико тражіо. Да, да, ево га, ово є мой отацъ, отацъ.“

Хенрій буде пораженъ и загрлѣніємъ, и полюбцыма, и рѣчима човека, кога ніє познавао: „та шта чините то Господине, рекне му, чимъ самь я то заслужіо? . . . я овако спрома човскъ . . . но, о Боже! о небо! єл' истина? . . . єл' могућно?„ . . . та ово

є синъ мой Шарлотъ! . . . О како самь ти срећанъ! . . . Велику ми честь чините . . . Ты си Шарлоте! . . . вратіосисе опетъ къ оцу твому! та не има Вамъ равна међ' синовима и међ' людма!.. Вы сте честаиъ човекъ . . и богатъ човекъ . . . а я, я самь и данъ данашньій бѣдный водоноша! но ты . . . . ты си срећанъ! и пресрећанъ!“

И отацъ и синъ плакалису єданъ надъ другимъ; и єдва дођу къ себи одъ опієне чувствительности; те Шарлотъ преповѣди оцу накратко свою исторію; каже му, да му ніє поволянъ био лѣбацъ очинъ, водоноство, и зато да є побѣгао; обстоятельства одведу га у Америку, и тамо стече велико богатство. Млого пута разбирао є за своє родителѣ, но ніє никаква извѣстія получавао о њима, и веће є мисліо, да су помрли. Іошт' єданъ путъ падне оцу око' врата, и излюби га, а после обрнесе къ Маркизу, и рекне му: „надамсе, да ћете допустити и мому оцу, да сѣдне съ нама у колесницу;“ те сѣдне у ню и водоноша, кои се ніє іоште могао повратити одъ зачуђенія свога. Гордость Маркизова была є мало увређена тимъ, но ніє могао отрестисе, морао є примити водоношу у колесницу. — Нетреба намъ ни додати, да су Хенрій и остала дѣца нѣгова дѣлила међу собомъ иманѣ чувствительнога Шарлота; онъ самъ и разгласіо є ову повѣсть.

ПРІЯТЕЛЬ.

Китайцы єсу народъ Асіятскій, кои граничи са Русійскимъ Сибиромъ одъ предѣла Палкатскога єзера пакъ до устія рѣке Армуре по правцу алтаиски, сајански и даурски планина; они кажу, да су у стара времена владали земльомъ ньиномъ, има выше миліона година, различни цареви; но има готово четрнаєстъ иляда година, што знаю и по имену казати, кои су тіи цареви были, и шта є кои радіо; тимъ начиномъ броє они два пута выше година свога существованія, него што христяни кажу, да ій има одъ постанка землѣ. Іошт' на 2357 година пре Христова роѣенія владао є у ньи царъ Явъ, кои є любіо народъ свой као роѣену дѣцу, тако, да су Китайцы тронути были почитаніємъ къ нѣму, и да су три године дана за ньимъ жалили, кадъ є умрео. Явъ любіо є благо само толико, колико є могло служити къ слави божіой и къ обштенародной срећи. Често є ишао

лично по царству, и нагледао съ отеческомъ внимательностю сиромае, удовице и сироте; утирао имъ є сузе, и тѣшіо ій, и помагао имъ у невольи, и нієе се стидіо, улазити и у найпростіє, сламомъ покривене, колибе, и познаватисе съ найодрпанімъ просяцыма. Кадъ бы народъ страдао одъ зиме, а Явъ бы рекао: „тому самь я кривъ,“ кадъ бы страдао одъ глади, а онъ бы и опетъ рекао: „то є моя погрѣшка“ ако ли бы пао у зло и кривицу какву, а Явъ бы и опетъ тога мнѣнія быо, да є онъ и тому кривъ. Чудесне рѣчи; у ньима се содржаваю дужности владѣтеля, и требало бы, да се изрѣжу на свимъ престолима!

У време цара Ява живиласу два трговца, Фонгъ и Кіянгъ, два найискренія пріятеля, коій се паметь слави и данъ данашньій у китайскимъ предѣлима као огледало найсавршенієга пріятельства. Иманѣ Фонгово было є мало, а Кіянгъ быо є єданъ одъ найбогатіи людій. И опетъ зато любіо є Кіянгъ Фонга тако силно, да си могао рећи, да са свимъ зависи одъ нѣга, и да не може ни живити безъ нѣга; нит' си могао разазнати, кои одъ ньи двонце люби сама себе выше, него пріятеля свога.

Єдну ноћь царствоваше густый мракъ по вароши, у коіой су пребывали; по мраку дође Кіянгъ къ Фонгу, и нађе га сама. Кіянгъ уђе савъ преблѣдіо, заблуђенъ и у страшномъ непоредку у собу

пріятеля свога, све осврћућисе са страомъ, као човекъ, кои се бои, да неиде ко за њимъ у потеру. Фонгъ, зачудившисе оваквому нѣговому стању, упыта га, шта му є, и зашто савъ дркће, и што є толико устрашенъ; „да те, вели, не познаємъ, као човека добра и поштена, мисліо бы, као да си Богъ зна какво крвно дѣло учиніо.“ Узданувши жалостиво одговори му Кіянгъ: „та то и єстъ, оваква сметня, и овакавъ стра непроизлази заиста одъ добродѣтельи! Да Фонгу! я самь ти найнесрећніи човекъ на свѣту . . . и найкривльій човекъ. . . Я, кои самь се досадъ непрестано трудіо, точно испуняваши петъ заповѣдій наши: о дужностима оца и дѣце, цара и поданика, супруга, стараца и младића, и пріятеля међу собомъ, я самь, погледъ самo амо, погледай, я самь огрезао у крви честнога Утинга.“ — „Шта? вриснe Фонгъ, шта свирѣпый? твоє руке огрезле у крви Утинговой?“ — „Да, да, одговори Кіянгъ, я самь пробоо ножемъ моимъ срце Утингово. Чуо самь, да є нѣшто рекао за мномъ, и нађемсе увређенымъ; и ако ми се издишући и заклињаю, да ніє ништа за мномъ говоріо, и опетъ, опетъ самь га я убіо, и умрео є, а я, я ево іоште живимъ! . . И не знамъ, какво ме є чувствованіе притѣснило, те бѣжимъ одъ казни, кою самь по правди заслужіо; и бѣжимъ у нѣдра пріятельства, и у њима тражимъ покровительства.“ — „И нећу быти недостойнымъ

твога повѣренія, одговори му Фонгъ; я не гледамъ кривице твое, но само несрећу, у коју си пао; истина, да є страшно дѣло, убити човека; но ты си већега сожалѣнія достоинъ одъ Утинга. Онъ є скончао дане свога живота са своимъ добродѣтељію, а тебе, тебе гризе и пара совѣсть єднако! никадъ неће се изгладити лице Утингово изъ твое памети; никадъ нећешъ быти самъ, свакій данъ виђаћешъ Утинга, гди за тобомъ и предъ тобомъ иде, гди ти рану свою показує, изъ кое ће крвь нѣгова тећи, коя ће предъ богомъ нашимъ Тіеномъ на вѣки на тебе викати; но прости, нећу да ти усугубљавамъ мученія твога; ты си се морао осланяти на твогъ пріятеля, кадъ си къ мени бѣгао. Ево ти єднога мѣстанца у моіой кућицы, овде ћешъ быти безбѣданъ; никакавъ одъ моій служителя не приступа къ овому мѣстанцу, а я самъ доносићу ти єло и пиће; предайсе крилу вѣчнога существа, оно гледа на тебе, молисе милосердію нѣгову, оно ніе неумолимо, као што су люди . . . а я, я те нећу оставити нипошто; жао ме є, што садъ морамъ одлазити одъ тебе, но морамъ и за дѣцу мою да се старамъ, а при томъ боимсе, да ко што не посумня, што ме не има, а одъ посумнѣнія треба намъ се чувати.“

Оба пріятеля загрлесе, гушећисе у сузама, и Фонгъ вратисе къ дѣцы своіой; већь се гласъ разнео, да є Утингъ убієнъ, но нико іоште ніе знао, ко

га є убіо. А Кіянгъ говоріо є на данъ пре убійства предъ познанцыма своима, да одлази на путъ у южне стране, и сама фамилія нѣгова мислила є, да є отишао.

Фонгъ доносіо є и єло и пиће свому сужнику; коликогодъ бы пута одлазіо къ нѣму, свакій путъ бы га и тѣшіо и плакао съ њиме. Обоица мислили су, да ће се по времену и ово дѣло стишати. „Истина, говораше Кіянгъ, я бы могао избѣћи, може быти, одъ удара правосудія, но ко ће ме бранити одъ собственога мога срца? Самъ си ми примѣтіо, да ће ме совѣсть моя на вѣки гристи; у њой быће ми вѣковѣчный вѣшаръ и вѣковѣчна казнь. Не има часа, кадъ ми крвь Утингова не вапіе предъ ушима моима. О зашто морамъ имати и жену, и сина, и фамилію! Самъ єдиный Богъ зна, кои свію срца познае, єдине моє фамиліе ради мучимсе я овако, сносећи бреме мрзостнога живота. Оваквый криваць као што самъ я, требало бы да самъ себи зада найпречу смрть; но я несуществуємъ выше себе ради, веће други ради, кои су ми миліи одъ самога себе: та не може човекъ да буде ни супругомъ ни оцемъ, а безъ казни: надамсе, да су и теби ова чувствованія познана.“ „Безъ сумнѣ су ми познана, Кіянгу! све оно говоришъ, што душа моя сама чувствуе; после єднога Бога любимъ жену мою и дѣцу найвећма овогъ свѣта. И не имаюћи толико имања, колико ты, морамъ доста да се му-

чимъ, док' испуним дужности домувладике; и кадъ бы се догодило, да имъ данасъ умремъ, ахъ да грозне помисли! . . . . „но заръ заборављашъ, привати Кіянгъ, да имашъ пріятеля?“ — „Но заръ не знашъ, како я о тому мислимъ? по момъ мнѣнію не треба човекъ, да прима благодѣянія одъ кога му драго, доклегодъ неисцрпи сва своя средства, како бы могло быти безъ туђе помоћи. Опоменисе, выше смо се пута препирали о тому. Никадъ неће користолюбіе руководити нашимъ пріятельствомъ; но, кадъ бы се догодило, да жена моя и дѣца дођу до нужде, заиста се не бы стидіо, притећи къ теби, ты си имъ другій отацъ. Онда пріятельи треба да испуне дужности пріятельства, єданъ да чини добро, а другій да прима; признательность є безъ сумнѣ єдно одъ найслађи увеселѣнія на свѣту.“

Фонгъ мотріо є на све, што се говорило о убієнію Утингову, ніе ни найманѣ рѣчи пропуштао, коя се о тому разносила. И дозна, да су већъ почели подозрѣвати на овога и на онога, да є онъ убійца Утинговъ, а найпосле да су оковали Минга, човека найвећегъ почитанія достойногъ у свему Китаю. Вићалису га са Утингомъ нѣколико магновенія пре, него є овай убієнъ. Непріятельи Мингови, — добродѣтель има ій увѣкъ выше, него порокъ — извелису и лажне свѣдоке противъ нѣга, и тако є сирома морао да подлегне. Кадъ види ово Фонгъ, каква гри-

зеня савѣсти не наиђу на нѣга? зна, ко є убійца Утинговъ, зна, да га самъ кріє у своіой кући, но убійца тай пріятель му є! Кіянгъ моліо му се за гостопріймство, а гостопріймство є првый законъ права народны; прибѣгао є у нѣгово крило, као у какво свето мѣсто; међу тимъ и Мингъ, сама честность и добродѣтель на свѣту, лежи и стенѣ у тамницы и гвожђу, и оће да погине на правди божіой и онако стидномъ и грозномъ казнію! невиность оће да буде казнѣна казнію порока! Овако страшнымъ мислима буде Фонгъ растерзаванъ; на лицу нѣгову читао си колебанѣ душе нѣгове. Када доће къ Кіянгу, и погледи на нѣга, два потока суза полете му изъ очію. Кіянгъ упыта га, што му є, те тако плаче, и што є онако сбунѣнъ; „има веће нѣколико дана Фонгу! како я примѣчавамъ, да те гризе нѣка брига, и све ми се чини, као да се брига та увеличава, како мене видишъ; кажи ми Бога ради, шта ти є, да ти ніе мене ради што зло? да не имашъ мене ради каква страа? . . . та заръ мислишъ пріятелю, да я не бы знао умрети?“ — „Тако є Кіянгу! твоя судба драгій пріятелю печали ме, и сожалѣнія достойна є! Сви шестъ небесны духова оставляю човека, кадъ є причина, што невиность страда и гине; но не, нећу да ти я іошт' умножавамъ твоя страданія.“

Фонгъ бывао є одъ дана на данъ све то више погружаванъ жалостю; но, колико га є Кіянгъ мо-

ліо, да му каже, зашто є погруженъ Фонгъ, ніє хтѣо, да му каже. Само бы му одговарао мрачнымъ ћутенѣмъ, ков су чести уздисаи прекидали; дизао бы очи къ небу, грліо бы пріятеля свога, и брзо бы одлазіо одъ нѣга. — Изиђе на улицу, и чує обштенародну вику, коя нанесе смртоносный ударъ души нѣговой. Добродѣтельнога Минга воде на погубљніе. Фонгъ протурасе до самога губилища. Већъ се подигне и брежулякъ погубљнія, и мложество грађана стану говорити єданъ другому: „та єл' за Бога могуће, да є Мингъ убіо човека, Мингъ, кога смо мы сматрали за єдногъ одъ наши небесны духова? Пакъ ослонисе садъ, ако можешъ, на честность и на добродѣтель! Та човекъ є тварь лажна и притворна!“ Ове рѣчи раздеру срце Фонгово; „та єл' могуће, веляше самъ у себи, да с' овако безчести невиность? Пакъ я слушамъ овакве рѣчи, я, кои бы само єдномъ рѣчію могао оправи ю? Ніє доста, што ће се Мингъ лишити живота; но и вѣчно безчестіє пратиће му укопный покровъ нѣговъ; никада неће се изгладити безчестіє съ нѣговога имена! тако нек' изрекне судъ пресуду неправедну! О єдиный Боже! . . . я бы га могао извѣстити о свему . . . требало бы, да га извѣстимъ . . . требало бы . . . но не могу“ . . . Вика народа стане увеличаватисе. Минга повуку већъ изъ тамнице; после нѣколико магновенія, и веће ће скончати дане свое подъ мачемъ вѣшара. Фонгъ

види га; свега обузме га састраданіе, жалость и очаяніе, и сва душа задркће му, видећи старца одъ седамдесетъ година, кои е само небо призивао за свѣдока, да е невинъ, и не тужећисе на гонителѣ свое. „Богъ єдиный нека ми е, говораше Мингъ, судія, онъ зна найболѣ, есамь ли кривъ, или не; мой животъ е у нѣговой руцы; враћамъ му оно, што ми е дао, обожаваюћи непостижиме судбе нѣгове, и благосиляюћи ударе нѣгове.“ За несрећнымъ Мингомъ ишла е фамилія нѣгова, очи іой быяу окупане у сузама, и изъ гласа врискаше и кукаше за старцемъ, кои ю е досадъ раніо.

Садъ се Фонгъ изгуби са свимъ! Отрчи кући своіой, призове жену свою, и сообщи іой на кратко дѣло и положеніе Кіянгово, и узме одъ нѣ заклетву, да неће никому одкрити тайне ове; препоручи іой судбу пріятеля свога; пакъ одлети и къ овому. „Кіянгу! рекне му, морамъ те оставити . . . жени моіой познано е све; ослонисе на нѣну милость и на нѣну ревность. Толико само имамъ времена, да єдну рѣчь могу съ тобомъ проговорити . . . Скоро ћешъ дознати, колико си ми быо драгъ . . . Препоручуемъ ти дѣцу мою и жену мою, садъ е часъ дошао, гди потребуемъ твоій благодѣянія . . Полюбимосе, и опростимо, и споминьисе“ . . . Ніе имао толико снаге, да може довршити бесѣду свою, толико му е душа была усколебана! Кіянгъ хтѣо е, да га пыта,

шта то говори; но Фонгъ исчупасе изъ наручія нѣгова; вратисе къ жени и дѣцы своіой, притисне ій къ прсима своима съ чувствованіємъ; застане мало, пакъ се отргне и одъ ньи, и ускори коракляє своє, и пошта мѣсту, кудъ су вукли Минга на погубљніе, коє га є очекивало. Текъ што Фонгъ спази старца, а онъ полети, разгура гомилу людій, и падне у наручіе Мингово, пакъ рекне народу: „Поштедите грађани! невиногa и казните кривца, я самь тай кривацъ“ — „Гди є кривацъ? викне гомила, гди є?“ — „Ево га предъ вашимъ очима, одговори Фонгъ, я самь кривацъ, я убійца Утинговъ, я самь омочіо руке моє крвлю нѣговомъ, я и треба да умремъ... Иляда крика зарує къ небу; сви гледатељи зачудесе дѣйству правде божіе, коя бди надъ невиности; одкую Минга, и одпрате га у наручіе фамиліе нѣгове съ кликомъ. Међу тимъ ніе се нико могао удржати, да не одда сожалѣніе своє и нѣко почитаніе кривцу, кои є толико великодушанъ быо, те се одао, да є онъ кривацъ, и кои є дотрчао поднети главу свою одмастительному мачу, да бы само спасао животъ невиногa старца.

Када Фонгъ призна овако предъ свѣтомъ, да є онъ убійца Утинговъ, а оно судіе поведу нѣга на погубљніе, опредѣљно убійцама. Већь му скину кошулю, и мачь, извученъ изъ корица, заблистасе; а гласъ нѣкій стане загушљиво викати изъ среде гоми-

ле гледателя: „Стани, стани, стани за Бога, и не спуштай мача на Фонга.“ — Виде, гди безъ душе трчи човекъ нѣкій; „стан'те за Бога, викаше непрестано промуклымъ гласомъ, стан'те за тильій часакъ само. „Фонгу учинисе, као да познає гласъ, кои ово виче, дигне главу, и опази . . . Кіянга . . . пакъ му рекне: „а шта ћешъ ты овде Кіянгу?“ — „Како шта ћу? одговори Кіянгъ, моя є дужность, спасти невиность одъ казни, коя мени пристои . . . Познаєшъ ли народе овогъ човека, кои є найвећега почитанія достоянъ, и кои є узоръ пріятеля?“ Садъ преповѣди Кіянгъ у мало рѣчій сву жалостну повѣсть догађая овогъ, и каже, како му є жена Фонгова, извѣштена о обштенародномъ крику за спасеніє Мингово, дошла, сообщити судбину, коя є угрожавала бѣдному нѣному мужу. Чувши ово, ніє се могао Кіянгъ выше задржати, и не извршити оно, што су му налагала природа и правда; загрли, гушећисе у сузама, благороднога Фонга; а овай опетъ стане викати народу, да су рѣчи Кіянгове гола лажъ, и измишлѣне пріятельствомъ, а онъ да є кривацъ, и убійца Утинговъ.

Гледательи не знадоше сада, кому одъ ньи двоице да вѣрую; любопытни окруже обоицу као люде прекообичайне; стану се чудити, поражавати, и погружавати у жалость и састраданіє; са свію страна могао си саме уздисає чути, изъ свію очію теклису потоцы суза; свакій за себе преузносіо є благород-

ство душе оба пріятеля, кои су се утркивали у слави, кои ће умрети за другога; и не има порока на свѣту, кои се не бы загладіо или поне ублажіо великодушіемъ, коє бы се у кривцу одкрило. Судіє, неизвѣстне и разнѣжене, незнаю, шта да раде, какву ли пресуду да изрекну; найпосле окую и Фонга и Кіянга, и затворе у тамницу, док' представе стварь суду самога Цара. Овай заповѣди, да се оба пріятеля къ нѣму доведу. Обоица стану и предъ ньимъ препиратисе, да є онъ кривъ у убійству Утингову, а не пріятель нѣговъ. Мудрый Явъ разсуди зрѣло сва изговараня ньина, а найпосле провиди сву истину, пакъ рекне Фонгу: „Ево достойный муже! шта правосудіє заповѣда; стани на степенима мога престола, такви подданицы, као што си ты, не могу довольно близу стаяти до престола своій господара; ако ишта може узвисити човека до владѣтеля, то є добродѣтель, коя га може узвисити. А тебе Кіянгу, и чудећи ти се, и жалећи те, предаємъ те на смрть; ко є проліо туђу крвь, заслужує, ди се и нѣгова крвь проліє.“ Фонгъ стане молитисе за пріятеля свога; „и заслужує, одговори му Царъ, да се молишъ за нѣга; и ты си срећанъ тиме, и слободанъ си, те можешъ послушати и гласъ пріятельства, и састрадања, гласъ божественый, кои онако силно вопіє до у срце човечіє; а я, я немогу друго, но само быти правосуднымъ; то є єдна одъ несрећа, коя є скопчана

съ владѣтельствомъ; Царъ мора да се бори са човекомъ, и да га надвали; я самъ рѣшіо веће судбу Кіянгову, мислимъ да не може ни самъ рећи, да самъ погрѣшіо противъ правде.“

Кіянгъ падне съ почитаніемъ на землю предъ Царемъ, и призна, да є самъ Богъ Тіенъ говоріо изъ уста нѣговы. Само се іошт' замоли, да излюби іошт' єданъ путъ свога пріятеля, Фонгъ падне у несвѣсть, видећи, да Кіянга отржу изъ наручія нѣгова, и да га воде на погублѣніе.

Када Фонгъ дође къ себи, и отвори очи, како се зачуди, како л' стане држати за нѣко волшебство, кадъ опази Кіянга, гди до нѣга сѣди на степеннма престола царска. „Ово є, рекне му Явъ, другій паметникъ правосудія; удовлетворіо самъ и овому, подлажући Кіянга свимъ страшилама погублѣнія и смрти; већъ є за цѣло држао, да мора умрети; мислимъ, да є ова казнь довольна, да се ньомъ изглади порокъ нѣговъ; и милосердіе моє морало є овде да дѣйствує, и даде накнаду благородному дѣлу; самъ Тіенъ задао ми є ову пресуду; камо срећа, да увѣкъ узмогу подражавати нѣгову благость! Садъ ми є допуштено, отворити и сладко царство благодѣтельности. Будидите обоица украшеніе мога двора, и Китай нек' се учи одъ Васъ двоице, шта є пріятельство!“

БЛАГОДѢТЕЛЬНОСТЬ.

Лордъ Монтагъ быо є преиспунѣнъ ове истине, да нико не познає, шта ће рећи срећа, кои не зна, шта ће рећи састраданіє и благодѣтельность. Оплакуюћи, што су люди заслѣплѣни о средствама, коя ій сама могу учинити срећныма, пође єданъ данъ къ шумицы Сентъ-Жемской; по усамлѣнымъ нѣнымъ проодилиштама учіо є онъ обично, познавати срце своє, и увеселяватисе тимъ. Чувствительне душе доста су єднаке съ залюблѣныма, све да имъ є, да су саме и далѣ одъ людій, за ньи шума и чешћа быва, за ньи и теку и жуборе потоцы, и падаю воде; мударъ само и добродѣтелянъ човекъ чувствує красоту сладкогъ замишлѣнія, човекъ мора быти и єднымъ и другимъ, пакъ да окуси сласть, усамитисе и познавати себе: нити ће ти се удубити дворянинъ ни зликовацъ у мрачну и удалѣну шумицу, они се боє, остати сами и

мислити о самима себи. Но Монтагъ ніе имао тога боятисе, онъ се раніо, тако рећи, добромъ своіомъ савѣстію.

Проодаюћисе по шумицы реченой, и мислећи о веселю, кое добра дѣла причињяваю човеку, опази у єданпутъ човека нѣкогъ, коегъ лице учини му се знаменитымъ, види га, гди полагано иде по обали прокопа (канала); дубоко замишлѣніе, у комъ є одао, освѣдочаваше, да душа нѣгова мора страдати и млого трпити; одѣло, истина чисто, но већъ постаро, показивало є чинъ нѣговъ, а у исто време и потребитость нѣгову; часъ бы дизао очи къ небу, и опетъ бы ій обарао къ земльи, а часъ бы горко уздисао. Ово станѣ довольно є было, да се Монтагъ раздражи, како ће дознати, ко є овай човекъ. Случайно срѣтне стихотворца Томпсона, и овай му каже, да є оному човеку име Рендилъ, да готово свакій данъ у ову шуму долази, и да є войникъ и храбаръ офицыръ, пунъ рана, добіенъы у биткама, да є показивао исте ране оныма, кои раздаю милости, но да се ніе ни найманѣ тимъ ползовао. Каквымъ рђавымъ неправеднымъ поступима ніе сирома кинѣнъ био! найпосле одузму му и компанію нѣгову, и тимъ лише га свега блага нѣговога. Жена му и два дѣтета живляу у Іоркъ-Ширу одъ половине плаће нѣгове, а онъ самъ, принуђенъ живити у Лондону, не бы ли гди службу какву исходатайствовао, кое му никако недаю, борисе

съ жалостномъ крайностю нужде и неволѣ; єдина помисао тѣшила га є, што се жертвовао за Фамилію своју, она га и доводи до тога, те постояно сноси сва страшила свога положенія. Прави мученицы, коима се добродѣтель поноси, єсу несрећницы, кои имаю толико мужества, те ю любе, и сносе бѣде, негубећи ни точкице одъ достоинства човеческогъ. Монтагъ упыта Томпсона: „а не има ли пріятеля? — „А гди сте видили Милорду! одговори Томпсонъ, да несрећницы имаю пріятеля; при томъ Рендилъ бы се стидіо, просити помоћи у кога; мало има благодѣтельны людій на свѣту, но іошт' манѣ, кои вѣштину имаю, обвезати люде, ніє свакій тако благодѣтелянъ, као што сте Вы Лорду! нити нѣжанъ, као Вы.“

Монтагъ упамти ово, што му стихотворацъ каза, и єднако се занимао судбиномъ офицыра оногъ. После нѣколико дана доће и опетъ у шумицу ону, и нађе Рендила гди сѣди на клупи, а непрестано погруженъ у мрачну замишлѣность. Поће къ нѣму, но опетъ стане на єданъ ма, као да се предомисли, пакъ пошта брже болѣ куће.

Рендилъ сѣћаше єднако на оной клупи, и у ономъ истомъ замишлѣнію; док' на єданпутъ стане предъ овымъ служитель нѣкій, и рекне му: „Господине! мой господаръ моли Васъ, да дођете къ нѣму на ручакъ.“ Офицыръ дигне главу: „Твой господаръ драгій! . . и . . . а ко є твой господаръ?“ — „Съ

допуштенѣмъ, одговори служитель, Лордъ Монтагъ.“ — „Знамъ га, рекне офицыръ, по имену и по почитанію, коє му свак' живый дає, онъ є єданъ одъ малогъ числа людій, кои красе своє достоинство; но я га лично не познаємъ, и ты се варашъ, што мене зовешъ на ручакъ, валя да си посланъ по кога другога.“ — „Ніє ли Вама Господине! име Рендилъ?” — „Єстъ, тако ми є име . . . но опетъ ти я велимъ, да си ты заблудіо, ты си посланъ по другога, а не по мене.“ — Служитель одступи, отиде, и опетъ се врати: „Єсте ли Вы капетанъ Рендилъ одъ осамнаесте регименте?“ — „Єсамь, но и опетъ знамъ да ме Лордъ не познає, ты тражишъ другога кога.“ — Служитель отиде и опетъ, пакъ и опетъ се врати: „Та Васъ тражимъ Господине за Бога! айдете самномъ, ако се и опетъ безъ Васъ вратимъ, изгубићу службу.

Рендилъ ніє никако могао да достигне, одъ кудъ овай позивъ да произиђе; међу тимъ склонисе найпосле, задовольити настоиваня и представлѣня служителѣва. Дође съ овымъ у дворъ Монтаговъ; и ушавши къ овому, рекне му: „незнамъ Милорду! шта значи посланіє єдногъ одъ Ваши служителя; каже, да сте ме позвали на ручакъ, и донде є навальивао на мене, док' се нисамь склоніо, поћи за ньимъ; ако и єсамь са свимъ непознанъ съ Вама, и опетъ самь дошао, увѣренъ самь, да нећу ништа изгубити, што ћу се Вама приближити; таквымъ великашима, као што

сте Вы, може човекъ слободно поднети свое поклонѣніе, не има се бояти, да ће се замѣрити или истини или благородству душе.“ . . Лордъ пресѣче му бесѣду: „Истина е Господине! да я Васъ тражимъ, чекао самъ съ нестрпѣніемъ, да ми дођете, велику ћете ми честь учинити, ако неодбацыте мога позива. Имамъ велико нѣко дѣло да Вамъ сообщимъ.“

Монтагъ намигне служительима своимъ, да изиђу изъ собе, увати Рендила за руку, и принуди га, да сѣдне до нѣга. „Вама ће се учинити поступъ мой прекообичаянъ; зато самъ Васъ звао, што млада нѣка госпоѣа пламти жельомъ, познати Васъ; съ жаромъ тражи прилику, да се съ Вама састане, и я самъ узео на себе дужность, учинити іой на руку, да се састанете.“

Тешко бы описао човекъ зачуђеніе и сметню офицыра, кою су произвеле ове Монтагове рѣчи. . „Лорду! рекне му, млада нѣка Госпоѣа . . . я самъ оженѣнъ . . . и имамъ двоє дѣце“. . . „Знамъ, пресѣче му Лордъ бесѣду, знамъ све, и смѣшећисе съ добротомъ: пакъ зато самъ и я съ великимъ жаромъ тражіо прилику, да учинимъ познанство съ Вама . . . судите само, имамъ ли право . . . знамъ да ћете ми благодарити за то.“ При овымъ рѣчима потрчи, и отвори врата єдна, изъ ньи полети жена єдна Рендилу у наручіе, каква жена? . . . Нѣгова жена са обоє дѣце! Плачући одъ радости, и мѣшаюћи своє

сузе са сузама разнѣжена мужа свога, рекне му: „А знашъ ли, ко ме є довео у Лондонъ, и како самь дошла овамо? Лордъ Монтагъ био є тако добаръ, и писао ми є, да заєдно съ дѣцомъ моіомъ дођемъ часъ пре управо у Лондонъ, зашто намъ є стрицъ нашъ послао преко нѣга сто фунта стерлинга пенсіє на годину, ево и записке нѣгове.“ — „О, викне Рендилъ, какво се чудо догодило, те є стрицъ нашъ тронутъ, а знамъ да є и незадоволянъ био, што смо се насъ двоє узели, и да насъ є исключіо одъ наслѣдія; тому се нисамь никадъ могао надати, и“. . . При овымъ рѣчма загледисе у Лорда, мотраше, шта се сбыва у нѣговой души, и види, гди и Лордъ плаче. „Садъ самь, викне одъ радости, постигао тайну! . . . Вы сте сами Лорду! нашъ благодѣтель, Вы стрицъ онай . . . допустите ми, да умремъ предъ ногама Вашимъ одъ прекомѣрне признательности.“

Монтагъ пошта, и дигне га, и притисне къ своимъ прсима, и стане га любити и омочавати сузама, одбіяюћи, да онъ ніє тай благодѣтель. — „Не можете Вы, стане навальивати Рендилъ, сакрити существа, достойна мога почитанія . . . значило бы, навршити мѣру рѣдкогъ овогъ благодѣянія, учинити, да чувствованія моя прену: будите Милорду! тако добри, и милостиви, и као анђео мой хранитель, укажите ми сву услугу до конца“.. — „Любезни мои! привати Лордъ, радость моя и сузе, и веселѣ мое од-

даласу ме; тако знайте, я самь, я стрицъ онай, и бићу Вамъ таквымъ за свегъ могъ живота; Вы сте моя фамилія, моя драга фамилія; ахъ! за какво услаћеніе морамъ Вамъ благодарити? Чисто самь піянъ любезни мои, Вы сте ме млого обвезали, увћравамъ Васъ, да ми є овай данъ најслаћій данъ живота мога.“

Монтагъ преповћди имъ, да му є стихотворацъ Томпсонъ казао за Рендила, ко є и шта є, и да є онъ причиномъ, што є Лордъ на ту мисао дошао, да позове Рендилову жену и дћцу у Лондонъ. Најпосле буде посредникомъ, те ій помири и са онымъ стрицемъ; и овай умре после краткога времена, и остави имъ знатно наслћдіе. Да како се радовала благодћтельна душа Монтагова, кадъ му Рендилъ каже, да є до такве нужде дошао быо, да є о самомъ лебу и води живіо, само да бы могао плаћу свою дати жени и дћцы, да не гладую! — „О кадъ бы могао драгій пріятелю! рекне му Монтагъ, загрливши га съ чувствительностію, кадъ бы могао довольно платити за срећу, кою ми Вы причињавате! я самь Вама дужанъ, быти признательнымъ и благодарнымъ за овай часъ ужитка. Ты си сладка чувствительности изворъ правога веселя.“

ПОБѢДА ДОБРОДѢТЕЛЬИ.

Єданъ одъ министра краля французскога Лудовика четрнаестога Фукетъ падне у немилость нѣгову; и онай, кои є давао части свому кралю, и у кога предсобію морало є тако рећи сво дворянство чекати, докле кога зовне, или докле изиће, да кому рѣчь проговори, Фукетъ буде баченъ у тамницу. Што у свакомъ двору обично слѣдує за паденіемъ у немилость, све то искусіо є и Фукетъ; пріятельи нѣгови оставе га, да, већа часть ньи буде му найжешћимъ непріятелѣмъ; дворяни уговоре пропасть нѣгову; пропасть нѣгова была є у очима ньинымъ найправедніе дѣло, зашто є онъ врло срећанъ човекъ био. Но ніе ни было толико нужно, оружати бѣснило зависти, пакъ да увуку несрећнога министра у бездну; довольно є было, зло расположити краля противу нѣга, и учинити, да овай занегодує што на нѣга, и веће є свакій ньиный могао оружатисе на нѣга. Ласкательи постали су на свѣту, одъ како су и владѣтельи постали, и

ни єданъ одъ овы ніє болѣ заслуживао одъ Лудовика, да сви буду нѣговога мнѣнія, како бы само што изрекао; природа сама дала му є све, чимъ се може заповѣдати людма; сама споляшность нѣгова была є заиста величествена; и примѣтилису, да већа часть оны, кои су имали несрећу, лишитисе милости овогъ краля, нису могли преживити немилости. Фукетъ быо є єданъ одъ оны, кои су ю отрпили.

Међу тимъ зіяла є предъ ньимъ сва бездна, у кою є баченъ, и надаосе, да ће га све то новіи и већіи удари гаћати. Особито страшила га є помисао, шта ће быти съ ньимъ, ако стану преметати писма нѣгова; знаюћи, какви су дворяни, знао є, да бы сваку рѣчицу наопако толковали. Ова помисао погружавала га є у найвећу жалость; да є пре, него є поведенъ у тамницу, могао поне дочепати писма своя, и спалити ій, све му се чинило, да бы лакше испливао одъ бѣснила гонителя, и сама злоба не бы му могла ништа доказати, и да є найвѣштія была у измишляваню основанія обтужительны. Речена помисао узнемири га и пригняви са свимъ; но чему се никадъ ніе могао надати, дозна, да и секретаръ и пріятель нѣговъ Пелисонъ стои у реду тужителя нѣговы, и да ће се и съ ньимъ суочавати. Као громъ, поразила є ова новина Фукета, и све постоянство нѣгово морало є подлећи овомъ искушенію; већъ га обузме найстрашніе очаяніе.

Пукне гласъ по Паризу, каквый новый ударъ угрожава Фукету. Свима се учини поступъ секретаровъ тако страшнымъ, да су и найнемарльивіи люди явно викали на нѣга, и да га є друштво човеческо и псовало и плювало, ако и єстъ обично мало чувствительно и ладно къ судбини несрећника. Ниси нашао Паризца, кои не бы у себи помисліо: Пелисонъ є найрђавіи и найкривлый човекъ на свѣту. Обасутъ благодѣяніяма Фукетовымъ, имавшій найнеограниченіє нѣгово повѣреніє, и пріятель нѣговъ, пакъ садъ и онъ быти тужителѣмъ нѣговымъ, та то є значило, пробости му прси, и быти стиднымъ лицемъ опадника!

И Пелисону долазилису сви ови гласови до знаня; знао є и мнѣніє народно; найпосле цѣла гомила честны людій стану долазити къ нѣму, и ружити га у очи, а други почну по друштвама, и на частима явно грдити га; и већъ стане га савъ Паризъ презирати. Но онъ ніє се дао ни найманѣ поколебати, већъ иђаше спокоянъ своимъ путемъ. И оно мало пріятеля, кои су іошт' остали бѣдному министру, и они дођу къ Пелисону, и стану га молити, и преклиняти, а найпосле и претити, да с' остави грознога своґъ предпріятія. Но Пелисонъ, непрестано непоколебимъ, покаже имъ се напротивъ са свимъ рѣшенымъ; „я знамъ, веляше имъ, шта ми треба чинити, веће самъ се рѣшіо, казаћу истину, и подражаваћу ю предъ самымъ Фукетомъ.“ Фукету ніє нико, мо-

гао приступити кромѣ судія, а то ће рећи кромѣ нѣговы непріятеля; осуђеніе нѣгово было є већъ заключено и изречено.

Најпосле дође и данъ, да Пелисонъ навршн мѣру своє неблагодарности, и да се оцрни најгрознімъ порокомъ. Тамница му се отвори, и онъ се суочи съ господаромъ и пріятелѣмъ своимъ; Фукетъ викне му плачући: „тако сте и Вы Пелисону, противъ мене! а я самъ Васъ држао за најискреніегъ пріятеля.“ Пелисонъ недасе ни садъ ни најманѣ поколебати, и почне испуњивати гнусну дужность, оружанъ своимъ безстидльивостію најсмѣліегъ опадника, и броити Фукету дѣла, противъ коій се овај браняше съ благороднымъ своимъ негодованіемъ обтуженне невиности; „та то ніе истина, викне пунъ праведне ярости, то ніе истина, Вы сте гнусна лажа! и клеветникъ! како можете тако далеко оддавати истину? како ми смѣте погледати у очи?“ — „О, одговори Пелисонъ, тобожъ запѣнившій савъ одъ лютине, не бы Вы имали толико продрзльивости, опровргавати моє рѣчи съ толикомъ увѣреностію, да не знате, да су писма Ваша спалѣна.“

Ове последнѣ рѣчи разведре изненада Фукета, садъ топрвъ постигне и разумѣ поступъ духа Пелисонова и све благородство срца нѣгова; сада топрвъ види, да є секретаръ нѣговъ бывшій му увѣкъ вѣрнымъ пріятелѣмъ, спаліо писма нѣгова, и да

є измисліо средство, быти тужителѣмъ нѣговымъ, само зато, да бы могао доћи до нѣга, и изъ далека явити му, да су писма нѣгова спалѣна, и тако да се не бои, да ће га по ньима моћи осудити. Министеръ, чисто стидећисе рђавога мнѣнія, коє є имао пре о Пелисону, погледа на нѣга погледомъ, изъ кога є овай лако разумѣти могао, да се Фукетъ сетіо, шта оне нѣгове рѣчи значе, и да є несрећный министеръ тронутъ найживльомъ признательностю.

Іошт' су сви викали на Пелисона, а онъ, задоволянъ собственымъ своимъ добрымъ дѣломъ, ніє браніо за мнѣніє свѣта. Єдва после нѣкога времена прочуєсе поступъ нѣговъ; и онда стану га сви хвалити, дивити му се, и почитовати га. Сви су се чудили юначству нѣгову, и постояной и непоколебимой тврдости, кою є показивао, сносећи онолико ружнѣ и грднѣ и обштенародну вику. „Драги мои! повторавао є онъ често, врло мало важи човекъ предъ самымъ собомъ, кадъ не оснива своя морална существованя вѣчъ на мнѣнію туђемъ. Найнайпре треба, да човекъ самъ себе зна цѣнити пре, него другима доће на паметъ, да га цѣне. Я самь само дужность свою испуніо, учинивши услугу мужу, кому нисамь хтѣо да будемъ или слабымъ или безполезнымъ пріятелѣмъ; име пріятеля єсть име, коє намъ налаже вещественa обвезательства; я самь животъ мой дао, предавшисе свой оной вики и обезчешћенію явному,

но нисамь могао наћи другога средства, учинити услугу бѣдному, когъ самь любіо. Совѣсть собствена наклаћивала ме є за мнѣніє народно; она ме є довольно осветила за неправедно свѣта осуђеніє. А да шта и значи добродѣтель, ако не юначство? Пріятель Фукетовъ ніє могао толико попузнути и заборавитисе, да постане найподліимъ грѣшникомъ." —

ПРАВОСУДІЄ,

и

ЧЕСТОЛЮБІЄ.

Єданъ одъ найславніи енглески Кралѣва одъ врсте Саксонске био є Алфредъ Великій; био є и човекъ юначанъ, и уманъ, и благодѣтелянъ и правосуданъ. Но више одъ свію побѣда, коє є одржао надъ непріятельима своима, обезбѣђую му споменъ памети нѣгове дѣла правосудія нѣговога; побѣде су му веће заборављене, но дѣла правосудія преповѣдаю му се и данъ данашньій.

Алфредъ владао є у оно време, кадъ владѣтельи нису ништа друго были, него прваци двора свога; господа, коя су ій окружавала, имала су преимуштества благородства, коє пристои землѣдржцыма, имаюћимъ землѣ за храброст свою. Таквый благородникъ био є другомъ Краля свога, и живіо є съ ньимъ

у найвећемъ пріятельству; често бы звао господара свога у свой замакъ, и на ручакъ и на спаванѣ. Обичай овай садъ се изгубіо, како є нестало лѣпы дана гостолюбія, коє су сви люди безъ разлике вѣка, достоинства и землѣ указивали; садъ се већъ и добричинство владѣтеля изгубило, и садъ имъ се непристойно чини, понизитисе до своґъ поддаика, чега се Алфредъ никадъ ніє бояо: о Алфреду може се рећи: нѣга є чувала любовь нѣговы поддаика, онъ є плѣніо срца свію ньи.

Овай Краль поѣе по областима царства свога ићи, єданъ одъ главны генерала нѣговы Етелбертъ ишао є съ ньимъ. Заиѣе єдномъ сунце, и мракъ почне наступати. Алфредъ рѣшисе, свратитисе къ єдному одъ своій дворяна, коєгъ замакъ бияше му на путу, и преноћити кодъ нѣга; овому бияше име Албанакъ. Албанакъ био є єдна одъ непокваримы оны душа, коє су задржале честность и цѣлость свою посреди замка величине и богатства; био є съ Алфредомъ у мложеству битка, а после преиспунѣнъ рана и славе, усамисе у наручіє фамиліє своє, кою є силно любіо. Фамилія ова састояласе изъ єдне жене, коя є была огледало добродѣтельи, изъ два сина, кои су обећавали, да ће очинымъ трагомъ ићи, и изъ три кћери, одъ коій ниси могао знати, коіой бы дао цѣну заслуге и милокрвности.

Алфредъ дође съ Етелбертомъ къ Албанаку, и овай освѣдочи му сву свою радость, што га є монархъ посѣтіо. Одма поита, представити му жену свою и дѣцу. Красота кћерій нѣговы плѣни срце кралѣво; но Етелвита преодолѣ и надвлада га са свимъ: да ніє она изишла предъ Краля, заиста бы га и обе сестре плѣниле; но Етелвита помрачила ій обе, као што звѣзда дана поблеђує и помрачує остале звѣзде неба. Она є была новый цвѣтакъ при првымъ зрацыма ютра; стидльивость нѣна све бы се живльимъ руменіломъ окружавала, што бы ю Краль выше ематрао. Међу тимъ онъ є имао и толико снаге, те є знао сакрити сметню свою, и све три хваліо є єднако; и све три румениле бы се одъ стидльивости, и іоште бы лѣпше и красніє постаяле, а особито Етелвита, коє красоте никакво перо ніє у станю, описати.

Спремисе гостима вечера. Домаћинъ нареди, да све три волшебнице служе Алфреда, кои ніє скидао очію са ньи. Албанакъ, ласкаюћи себи споменомъ войнички дѣла, стане преповѣдати о биткама, коима су Данцы истерани изъ Енглеске; но очи кралѣве све бы се враћале къ Етелвити; Албанакъ є говоріо съ жаромъ о юнацыма оногъ времена, Естингсу, Лафу, и другима, но Краль споминяше єднако име Етелвитино. — Устану одъ трапезе, и Етелвита буде редуша, те одпрати Краля у собу, коя му є опредѣлѣна за спаванѣ, и даде му изъ красны своій

руку чашу вина, кою су онда обично гостима давали, кадъ бы полазили спавати.

Албанакъ, вратившисе, и нашавшисе самъ са женомъ своіомъ, намрштисе нѣшто и замисли. — „Шта ти є драгій? упыта га жена, што си тако жалостанъ, кадъ ето уживамо честь, коя треба да намъ ласка? кадъ гостимо Краля, кои намъ є у свимъ призрѣніяма тако міо? (Албанакъ ћути). А што ћутишъ? Заръ ни предамномъ нећешъ срца своґъ да одкріешъ? Та добро я видимъ, да си се савъ смутіо, и да се колебашъ.“. — „Истина да се колебамъ, єдва одговори Албанакъ, но и имамъ зашто колебатисе. Послушай ме: Нисил' и ты примѣтила, као и я, да є Краль єднако кочіо очи на наше кћери? Може бити, да се и варамъ у момъ страу; но да не буде Алфредъ скроіо намѣреніе, нанети стидъ и срамъ дому нашему? да ніе само зато дошао амо, да стидно увеселѣніе овде тражи? Тако ми чести моє! при оваквой помисли одступа ми савъ разумъ одъ мене! Волимъ и сто пута смрть и мою и све моє фамиліе, него такво безчестіе!“

Очи пазльивога оца нису се заиста ни превариле: Алфредъ се залюбіо, и страстно залюбіо у єдну одъ Албанаковы кћерій; и свакій ће лако погодити, да є Етелвита была волшебнымъ предметомъ, кои є испуніо душу владѣтеля овогъ найжестћомъ любовію. Алфредъ исповѣди Етелберту пламенъ овай

чистосрдечно, и да мора, шта га стало, да стало, бити срећнымъ, и назвати Етелвиту своіомъ; „ахъ! веляше му, да ли бы ме могла любити Етелвита?“ — „Како не бы, одговори Етелбертъ, быти краљемъ и любовникомъ, юнакомъ испуњнымъ славе, и човекомъ у годинама, у коима се узаймный жаръ може улити, пакъ іошт' сумнятисе о томъ, да Васъ неће свака любити?“ Изъ овы рѣчій видвшъ веће углађена дворянина и сугребара; мѣсто да ласка заблуђенію свога господара, ніе ли требало да му отвори Етелбертъ очи, да му покаже порочну нѣгову слабость, и да му докаже, како бы се нарушили нѣговымъ поступкомъ закони гостолюбія, кадъ бы подлегао рђавому заженћнію, пакъ да му найпосле рекне, да су и краљеви подложни законима чести, као што су и сви остали люди подложни.“ Алфредъ є свакій часъ затракивао повѣреника свога, да говори съ ньимъ о Етелвити.

Іоште ніе зора ни заплавила, а служитель єданъ доће на врата собе, у коіой є краль спавао, и запыта, бы ли могао говорити съ ньимъ. „Пакъ ко бы то могао садъ у ово доба узнемиривати ме?“ рекне краль лютито. „Я, я,“ одговори гласъ нѣкій, кои се Алфреду учини као познанъ; и у истый ма уђе домаћинъ у собу съ голымъ мачемъ у єдной руцы, а другомъ водећи све три своє кћери у црно обучене, и плачне. „Шта є то?“ викне монархъ. — „Отацъ, кому є

честь скупля и милія, него све остало на свѣту, одговори Албанакъ. А садъ ћу Вамь све редомъ истолковати, шта ми є. Вы сте Краль, а я Вашъ поданикъ, но не Вашъ робъ; благородство мое познано Вамъ є, познана су Вамъ и сва моя чувствованія и мисли мое. Може быти, да се я варамъ; но чини ми се, да самь синоћъ примѣтіо, гди сте Вы укоченымъ очима гледали у мое кћери. Ако имате намѣреніе, обезчестити ме, то ево гвожђа овогъ, садъ ћу га забости у срце несрећны овы существа, и она сама помоћиће ме у томъ, да ій лишнимъ живота. Ако ли се запаліо чистый пламенъ у Вашимъ прсима, и ако почитуєте свезу са миомъ, да ме подигнете до себе, а оно бирайте, и именуйте ми ону, кою желите имати за супругу.“

Алфредъ поћути мало, а после рекне му съ благородствомъ, кое є одкрило благородство душе нѣгове. „Албанакъ! Ты повраћашъ Алфреда самому себи. Може быти, да самь я и заблудіо, но ты опоминѣшъ ме мое дужности, и я оћу да ю испунимъ. Я самь већъ изабрао. Красна Етелвито! Ево Вамъ мое руке, примате ли ю? Съ радостю положићу мою круну на Вашу главу, и посадићу до себе и на мой престолъ и добродѣтель и красоту.“

Ателвита хтѣде да клекне предъ кралѣмъ, но онъ ю дигне, и загрли съ чувствованіемъ; а загрли и Албанака, и рекне му: Добродѣтельно твое муже-

ство заслужує овакву накнаду, и за велику честь почитуємъ, имати за таста мога найдостойнієга мужа у момъ царству.“

И Алфредъ и Етелвита дѣлилису славу најбольи владѣтеля, коима се и данъ данашньій поноси Енглеска.

ЛЮБИТЕЛЬ ОТЕЧЕСТВА.

Мудрость тужисе на буєвѣріє (фанатисамъ), да є оно изворъ безчислены заблуѣенія, коя су достойна осуѣенія, и мати найгрозніи порока. Но и то морамо признати, да има добродѣтелыій, коє бы безъ чувствительности убиточнога овога буєвѣрія остале и слабомоћне и недѣятельне; та ніє ли любовь къ отечеству дужна истому буєвѣрію благодарити за најблагороднієрвенѣ? Съ овымъ порокомъ духа човечія быва то, што съ отровомъ, кои се выше пута мѣша у лѣкове, те ови постаю најлѣковитіи и најблагодѣтельніи по човека; буєвѣріє приводи човека на најзнаменитія дѣла; оно га чини и господаромъ природе и господаромъ самога себе; ньимъ престає отацъ, быти оцемъ, и любовникъ приноси любезницу свою на жертву; кога ова страсть зажарує, онай долази и до тога, те жертвує и собственный свой животъ; ово рвенѣ родило є Кодре и Курціє и юнаке овогъ свѣта.

У стара времена царствовао є у Неаплю єданъ одъ срећны грабителя, увћнчаны успћхомъ, по имену Владиславъ. Штогодъ є рђавы свойства на свћту, коя тирана составляю, высокоуміе, славолюбіе, необуздана похотльивость, коя є памрачавала сяйность, коя бы му морала слћдовати за познану нћгову храбрость и за вћштину у воєваню, сва су была састављна у нћму; и што му є исторія дала име великога мужа, дала є само нћговому мужеству и насилности, коіомъ є све покоравао, што му се противило. Италія стењала є подъ воинственомъ яростю овогъ деспота; а найвећма є зинуо био на Флоренцію, да ню завлада. Съ знаменитымъ числомъ войске обколи истый градъ. Грађани, дишући духомъ републиканскимъ, чинилису чудеса юначства за обрану своє слободе; но срећа изневћрава често и найправедніе дћло. Флоренитинцы почну већъ очаявати, да ће моћи одбити непріятеля; већъ су до тогъ дошли, те су очекивали, да имъ се кои часъ зидъ развали; већъ су гледали, гди се сва приготовљћнія чине, да ударе на юришъ на ньи; храмови божествени буду веће напунћни несрећницыма, кои су слали топле молитве къ Богу за спасеніе своє и отечества.

Случайно буде Владиславъ на єдной кули, съ коє се види савъ градъ и сва чаршія; съ нћ опази младу дћвойку, коє красота плћни га до излишія; залюбисе у ню; и у онай ма дао бы сва царства на

свѣту за исту волшебницу, да ю є само могао добити; саме мисли о ньой обузму га свега; само нѣ ради усугуби своя усилія, и запламти жельомъ, уѣи часъ пре као побѣдитель у Флоренцію; єдномъ рѣчію, сада ніе тражіо друге цѣне своій завоєванія, него исту дѣвойку.

Тога ради почне преговоре съ Флорентинцыма; и првляцы ньини доѣу подъ шаторъ монарха Неаполитанскога. Владиславъ предвари ньина предложенія, и каже имъ, да му издаду дѣвойку ону, коіомъ є опіенъ. Како имъ стане описивати, каква є, Флорентинцы познаю, да ће то быти Лаура, кѣи Риналдова, єдногъ одъ лѣкара, кои су были онда у найвећемъ почитанію у Флоренціи. И заиста ниси ни могао наћи никаквога савршенієга створеня, до Лауре; она є была чудо свога пола, по свой Италіи разносилосе нѣна слава; ніе было стихотворца, кои ніе кои стихъ о ньой спѣвао, ни єднога живописца, кои ніе ню узимао за узоръ при описиваню красоте; ни єднога каменорѣзца, кои ніе узимао ню за такавъ при рѣзаню Флоре, Хебе, и Венере. Владиславъ оконча преговоръ свой съ ньима овымъ рѣчима, достойнымъ свирѣпога и бѣснога деспота: „или ћу Флоренцію обратити у пра и пепео, или ми овай часъ дайте Лауру.“ Депутати Флорентински заусте, да одговоре на овако убитачно и мрско предложеніе, но онъ имъ викне: „Чулисте, шта самъ Вамъ заповѣдіо, овай

часъ или ми дайте Лауру, или очекуйте коначно Ваше разорење.“ Ово изрекши, окренесе одъ њи, и заповѣди офицырима, кои су га окружавали, да се спремаю на юришъ.

Флорентинцы вратесе, погружени условіемъ, коѳ имъ ѳ наложено. Гдикои су мислили, да ѳ болѣ, предпочитовати найужаснію смрть, него принети овако стидну жертву. Но найпосле одолѣ обштинска користь юначству, и сви изрекну пресуду: „треба спасти отечество, пошто по то; нема порока на свѣту, кои не бы требало учинити, само да не пропадне отечество.“ Међу тимъ видилису са высина зидова своій, гди Владиславъ оће да одржи рѣчь свою, војска му се веће готовляше, да съ мачемъ и огнѣмъ у руцы послужи глупому бѣснилу свога господара.

Риналдій, отацъ Лауринъ, доће у засѣданіѳ Сената, види, како су смућени, и зачудисе: „Та шта Вамъ ѳ свѣтли соотечественицы? рекне имъ съ чувствительностію, по Вашимъ лицама судимъ, да вѣсти Ваше не мораю быти найповольніѳ. Заръ се заклео Владиславъ, да насъ упропасти? Заръ се неда умолити? заръ неслуша никаквога предложенія? заръ ѳ суђено, да се Флоренція упропасти?“ . . . — „Риналдій! упытаю га сенатори, ѳли ти мило и драго отечество твоѳ?“ — „Пакъ заръ се іошт' сумняте о тому?“ одговори онъ. — „А шта бы дао за нѣга, да га само спасешъ?“ — „Све, што у моіой власти

стои!“ — „Све? . . . и иманѣ твоє? и животъ твой? — „И животъ мой!“ — „И саму твою кћерь?“ . . . „кћерь! . . . Лауру! . . . и саму Лауру . . . вѣруйте ми, да у мене ништа не има, што не бы жертвовао на ползу отечества мога, и саму Лауру. . .“ — „Тако благородный грађанине, у комъ куца срце, достойно старогъ Рима, тако знай, да є кћи твоя Лаура уцѣна, кою Владиславъ ште, пакъ да поштеди Флоренцію!“

Риналдій буде смртно погруженъ, замислисе, и сбуни, поћути, и уздане; но у єданпутъ дигне главу, и громкимъ и постоянымъ гласомъ рекне: „Спасеніе Флоренціє извѣстно є; явите Владиславу, да ће му се навршити воля нѣгова.“ — И неочекуюћи, да му благодаре сенатори, и да га похвале, отиде одъ ньи, потрчи кући своіой, и дозове Лауру. Лаура доће; никада ю ніе природа већма украсила, но у овай ма; истый данъ накитиласе Лаура, као безазлено играюћисе, цвећемъ. Отацъ, видивши ю, уздане изъ дубльина срца, и суза му сѣдне на трепавицу, но онъ ю растера. „Лаура, рекне іой, никадъ досадъ ниси ме преварила у чувствованіяма, коя самь се я одъ найнѣжніегъ твогъ дѣтиньства трудіо улити ти? у чести.“ . . „А можете ли се оче! и єданъ часакъ само о томъ посумняти? одговори Лаура, та то поне знате, текъ што самь се родила, и майка ми умре у пороћаю, и я самь саєдинила сву мою признательность

и сву любовь у Вама самымъ; и свагда самь се трудила, достойномъ показатисе Ваше любови . . . Вы плачете оче!“ (и съ тимъ падне му у наручіе). — „Ахъ Лаура! ахъ кћи моя! мудрость твоя познана ми є оддавна; ласкао самь себи, да ћешъ ми ты быти утѣха старости моє, и да ће супругъ . . . Лаура! . . . Лаура! . . . и не саняймо выше о тому . . . . морамъ да те изгубимъ . . . и изгубимъ на вѣки . . . на вѣки.“ . . При овымъ рѣчима падне сирома на столицу, и потоцы суза облію га; но опетъ охрабрившисе устане, и рекне іой: „оставимо сузе на страну. Тако ты си вѣрна Лауро! основаніяма, конма самь я раніо твою младость . . . ты ми кажешъ . . . да чувствуешъ сву цѣну чести . . . ел' и у теби моя душа? . . опоминяћешсе, да самь я ставіо у число добродѣтельій, конма самь те учіо, и любовь къ отечеству! любовь ова треба да царствує у твомъ срцу, и да царствує выше, нег' у срцу оца твога, и выше, него ишто друго на свѣту.“ — „Тако є оче! Вы сте ме напоили сву овомъ дужностію.“ — „Она є прва дужность свакогъ човека на свѣту Лауро! и . . . треба подвргнути іой сє, треба подвргнути іой се . . . судбина Флоренціє у твоимъ є рукама Лауро!“ Садъ іой преповѣди све, и каже, да є она уцѣна, коіомъ ће се спасти цѣо народъ и сви саграћани, и да безъ нѣне жертве мора Флоренція до конца пропасти, и да ће се безъ нѣ сва земля разорити. „Пакъ Оче мой! тимъ

се иште животъ мой“ одговори она, и падне у несвѣсть у наручіе родителя свога.

Међу тимъ Владиславъ, чувшій, да ће му се воля навршити, пошлѣ своє посланце, да виде, шта бы, те закоснияваю, послати му Лауру. Єданъ одъ нѣговы министра дође къ Риналдію, и каже му, да господаръ нѣговъ очекує, да Риналдій одржи рѣчь свою, другчіе су мачъ и огань у преправности.

Риналдій вратисе къ Лаури. Не можемо описати онаква позорія, срце морало бы човеку препући. Отацъ и кћи, два существа, достойна єдно другога, и достойна сажалѣнія, изгрлесе, и излюбе, поћу, и вратесе по сто пута єдно другомъ у наручіе, проливаюћи потоке суза, и гушећисе у ньима и тужећисе на страшну свою судбину, молећи Бога за опроштенѣ, што ропћу на судбину, и издишући єдно предъ другимъ у иляди смртій. Найпосле, найдобродѣтельнія, найнѣжнія, и сажалѣнія найдостойнія кћи на свѣту разстанесе съ оцемъ . . . никада се выше неће видити.

Нѣколико магновенія после грознога одласка Лаурина, дође сенату Флорентинскому писмо єдно одъ Риналдіа, коє є овако гласило:

„Будите задовольни: Флоренція є у безопасности. Сагрђани мон не имаю выше боятисе за иманѣ своє, жене и дѣцу свою, и за животъ свой. Отечество наше избавлѣно є одъ угроженія найгнуснієга и найподлієга тирана. Кћи моя у нѣговомъ є наручію,

но не знаюћи, она га мори, мори нѣга, а и саму себе. О да оће само єданъ часакъ преживити своє безчестіє! Я самь намазао одѣло нѣно отровомъ, кои є у овай часъ морао окончати и нѣне дане и дане недостойнога нашега непріятеля; надамсе, да се нећу преварити у надежди, да, обоє моралису веће досадъ изданути, чућете заиста. Што се мене каса, „и я нисамь знао шта друго изабрати. Честь ми є безъ сумнѣ милія была одъ живота: я самь био отацъ: после оногъ, што самь за Васъ жертвовао, и не имамъ за што выше живити . . . већъ издишемъ.“

Писмо ово распростре стра; сви сенатори и неизброєно мложество граћана отрче безъ душе къ Риналдію, и стану лебдити о нѣму, не бы ли га спасли, но сва помоћь ньина была є суетна. Међу тимъ докъ су оплакивали судбину нѣгову, и узвышавали до небеса юначство, кому може быти, не има равна, дознаю, да су и Владиславъ и Лаура умрли одъ преке смрти, као што є Риналдій предсказивао. Догаћай овай утврди избавлѣніє Флоренціє; войска Владиславлѣва, сбунившисе и узнемиривши, поита, одступити одъ града. Флорентинцы саєдинилису усиловенія своя, да овѣковѣче паметь ослободителя своій; а любовь къ отечеству ставиће ій за на вѣкъ у редъ найсяйніи своій мученика!

ВЕЛИКОДУШНО ДѢЛО.

Позорія, представляна явно у позорищнымъ домовима (театрима), и романи одкриваю намъ найсяйніє черте човеческогъ срца; воображеніє наше зажарава се, а срце намъ ладно остає; жеравица, у кою се оно ньима поставля, трає само за часъ, и нестає и слеђавасе за практическій животъ. У истый часъ, гди намъ ненакиђено простодушіє честногъ простака готово сузе натерує, у истый часъ одбіямо мы просяка, кои намъ на врата куца, и милостиню проси, съ немарльивостю и съ жестокостю. Ко зна, не закопава ли исто ово безхудожно существованіє у воображеномъ свѣту существованіє наше у дѣйствительномъ? и ко зна, не трептимо ли мы овде, тако рећи, између два найкрайнія края благонаравности, између анђела и ђавола, а средину човека, неоставлямо ли на страну?

Ова преповѣдка о два Нѣмца има ту заслугу, што є истинна; и надамсе, да ће читатељ моє оста-

вити топлінма, него што бы ій све кньиге одъ толики частій Грандисона и Палмеле учиниле.

Два брата, барони В. . . , залюбесе обоица умладу и изредну господичну Врт. . . . ; нису знали єданъ за другога, да ій обоицу єдна и иста страсть мучи. Дѣвойка ова была є и лѣпа, и створена, да чувствує. Наклоность обоице къ ньойзи нарасти, и постане већъ страстію; ни єданъ ни другій нису познавали опасности; срцу бы ньиномъ найстрашніе было, помислити: два брата, пакъ єданъ другомъ соперницы. Обоица поштедила су дѣвойку ову съ раномъ исповѣстю любови свое; и тако єданъ другогъ обману, докле неочекивано сусрѣтанѣ чувствованія ньины сву тайну неодкри.

Већъ є любовь и єдногъ и другогъ допрла до највећегъ степена; найнесрећнія склоность, коя є у роду човечіемъ готово онолико свирѣпы разора произвела, колико ій мрзска ненаклоность къ себи подобноме производи, заузела є већъ савъ просторъ срца ньины тако, да ни съ єдне ни са друге стране пожертвованіе, не быяше могућно. Дѣвойка, чувствующи жалостно позоріе оба ова несрећна брата, ніе се усудила, за єдногъ или другогъ рећи, да га воли, но остави свою склоность разсмотренію братске любови.

Найпосле старіи братъ одржи побѣду у двоумной овой борби измећу дужности и чувствительности, (побѣду кою бы наши мудрацы брзо рѣшили, а кою

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ У НОВОМ САДУ

у практицы човекъ полагано предузима) пакъ рекне млађему: „Знамъ, да ты любишъ дѣвойку мою онако жарко, као што ю я любимъ. Нећу да пытамъ, кои има старіе право надъ ньомъ. Остани ты овде, а я идемъ у свѣтъ, трудићусе и усилявати, да ю заборавимъ. Ако узмого то учинити, а она ће быти твоя брате! и Богъ да благослови любовь твою! — Ако ли не узмого то издѣйствовати, а оно иди и ты у свѣтъ, и потрудисе, као и я, не бы ли ю могао заборавити.“

Брже болѣ отиде изъ Нѣмачке, и доће у Холандску, — но образъ любезнице нѣгове ишао є непрестано за ньимъ. Удаљенъ одъ пояса любови своє, и изишавши изъ предѣла, кои є све блаженство нѣговога срца садржавао, у комъ є само могао живити, разболесе бѣдный онако, као што травка вене и исчезава, кою насилный Европеяцъ изъ матере Асіе граби, и на далеко одъ блажієгъ сунца у сурову лєю пресађуе. Допре до Амстердама, и тамо жестока врућина бацы га на одаръ смрти. Образъ любезнице нѣгове царствовао є у лудымъ нѣговымъ сновима, и оздравлѣніе нѣгово зависило є одъ помисли: та да ми є само ню да докучимъ за супругу! Лѣкари очаявали су већъ о животу нѣгову; и само увѣреніе, да ће га къ любезницы нѣговой повратити, єдва, и то полагано и трудно, истргне га изъ руку смрти. Као одаюћій кошћакъ (скелетъ) и найстрашніе огледало сушеће

печали, дође у мѣсто своѓъ роѓеня — и онесвѣштенъ пређе прагъ любезнице и брата своѓъ.

„Брате! рекне, ево ме опетъ овде. Шта самъ съ моимъ срцемъ радіо, самъ єдиный Богъ зна! — Но више и далѣ не могу.“ При овымъ рѣчма онесвѣстивши се падне у наручіе любезнице.

Млаѓій братъ рѣшисе, и после нѣколико недѣля спремисе и онъ на путъ, и рекне му: „Брате! ты си печаль твою однео до Холандске; а я ћу се потрудити, и далѣ однети ю. То Те само молимъ, не води є къ олтару донде, док' Ти я не пишемъ. То є єдино условіе, кое братска любовь ише одъ Тебе. Ако будемъ срећніи одъ Тебе, то у нме божіе нека буде Твоя, и Богъ да благослови любовь вашу! Не будемъ ли? а оно самъ Богъ нека намъ далѣ суди! съ Богомъ! узми запечаћеный овай завежљяйчићъ, и неотворай га, док' я одавде неотидемъ. . . Я идемъ у Батавію.“ За тимъ скочи у кола.

Полу мртви гледалису заоставши укоченымъ очима за ньимъ. Онъ є побѣдіо брата у великодушію. А оставшегъ брата обурьи любовь и жалость за најблагороднімъ човекомъ; звукъ летећи кола порази срце нѣгово грому подобно. Већъ му животъ дође опетъ у опасность. А любезница? — но то оставимо, на послѣдку да кажемо, шта є съ ньоме было.

Отворе завежљяй онай, и у нѣму нађу законно преписаніе нѣгово свію своіи нѣмачки добара брату

своме, ако онъ, бѣжећій, у Батавіи буде срећанъ. Побѣдитель сама себе навезесе на холандскій корабаль, и приспѣ срећно у Батавію. После нѣколико неделя пише брату слѣдујуће писмо:

„Овде, гди самь хвала свемогућемъ Богу, и у здравлю и на миру приспѣо, и овде у новоме свѣту мислимъ брате! о Теби и о нашой любезницы са своимъ сластію мученика. Новія позорія и судбе растворила су мою душу; Богъ ми є дао толико силе, те могу принети пріятельству найвећу жертву; Твоя є — о Боже! овде мм є суза полетила. . последня. . преодолѣо самь. . Твоя є Господична! Ніє требало, да ю я имамъ брате! то єстъ она не бы са мномъ была срећна. Ако бы іой икадъ на умъ пало — она бы была са мномъ — Брате! Брате! Тешко ю товаримъ на Твою душу. Никадъ немой заборавити, како си ю тешко стекао. — Поступай свагда съ анѣеломъ тимъ онако, као што те млада твоя любовь учи. — Поступай съ ньомъ, као са драгоцѣномъ завѣтиномъ Твога брата, кога никадъ выше руке Твоє неће загрлити. Съ Богомъ! и не пиши ми, кадъ ћешъ се вѣнчати съ ньомъ. Рана моя и сада є крвлю огрезла. Но пиши ми после, колико си срећанъ. — Дѣло, коє самь учиніо съ овомъ жертвомъ, ємацъ ми є, да ме Богъ и у странномъ свѣту неће оставити.“

Бракосочетаніе свршисе; и годину дана траяло є найблаженіе супружество — пакъ онда умре млада.

На смрти топрвъ призна предъ повѣреницомъ свога срца найнесрећнію тайну свою: да є већма любила млађегъ брата.

Старіи братъ оженисе и по другій путъ, а млађіи у Батавіи произиђе великимъ и срећнымъ човекомъ; но заречесе, да се неће никадъ женити, и одржи рѣчь свою.

И ЦАРЪ И ЧОВЕКЪ.

Исторія Русійска пуна є примѣра праве умне и душевне величине владѣтеля и владѣтельица Руски; не има вѣка, у кому се ніє кои одъ владѣтеля Руски одликовао не само храбростію и любвомъ къ отечеству, но и благодѣтельнымъ заведеніяма. И новія времена историє ньине нису остала у слави иза стары. Савременика нашега, Императора Александра Павловића Првога красилесу уєдно и добродѣтельи човека и добродѣтельи владѣтеля; списательи свію народа и странны єзика описую неизбросне примѣре величине духа нѣговога. Но найдостойнія черта живота нѣговога быће, чини намъ се, рѣчи, коє є онда изговоріо, кадъ су продрли Французи 1812. године у срце Рускога царства, кадъ су ушли у Москву, и ова сгорѣла, и кадъ му є право извѣстіє о тому дошло; оне рѣчи свѣдоче найясніе, колико є Александръ био човекъ, колико ли владѣтель, а колико синъ отечества, жертвуюћій за нѣга и славо- и

честолюбіе своє, коє є и найпростіємъ човеку природно, а камоли да га у владѣтеля не има.

Када руска войска изиђе изъ Москве, а Князъ Кутузовъ оправи у Петербургъ Графа * * * ..... къ Императору, да му яви овай жалостный догађай. Графъ приспѣ 8-га Септемвра у Петербургъ, и одма буде пуштенъ предъ Императора. По жалостивомъ нѣговомъ лицу позна Императоръ Александръ, да неће извѣстіе нѣгово быти радостно. „Вы сте наравно послани съ печалнымъ новинама“ быле су прве рѣчи, ко є є погруженый монархъ проговоріо. — „И врло печалне,“ одговори Графъ; изишли смо изъ Москве, и оставили ю непріятельима.“ . . . „Шта? прекине му бесѣду Императоръ, заръ смо мы изгубили битку? или є стара наша столица предана непріятелю безъ боя?“ — „Къ сажалѣнію, одговори посланацъ, около Москве ніе намъ нигди было удобнога положенія, на комъ бы се могли побити съ непріятелѣмъ, когъ є выше одъ насъ было; по тому є главнокомандующій увѣренъ, да є изабрао болю и спасительнію мѣру, што є Москву оставіо, да бы само сачувао Вашему Величеству войску, коя и да є пропала, Москва и опетъ не бы се могла одержати, или бы найпагубнія слѣдства по све царство отудъ произишла. А овако, войска наша, добивши сву, одъ Вашегъ Величества опредѣлѣну помоћь, кою самъ я свуда путемъ виђао, гди крца къ ньой, моћниће удари-

ти на непріятеля, и натерати га, да се раскає, што се усудіо, удубитисе у срце Имперіє Ваше!“ — „А єл' ушао непріятель у Москву?“ — „Ушао є, Государу! и овай минутъ Москва є сва спалѣна и обраћена у пепео; я самъ ю оставіо облизану свудъ пламеномъ.“

При овымъ рѣчма потеку сузе изъ очію Александровы, и помраче ій, и онъ, горко узданувши, викне: „Ахъ да велике несреће Боже мой! Боже мой!“

„Немойтесе толико смућивати Государу! рекне му Графъ, войска Ваша усиляваше одъ дана на данъ све то выше.“ . . .

Императоръ пресѣче му рѣчь, и рекне: „По свему, што се съ нама сбыва, заключавамъ я, да промисао божій захтѣва одъ насъ велика пожертвованія, а особито захтѣва ій одъ мене. Я самъ готовъ, покоритисе вольи нѣговой; но кажите ми, шта є рекла войска, кадъ є стару моју столицу оставляла безъ пука? Да нису войницы мои духомъ клонули зато?“

Графъ поћути мало, пакъ онда настави: „Ће ли ми Ваше Величество допустити, да говоримъ съ Вама съ ономъ одкровеностію, коя є войнику пристойна?

„Я то свагда и одъ свакогъ захтѣвамъ, одговори Императоръ; но у овай минутъ и молимъ Васъ, да не крієте одъ мене ни найманѣ што; кажите ми чистосрдечно све, што знате.“

„Государу! рекне Графъ, морамъ исповѣдити, да самь оставіо сву войску у великомъ страу, сву одъ Главнокомандующега пакъ до найпоследнѣга войника."

„А зашто? упыта Монархъ, одъ куда произлази тай стра? Заръ є несрећа сакрушила моє Русе?"

Не, Ваше Величество! ніе ій сакрушила несрећа, већъ се боє, да не бы Вы, по доброти Вашегъ срца, заключили мира съ Наполеономъ; они пламте жельомъ, побитисе съ ньиме, и доказати Вамъ храбростю и пожертвованіемъ своимъ, колико су предани Цару свому и Господару."

Императоръ, погладивши га по рамену одговори му: „Ха! Тимъ сте ми олакшали срце и усмирили ме. . . . Тако вратитесе къ войсцы, и кажите вѣрноподаныма моима свуда, куда будете пролазили, ако неостане у мене ни єднога войника, а оно ћу сазвати моє вѣрно дворянство и моє добре селяне, самъ ћу ій предводити, и покренућу сва средства мога царства; у Русіє има выше источника, него непріятельи наши мисле. Но, ако є назначено промисломъ Божіимъ, да родъ мой выше нецарствує на престолу предака моій, онда, исцрпивши сва усилія, пустићу браду довде (указующи рукомъ на прси своє), и волимъ пристати и на то, да се лѣбомъ ранимъ у нѣдрима Сибира, него да подпишемъ стидъ и срамъ отечества мога и добры моій подданика, коій пожертвованія знамъ цѣнити. Промисао божій куша насъ, надаймо-

се, да насъ неће оставити.“ При овымъ рѣчима пође по соби, лице му букне све, и скорымъ корацыма враћаюћисе, увати Графа за руку, и стисне ю, пакъ му рекне: „Незаборавите, што Вамъ садъ говоримъ; доћиће може быти, време, те ћемо се съ радостю опоменути овы рѣчій: Наполеонъ или Я, Я или Онъ, но заєдно не можемо царствовати; познао самъ га добро, неће ме выше преварити.“

„Государу! викне Графъ, Ваше Величество подписуєте садъ у овай ма славу свога народа и спасеніе Европе.“

„Да Богъ да, превати Александръ, да се испуне желанія Ваша! Идите садъ, и одморитесе, и будите готови, вратитисе къ войсцы.“

Императоръ наложи Князу Кутузову, да му съ првымъ повольнымъ извѣстіемъ и опетъ пошлѣ Графа; то и буде, и Графъ донесе извѣстіе о побѣди кодъ Тарутине. Преповѣдаюћи онъ Императору сву битку, како є была, дода и то, да се сва Руска войска надала, да ће Французи скорымъ временомъ истерани быти изъ Русіе, и да бы се войска сва усрећила, кадъ бы Императоръ самъ къ ньой дошао, и кадъ бы ю онъ самъ предводіо. На то одговори Александръ ове славне рѣчи: „Сви су люди славо- и честолюбиви; признаємъ Вамъ, да нисамь ни я нимало нечестолюбивіи одъ други людій. И кадъ бы я само за овымъ чувствованіемъ ишао, то бы сѣо одма на

кола, пакъ бы съ Вама заєдно пошао къ войсцы; и гледећи на рђаво положеніе, у коє смо увукли непріятеля, на одличный духъ наше войске, на неисцрпиме изворе, коє моє Царство има, на млогочислену войску, коя ми у резерви стои, на расположенія, коя самь учиніо у Молдавской войсцы, увћренъ самь са свимъ, да се побћда неће одъ насъ отети, и да ћемо пожнћти вћнце; знамъ, кадъ бы дошао къ войсцы, да бы се сва слава мени приписала, и да бы я заузео мћсто у исторіи. Но, кадъ помислимъ, колико самь я мало искусанъ у воєваню спроћу мога непріятеля, и кадъ помислимъ, да я при свой моіой доброй вольи могу учинити погрћшку, за коју бы се пролила онолика крвь моє дћце; зато оставлямъ самолюбіе моє на страну, и жертвуємъ драговольно славу мою за благо войске; нека жаню вћнце они, кои су ій достойніи одъ мене."

УМИЛѢНІЄ

(восхищеніе)

ЛАСЪ КАЗАСОВО,

или

ИЗВОРЪ ДУШЕВНОГА СПОКОЙСТВА.

Ласъ-Казасъ, когъ ће име блистати на вѣки у числу дѣятельны любителя човечества, и тимъ ясніе блистати, што є посреди беззаконика био, кои су мачемъ, мукама, и рабствомъ за петнаестъ година дана миліонъ невинны душа подавили; овай краснорѣчивый, ревностный и неуморный обранитель Индіянаца лежао є у деведесетой своіой години на смрти. Колико є све нѣгово чезненѣ управлѣно было пре тога на награду на небеси, толико є опетъ стрепіо предъ лицемъ вѣчности. Страва нѣгова была є страва ми-

локрвне залюблѣне невѣсте, коя стрепи одъ промѣне свога станя у истый часъ, гди ће іой се срећа основати и сва желаня нѣна увѣнчати. Ласъ-Казасова савѣсть была є увѣрена о чистоћи срца и о безазлености живота свога; онъ є гледао кралѣвима смѣло у очи, нит'се бояо индійски судія; но судія, предъ кога му є садъ требало изићи, быо є — — Богъ, а безконечна светиня и правосудіе былу Ласъ-Казасу страшна. И смѣло око честности обара очи къ земльи, какогодъ што га обара застићено око кривца.

Поредъ Ласъ-Казасове постелѣ сѣћаше єданъ калуђеръ, и онъ старъ, као и Ласъ-Казасъ, пріятель нѣговъ одъ толико година. Єднака честность испуњавала га є нѣжномъ любовію къ Ласъ-Казасу, а увѣреніе, да є слабіи сила одъ нѣговы, удивляванѣмъ и страопочитаніемъ. Тугуюћи гледао є онъ, како му пріятель, одъ кога се никадъ ніе раздваяо, све то ћутльивіи и несвѣстніи быва, и тѣшаше га надеждомъ, не бы л' и у себи побудіо надежду. Но Ласъ-Казасъ, заузетъ и пунъ єдиномъ великомъ мислію о вѣчности, замоли га, да изиђе изъ собе, и да га остави сама са своимъ судіомъ.

Ласъ-Казасъ лежаше, и промишляваше о своимъ животу. — Кудагодъ бы погледао, свуда виђао бы заблуђеня и погрѣшке, и виђао бы ій у свой ньиной величини; слѣдства ньина простираласусе предъ ньимъ, као синѣ море; а свако болѣ дѣло чиняше му

се, да є и неясно и безплодно добрымъ, кому си се могао надати: изворъ пустинѣ, коя изчезава у песку, а да не ките ни класъ ни цвѣтакъ обале нѣгове. Каюћисе, сакрушенъ и застиђень падне у мислима предъ Богомъ, и стане молити му се изъ дубльина душе своє: „не судисе Боже самномъ, дай Оче човечества! да нађемъ милосрдіе предъ престоломъ Твоимъ!“

Силе умирућега былесу врло слабе за овакво усиловеніе душе; што се выше отимаше да бди, то све већма запечаћаваше му санъ очи нѣгове. На єданъ ма учини му се, као да му звѣзде небесне лежау исподъ ногу нѣговы; као да ода на облацыма по безконечному простору, и да му се изъ дальина указуе величествена тама, пробієна поєдинымъ таласићима свѣтлости бежествене славе, и облетана ятима, ятима, коя су се пеняла изъ свѣтова, и спуштала опетъ у свѣтове. Текъ што душа нѣгова ово спази и стане се дивити; а предъ нѣга искрсне са озбыльскимъ погледомъ судіе анђео, држећи у лѣвой руцы трубу савієну, кою десницомъ развіяше. Смртна гроза проће дрктућега старца, кадъ изъ уста безсмртнога чуе име своє, као што обузима осуђеника, кадъ види мѣсто губилишта, на комъ ће му се крвь нѣгова пролити; іошт' већа га обузме, кадъ му анђео стави предъ очи све выше и благородніе силе, удубљене у душу нѣгову, и све болѣ и блажіе склоности, сготовлѣне му у крви нѣговой, и поводе, све помоћи

къ добродѣтельи, уткане у положеніе нѣгово: старцу се учини, као да све добро произлази одъ Бога, и да нѣму неће ништа ни остати до заблуђенія и грѣова нѣговы.

Када анђео предузме животъ нѣговъ, а онъ стане самъ тражити преступлѣнія година своє младости; но не нађе ій. Прва суза покаянія сва ій є опрала. Само є она стояла, та суза покаянія цѣла, и свако озбильско намѣренѣ къ доброму, и свако застиђеніе за поновлѣну погрѣшку, и свако тіо веселѣ о свршеной дужности, и свако добровольно питано чувствованіе саме себе одричуђесе доброте, и свака благородна и побѣдоносна борба съ похотію, бунтовницомъ противъ Бога. Садъ се исправи срце суђеника надеждомъ. Истина, да є было у нѣму погрѣшака выше нег' у мору песка, но было є пуно и доброга и благороднога; добро све расташе, а погрѣшка умаляваше се, што є све то старій бывао, и выше искуства получавао, и што су искуство и размишљованѣ выше крѣпила силу душе, а упражњованѣ у добру склоность и могућство. Но и найболѣ нѣгово дѣло ніє іошт' савршено было предъ Богомъ, и изворъ найблагороднііи дѣла быо є на дну свому іоште мутанъ.

Мало затимъ дигне анђо гласъ, и рѣчь стане му теѣи: младићъ сазрѣ и постане мужемъ, и появисе као юнакъ човечества у земляма, ков су нѣкадъ быле землѣ благослова и мира, а ков су сада землѣ про-

клетинѣ и убійства. Сва дѣла нѣгова и сва страданія стояласу написана предъ Богомъ по свой своіой ясности, заслужности, красоти; ту є видіо, благородный Ласъ-Казасъ, шта є тамо трпіо, и іошт' више, шта є тамо радіо; ту є видіо, како му се свака нужда безазлены тамошньи жителя као собствена нужда чинила; и како му се сва душа запламтила къ дѣятельности, коя є и у старости іоште горила; како є онъ, чувствуюћи своє право, великодушно пркосіо освети силны, и явно проклињао жељъ за златомъ, коя є люде убіяла, и гордость вѣроисповѣданія, коя є убіянѣ ово съ осмѣшкиванѣмъ гледала, и мудрость државну, коя заборављаше, казнити га; како є, не гледећи ни на бурѣ ни на стѣне, летіо преко морски дубльина, часъ да престолу тужбе своє донесе, а часъ безасленості утѣхе надежде; како є стао предъ гордогъ освоителя, првогъ владаоца оба свѣта, и како му є загрміо описаніємъ кривде нѣгове у душу нѣгову, те є овай стаяо као предъ судіомъ свѣта, и као да є лизао вечь неугасимый пламенъ пакла по болной постельи нѣговой; како се баціо на развалине осућены надежда, и како є велегласно плакао къ Богу, но опетъ се као мужъ дизао, и опетъ стояо пунъ мужества и силе, и силно и непрестано зидао нове планове; како є свакій зракъ надежде, кои се бѣднымъ појављиваше, нѣгово срце надимао веселѣмъ, пакъ, кадъ му и последньій изчезне у мутну вѣчну ноћь, а

онъ, одричућисе сваке радости и сваке утѣхе, завукаосе у дубоко усамлѣніе, и свѣтъ ништа му више не био, већъ тамница, и ништа му више сву душу неиспуньивало, већъ чезненѣ за раствореніємъ и вѣчностію. Што є анђео далѣ читао, све то више паляу му се образи одъ све то већегъ огня; дисанѣ нѣгово постаяше све то ясніимъ, погледъ нѣговъ одушевлѣніимъ, и свудъ око' нѣга таласашесе чистія и умилнія свѣтлость: зашто ревность къ истини и правди — и кадъ бы неимаюћи никаква дѣла, зашто му є забранѣно было, имати ій, сузе плакао и жертвовао — има высоку и исказатисе немогућу цѣну на небу.

Но іошт' стояо є старацъ съ погледомъ, у облакъ укоченымъ, и съ мутномъ мислећомъ озбильностію на челу: зашто му є срце препукло одъ неспасительногъ оногъ решенія, коимъ є нѣкадъ, у неразсмотреномъ очаянію, єданъ народъ гнявіо, да бы другому олакшаніе нанео: све мисли душе нѣгове скитале сусе по Гамбію и Сенегалу до у саму утробу оне части землѣ, гди издайнический вѣчный ратъ вуче у окове варвара европейски миріяде на миріяде. — Најпосле доће, после неизбровны больи, редъ и на то дѣло, когъ се старацъ бояо: црно и гнусно стояше оно у своимъ слѣдствама, као бездѣліе самогъ пакла, и богатіе крвлю и сузама, него што га є каюћијесе

старацъ икадъ снивао у найтамніой своіой ноћи. — Сва гнусность злобе и све туженѣ безазлености стояло є предъ Богомъ, све неуморно, ни помислимо, и безконачно куканѣ у земльи, по мору и на островима; све исчезаванѣ изумируће силе, и све бієнѣ бича мѣсто пролаћенія и сна; све яоканѣ отимаюћесе смртне грозе и све ћутенѣ очаянія рѣшенога. — Ласъ-Казасъ стояо є, као да ће га ужасъ уништожити. Садъ већъ ніе выше мисліо о светому и праведному, одъ когъ некріе никаква помрчина, и необезбѣђує никакво крило свѣтлости; пунъ найтоплієгъ и найдубљегъ сажалѣнія, мисліо є онъ садъ само о безконачной бѣди и невольи свію овы иляда, своє браће. — Када анђео позна, како му покаяніе пада на душу са свимъ своимъ гуяма, и како бы дао и найвеће благо своє природе, безсмертіе, само да бы кривицу свою истребіо: онда кане и нѣму суза єдна изъ очію.

Но гласъ нѣкій са светилишта, благъ и пунъ любови, као гласъ помирившегасе оца, заповѣди анђелу: подери трубу!

И анђео подере ю, и парчета нѣна одлете у пропасть. Уништожене су, рекне му анђео, слабости твоє предъ Богомъ: но написано стои име твоє предъ лицемъ нѣговымъ, написано чертама свѣтлости. — Да є хтѣо да казни погрѣшке, као што су твоє погрѣшке, ни єданъ одъ браће твоє не бы быо праведанъ предъ ньимъ, и пусто и безъ граћана остало бы не-

бо нѣгово. Онъ є обратіо душе у пепео, да бы само продрле заблуђеніємъ къ истини и погрѣшкама къ добродѣтельи, и страданіяма къ срећи.

Одузми ми, одузми, єцаше Ласъ-Казасъ, кои опетъ проговори съ потокомъ суза, одузми ми, ако можешъ, и спомењ оногъ дѣла: или ћу на вѣки носити судъ мой у самому себи. Подери, као што си и ову трубу подерао, и опоминанѣ на исто дѣло, подери га и у дубљини срца мога, или ћу и предъ самымъ Богомъ неба іоште тражити спокойства и у крилу блаженства кукати за њимъ.

Смртниче! рекне му анђео, а гди є блаженство, нег' у теби? нег' у собственой твоіой души? У чему другомъ и могло бы оно цвѣтати теби, кои си ты конечанъ, и кои никадъ не можешъ быти ни безъ грѣха ни безъ заблуђеня, као Богъ, и кои треба да си своимъ твоіомъ силомъ дѣятеланъ къ доброму, и да питашъ топлу и вѣрну любовь и за найнижега брата твога, и да почувствуєшъ благородство душе твое и у самой горчини твое болѣтице?

Но неограничена и неизрецыма ова неволя за толико столѣтія — —

Постаће сластю, и пунымъ блаженствомъ у начертанію свѣтова Творца твога. Самъ себе познао си у твоіой слабости; познай садъ и нѣга у нѣговой величествености.

Садъ заповѣди анѣео облаку, да се грмећи одвои одъ свода небеснога, и узевшисе поруке сиѣу у тварь. Предъ ногама старчевымъ обрталасе земля, и безсмртникъ (анѣео) покаже му дивлѣ и необытаване планине, коє є вѣчный снѣгъ покривао, и страшила црны борећисе непогода, и разорења дивльи и бѣснећи буря. Изъ планине извиралису потоцы и струє, и миліони радовалису се по ньинымъ обалама; у борећимсе непогодама силазіо є благословъ са неба, и поля и шуме цвѣтале су красніє; и, гди су бурѣ изразорале, онде су дисале прси слободніє, и образи заруменилисусе и опетъ: зашто су сломіена была крила куге, коя є у парама ношена, и сбачена є у бездну. — И тако водіо є анѣео забленута старца са зла на зло, изъ видиме природе у невидиму, и съ свето выше растећомъ сластю посвећивао га є у већа познанія, коій таинство ніє іошт' никаква смртна рука распечатила смртному оку; посвећивао га є, како безконачный пролази савъ свой путъ у своіой величествености крозъ све таласе и узбунѣнія конечнога, те неостає ни погрѣшке какве ни заблуѣенія одъ последнѣ звѣзде до последнѣ; и како страданіє буди у свѣту душа дѣятельность, и постає матеромъ и негомъ свакогъ найвећегъ и найискренієгъ чувства човечества; и како и робъ, отетъ у странному небу, сабира впечатлѣнія — иманѣ за вѣчность! впечатлѣн'я, у конма блажена познанія леже илядама и иляда-

ма, као што жетва спава у зрну усѣвну, или шума у растињу: и како у вышимъ временима существованія свака добродѣтель цвѣта изъ трпеће, страшене, раняве душе, како цвѣта, и како цвѣтъ нѣнъ увѣнчава најблажію и најблагороднію душу и врхъ благонаравія, и савршенство човечества: любовь, коя и смртнога непріятеля обузима; и како самъ онъ, мучитель и газитель безазлености, ако му є и свака сила природе нѣгове са свимъ болестна и ранява и разстроєна, оздравлява одъ квара, тако, да му є свакій судъ нѣговъ био само закоснињанѣмъ спасенія нѣгова, и само неуглађеніомъ и трня пуніомъ странпутницомъ, коя є надалеко одкривудала одъ неба, пакъ и опетъ води къ небу; како на врру злобе ниче бѣда, а у бѣди покаяніє, у покаянію добродѣтелъ, и у добродѣтели блаженство, а у блаженству све то више добродѣтель; и како се свакій неудесный гласъ землѣ прелива у согласіє, и свако јоканѣ у кликъ.

Прислушкујући и обузиманъ одъ грозе за грозомъ, коя му є крозъ све кости нѣгове пролазила, и чувствујући ближе присутство Бога, стојо є Ласъ-Казасъ предъ анђеломъ, и дивіосе, и учіосе таинству любови. Садъ му спадне са очію као љуска нѣка, и изчезну му сѣньке незнаня и нѣгове авети; и роди му се надъ утробомъ твари данъ, пунъ, ведаръ, и блаженъ данъ, и зора была му є умилѣніє . . Но іоште дрктао є свакій живацъ (нервъ) у нѣму одъ са-

страданія и одъ туге; борећа се чувства смѣшаюсе, и нови потоцы суза стану му литисе низъ образе. О ты, викне садъ, — и колѣно клецне му у дркћућій облакъ, а рука и око дигну му се весела къ небу: — О ты! когъ самь одъ дѣтиньства могъ тражіо, и кои ми се садъ одкриващъ, као што си, сама милость, само милосрдіе, и любовь; Ты, оче мой а не судіо мой! и оче свію неизброимы Твоіи свѣтова! — Ты Боже! Боже! кои ми показуешъ жетве спасенія и онде, гди є лудость моя сѣяла кваръ; кои одузимашъ одъ мене сваку печаль душе, и кои ми даешъ у утроби моіой почувствовати, да є Тебе любити єдино блаженство, и гледати твою величественость, навршеніе тогъ блаженства, кои награћуешъ само хотенѣ добра — ахъ само хотенѣ, и само теженѣ къ нѣму оваковымъ умилѣніемъ, и кои мѣняшъ и сама заблућенія найпознііимъ ньинымъ слѣдствама у изворе новы умилѣнія! Ты величественый! Непостижимый! Ты, коегъ слава небеса, коегъ слава я прашакъ — — но немогу далѣ, не могу, душа ми сустаде!

Тако є и было! Душа Ласъ-Казасова сустане, и єзикъ му умучи. Анћео пружи къ нѣму руке, да му помогне; и съ погледомъ, пунымъ милокрвне и неописане любови, прикучи га ближе къ своимъ прсима, и назове га брате! —

Садъ се пробуди Ласъ-Казасъ. Како отвори очи и дигне, а онъ опази земальскога свога анће-

ла, кои се прикрао био, да му чека издисай нѣговъ. Ласъ-Казасъ хтѣо є да говори съ њимъ, хтѣо да удѣли и нѣму дружеску часть блаженства, кое є сву нѣгову душу погрузило; но око му већъ изнемогне, падне на леђа, и простре кости своє смрти. Дркћући и ћутећи падне братъ на обездушевлѣна, полюби укочена и изгубљена пріятеля, и заплачесе. Дигне очи и руке къ небу, и помолисе Богу, да бы и нѣгова смрть была, као смрть овога праведника. Зашто смрть благороднога овогъ човека была є тія, и полагано и умучивше задреманѣ сишућегъ дѣтета у крилу майчину; и спокойство душе смѣшилосе іошт' у смрти на нѣговомъ лицу онако, као што є произлазило изъ познанія Бога и самога себе.

Примѣчаніе прво. — Вартоломей де Ласъ-Казасъ, епископъ Кіпскій у Мексику, рођенъ є 1474. године у Севиљи. 18те своє године отиде съ оцемъ своимъ у Ст. Домнго у Америцы. Кадъ се врати у Спанію, а онъ ступи у чинъ калуђера Домининкана, како ће се после моћи употребити къ покрштаваню Индіянаца. Ласъ-Казасъ є пре, него є ступіо у чинъ калуђерскій, предавао Каролу Петому више записака на ползу Индіянаца. Но усиловенія нѣгова, да имъ олакша и ублажи судбину, буду безполезна; и зато намисли, да оснуе поселѣніе єдно по другимъ основаніяма, него што су была основанія

земляка нѣговы Спаньолаца; и издѣйствує, те буде посланъ у область Куману као губернаторъ. Кадъ дође у Порто Рико 1519. године, а онъ отиде са три стотине Кастиліянски посленика у Куману, да се тамо посели; но ту се боріо съ великимъ тегобама; съ єдне стране ніє хтѣо да га призна тамошньій началникъ Гонцало Окампо, когъ є послао у Куману Ст. Домингскій губернаторъ, а са друге стране былису Индіянцы тако огорчени на Спаньолце сбогъ њиного тиранства, да су напали на Ласъ-Казасове поселѣнике, и да су све изсѣкли, што ніє могло умаћи. Но Ласъ-Казасова разжарена ревность къ лѣпому дѣлу човечества ніє се ничимъ могла разладити. Више пута ишао є онъ изъ Америке у Спанію, и опетъ враћаосе у Америку, да бы само говоріо за олакшаніє и човеческо поступанѣ съ Индіянцыма, съ коима су европейски солюди зло поступали. Списатель исторіє Карола Петога, по имену Сепуаведа, писао є и књигу противъ Ласъ-Казаса, и трудіосе оправдати зла поступаня Спаньолаца съ Индіянцыма и по божінмъ и людскимъ законима. Ласъ-Казасъ браніосе одъ овогъ нападенія са своимъ силомъ и крѣпостію благородногъ дѣла. Недесетъ година дана преживіо є онъ у Америцы, и дванаєстъ пута прелазіо є пучине морске, да бы само одбраніо одъ угнѣтаваня спански Индіянце, коє є съ одушевлѣнымъ жаромъ любіо, и коима є посвећивао сву и пуну свою дѣятельность. 1551

године остави епархію свою, вратисе у Спанію, и умре 1566. године у Мадриду.

Тимъ своимъ браненѣмъ безазлены Индіянаца заслужіо є Ласъ Казасъ почитаніе свега човечества, — а духъ нѣговъ предстоєће описаніе смрти нѣгове посредствомъ Г. Енгла, коє само божественомъ благонаравностію дише!

Примѣчаніе друго. — Живацъ, нервъ, есу бѣле жилице у тѣлу човечіемъ, коє чине, те човекъ осећа, чувствуе, како се што ньи дотакне; испреплетане по свему тѣлу найразличнiимъ начиномъ допиру и подъ саму кожицу, коя се люшти. — Нисамь знао другчіе назвати ове жилице, него именомъ живаца, коимъ iй савъ народъ нашъ зове; одъ ньи произлази осећанѣ човеческо, а осећанѣ производи понайвыше животъ човечіи. Но не чини ми се ово име найсходнiимъ, саме ове жилице не составляю животъ човека; сходніе бы было, да се именомъ, коє бы дали оваквымъ жилицама, коє осећаю у човеку, назначе дѣло и дужности ньине: по овому воліо бы сковати за ньи нову рѣчь, коя бы означавала дѣло осећаня; на примѣръ кадъ бы iй називали осећала, осећалцы или тимъ подобна; свакій бы одма при првомъ чувеню имена овогъ управо и болѣ знао, шта су, и шта раде у тѣлу човечіемъ, него при чувеню имена живаца. — Да се може скрoити нова рѣчь и

одъ глагола чувствовати, на примѣръ чулацъ, чуяцъ — као одъ чути, коѥ гдикои Срби говоре мѣсто чувствовати, небы ни то было съ горегъ. — Но коѣ садъ погодити, како бы сходніѥ было? прости Срби сковаѣе нове рѣчи млого удесніѥ и сгодніѥ одъ учены; кажи имъ само, шта стварь коя ради, пакъ ѣешъ видити, да ѣе іой одма име дати, докле само два три пута трене и промисли; учене пакъ люде бркаю и выша понятія, и знаня выше ѥзика, и стра, яо неѣу погодити, пакъ ѣе ми се свѣтъ смѣяти. — Зато бы я и моліо ГГ. Читателѣ Забавника, кои годъ бы имао волю явити ми, како бы онъ назвао Србски бѣле жилице тѣла човечіѥгъ, коѥ чине, да човекъ осеѣа, и коѥ ми живцыма називамо, нека ми изволи явити; писатељи словара и лѣкари наши быѣе му заиста благодарни за то.

УМСТВОВАНІЯ О СМРТИ.

(у два разговора одъ Енгла)

ПРВЫЙ РАЗГОВОРЪ.

Не далеко одъ Бесансона у Француской живіо є у маломъ сеоцу старый и храбрый бригадиръ по имену Мервиль, човекъ одъ седамдесетъ година већь, и право огледало любведостойнога старца. У младости своіой служіо є у войсцы Лудовика четрнайстогъ; и онъ є саняо санъ француского благородства, да є то све єдно, та умрети за честь кралѣву та за благостояніе отечества свога. Но, како храбростю своіомъ допре до чина бригадирскогъ, а онъ претрне, познавши, да ништа друго ніе, но само орудіе угнѣтенія браће. Како то опази, а онъ стане молитисе за одпустъ одъ службе, изговараюћисе, да ніе выше къ таквой способанъ, добіе пенсію, кою му є Краль за храброст нѣгову подносіо, и чисто застидисе одъ

рана своїй онако, као што се човекъ стиди лудостій младости своє. Одпуштенъ обработовао є самъ мало наслѣдіє фамиліє своє, и посвећивао є мудролюбію (философіи) и мусама (наукама) све часове, у коима є слободанъ био одъ бриге домоводства свога. Будући да є иманѣ нѣгово было мално, и ніє му допуштало, да може млого трошка чинити, то се мало съ людма и мѣшао; никадъ ніє имао съ собомъ выше одъ два или три, но одабрана, пріятеля. Измеђ' овы био є и членъ парламента Бесансонскогъ по имену Шеврѡо, човекъ, кога є онъ врло любіо, и кои є достоянъ био исте любови.

Шевро био є човекъ, кои є одъ природе имао склоности достойне зависти, къ свему, што є добро и благородно. Ніє имао вѣтрогоньства, као што младићи француски обично имаю: выше є био жустаръ него жестокъ, выше замишлѣнъ, него веселякъ, выше добричина, нег' мекушацъ; впечатлѣнія нису могла лако дѣйствовати у нѣга, но, кадъ бы кое дѣйствовало, оно бы и дубоко дѣйствовало, и дуго се држало у нѣму. Што є было, было є свагда одъ све душе и одъ свега срца. И, будући да му є найвећа срећа, за коју смртный промислу божіемъ само благодарити може, у часть дошла, сирѣчъ срећа, што є одъ благородны родителя рођенъ, и благородно воспитаніе получіо; зато є съ овымъ свойствама характера свога и было човекъ непоколебиме честности,

непокретно постояный отечествољубацъ, и достоянъ свега найтопліега Мервилѣва пріятельства.

Онъ се єданъ путъ само залюбіо, но, као што се одъ вкуса нѣгова човекъ и надати морао, у најкраснію и најумнію Бесансонкиню. Име іой было Тереса, и была є кћи предсѣдателя истогъ оногъ суда, у коме є Шевро после био предсѣдателѣмъ. Више година полагане су быле свакояке препоне нѣговой женитби съ Тересомъ, и чинилесу се да су непреодолиме; но, што бы у слабіимъ душама любовь прегнявило, то є у нѣговой све то тврђе оснивало любовь. Одъ првога часа познанства съ ньимъ Тереса хтѣла є нѣга те хтѣла; но по несрећи была є врло богата, и родитељи нѣни желили су, да міліонъ ливра съ другимъ, или, ако то не бы могло быти, а оно да ій са найвећимъ чиномъ у држави саставе. Сбогъ любови своє къ Шевроу претрпила є Тереса више и свакояки угнѣтенія, но она се постояно изясни, да є неће ни наговаранѣ ни икаква сила на свѣту принудити, да за другогъ пође, веће за Шевроа или у калуђерице. Овымъ постоянымъ упорствомъ буду родитељи нѣни принуђени, одбити више најодабранііи просіоца нѣны; кромѣ тогъ угледесе на єдну одъ своіи сродница, коя є пре нѣколико мѣсецій маркизскомъ постала, а већъ иманѣ своє на уборнымъ столићима (тоалетима) любовница и на прсима пѣвачица театралны мужа свога видила гди се блиста и

разсипа; то доведе родителѣ Тересине до тога, те допусте Шевроу, да може у кућу долазити и съ кћерію ньиномъ вѣнчатисе. Обоє, показавши доброту душа своіи постоянствомъ своимъ у искушенію овомъ, чувствовалису садъ у плѣненію полюбаца и грлѣня своій, колико є драга несрећа.

Тереса затрудни. И Шевровлѣво воображеніе ніе се више мѣсецій ничимъ другимъ забавляло, но сладкомъ помислію, како ће безконечна срећа нѣгова быти, кадъ и дѣте буде имао. И то съ највећомъ тугомъ и нестрпѣніемъ очекивано магновеніе дође, и Тереса породисе. Радость нѣгова ніе се могла описати; но была є озбильска и горкоумилна радость найчувствительніегъ човека, кои є поредъ среће своє и сву величину дужностій своій чувствовао, и у срцу своимъ заклеосе, да ће му оне свете быти. Пораћай Тересинъ био є срећанъ, но познііи догаћаи, кои су се одъ дана на данъ позлеђивали, учине, те се почну бояти и за животъ нѣнъ. Кадгодъ є могао Шевро одъ найнуждніи дѣла доспети, ніе ни тилѣга часка одъ постелѣ нѣне одступао, и био є свѣдокомъ свію неизречены мука съ коима се младый животъ нѣнъ са смртю боріо. Но найпосле преодолѣ ова; и природа Тересина єдва іоште усилиласе, и отме одъ нѣ жалостивый насмѣй на блѣдымъ своимъ образима, и повуче умирућимъ своимъ и дркћућимъ рукама Шевровлѣву руку къ своме срцу, и съ послѣднымъ

издисаємъ истепа ове рѣчи: „Не заборави любве наше Шевроу!“

Ако є икад' рѣчь умрлца упамћена была, то є ова рѣчь Тересина была упамћена. — Шевро састараосе са свимъ, што є нужно было за укопъ нѣнъ, съ найспокойніимъ равнодушіємъ; цѣле часе стояо бы предъ мртвымъ нѣнымъ тѣломъ, и гледао бы га, ни суза не бы му канула изъ очію, отишао бы одъ тѣла, и самъ себе укоравао бы, што є толико нечувствителанъ. Другій данъ по укопу наиђе неотице на низъ бисера, кои є єданъ путъ на данъ роћенія Тересина ньой поклоніо, и онда топрвъ чисто му се пробуди срце изъ досадашнѣгъ смртногъ сна свію чувствованія, падне, и проліє кишу суза. Виђанѣ дѣтета, коє є безазленомъ кривицомъ Тересине смрти было, парало му є свакій данъ рану нѣгову наново, а овамо было є єдина одрада болѣтицы нѣговой. Дѣте исто имало є садъ іошт' благе и любведостойне черте Тересине, и ове су се све выше и выше на нѣжнымъ нѣговымъ образчиѣима развіяле. Шевро сматрао бы га непрестано съ найдубльимъ тронѣніємъ, у коме се саставляла найгорчія болѣтица съ найслађимъ сластолюбіємъ; двогубомъ любвомъ любіо га є.

Мало година проће, и малый Шарлотъ — тако є было име сину овомъ — постане найумилніимъ дѣтетомъ на свѣту, и све майке Бесансонске завиђау му. Красота дѣтиньскогъ нѣговогъ образенія

была є іошт' безконачно умложена простодушномъ веселостю, коя є изъ свію черта образа нѣговы сіяля. Шевро употребіо є савъ трудъ на ображеніе нѣгово, и уживао є радость, кою обични и господски родителъи єдва кадъ уживаю, самъ могао є примѣчавати напредованѣ сина свога съ єдногъ степена совршенства на другій. Но текъ што Шарлотъ почне развіяти мале мисли и желанія безазлене своє душе слободніе, и текъ што почне показивати найкраснію зору будућегъ оштроумія и благородногъ срца; а оспе (богинѣ, красте), велике оне опустошителънице рода човечія, нападну га, и по неописаной туги и болѣтицы свале га у гробъ. Шевро гледао є и сву болесть и умиранѣ малогъ своегъ и безазленогъ сина, кои є съ разширенымъ ручицама помоћи искао одъ нѣга, а коє му онъ никако дати не могаше, гледао ій є исто онако, као што є свѣдокъ био смрти Тересине.

Другій овай ударъ био є Шевроу страшніи одъ првога, и поновіо є болѣтицу овога. Како изгуби оба существа, коя су срцу нѣговомъ наймилія была на свѣту, то му се ніе ништа выше милило у нѣму, ни сами пріятелъи, ни самъ себи ніе се миліо; зашто кадъ є човекъ толико несрећанъ, те кромѣ себе ништа выше не милує, онда и самога себе не може выше да милує и люби. Савъ жаръ характера, кои се пре тога обратіо био къ Тереси и Шарлоту, найодличніимъ предметыма любови нѣгове, уступіо є у ду-

бльину внутрености нѣгове, и стане лежати на мрачнымъ разсмотрѣнияма, коима човекъ мисли осветитисе као промислу божіемъ, мислећи, да му є неправда учинѣна. При постояной мутности чувства нѣговы воображеніе и оштроуміе нѣгово изобразе му, као да є савъ свѣтъ око' нѣга право позоріе бѣде и неволѣ; и тако, у пространной твари свевышнѣга Бога, почне онъ живити са онаквымъ срцемъ, съ каквымъ живи слободномисленый човеколюбацъ у држава ма деспота каквога.

Єдиный гласъ, кои є іошть као нѣкимъ начиномъ у срце нѣгово продирао, био є гласъ Мервилѣвъ. Страопочитаємый овай старацъ наскоро позна изъ Шевровлѣвы рѣчій све станѣ нѣгово. Но штедіо га є, и навалице ніе никад' хтѣо да му проговори о штети, кою є пріятель нѣговъ претрпіо. Само бы кушао срећу, не бы л' могао раздражити изумрлу нѣгову чувствительность къ єдномъ или другомъ предмету, и као неотице сунути мисли, коє бы произвести могле лѣковиту промѣну у нѣму. Но, кадъ опази, гди Шевро све то мрачніимъ и жалостніимъ почне бывати, онда стане Мервиль држати поштеѣніе своє за свирѣпость; и рѣшисе очистити и излѣчити ране пріятеля своґъ пре, него бы умиліо отровъ гноя ньиногъ у найвнутреніе судиће живота, и пре него бы принео спокойству нѣгову смрть. Буде и тому прилика, кадъ се єданпутъ Шевро сврати на

добро Мервилѣво, више изъ учтивости за честа нѣгова посѣћенія, него изъ побуђенія срца свога.

Положивши обе руке съ найнѣжнiимъ пріятельствомъ на рамена нѣгова, рекне му старацъ: „У души Вашой драгій пріятелю! нiе све у реду, и не чините добро, што се тако сами у себе затворате. Отворите срце Ваше пріятелю; и, ако самь я сбогъ найискренніе мое любови къ Вама достоянъ, отвор'те га мени! — Та толико сте ме пута оцемъ Вашимъ називали; а и я самь живiо у свѣту, и я самь био несрећанъ.“

„Єсте ли?“ одговори Шевро гласомъ човека, комъ є собствена несрећа тако тешка, да му ни найманѣгъ чувства къ несрећи другога неоставля.“

Мервиль. „И я самь видiо, како супруга, и дѣца моя умиру; и моє є срце чувствовало све, што є икоє човечіе чувствовало. И я знамъ, како мора быти човеку, кадъ му се єдинымъ ударомъ све и найвнутреньіе свезе раздеру, и кадъ види, да му се уништожаваю и наймиліе надежде душе нѣгове. И опетъ Шевроу! — и опетъ био ми є другій часъ могъ живота iошт' страшніи, часъ, у кои су ми пріятельи мои изданицыма были, пріятельи, кои су све моє довѣріе уживали. Већъ самь очаявао о человеческой природи, већъ самь очаявао, и да не има добродѣтельи на бѣломе свѣту. Већъ самь мисліо, да међ' существама, коя су мени подобна, не живимъ другчіе, нег' као међу бѣсомучныма и преступницыма; и само чо-

векъ, као Вы, може ме постигнути, кадъ му кажемъ, да самь био бѣданъ. — Ахъ! и Вы пріятелю да знате страшно ово станѣ чувствованія, као што га я знамъ! —

Шевро. „А како ће быти, кад' я іошть страшніе знамъ одъ тога? — Одъ дружства човечія и сакрићешсе и избѣћи, та довольно има пустиня и самишта! но Мервилю!“ — — ућути, уздане, и погледа на небо.

Мерв. „Но Шевроу?“

Шев. „Зашто ме гоните, да изрекнемъ оно, што є бѣда само и помислити? — Іошт' єданъ путъ прећути, пакъ настави после са душевнымъ тресомъ, кои се и свему тѣлу собщи. Но како ћешъ одъ Бога побѣћи?“ — У тай ма скочи и пође къ врту, не бы ли се отргао одъ разговора, кои му є све то мучніи постаяо. Но старацъ пође за ньимъ.

Мерв. „Не, не, садъ сте у моимъ рукама пріятелю! нећете ми лако побѣћи Шевроу! — Одите амо, и отворите ми сву душу Вашу! Говорите са мномъ, као што бы са собственымъ своимъ мислима говорили? — Єсте л' незадовольни съ Богомъ?“

Шев. „Ахъ! то є ужасно, ужасно Мервилю!“

Мерв. „А іошт' ужасніе, кадъ бы Вы право имали! Но не Шевроу! не — постоянымъ и довѣрительнымъ гласомъ — ниете Вы незадовольни съ Богомъ, неможете ни быти съ ньимъ незадовольни.

Незадовольнымъ быти съ Богомъ, значило бы толико, колико незадовольнымъ быти са свимъ онымъ, што є савршено и добро: пакъ како бы мислећа душа и могла быти таква? — Разумите пріятелю сами себе! Вы сте незадовольни само съ представлћніємъ Вашимъ о Богу. Разсудите само, колико єдинымъ овымъ исправлћніємъ добіяте! Да є причина незадовольства Вашегъ у Богу, у ономъ безконачно надъ Вама и надъ свимъ тварима на свћту преузвышеномъ существу, да є у нћму, како бы се помогли Шевроу? како бы промћнили уређеніе свћта? како ли бы зауставили струю, коя Васъ съ собомъ вуче, а не можете іой се противити? — Ако ли лежи причина незадовольства Вашегъ у самомъ представлћнію Вашемъ о Богу, а оно добро, томе є лако наћи помоћи. — Промћнимо само заблуђено представлћніе, и потражимо праву точку видила мћсто лажне!“

У овомъ разговору допру до половине врта, гди є висъ, на коме є стояла кућа Мервилћва, стрмо ишао у долину. Овде поведе Старацъ подъ сћнкомъ дебелы кестена пріятеля своегъ на рудину, и пружи руку на плћнительно красный предћлъ, кои, доклегодъ є око могло допрети, осутъ био стадама, житомъ, и виноградима; пакъ онда му рекне довћрчивымъ гласомъ собственога убћђенія: „Туж'те ми се садъ на промисао божій, а я ћу га правдати!“

Шев. „Зарь окете Мервилю! да црвь ропче на безконачнога? и тварь єдногь дана на вѣчнога творца? — Остав'те ме, остав'те, да га обожавамь, и да ћутимь! Богь є свуда, гди говоримь.“

Мерв. „И онде, гди мислите Шевроу!“

Шев. „Пакь, ако станемь садь говорити? — Можете ли Вы разрѣшити све сумнѣ, и можете л' прекинути сва неспокойства, и сва опровржения?“

Мерв. „Могул' сва, драгій Пріятелю? — Я стоимь векь на краю гроба, и часи, кои ми іошт' протичу, не бы были къ томе довольни. Никад' нів оштроумів човечів изобрѣтльивів, никад' єзикь нѣговь рѣчитіи, него кадь му за тимь стои, да се съ Богомь своимь суди! Но, ако Вась особита каква печаль, ако Вась поєдина каква сумня мучи.“ —

Шевр. Тако знайте Мервилю! и противь волѣ моє отворате ми срце моє, оћу да говоримь. — Увѣрени буд'те! Не чини ме несрећнымь смрть фамиліе моє; она є изумрла, и я самь савладао векь болѣтицу мою. Но, мислећи о смрти њиной, погледао самь и на човечество и на єстество. — — Ахь любезный друже! кои човекь жели быти спокойнымь, тай не треба да мисли, но само да саня; не има ли спокойнства кромѣ у заборављяню бѣде своє — — Кадь погледимь свакій животь, и сваку силу, коя се у єстеству миче, свака изчезава у разору; кадь погледимь кликь и смѣй радости, и они постаю гласомь

жалости и туженя; кадъ погледимъ свако осмѣшкиванѣ и сваку черту сластолюбія, и оно, докле га я іошт' гледимъ, већъ постає наступомъ смртне туге. Све, све у єстеству створено є само тако, да подлежи кварy, разору, и уништоженію. Анђео створенія предходи, и оживотворава зато само, да бы анђео смрти, кои за ньимъ долази, нашао, шта да удави. Надежде среће, коя є у дубокой топрвъ будућности, чине намъ животъ зато само драгоцѣнымъ, да бы насъ ужасъ одъ уништоженія обузео тимъ страшніе. — Пакъ, кадъ промотримъ сву безимену жалость, тужно кршенѣ руку свію умрлаца, оставлѣника, и сиротана; када рекнемъ къ свакой педльи землѣ, на кою нога моя ступа: ты си гробъ тисућа, коє су гмизале, борилесе да живе, и поумирале! Када къ труну рекнемъ, кои предамномъ трепти: и ты си бьо живацъ (нервъ) чувствующегъ когъ существа, пакъ си и ты задрктао одъ смрти! када живимъ у єстеству, као у пространомъ каквомъ и общой храмини мртвы тѣлеса и костію: заръ оћете іошт' и радости да имамъ? и да с' іоште смѣшимъ? — Страдао самь у найблагороднііимъ моимъ чувствованіяма; не има у мени оне, све оживотвораваюће, помисли о безконачной благости, и ништа выше ніє ми остало до устрашительне мисли о свемогућству нѣкомъ. — Вы сте пружили руку Мервилю! на цвѣтаюћа она поля, као да мислите, да є самъ погледъ на ньи опровржениє моій рѣчій; но и та красота, и

тай животъ, кои се овде миче . . . и онъ є произишао изъ трулежи, и вратићесе опетъ у трулежъ. — Зато не има мени выше ни радости ни дражести у єстеству!“

Мер. „Ахъ како ли сте несрећни. — Но зашто Вамъ є исто ово єстество, коє Вамъ се сада тако пустымъ чини, было пре и предметомъ увеселѣнія? — Опоминѣте ли се іоште, како сте нѣкад' овде поредъ Ваше Терезе сѣдили? Опоминѣте ли се, како систе онда ничегъ другогъ вићали предъ собомъ до єдине сладке радости и величествености? Како л' нису онда образи смрти, ни мисли о бѣди у души Вашой ни снивани были?“

Шевр. „Опоминѣмсе Мервилю! оно су были дани моє среће, онако брзо проитивши дани! — Вображеніє, удешено къ самой радости; — О како може оно и одъ пустинѣ рай сатворити!“

Мер. „А може ли вображеніє то занста учинити? — Кадъ то може, а оно може и выше иста волшебница учинити. Може сатворити съ истомъ чудотворномъ силомъ и одъ рая пустиню. — Можете л' се сада поуздати на нѣна наушћенія. И оћете ли да идете за воћомъ, кои све само онымъ правцемъ иде, кои му дає ударъ наши чувствованія, пакъ кои се онда са странпутнымъ полетомъ онолико одблуђує одъ истине? — Умѣрите друже! умомъ ова заблуђенія! После пристрастны оны погледа погледайте и два и

три пута и безпристрастнымъ погледомъ на сву тварь; и срце Ваше вратићесе и опетъ къ спокойству; мрачна скорбь Ваша постаће благомъ унилостю; а противство Ваше противъ непріятельске судбине спокойнымъ подврженіемъ вольи премилостивога Бога. — Та не могу ни я одрицати, да не има бѣде у єстеству, не могу ни я рећи, да нієсам помисао о смрти страшна; кадъ бы то рекао, то бы говоріо противъ собственога чувствованія. И я чувствуємъ судбу коначности моє, какогодъ и другій ко; гроза одъ смрти не штеди ни мене исто онако, као ни анђео смрти. Може быти, да мене, овако слаба и страшљива старца, спопадне іошт' силніе, него когъ младића. — Но можете ли и Вы мени одрећи, да не има у животу човечіемъ радости? преизобилне радости? Вы сте ій сами получавали изъ благодѣтельне руке свевышњега Творца, можете ли садъ Вы сами толико быти неблагодарни, и одрећи, да ій нисте имали?"

Шевр. „Не могу Мервилю! не могу."

Мер. „Тако има у животу и радостій?

Шевр. „Има, но кратки и на сну сниваны радостій."

Мер. „Како сте неправедни Шевроу! Єсу ли радости те краће и сниваніе одъ бѣда наши? — Кажите ми, молимъ Васъ, єли сладка она суза, коя є у очима Вашимъ заблистала, кадъ сте поредъ Тересе Ваше сѣдили и срећни были, єли суза та недѣйстви-

тельнія была одъ тужне ове сузе, коя сада дркти у истымъ овымъ очима? Заръ неће и ова суза скоро пресанути? — Существованіе има своє радости, своє дѣйствительне и млогоструче радости; шта намъ садъ іошт' остає, нег' упытати: да л' є радость бѣде, да ли животъ смрти достоянъ? — Шта велите пріятелю на то? Не налазите л' и Вы, да є тако?"

Шевр. „Шта да рекнемъ? како могу држати, да є тако? — Бѣда човечія стои садъ предамномъ у свой своіой безконачной величини, у свой своіой безименой млогостручности: но о Боже мой! колишно радостій има човекъ на свѣту! — Пакъ и оне, коє има, колишне ли су! и како несавршене!"

Мерв. „Тако, да, тако мисли човекъ у часъ нерасположенія, и у часъ печали! — А я опетъ могао бы рећи, да є животъ, може быти, тисућа людій безконачно срећніи одъ Вашега; но не, да останемъ при Вашемъ животу. — Тако Вы мислите, да сте врло мало имали радостій на овоме свѣту?"

Шевр. „Не треба да мислимъ, о чему самъ увѣренъ?"

Мерв. „Варатесе пріятелю у томъ!"

Шевр. „То єстъ, чувствованіе моє вара ме. — Пакъ, гди се каса среће ил' несреће, болѣтице или пріятности, ко ће намъ больимъ быти судіомъ одъ чувствованія нашегъ?"

Мерв. „Но то исто чувствованіе." — —

Шевр. „Стои у дубльини срца мога, и никакво доказательство ни надмудриванѣ не може ми га истргнути изъ срца."

Мерв. „Я и не санямъ о надмудриваню. — Безъ сумнѣ свако є чувствованіе найбольій себи судія; но никакво чувствованіе не треба да суди ни прошастности ни будућности. — — Садашньій облакъ, кои се надъ главомъ Вашомъ любезный Шеврoу! віе, баца грозну сѣньку на све стране на Вашъ животъ, сѣньку, коя све прерушава, све помрачава. — Кадъ погледите у прошастность, а оно нећете ништа выше наћи, што бы врло лако извирало у памтеню, ништа выше, што бы онако подпуно, онако читаво, и онако живо стояло предъ Вама, као образи несрећны Ваши часова; а — будућность — будућность шта є она за Васъ? Ништа выше, но садашня точка, разширившасе у животъ. — Вы кажете, да є болѣтица Ваша безсмртна; и мислите, будући да є штета, кою сте претрпили, вѣчна, то ће и слѣдство нѣно, болѣтица, исто тако вѣчна быти. — При овако несрећномъ расположенію, и будући да све зло, коє Васъ є снашло, стои толико скучено, црно, и страшно предъ Вама, будући да образи уживаны већъ радостій онако штедльиво и мутно свѣтлаирцаю, као што поєдине звѣде на наоблаченомъ небу сіяю; то како се можете, молимъ Васъ, ослонити на изреченіе чувствованія Ваши? како можете пресуди-

ти, да ли радости накнађаваю бѣду? и да ли є животъ смрти достоянъ? — О да се не боимъ, увредити Васъ яко Шевроу!" — — —

Шевр. „Мене яко увредити?"

Мерв. „Тако послушайте ме. О како бы желіо, да гласъ свемогућегъ Бога рекне сада къ Вама: „„Каємсе, Шевроу! што самь ти уморіо твоє любимце. Оћу садъ да Т' учинимъ животъ твой раванъ са животомъ толики тисућа. Ево ти супруге твоє и опетъ, ево ти Тересе твоє и опетъ! А у наручію нѣномъ ено и любимца твогъ, когъ є животъ ньой смрћу быо!"" Пакъ да Вы онда, онесвѣстившисе одъ радости, паднете на прси нѣне; да са свимъ чувствованіємъ сладости очине подигнете анђела оногъ у човечіємъ виду къ устни Вашой, а я онда, по првымъ буряма радости, да дочекамъ спокойніє осмѣшкиванѣ, за руку да Васъ уватимъ и запытамъ: Чега има више у єстеству Шевроу? радости ил' неволѣ? О онда бы се сва прошастность Ваша, брзо разведрила у саму сласть! О како бы Вамъ се разлили онда облацы ови у лаку, єдва видитисе могућну, маглу, облацы, кои тако страшномъ ноћію покриваю животъ Вашъ! — Но бы ли се свимъ тимъ животъ овай, или само помисао и представлѣніє о животу промѣнили? Не бы л' прошастность Ваша остала и опетъ онаква, каква є и пре была? И бы л' или Вы или икои другій човекъ и предзнати могли, каква бы бу-

дућность Ваша была? Садъ ми каж'те Шевроу! ел' чувствованіе ово достойно сласти, сносити и бѣде? Пакъ колишне и како лаке быле бы ове бѣде? Како брзо одскочила бы вѣсь (кантаръ), коя га садъ овако тешкимъ бременомъ прегнявлюе! — — Знамъ, да Васъ тимъ смућавамъ пріятелю! опростите. Но кадъ ми ніе дано, да могу изрећи гласомъ свемогућности оне рѣчи, а оно прокушайте, колико силе умъ Вашъ има! Стан'те садъ кодъ садашнѣгъ магновенія, и раздѣлите животъ Вашъ. Будућность Ваша неће быт' онаква, као што ю садашня болѣтица Ваша представля; но и свака радость, и свако блаженство, кое самь іой я уткао, опечалила бы Васъ, и чинила бы Вамъ се, да су увређеніе и супружеске и отеческе Ваше любови. Тако гледайте само на прошастность! И трудитесе, да будете безпристрастни у прецѣньиваню! Испытуйте, чега Вамъ є у ньой выше было, радости ил' печали.“ —

Шев. „Ахъ на какавъ сте ме разговоръ навукли? — Како ли є Мервилю! све оно, што бы Вамъ имао одговарати, свой моіой души противно. Гнушамсе неблагодарности; пакъ заръ я самъ да будемъ неблагодарнымъ? или заръ да се чинимъ, да самь такавъ? — — Не, не, пріятелю! морамъ рећи, да самь млого имао радостій.“

Мерв. „Заръ само рећи, а не и мислити?“

Шевр. „Та зато и кажемъ, што мислимъ. — И заиста, Богъ, кои ме є заданую дуновеніємъ своимъ, дао ми є и довольно радостій. — Видите, да то радъ признаємъ."

Мерв. „И морате признати. Да нисте имали никаквы радостій, одъ куда бы и дошла печаль за ньима, што сте ій изгубили? Или, ако є врло мало ти радостій было, да одъ куда тако прекомѣрна печаль Ваша? Пакъ, кадъ предузмете садъ пріятелю! оно прецѣнѣніє живота Вашегъ, по коимъ ћете га понятіяма цѣнити? Само по срећи и несрећи? по смѣю и плачу? по испунѣнымъ или осуєћенымъ надеждама? по сновима или по дѣйствительностима?" —

Шевр. „Да како бы ій другчіє и могао цѣнити?" —

Мерв. „Рец'те болѣ: да како бы ій и могао цѣнити лажніє? — То и єстъ погрѣшка, коя насъ неправосудныма чини къ Богу, што мы свагда поставлямо оне границе съ понятіяма нашимъ, коіи не има у єстеству, и све цѣпамо и раздваямо, што є у дѣйствительности све измѣшано, све саставлѣно. — Болѣтица є често выше сласть него болѣтица; страима сладке своє грозе; несрећа пріятна намъ є у ополченю; чувствованіє слабости гони пріятеля у наручія пріятеля; жалостивость омекшава срце къ свакомъ нѣжніємъ чувствованію; нужда дає чувство наше силе и цѣне; сни срећа истинити су у чувство-

ванію. — Тако Шевроу! тако треба животъ счисляти. — Но како могу то и захтѣвати одъ Васъ при оваковомъ Вашемъ расположенію? — Зато послушайте ме, послушайте мене, кои самъ такође био несрећанъ! и кои самъ такође све изгубіо, што сте и Вы изгубили, а кои самъ и срце имао, коє є знало чувствовати! Буря страстій ћути садъ у моимъ прсима; ништа не може ме учинити више пристрастнымъ къ небу, ни прекомѣрна радость, ни прекомѣрна жалость; станѣ душе моє єстъ спокойство. — Съ тимъ спокойствомъ осврћемсе я садъ на прошастый мой животъ, и све, што налазимъ у нѣму, чини ме, те самъ задоволянъ съ Богомъ. Више самъ имао ведры часова, нег' облачны, млого више добра, него зла. — Исто овако показує ми се и животъ тисућа людій, колико га я цѣнити знамъ; исто тако и животъ живине и црва, зашто є и ньи онай истый Богъ сатворіо, кои є и мене позвао къ существованію. Пакъ садъ драгій пріятелю! како да Вамъ благодаримъ за умноженіе, коє сте ми у срећи моіой учинили? за величествену сяйность, кою сте свуд' по свѣту око' мене разасули? — Тако свака педаль землѣ єстъ гробъ тисућа? О славне мисли! о добродошле мисли! Тако су тисуће тварій быле на свѣту, быле и уживале животъ, и чувствовале, да су срећне! Тако є свакій трунакъ, кои предамномъ трепти, быо чувствительнымъ живцемъ? Сладка помисли! и да си

санъ само, и опетъ бы была сладка! и тай живацъ быо є натегнутъ къ веселю. Выше пута дрктао є онъ одъ сладости, него одъ болѣтице. . — — Садъ вѣчъ незнамъ, о чемъ бы се іоште сумняли, и шта ли бы пытали до ове єдне ствари: зашто ніе радость ова вѣчна? зашто мора смрти быти у єстеству?"

Шевр. „Знамъ, и шта ћете на то одговорити. — Рећићете, кадъ живота мора быти на свѣту, то мора" — —

Мерв. „Да како! то мора неодложно быти и смрти. Смртъ є условіе живота; основано са свимъ своимъ страшилама и са своимъ невольомъ, коя предъ ньомъ иде, на истомъ ономъ єстеству, на коме се и радости наше осниваю. — Но мора ли и живота быти? надамсе Шевроу! да садъ вѣчъ не можете за то пытати."

Шевр. „Пакъ заръ и то да не запытамъ, зашто овай животъ мора быти? зашто овай а не другій? зашто ова природа быти мора, коя намъ є у часть дошла? Ова разорима, и трула, и овако безконачной туги изложена природа?"

Мерв. „Да шта ли ћу я одговорити, кадъ Вы то пытате? Оћете ли да Васъ оправимъ къ свой системи тварій? къ нерасцѣпимомъ саставу свію членова те цѣпи (ланца), гди ни єданъ существоват' не може безъ другога? — Не, Шевроу! не, ова разсмотренія воде далеко и у найсветію таму. Но дайте,

да Вамъ друго пытанѣ противуположимъ: єсте л' ради имати радости? И єсу ли и Вама миле среће?"

Шевр. „Као и свакомъ другомъ, кои мисли и чувствує."

Мерв. „Пакъ какве среће? коє знате, или кої и незнате? о коима имате понятія, ил' о коима ій и не имате?"

Шевр. „Безъ сумнѣ оне, о коима имамъ понятія."

Мерв. „Сада погледайте само, у каква се противусловія заплетате! у противусловія, у коясе свакій онай заплеће, кои ропће на Бога! — Овамо смо ради, да имамо и радостій, и управо ове и собствене наше радости, привезане къ собственой нашой природи, и драгима поставше намъ собственымъ овымъ нашимъ чувствованіємъ; а овамо нећемо те исте природе, къ коима су оне привезане. — Не бы л' требало Шевроу! да се застидимо, кадъ измѣримо лудость тужба, съ коима позивамо вѣчну мудрость на наше судилиште? — Немойте ми ни говорити выше о овомъ опровренію! ніє ни найманѣ основано, управо ништа ніє. — Тако животъ овай има своє радости, и велике и преизобилне своє радости; а мы неблагодарни заборавлямо понайвећу часть ньи; исто оно єстество, коє намъ ньи дає, носи неразлучимо и смрть са собомъ; лудо бы было и безсмислено, роптати на промисао божій зато, што намъ є онъ ову,

а не другу, природу дао, што є оно човека човекомъ сатворило, а не безсмртнымъ анђеломъ; горчине смрти — о како бы могао ову, досадъ найвећу, помисао на свѣту заборавити! — и оне намъ се заслађую изгледима на болый животъ, надеждама о вѣчности, о коіой насъ све увѣрава, цознаніе сама себе, познаніе свѣта и Творца. Пакъ, кадъ є то све тако, а оно како може човекъ тужитисе на Бога, и како може вићати у чертежу (плану) живота своґъ само трагове непріятельске нѣке силе, а не свевладаюће благости? — Но, и при свемъ томъ Шевроу! и опетъ намъ се чини, да є смрть зло, ако и єстъ нужно зло. Заръ ніе смрть выше што одъ тога? Заръ ніе смрть и отацъ доброга? и виновникъ срећа, коій безъ нѣ ни-како ни было не бы?"

Шевр. „Виновникъ срећа? смрть?"

Мерв. „Онако, као и сва зла на свѣту. — Видите ли тамо на десно, како су се навукли страшни облацы надъ холмовима онымъ. У крилу ти самы облака спава разоръ узъ плодоносіе, блаженство узъ кваръ. Накъ, кадъ добро промотримо Шевроу! — Не быва ли исто тако и са овымъ найстрашніимъ зломъ, са смрћу? — Но мутніе небо, и жестока ова и напрасна олуя, коя пра вее по полю, предсказую намъ приближеніе непогоде. Дай да се уклонимо подъ кровъ куће наше! И онде, при риканю грома и при страшно сливаюћимсе буицама да довршимо разсмотре-

нія наша о смрти и о Богу, кои є у буряма и олуяма исто онако обожаваня достоянъ, као што є тогъ достоянъ у найумилніємъ пиреню ютренѣга вѣтра, кадъ се ярко сунце раѣа надъ веселимъ холмовима!

ДРУГІЙ РАЗГОВОРЪ.

Текъ што старацъ доспѣ съ пріятелѣмъ до куће, а небо се све наоблачи, и муня стане сѣвати за муньомъ. Шевро, пунъ найтоплієгъ участія, кога смѣюћесе єстество ніє могло произвести у нѣму, стояо є ћутећи на прозору, и гледао є у пустый ноћный мракъ и бѣснећу бурю, коя є изъ корена извальивала найстарія дрва, а до землѣ савіяла вррове млаѣи. Међу тимъ одао є Мервиль спокоянъ по овой борби стихія, и мисліо о дальимъ основаніяма, коима бы оправдати могао промисао божій предъ Шевроомъ.

„Како є срећна Ваша Тереза! рекне найпосле. Коликимъ малымъ и великимъ досадама ніє она одолѣла само зато, што є умрла! Сви ови облацы лете сада преко нѣне главе, а она нити ій чує, нити ій се бои. — Опоминѣте ли се іоште, кадъ є она првый путъ видила овде пріятеля свога любезника, како є скупо морала платити за ту радость? како є непого-

да недижима стояла између планина, и како су ударцы тресковитіи были, него што су данасъ?“

„Опоминѣмсе одговори Шевро. То є и было жребіє живота нѣна; морала є куповати сваку радость. Она се истина радовала, кадъ іой се Шарлотъ родіо.“ — Образъ смрти нѣне покаже му се сада, и устне Шевровлѣве задркћу одъ туге и жалости.

„Зато и незавидимо нѣному покою! Она ніє была роћена само за овай свѣтъ. Ко зна Шевроу! Колико ће страданія садашнѣга свѣта узвысити радости будућега? — Іошт' ю чисто гледимъ, гди предамномъ стои, милокрвна и добра Тереза: іоште ми се чини, да видимъ, како су іой клецала колѣна при свакому силніему удару, и како є богобоязльиво нѣно око погледало къ небу после свакогъ кривуданя мунѣ, као да є тимъ хтѣла да ублажи ярость нѣгову, за кою дѣцы преповѣдаю, да є се боє у овымъ воздушнымъ явлѣніяма! Као да ю садъ іошт' чуємъ, како є, кадъ грмлявина већъ ослаби, дубоко узданула, и завидила жительима удалѣнога сѣвера, и пунымъ срцемъ желю свою изразила, да живи са любезникомъ своимъ на Гренландскимъ ил' Лапонскимъ обалама; мислила є, да су те обале слободніє одъ страшила бурѣ, него што заиста єсу. — Знате ли іоште, како сте іой одговорили онда на ту нѣну желю?“

„Састрадательно смѣшећисе.“

„А како є одговорила Вама Тереза?“

„Ћутећи гледала є предасе, и сва се одъ стида заруменила. — Духъ нћнъ био є и брзъ и промотривъ, као што є и чувствительность нћна была нћжна и танка.“

„То є обично скопчано єдно съ другимъ. Но дай, да испытамо поболћ, шта се онда сбывало у души любезнице Ваше, шта л' є могло причинити ону сметню и застиђеніе. Што выше будемо о ньой говорили, выше ћемо є се опоминяти. „„„Терезо! морала є она сама у себи рећи: да ли си и промислила добро, шта си желила? Єси л' и то помислила, каквы полза треба найпре да се лишишъ, пакъ да избћгнешъ одъ єдне єдине досаде? — Преселисе само у мисли на оне обале! Истина, да се тамо ненавлаче бурни облацы, истина, да и огнћне стрћле не падаю тамо съ неба; но има ли гди и вррова шуме, коя ладъ причинява, има ли да затрепти гди гласъ славуя у ужаснымъ честама? полажу ли се тамо усћви по поляма? и краси ли лоза холмове? роє ли се тамо крицы жетеоца и пћсме берача? има л' тамо цвћтка, кои разсипа мирисъ по воздуху? и има л' плода, кои бы разблажіо човека? мртво, и безплодно, пусто, и у вћчну жалость замотано показуєсе тамо свудъ у наоколо єстество! Пакъ ты женска главо съ толикомъ чувствительностю твоє душе, ты тако дражестна и тако признательна къ свакой красоти и свакому благодћянію створителя: ты бы садъ све

жертвовала, и волила бы чамати у найжалостивіимъ онымъ пустиняма, само зато, да се не устрашишъ кадъ кадъ одъ яснога звука и одъ брза свѣтила? ты бы за то іошт' и выше дала, дала бы, што бы у духу и срцу морала изгубити? — Погледай само на колибе оне, пуне тада! Погледай на неотесане и празне черте лица ньины жителя, како имъ є душа празна, како ли су безъ чувствованія, а то є съ неугоднымъ ньинымъ небомъ природно скопчано! — Разсуди, єли ньима могућно, докучити при оноликой сиротиньи веће ово ображеніе, изъ кога ти проистичу наймиліе и найслађе радости твое? — Накъ и те бы хтѣла Терезо! да изгубишъ? и хтѣла бы, да се лишишъ умилне игре воображенія, красны волшебства художества, и неоцѣнѣны знаня, коя умъ твой дижу, и чувствованія, пуны увеселѣнія, коя ти срце облагорођаваю? све то, све то дала бы заръ само зато, да не будешъ за тилый часакъ засѣнута или забунѣна? — Постидисе неразсмотрености твоій желанія! Потрчи и потражи прву лађу, и вратисе у старый свой рай, у землю буря, но и у землю благослова и благоображенія!“ “

„Вы испредате Мервилю! врло на далеко помисао, коє не треба ни да опроврагавате, као што є и я неопроврагавамъ, но само да іой се насмѣнете, као што се и я на ню осмѣуємъ. Помисао она произи-

шла є одъ магновенога устрашенія, а магновено разсмотреніе уништожило ю є опетъ!“

„Тако треба да ее и Вашой помисли само насмѣнемъ?“

„Моіой помисли? — А коя є то моя помисао?“

„Ено она, што рекосте, да не бы требало, да има смрти у природи, и на што ће смрть у ньой. Колико є свирѣпія и разорительнія была ова Ваша желя Шевроу! одъ оне желѣ Ваше Терезе?“

„Разорительнія? а касаласе разоренія?“

„И зато, што се разоренія касала! Съ томъ помислію заточавате Вы родове свію живы тварій, а особито заточавате родъ човеческій, на вѣки у найжалостніе, найладніе, и радости найвеѣма лишене предѣле.“

„Како то?“

„Тако. Зашто у сравнѣнію съ Вашомъ жельомъ онай є предѣлъ іошт' веселіи и пріятніи, кои є сведенъ надъ снѣгомъ покривенымъ обалама сѣвернога края свѣта.“

„Іоште Васъ не разумѣмъ, шта говорите.“

„Ето то: и на онымъ обалама има іошт' живота, но у новой и страшной Вашой твари“ . . .

„Страшной Мервилю?“

„Страшной да! — Свако поправлянѣ на зданію в огъ свѣта было бы страшно, да ніе на срећу не-

могућно. Но шта зна воображеніе о овой немогућности, кою само умъ може да позна? Воображеніе, играюћисе непрестано само са споляшнымъ образима стварій, и небринућисе ни најманѣ о изнутрашньой нераздвоимой свези, мечтательница ова цѣпа исто онако као што и саставля, зида нове свѣтове на срећу пакъ како изишли, да изишли, пакъ успоредує после ништожно своє и ніяюћесе зданіе као болѣ и изредніе дѣло съ безконачномъ тварію, у коіой є све у свему дубоко основано, и све овако тврдо и нераздвоимо уткано. — Воображеніе преноси у крайньій сѣверъ красоте умѣренїи поясева, и смишлява само мало веће степене нужде, само дуже траянѣ зиме, но не изгубльніе свію дражестій пролећа, свію благодѣянія єсени, нити исчезаванѣ свега онога неусипнога добра, коє произлази изъ вышега и танѣга ображенія. Тако є поступало воображеніе наше Терезе; тако поступа и Ваше Шевроу! — И Ваше воображеніе оставля запста човеческу природу неразрушеномъ; и оно оставля нераздртима найдражіе и найтопліе свезе друштва човеческогъ; и оно неумалює найслађіи и најблаженіи радостій существованя; а овамо не могу се оне никако свезати, нити ове процвѣтати, како имъ удальишъ найвещественіе условіе, кадъ имъ протерашъ и заточишъ изъ природе стрть, коя є првый и найвећій благодѣтель живота.“

„Смрть?“

„Смрть да, смрть, коя є свима нама, а и Вама пре иляде други добро чинила.“

„Заръ и мени?“

„И Вама, у честнымъ Вашимъ родительима, у нѣжной Вашой супруги, у любведостойномъ Вашемъ дѣтету.“

„О како ме презирете! Зашто я ладный и нечувственый неблагодарникъ — — Но шта бы хтѣо я? та я самъ носимъ благодѣянія. нѣна у овому срцу.“

„Не Шевроу! Срце ће на вѣки одбацывати благодѣянія смрти. Она се могу постигнути, но чувствовати немогу се никако.“

„Постигнути само? а како?“

„Дай да створимъ себи землю єдну, на коіой не има смрти никако; дай да поставимъ на ту землю и човека. Шта реко: човека? А гди є тай човекъ? Има ли га іоште гди? Ко є тай човекъ? и како мислимъ я о томъ човеку? Човекъ тай нити є дѣте, нити дечакъ, нити младићъ, нити мужъ, нити старацъ, нит' є мушко, нити женско, нити има овогъ тѣла, нити овы сила душевны, нити ове волѣ ни овы желя — човекъ тай єстъ само образъ, кои по воздуху трепти, єстъ невещественый образъ, и пачаура безъ мозга. — Но айд' нека буде тай човекъ и такавъ! и моє воображеніе зна снивати; и оно зна титратисе съ обсѣнама, какогодъ и съ дѣйствительностима; такавъ нек' и остане тай човекъ! Но дати му само, да существує,

то є мало, ніє готово ни половина дѣла творца єдногъ; треба, да му дадемъ іошт' и сладости и радости. Но какве сладости и радости да му дадемъ, ако ћу, да не мрзи на своегъ творца, и да своєвольно — но наравно безполезно — не зовне смрть, да га уништожи? — Оне, коє мене усрећую, и коє су мене пригвоздиле къ существованю, оне не могу се ни мислити, да могу поднети за тога човека. — Да погледамъ на прошастый мой животъ! Колико самь веселя налазіо я у привржености къ честному мому оцу, и къ брижльивой моіой матери! Колико є дубоко продирало у существованѣ моє, што самь изъ године у годину уживао задовольство, притиснути къ прсима моимъ єдину и любећу ме сестрицу, и летити на срѣтеніе благородной браћи, коя су ми долазила на посѣћеніе! колико самь се опоминяо у вечерньимъ разговорима съ ньима заєдно дѣтиньства нашега! — Ово є тварь мога воображенія! — Но тешко ньой! Она стои сама у свѣту; никадъ не чує она, да ю ко зовне сладкимъ именомъ сина, брата; она є одцѣплѣна одъ природе у првымъ и найсветіимъ своимъ свезама. А любовь — какве свезе може любовь свезати той твари? — Као младићъ, као супругъ, као отацъ, кава блаженства нисамь я чувствовао; кадъ бы се любезни мои само осмѣнули на мене, кадъ бы ме супруга моя загрлила, и кадъ бы ми се дѣца моя око' мене улагивала! — Одцѣпесе одъ мене, и я самь жа-

ліо за ньима; но іоште ми є сладко и опоминятисе ньи, и као старацъ не бы продао овогъ опоминаня ньи ни за какво благо овогъ свѣта. — Непрестано траюћій, безсмртный човекъ! онъ є и овде саморанъ; никада се неосмѣує на нѣга любезница; никада му не пада око' врата супруга; никада се не играю весели синови ни милокрвне кћери око' колѣна нѣговы. Онъ є намргоћеный и замишлѣный самацъ, и нечувственый дивлякъ. — Требате ли доказательства Шевроу!“

„Видимъ, шта намѣравате. Боитесе, да се свѣтъ непрепуни.“

„Пакъ заръ не треба и тога боятисе?

„Вы помажете єднопутнымъ нароћенѣмъ безъ роћеня, и немичућимсе существованѣмъ безъ нарашћая.“

„А могу ли другчіе? — Тимъ разговарамъ сву природу човека и свію стварій, коє га окружую; но можете ли Вы болѣ помоћи?“

„Я? — Нисамь творацъ, пакъ да могу испланирати свѣтове и зидати.“

„Тако сте човекъ, и можете да разазнате могућно одъ немогућногъ. Одговорите ми само на ово єдино пытанѣ: оћете ли, да у свѣту, кои Вы желите, остану све ползе садашнѣга свѣта. Оћете ли, да се одрже у нѣму све оне драге и блажене свезе, коима сте Вы свезани были съ родительима и съ Терезомъ Вашомъ, и са Шарлотомъ Вашимъ? Или да не желите и Вы, као што є Тереза желила, да се уклони

одъ буря, но заєдно съ любезникомъ своимъ? Волите ли, да ти свеза никадъ и никако и неима, само да се не мораю никадъ раздирати?“

„О Мервилю!“

„Како оћете, да ти свеза има на сѣћту, то є већъ и ньино пропаданѣ неодложно нужно. Свезе те и постаю изъ те пропалости.“

„Но зашто да се раздиру исте свезе тако рано, свирѣпо, и страшно?“

„Гдигодъ природа дѣйствує безъ препоне, онде се раздиру оне и позно, и благо, и лако. По главномъ основу нашега живота треба и старость велика и разстоєніє непримѣтно да буду; но ако су иляде и иляде причина, може быти іошт' у найстарінмъ нашимъ предцыма, разориле основъ онай; то принадлеже и те причине къ теченію природе, и могу дати поводъ къ новымъ жалбама. Но покушай само у мисли, одузети ій, видиѣешъ, да ће исто онако жалостна слѣдства отудъ произићи, као што произлазе и одузиманѣмъ саме смрти. Но дай да се вратимо Шевроу къ прводытной жалби, коя се ніє касала ране ни страшне смрти, веће смрти вообще и смрти у свакому смислу! На высини свеобштега, къ коіой сте ме сами Вы узвукли, стои свѣтлость; а у дубльини особитога царствує мракъ; у бездни поєдинога пакъ ноћь. Душа губисе овде у неизбоєномъ мложеству прогутанога и у безконачной разновидности прогута-

нія. И само у нужности, доброти, и мудрости обшти закона видимо мы ясніе. — Пре іошт' признамисмо, да одъ закона смрти зависи законъ пороћая; одъ непрестанога полаганога умальиваня рода могућность непрестанога полаганога умложаваня. И тако є смрть оно, што реко: првымъ и найвећимъ благодћтелћмъ живота. Смртію само постала є любовь, створительница найслаћи наши радостій и найблагородніи наши преимущества; посредствомъ смрти само существую поєдине драге свезе кућевны друштва и велика свеза граћанскога друштва, коя све оне поєдине свезе обузима и завезує ій у єданъ узао; смрть само производи свако преимущество духа и срца, коє насъ узвысує надъ усамлћнымъ дивлякомъ; она сама производи свако благороћеніе и услаћеніе мћшанћмъ съ людма, наукомъ, художествама, и свака блага и човеческу добродћтель. — Признаєте ли сада, колико бы страшно было свако поправлянћ на зданію свћта, кадъ бы оно у нашимъ рукама стояло? Признайте, колико є казни достойна и за одметанћ гордость, коіомъ мы мћримо ограничену ову нашу и сиромашну промотривость съ безконачномъ мудростію творца? Поћимо само съ найпоштеніимъ намћренћмъ, да наново зидамо, и видићете, да ћемо быти найстрашніи разорителъи; овамо смо ради, да спасемо животъ любимаца наши, а овамо одузимамо имъ све, што є достойно было спасенія, и оружамосе бћснилом, кому ра-

вна ніе досадъ мрзость родила, и гонимо оно добро до првога нѣговога ника, и до самога великога закона, коимъ све на свѣту имамо, што имамо, и суштествованѣ и сваку радость суштествованя. Нећу ни да говоримъ о безконачности други противусловія, коя ми се представля, но одговорите ми само, молимъ Васъ на ово: нећемо ли се застидити, као што се и благородна наша пріятельица застидила, што се и опетъ враћамо у рай, изъ кога смо изишли, и нећемо л' да сносимо страшила бурѣ за неизброєне радости, коє намъ рай дає?“

Шевро, неодговараюћи, упрео бияше очи у землю; као да му є умъ добіо нѣшто, но чело му и опетъ стояше неразведрено. Мервиль позна, да се пріятельство нѣгово преварило у средству, коимъ бы му се помогло; позна, да се ранѣно срце не лѣчи умозаключеніяма, веће впечатлѣніяма, нити разсмотреніяма веће чувствованіяма; и већъ почне о томъ мислити, како бы разбіо замишлѣность несрећнога свога пріятеля другимъ и дѣятельніимъ начиномъ. — Међу тимъ буря се разиђе, и облацы се у киши испразне. Шевро, уморенъ разговоромъ, кои му є опетъ позледіо ране нѣгове съ найвећомъ болѣтицомъ, понта пунъ нестрпѣнія у варошъ; и Мервиль єдва є имао времена, рећи му, да ће му доћи и просбу нѣку предложити, одъ коє све нѣгово задовольство зависи, како само првый данъ доће, у кои неће имати

посла. Шевро одговоріо му є на то само полаганымъ стискомъ руке и мучнымъ и єдва примѣтенымъ осмѣшкомъ.

Планъ Мервилѣвъ осниваосе садъ на богатству Шевровлѣвомъ и на жельи нѣговой къ добротворенію. Колико бы могао среѣнымъ быти пріятель мой, помисли у себи, великодушіємъ, коимъ онолико суза утире, да сва благодѣянія нѣгова не пролазе крозъ руке други посредника, него кадъ бы самъ онъ слушао благодарность оны, коє є избавіо, а не само одзивъ нѣнъ! и кадъ бы самъ онъ и своимъ очима гледао, како се прво осмѣшкиванѣ навлачи на блѣдымъ образима и съ мокрымъ очима! Гадна чувствованія лишаваю найкраснѣ награде добродѣтельности овогъ а великодушна основанія другогъ богатира. Доброта душе пріятеля мога може быти средствомъ, да му се опетъ врати любовь къ животу; но самъ онъ треба, да види оногъ, кому чини благодѣяніє, самъ онъ треба, да буде ньимъ тронутъ, самъ онъ треба да га почне любити; и да не бы га лажный стидъ престравіо, и да му не бы подозрѣніє на притворно и майсторисано тронѣніє ожучило радости, то првый предметъ благодѣтельности нѣгове нека буде дѣте, сама безазленость, и сама непокварена природа, дѣте, коє оца потребує, и кому бы се напредъ казало, да ће наћи у Шевроу тога оца, найнѣжнієга и найлюбезнієга оца.

По обећаню свому дође Мервиль къ Шевроу, И рекне му: „Выше пута чулисте, гди самь я говоріо о єдномъ момъ пріятелю, съ коимъ самь одрастао, кога самь выше и нѣжніє одъ роѣене моє браће любіо, и кои є погинуо у несрећной битки кодъ Малплакета. Умирући наименовао є мене туторомъ єдинога свога сина; знате, да самь съ овымъ дѣтетомъ поступао, какогодъ са роѣенымъ моимъ, знате, да самь га подпомагао, удоміо, и оженіо. Садъ судите, како ми є морало быти, кадъ пре нѣколико недѣля дана получимъ одъ руке неутѣшиме нѣгове супруге ове врсте, последнѣ, коє є несрећный могао написати.“ — „Валяда є и онъ пао?“ упыта Шевро съ чувствованіемъ. — „Читайте сами те врсте“ одговори Мервиль, (и обрнесе на страну, да утре сузу, потекшу изъ очію), оће да му будемъ я и сину, што самь нѣму быо; но друже! у каква обвезательства могу се упустити я овако дркћућій и слабомоћный старацъ, кои већъ на краю гроба стоимъ? Да му ништа выше не треба, до само, великодушногъ подпомаганя сиротице єдне, коя ће скоро, може быти, и болешльиву свою майку изгубити; знамъ, шта бы радіо, обратіо бы се къ благородному мужу — Шевро счепа га при овымъ рѣчима живо за руку — но овде се оће выше, млого выше; овде се оће пріятель, кои бы као отацъ мисліо, къ кому бы се срце малолѣтника съ страопочитательномъ любовію прикучити могло, кои се не бы

одрекао, поклонити му єдну часть свога времена, но кои бы съ внимательномъ добротомъ бдіо о нѣговомъ благоображенію, нарави и о срећи нѣговой. — Видите Шевроу! и моє тронѣніє и мою скорбъ. Не имамъ никогъ другогъ, на кога бы срце могло свалити бреме мога срца, до Васъ єдинога. Младый, богатый, добродѣтельный муже! Ако Вамъ є мила тишина последньи моій дана; ако желите, да Вамъ Мервиль умре задоволянъ! — — Но шта радимъ я безсмисленый! како могу позивати Ваше великодушіє пре, него Вамъ кажемъ, за кога га позивамъ?“ Съ тима рѣчима обрнесе Мервиль, и отиде нагло одъ Шевроа; а овай остане у найнеповольніой борби измећу мисли, да є пріятель Мервилѣвъ, и измећу гнушаня свога одъ сваке нове свезе съ людма, гнушаня, коє є самъ предъ собомъ извинявао немогућствомъ своимъ.

Брзо, и по Шевроа врло брзо, вратисе Мервиль, држећи на рукама любведостойно и весело дѣте, у црно обучено. „Ово є, Шарлоту! рекне му, благородный мужъ, кога ти я за другога оца одређуємъ; нѣга моли, да ти буде тимъ, нѣму треба да обећашъ, да ћешъ га найтопліє любити и високопочитовати, и да ћешъ му накнаћивати отеческе нѣгове бриге съ найрадостніомъ покорностію и найнѣжніимъ вниманіємъ.“ Шевро, тронутъ именомъ Шарлота, сѣдне на столицу; дѣте, коє є съ найпріятельніомъ одкровеностію пошло было къ нѣму, и приближило му

се, вратисе сада престравлѣно къ Мервилю. Мервиль рекне му гласомъ умилятымъ, да и опетъ иде къ Шевроу, и дѣте обрнесе одма къ нѣму. Шевро заплачесе на то, и дѣте замоли га съ найтронительніомъ нѣжностю, да не плаче, попне му се на крило, и загрли га обема рукама око' врата, и само и неотеѣи почевши єцати. — Сада веће немогаше се Шевро выше задржати, и нѣжна свеза буде свезана између нѣга и дѣтета.

Познанство са дѣтетомъ морало є наравно произвести и познанство са матеромъ нѣговомъ, коя се полагано предигла одъ болести, или, болѣ реѣи, слабости своє. Исто тако слѣдовало є наравно, да су се два лица узаймно высокопочитовала, коима є обоимъ споменъ предмета любови ньине быо у срцама ньинымъ; наравно су наскоро и повѣренніє разговараласе, наравно су и сузе своє и уздисає своє єдно съ другимъ мѣшала. — Шта є найпосле отудъ пронзишло, не треба ни да се каже читателю, кои познаѳ срце човечіє, та свакому куца срце и у собственымъ прсима.

НАУКЕ.

(Алигорія по Платону).

Кадъ є подмѣсечный свѣтъ іошт' анђелима хранительима владанъ био, мислилису, да су стидльивость и правосудіє, посланицы найвышега Бога, зато само ниспослани, да чине люде срећныма. Но, када се последньій измећу ньи, врати у крило велике свелене, и люди остану подъ предводительима, кои су изъ среде ньи были узимани; а оно почну бывати плѣномъ лукавы и насилны угнѣтателя.

Съ почетка су пребывале истина и стидльивость и правосудіє и у овымъ новымъ држављама. Но мало по мало дођу пастири людски, подъ коій су палицомъ живили сада синови земальски, на ту несрећну сућту, да могу быти и безъ оба она посланика Творца свѣтова. Да, кадъ небесна ова двоина стане іошт' и на путъ стаяти ньинимъ совѣтима и намѣреніяма, а они почну измишлявати средства, како бы се могли опро-

стити онако теретны совѣтница. Текъ што изрекну ову свою помисао, а служительи ньини стану вечъ показивати, да се чуде, како су се и досадъ могли дати маймунисати одъ онаквы упорница! Подли ови сенатори нису давно вечъ наклонѣни были старымъ обичаима; найнайпре затворе собствена своя врата одъ ове божествене дѣце, пакъ онда стану вребати прилику, омрзнути ій кодъ своій господара, и часъ пре истерати ій изъ двора и изъ саме землѣ. И са други страна почну долазити тужбе противъ исте небесне дѣце. Стану ій окривльивати, да имаю преговоре подозрительне съ сасѣднымъ народима, да чине поданике къ побуни склонныма, и да кваре увеселѣнія дворска, и да поне препоне полажу свакоякимъ мекушнымъ и црножучнымъ замишлѣніємъ савѣтованіяма, коя, кадъ ньи не има, и брзо и тіо и као масна иду. — Тайни ньини пріятельи былису врло страшльиви, а и сами подозрительни, те нису ни они смѣли, явно да ій бране. Све, што имъ є іошт' остало, было є то, што є учинѣно предложеніє, да буду и у напредакъ задржана, но тако, да не могу науѣавати своимъ непріятельима; зато да се на ньи добро око има, да ій кадкадъ само зову у савѣтованія, и да се народу само кадкадъ и у нѣкимъ дѣлима допусти, да се съ ньима мѣшаю. Но предложенія ова, не буду наѣена за добра; и противна страна рекне, да ій се не може човекъ довольно начувати, и да бы се иста небесна

дѣца мѣшала у забранѣне ствари, и да бы уливала народу права нѣка, коя бы могла быти опасна. Тако се и рѣши, да ій протераю; и стидльивость и правосудіе упутесе кући, и вратесе къ небесныма.

Садъ є бывало све на свѣту болѣ, него пре: силни осећалису, да су силніи, и весели веселіи: зашто ніе веће было судія међу ньима, кои су имъ наравь судили, и слободу ограничавали. — — Но и ова радость ніе дуго траяла. Слабіи стане наскоро осећати гнявлѣнѣ силніега; лукавство стане накнаѣивати недостатакъ власти, и бывати съ невидимымъ своимъ стрѣлама страшнымъ. Пропастю полезнога малога усане наскоро и изворъ излишія похотльивомъ великашу. Лукавство, обрнуто противу лукавства, и сила противъ силе, и мачъ противъ мача упропастила бы найпосле родъ човечіи, да га се ніе Юпитеръ смиловао. — Иди, рекне мудрой своіой кѣери, и узми изъ неприступиме мое сакровищнице разума и мудрости, и понеси ій овымъ несрећницыма. Не могу се одржати, ако имъ не пошлѣшъ овы блага: стидльивость и правосудіе, кое самь имъ послао у помоћь, вратиласусе на небо; и, ако имъ ты неоднесешъ мудрости, а оно ће сви до єдногъ пропасти.

Минерва, покорна заповѣсти оца богова и людій, спремисе, да сиђе са свѣтлостію мудрости на землю, и да подѣли смртницыма божествене дарове наука. Добро познаваюћи озбильску свою висину, а и

слабость самртника, узме, те предпошлѣ млађе своѳ сестрице Мусе, да іой оне преправе приступъ кодъ людій умилнымъ играма, и играма ненмаюћнмъ као никаква намѣренія. Ово средство дође іой за рукомъ. Истина, да су гдикое мусе и преко мѣре претериване свою умилятность, и постану наложницама великаша. Но остале, коѳ су задржале небесну свою безазленость, удунулесу и опетъ сиграюћнсе погдикою искру мудрости у прси човечіѳ. Мало по мало оживи у ньима и опетъ воздушна часть, коіомъ су сродни съ небесныма, и почну пружати благодарне руке за даровима Минервинымъ. И сада се науче: да ѳ неуздржаніѳ мудрость, и опустошаванѣ безразсудность; да люди ѳданъ родъ саставляю, и да изъ добра ѳдного произлази добро свега. И одъ тога доба, надамосе; штогодъ выше искра стану люди ватати свете свѣтлости, све то выше помираваћесе съ стидльивостію и правосудіемъ; и онда вратиће се блаженство Сатурнова вѣка.

Примѣчаніѳ. Алигорія ѳ рѣчь грчка и значи представлѣніѳ, у комъ рѣчи и нѣшто друго значе, него што другчіѳ у посведневному разговору значе.

Сатурнъ, Юпитеръ, Минерва, Мусе. Стари Грцы и Римляни мислилису, да има выше богова на свѣту; и да ѳ Сатурнъ изродіо выше божи-

ћа, пакъ ій после поєо, но спасаосе Юпитеръ, богъ неба и громова. Минерву држалису за богиню мудрости, роћену изъ главе Юпитерове; Мусе пакъ држалису за предоднице минервине, коє су углаћивале и преработаваље вкусъ людій къ наукама. Народи они давалису боговима своима и сва преимущества и све слабости людске: ньини богови и єли су и пили, и частилисе, и имали жене и дѣцу. Свак' ће лако видити, да су ове мисли суєвѣрне и недостойне найвышега существа, Творца тварій.

ПРИЛОЗИ.

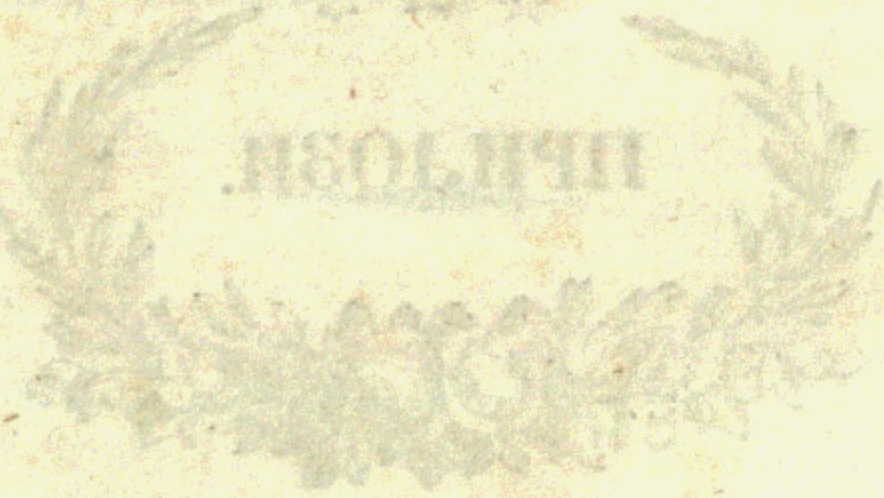

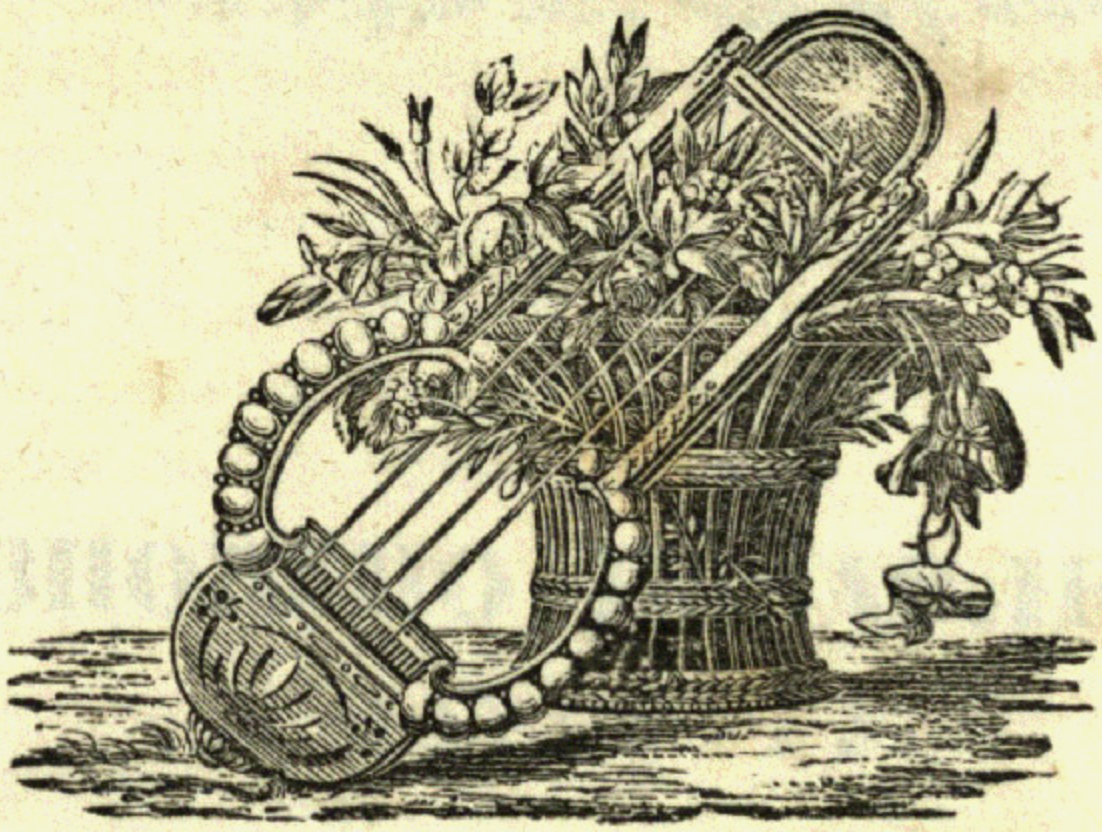

ПРЕВОДИ

А. Є. О*********.

ДРЗНОВЕНО ИЗБАВЛЕНІЄ
У МАРБУРГУ.

У години 1532. нападну Турцы подъ Солиманомъ I. на Айзенштатъ и Фридбергъ у Штаєрской, опустоше савъ предѣлъ Графендорфскій, Пишелштрофскій и Глайштрофскій, и дођу у Градацъ, гди су млога зла починили; а потомъ предузму путъ преко Саве у Мађарску. Сва на друму лежећа места, и варошице Вилданъ, Лайбницъ и Еренхаузенъ запале, равна судбина претила є и Марбургу одъ приближаваюћисе Варвара.

Млоге фамиліє побегну у сосѣдне винограде и у лугове Бахербержске, млоги закопаю своє иманѣ у подруме.

Младый дунѣеринъ Преденигъ морао є башъ садъ у тороню варошке цркве скелу да направи, да єдно звоно дигну, коє су изъ Градца очекивали. Онъ своіой жени заповеди, да са своимъ полгодишньимъ

детенцетомъ и съ вѣрнымъ своимъ слугомъ, кои се Венскій именовао, у Растъ бежи, обећаваюћи, да ће и самъ тамо доћи, кадъ опасность проће и Турцы оду; єръ као грађанинъ, дунђеринъ и єданъ одъ судейски членова, несме вароши у опасности оставити. Онъ препоручи дакле свою жену, кою лютый стра спопадне, верному Венскому, и оде.

Стра и трепетъ обузму ову добру жену, и у спреманю сбунисе она тако, да є закоснила съ дѣтенцетомъ и нужнымъ стварима одлазити. У єданпутъ загрми гласъ: ено Турака, гди изъ Лайтерберга долазе, и одма затимъ чую одъ затворены и заграђены Градачски капія пуцняву топова.

Садъ є већъ къ бегству касно было. Кудъ ћемо садъ? — викне она уплашено. На торонь. Тамо ћемо у безопасности быти. Венскій се на то размишлявао и изговора тражіо. Она узме своє детенце, и у лакой альини и съ марамомъ на глави поити у торонь. Слуга іой єдва слѣдовати могао. На горньій просторъ, гди звона стоє, приспевши, одъ стра обезнанисе, и съ детенцетомъ на землю падне. Нѣногъ човека ту не быяше, и ни єдногъ одъ нѣговы людій.

Турцы нагрнуше у варошь. Вика разярены Турака, пуцнява пушака, якъ ранѣны людій и разбіянѣ врата чулосе. На скоро се за тимъ небо съ црнымъ облакомъ покріе, и выше кућа было є већъ у пламе-

ну. Буна ова ніе дуго траяла, єръ Турцы, за коима су царски конияницы итили, убоявшисе, пређу преко Драве. Но опетъ зато выше кућа, па іошъ и близу варошке цркве, было є у пламену.

Венскій, кои є съ тороня гледао, како Турцы беже, шћаше сићи доле; но димъ букне, и врати га натрагъ. И торонь су Турцы запалили, и већъ су басамацы горети започели.

Милостивый Боже! викне жена, пропалисмо, овде ћемо живи изгорети. Венскій клекне, и трептућимъ уснама помолисе Богу. После тога дигнесе, сбацы са себе своє альине и цыпеле и повикне: у име Божіе, мы морамо споля доле. Како то? викне жена. Съ Божіомъ помоћу и съ молитвомъ свете Богородице. Имайте само мужества.

Онъ закачи и утврди добро уже, коє є споля о греди висило, да звоно горе вуче, скочи крозъ прозоръ наполћ, и уватисе яко за уже. Само за мномъ! викне онъ. Жена є дрктала одъ стра. Само брзо! викне Венскій нестрплћливо. Држите єдномъ рукомъ дете, а другомъ обуватите мене око' врата. Седните на мою лћву мишицу, и ако Вамъ несвестъ дође, а Вы затворите очи. Само брзо!

Онъ увати свою Госпођу, одупресе лћвомъ ногомъ о зидъ, а съ десномъ помагао є товаръ носити, и десномъ рукомъ уже држећи пуштаосе мало помало доле.

Съ великимъ ужасомъ гледали су люди одоздо, како ова страовита скупа о ужету виси, и како є подъ ньомъ изъ єдногъ прозора пламенъ продирао.

Помозите люди, за име Божиє, донесите брзо лѣствице! я немогу выше, викне Венскій у воздуху, а жена изванъ себе висила є о нѣговомъ врату.

Садъ донесу две лѣствице, положе ій на торонь, после тога выше людій препнесе горе и разширенимъ рукама ову скупу приме. Обумрту жену са своимъ детенцетомъ однесу кући. Венскій, кои є своє руке окрвавіо и мишицу осакатіо быо, на подножію лѣствица падне.

Жена и верный слуга после неколико дана опоравесе опетъ. Благодарный дунѣеринъ Предингъ узме доброгъ Венскогъ као майстора у ортаклукъ, и издѣйствує, те га є и магистратъ за граѣанина приміо.

Колманнъ.

ГОСПОДИ,

РЕЦЫ, ДА СЕ ОВАЙ КАМЕНЪ У ЛЕБЪ ПРЕТВОРИ.

(Повѣстъ Хелмине Чиези.)

Было є у мѣсецу Декемвру бурно недельно ютро; брдовитый предѣлъ густо покріосе дубокимъ снегомъ, никаквый путникъ туда выше ніе пролазіо, нити се выше димъ изъ оближньи колеба виђао, и тако є пусто и помрачено было, као да є све помрло.

„Већъ одавно нисмо любка сунца видили, уздишући рекне сама у себи Анка, млада домаћица, коя є своґъ човека кодъ тиняюће ватре очекивала, и крозъ отворена врата на путъ изгледала. Богољубъ отишао є, да дрва донесе; при овой строгой зими ово мало дрва, што су имали, сиромаси люди већъ су изгорели. „Кадъ бы само чули, да звона зазвоне, и да сунце озари, онда бы опетъ весели и срећни были“, тако є Анка сама у себи далѣ говорила. Она бацы три камена на ватру, да болѣ гори; єръ у пустомъ овомъ каменномъ предѣлу было є дрва врло мало, и землѣдѣліе и скотоводство немогућ-

но. Домаћинъ одъ продаваня каменя, кое є онъ по извѣстнимъ мѣстима са своимъ гвожђемъ сѣкао, враћао бы се кући свагда невесео и пунъ жалости. Анка є прела и продавала прећу свою у оближнѣмъ селу; съ половиномъ прихода своґъ купила є новый ланъ, а съ остаткомъ набављала є мало брашна, кое є трудно кући доносити морала. Єдно парче места предъ прозоромъ колибице, ограђено каменѣмъ, даваше имъ мало зеля и кромпира, и већъ су ту неке воћке плодъ носити започеле. Єданъ каменный изворъ даваше имъ свѣжу и усладителну воду за пиће. Єдва є ова млада двоина съ усилѣнымъ прилѣжаніємъ толико заштедити могла, да богатиру, комъ є оближнѣ село и ова каменна пустиня принадлежавала, прилично велику кирію, кою су свагда погодишнѣ напредъ чрезъ судебно лице истезавали, плати. Садъ є Анка са страомъ видила, да толико скупити не могу, да кирію плате. Страшна зима, коя ій є одъ посла задржавала, великій снегъ, кои имъ допуштао ніе, обилне проломе нађи, све ово отешћавало имъ тако, да садъ Боголюбъ ништа заслужити ніе могао. Анка є већъ предвиђала, да се време приближує, кадъ ће имъ немилосрдный чиновникъ прећашнымъ своимъ начиномъ грозити, постелю и остале маловажне ствари узети, и у средъ ове строге зиме избацыти ій наполѣ.

Съ великимъ стрпѣніємъ сѣдила є Анка при послѣдньой искри своє ватрице, и греяла є своє одъ

зиме укочене руке о каменю. Буря є жесточія постаяла, и облаке одъ сѣвера къ западу шибала, а сунце побѣдително укаже своє лице. Анка є у ово магновеніе ока съ великимъ задовольствомъ осетила лагано движеніе у срцу. „Заръ и ты оћешъ сунце да поздравишъ? бѣдна и помоћи лишена твари! уздишући рекне она на то. Колико ће пута оно у твомъ бѣдномъ и сожаленія достойномъ станю озаривати, кадъ ты за препитаніе плачешъ. — Но опетъ милостивый Богъ неће своє бѣдне твари заборавити! Оћу ли я то данасъ момъ човеку казати? — Да — я му смѣмъ данасъ то казати; сунце ми умилнымъ своимъ погледомъ срце развесели, и чуй! како источный ветаръ звукъ звона изъ оближньи села овамо носи!“ У то магновеніе ока уће Боголюбъ унутра съ дрвима обремлѣнъ. „Данасъ ми ніе башъ найболѣ, рекне онъ, кадъ у колибу уће, но и юче быо самъ одвећъ слабъ, па садъ выше не могу.“ Анка брзо наложи ватру, да се одъ мраза укоченый Боголюбъ сгрѣе. „Ядна жено, рекне іой онъ пунъ туге и жалости, ядна жено, да си ты коіомъ срећомъ твою богату тетку послушала, и за великогъ Николу пошла, те бы садъ дане твое у изобилію и веселю проводила!“ „Зашто тако, любезный мой Боголюбе? одговори му Анка, не тако; великій Никола є лукавъ, подозрителянъ, завистльивъ и безбожанъ човекъ, онъ неће никадъ са своимъ богатствомъ весео и сре-

ћанъ быти, ма се и у самомъ злату валяо. Я га нисамъ никадъ миловала, па како бы могла за нѣга пѣи?“ — „Но ова тешка сиротиня, рекне іой Боголюбъ: свакій данъ све кромпире єсти, ова строга зима, ово уєдинѣніє, ова буря, па іошъ ни у цркву да иѣи неможешъ любезна жено, та ты ни альина немашъ! — Гле, данасъ самь са зоромъ у цркву трчао, има єданъ добаръ сатъ до Х***, и буря ме до вароши пратила, но опетъ самь унутра ушао, єръ є моє срце то желило; ту самь у помрчини и за єдногъ стола стояо, и свету литургію, па іоштъ и проповѣдъ слушао; ове речи быле су у тексту: Господи, рецы, да се овай каменъ у лебъ претвори. Онда помислимъ я на моє каменѣ, коє ту лежи, и коє самь я съ великимъ трудомъ израдіо;“ — „та проповѣдъ не разумѣва то, одговори му Анка, она има са свимъ другій смисао, она не показує свакидашньій лебъ, вѣчъ свемогућство Божіє и душевный лебъ, рану безсмртны душа!“

„Ты опетъ имашъ право любезна жено, рекне іой Боголюбъ, ты си увекъ боля одъ мене, и зато си и паметнія! На после тога моє срце одма усладисе надеждомъ, и после благослова у моимъ издрпанимъ альинама извучемъ се тако, да ме нико опазіо ніє, и одо весео гранѣ тражити; я самь нашао за садъ доста, а сутра ћу наше каменѣ продати, паћемо тако неколико неделя болѣ, неголи досадъ, жи-

вити.“ — „Но ако тако не буде? одговори му Анка, то опетъ да се нетужимо и да не унивамо. Како живе сиромаси но честни люди у селу, гди самъ се я родила? — Они улазе готово свакій данъ у рудокопне яме, са своима жижцыма, коє о свомъ трошку обдржавати мораю. Целе године ништа друго не єду, кромѣ ладна кромпира; млоги умиру млади и неокусивши леба, єръ они одъ своє удне плате леба купити немогу; при томъ прерађиваю землю трудољубиво и са зноємъ, и нечестивый ій често изъ руде, пуне злата и сребра, примамљиваюћи гледи; но они му се мужествено противе, и умиру у сиромашству, а свудъ унаоколо обколѣни су богатствомъ. Зато ови сиромаси люди живе млого бѣдніє одъ насъ, єръ белога света невиђаю, нити ій свѣжій воздухъ, као насъ, разблажує; па опетъ су они, добро знамъ, двадесетъ година пре торжествованя владѣнія своєгъ благоутробногъ отца и Княза єдинодушно уговорили, и дочекали, да иляду осамъ стотина осамнесте на данъ, кадъ цела земля слави, съ литіомъ у столичный градъ иду, и тамо восклицаваюћемъ старцу изъ дубльине землѣ верно срце нѣгове деце покажу. Они су све те године, и при свакой на страну метутой парицы радостный данъ себи представляли, кадъ ће белый свѣтъ видити, и лице свога Монарха угледати. И то се заиста тако сбыло, као што су вѣрне душе желиле, премда гди кои одъ ньи овай радостный данъ дожи-

віо ніє. Видишъ, то зовемъ я смирено и весело срце имати.“ „Како си у ватру дошла, како су твоє очи запламтиле, рекне іой Боголюбъ. Ти си лѣпа, и као Анђео, кадгодъ овако говоришъ.“ Анка є утирала своє сузе, и ослонивши се на своґъ супруга рекне му съ трептуђимъ гласомъ: „како да нисамъ весела, и како Бога да не хвалимъ, кадъ ћу скоро я мати быти?“

Боголюбъ се тргне. „Анко, повикне онъ, да несрећанъ ли самь я, шта учини изъ любови къ мени? О, зашто самь те наговоріо, да моя жена будешъ, и на непзвѣстность надаюћисе, у несрећу баціо? Одкуда ћу я негу и удобность за тебе наћи? Пропашћешъ у овой пустиньи, пропашће и то ядно дѣте!“

Анка се на то расрди и умѣренымъ гласомъ супругу своме рекне: „Єли то она радость, кою си ты у храму Божіемъ поцрпіо? Єли то наука, кою си изъ пропоповѣди приміо? — При овымъ рѣчма узме Анка єданъ каменъ съ ватре, и, будући да є врло врео быо, бацы га на землю, и каменъ се на иляду парчета разбиє. Боголюбъ неотице погледи каменъ, одма затимъ погледи га іоштъ болѣ, сагнесе, и съ клоплѣнымъ рукама викне: „О, великій Боже! Опрости малодушію моєму — занста се овай каменъ у лебацъ претворіо, гледай, жено моя, животе мой

гледай амо, ово су златне жиле у камену!“ Анка погледи, и своимъ очима вѣровала ніе; чисто злато светляше се яко, и обое пуни чувствованія смирено благодаре Богу за ово изобрѣтеніе у часу ньіове крайнѣ нужде. Садъ погледаю и она друга два камена, и у ньима такођеръ млого злата нађу. Они то злато, кое се одъ млогогъ греяня раздвоило било, изваде на полѣ, и целый данъ съ орошенымъ очима благодаряу Бога, и молилису се Богу. Сву ноћь нису могли одъ радости спавати; другій данъ обое оду у варошъ, и однесу злато едномъ честномъ Ювелиру, кои имъ га поштено исплати. Изъ ова три камена добили су они толико, да су онай предѣлъ купити могли, кои су израчунали. Кадъ су већъ нужне ствари и альине у вароши покуповали, вратесе весели и пуни радости у свою сиромашку колебу, коя є садъ седалиште смиреногъ восклицанія и вѣрне любови, у снѣгу Рай была. Кадъ су у колибу ушли, сѣверный ветаръ донесе звукъ звона, кои имъ є сутрашныій празникъ рождества Христова предвозвѣстіо. То имъ є само Небо поклонило, а до године ће они миломъ чеду своимъ то поклонити.

Ово истинито приключеніе безъ сваке вештине написала самь честной сиротиньи на утѣшеніе; то ми є сообштила любезна нѣка и добра пріятельица, коя є ову двоину людій познавала, и у ньіовомъ до-

бру была, коє су они съ добієнымъ, изъ ова три камена, златомъ купили, они су имали благословъ, єръ су у благоговѣнству и послу срећно живили, и добру дѣцу воспитали, коя іоштъ живе, и у жалости и радости, као и ньіови родительи Бога вѣрую.

ГРЛИЦЕ.

Киша падаше грозно, вѣтаръ по доловима рикаше страшно, густа магла покриваше вр'ове брегова, а приближаваюћасе зима вићаше се садъ владу свою примати. У тіой соби свога дворца сѣдила є Бароница Ерлауова са своіомъ миломъ ћеркомъ Лидомъ, коя се занимаше затезанћмъ гайтана за столицу, кою є своимъ нѣжнымъ рукама извезла, и кою данасъ свршити намѣраваше. Радо и весело задиркивала є нѣна майка гайтанъ, радуюћисе како лепомъ послу, тако и задовольству сина свогъ Алфреда, кое ће чувствовати, кадъ му изредну ову столицу покаже, кою већъ одавно имати жели. Лида ніе была участница ове радости, и свакій є погледъ, кои майка на бледо Лидино лице бацаше, внутреню болю и тугу задавао и веселе майке срце парао.

Лида и Алфредъ были су близнанцы, и єдиный залогъ вѣрне любови, коя є родителѣ ніьове

саєдинила, и чудна нѣка симпатія ово двоє, одъ како су се родили, тако є свезала, да су они сваку радость и жалость, здравлѣ и болесть узаймно чувствовали; симпатія, коя є често родительима найвећу радость узроковала, но млого пута ій яко и плашила. Єръ оно непонятно нарави и склоности согласіє, коє у обоємъ као єдна душа у два тѣла, урасћено бяше, тако, као да є Лида само одцеплѣна искра Алфредовогъ живота, ніє суетно возбудило мисао, да смрть єднога была бы узрокъ и смрти другога.

Весело провођау они младость до осамнаесте године возраста своґъ. Заєдно су се играли, и єднако наставлѣніе имали су до оногъ времена, у комъ природа свакомъ полу своя уливати починѣ. Одсадъ већъ настадоше тежи дани за нѣжну сестру, него ли за Алфредовъ мужественый духъ, кои се садъ развіяти почео; єръ се онъ весма често одъ прелюбезне сестре удаляваше, и у густе и непроодиме шуме, и у стрмените горе иђаше. Но одъ свеґъ найтеже іой паде одлазакъ нѣговъ у университетъ, о комъ лане іошъ родительи говорау, и кадъ садъ све већъ за одлазакъ му препраше, найпосле є и сама казати морала, да другчіє не може и несмѣ быти.

Неизбрисаємымъ сузама оросила є она мараме и друге ствари, коє є съ нѣжнымъ прилѣжаніємъ за Алфреда преправила, и коє онъ далеко — далеко одъ

нѣ носити мора! Данъ нѣговогъ одлазка наступи. Садъ умекшаюсе чувства и Алфреду, и радость о будућемъ слободномъ ђачкомъ животу са свимъ угасисе помисломъ, да ће любезне родителѣ, да ће найлюбезнію сестру оставити. — И кадъ се већъ време разстанку приближи, кадъ ій само єдина ноћь између обичногъ живота у двору отчиномъ, и сасвимъ страногъ свѣта раздвояваше, онда му чувства клону, савъ задркће, и замоли сестру, да за ньимъ у собу уђе. Она пође за ньимъ, и дивећи се тргнесе натрагъ, кадъ опази на асталу, при коємъ су они често заєдно сѣдили, красанъ кавезъ, у комъ две грлице съ црнымъ око врата вѣнцемъ затворене быяу, и умилнымъ гучанѣмъ поздравляу ій. Но кадъ Алфредъ отвори кавезъ, и мужяка именомъ Алфреда позове, овай излети изъ кавеза, на руку му долети, па га любезной сестри своіой принесе; после женку именомъ Лиде измами, а ова на раме му долети; нѣжне птичице ове радостно лебдау крилима, и узимау, као што є Алфредъ сестри показао, изъ руке или изъ уста Лидины погдикоє зрно проє. Птице є ове Алфредъ єдномъ у блуденю по шуми съ великомъ опастношћу живота уватіо; ньи припитомити и съ изказанимъ трудомъ што нибудъ на радость сестре своє научити, было є сладко забавлѣнѣ нѣговы празны усамлѣны часова.

Садъ онъ ове птице своіой сестри поклони, и Алфредъ као мужякъ да место нѣгово кодъ нѣ за-

ступи донде, докле правый Алфредъ одъ нѣ удалѣнъ буде. Єцаюћи падне му Лида око врата, и само неокончаєма жалость, коя іой є ово дана одлазкомъ нѣговымъ чувствително срце испунила, ова само жалость ніе допустила чувствовати радости при овоме дару. После узме Алфредъ кавезъ, и обѣси га о прозоръ собе своє найлюбезніе сестре.

Сутраданъ оде Алфредъ. Одлазакъ нѣговъ и удаленіе све є домаће у велику жалость завило, а Лиди се чинило, као да се єдна часть одъ нѣнога тѣла одцѣпила, и внутреня боля и жалость косне іой се тѣла тако, да опадне и увене, а да ніе болестна была. Сасвимъ ослаблѣна и безчувствена иѣаше међу своима, кои се бадава усилявау развеселити ю; бадава одъ єдногъ мѣсеца до другогъ надаусе, да ће обикноѵеным и увеселителнымъ забавама нѣно замишлѣно и тронуто срце на ново оживити.

У овомъ наступи и єсенъ, и приближаваше се и данъ повратка Алфредовогъ. Свако се живо радовало долазку нѣговомъ тимъ выше, што ій є одлазакъ нѣговъ онако люто опечаліо быо. Но чудесно! управъ она, коіой бы догаѣай овай найвеће впечатленіе учинити морао, само Лидино срце стеняше подъ найтежимъ теретомъ бриге и жалости. Она ніе нипошто могла уцвелѣно срце да развесели, па іой се іошть долазакъ и виѣеиѣ оногъ, когъ се чезненѣмъ лишавала, сасвимъ невѣроятно чиняше. Садъ

настану и равноноћна бурна времена, и киша започне тако яко падати, рекао бы облацы се провалили, вода съ брегова слiвсе, и рѣке страшно разліюсе. А Лида дркташе и стрепляше за братомъ своимъ роћенымъ, кой у повратку своме кући путоваше.

Послѣднымъ своимъ писмомъ уговоріо є долазакъ свой за сутра предъ вече, но киша никако престати нектѣне, и Лидинъ стра свакій часъ све већма умножаваше се тако, да су сва отеческа тѣшителна совѣтованя безполезна была — сутра данъ предъ зору киша престане. Ово є быо данъ, кои ће іой Алфреда донети. Сви су се већъ у кући радовали, но само Лида и данасъ, кадъ се испуняванѣ нѣне желѣ приближаваше, была є жалостнія него и кадъ. Блѣда и ослаблѣна одаше по соби, и неисказаный нѣкій стра обузимаше нѣжно и већъ скоро изнурено срце нѣно, садъ ю іошть и грчеви нападну, кои ю оборе у креветъ; лекара дозову, кои ю у са свимъ опасномъ станю затече. — Брижльиво сеђаше майка нѣна поредъ нѣ, и опазаше, како се зло већма умножава, што се већма ноћъ приближує, а пожеланый, кога свакій часъ одъ подне очекивау, іошть недолази. Садъ іошт' већій стра и родителѣ нѣне и све домаће обузме, кадъ разумѣю, да се вода на све стране разсула. У тай паръ доће шумаръ, и яви, да є вода и мостъ и насипъ разрушила и покварила, да є све готово у води, и да младый господинъ данасъ до-

ћи не може; єръ то бы онъ иначе само съ найвећомъ опасносћу живота предузети морао; и кадъ већъ овде ніе, то є за цело у найближнѣмъ селу. — „Ахъ! за Бога! повикне Лида у овомъ магновенію, онъ є пао у воду! ено га, гди се топи! помозите му! помозите!“

Што є нѣжна любовь сестре предчуствовала, то се заиста и сбыло. Алфредъ ючеръ іоштъ буріомъ и покваренымъ мостовима задржисе дуже, него є мисліо. Данасъ у ютру укажесе плаво и чисто Небо, и онъ се садъ надао, то надокнадити, што є ючеръ изгубити морао, и предъ вечеръ у обятіяма сладки родитеља топитисе и прелюбезну свою сестру загрлити. И већъ толико се приближи, да є брегъ, на комъ є дворацъ очинъ лежао, већъ угледати могао, и іошъ само, пре него ће до првогъ брежулька доћи, имао є преко єдногъ моста прећи. Но овай буде покваренъ, и читавъ сатъ имао є обилазити, да на правый друмъ изиће. Онъ є съ найвећимъ нестрплѣнѣмъ ово одложеніе сносіо, єръ є добро чувствително срце своє сестре познавао, и какавъ ће стра она претрпити, ако онъ данасъ кући не дође. Найпосле изиће онъ опетъ на друмъ, но єсенѣ сунце заоду већъ клоняшесе, и страшни црни облацы иза дрва дизашесе, и уморне путнике за раніе конакъ потражити приморараше. Садъ є онъ међу првымъ брежульцыма быо, и добропозната му рѣка

мутнымъ волнованѣмъ бурно уяше му на сусретъ. Садъ и посслѣдна руменость неба изчезне, и при самомъ сумраку дође до мѣста, гди се ова рѣка іоште већма разливаше, и мостъ на комъ бы пролазити морао, носаше. И овай є вода већъ покварила и однела, коя се по цѣломъ предѣлу разсула, и бѣсни вѣтрови гоняу таласе до самы брегова, и страшно ій о ове разбіяу.

Ноћь настане, а Алфреда ни одкуда. Садъ већъ Лидинъ духъ клоне одъ стра — морао се утопити! кочіяшъ нећаше преко бѣсны таласа да вози. А Алфредъ викне: „да што самъ учіо пливати?“ и у тай ма сбацы шеширъ и япунце, пакъ прућисе у вртлогъ таласа. Нѣколико минута боріосе онъ съ таласима; но садъ му већъ силе изнемогавау, и већъ тонути почне. У исто магновеніе, кадъ є предъ очима смрть видіо, чиняше му се, као да му што вруће и нѣжно на прси долази, као да га за вратъ вуче, и као да надъ ньимъ лебди; у тай ма му силе и чувства сасвимъ изнемогну.

Но, кадъ отвори очи, не нађесе у бѣснимъ таласима, већъ погледивши око' себе, позна собу пароха оближнѣгъ села, коя є нѣговогъ отца была. Разумѣ, да є слуга, смѣло одваженіе нѣгово видећи, у село за помоћь отрчао. Како се гласъ разнесе, ко є у опасности, свакогъ се срца косне, да и найпла-

шльивіему силу и храбрость уливаше, и свакій се лако одважи, сина ньіовогъ добротвора и Господара одъ бѣде избавити. Млоги къ обали дотрче, и усмотре га безчувствена, смртнобледа бурнымъ таласима подъ брегъ бачена; садъ вѣшти скоче у чунъ, и опасно противъ рикаюћи таласа борећисе, срећно доплове до тѣла управъ онда, кадъ га єданъ страшанъ таласъ на ново у воду повући шћаше.

За ову ноћь ніє се ништа выше предузети могло, него се младый Господинъ сасвимъ пароховимъ предложеніяма повиновати морао, кои га отечески совѣтоваше, да не само изъ собе, већъ ни изъ кревета устати не смѣ, и да ће момка у дворъ послати, кои ће отцу све обширно преповѣдити. —

Овде Алфредъ неизбѣгаємимъ нужностима стрпѣливо подлегне, да ће се родительи нѣгови о случаю овомъ увѣрити и тако, и после трудны данашньи напрезаня сасвимъ мирно и сладко заспи.

Садъ већъ небыяше далеко одъ родительскогъ дворца, и данъ већъ по мирномъ воздуху дижућасе иза камени брда упази, и кривуданѣмъ пута чиняше му се као да му стародревне куле на сусретъ иду. — Погледи на прозоръ, но нико му се не показує; бацы погледъ на капію, но нико му на сусрѣтъ не излази, а изъ двора се кола одъ далека идућа добро видити могау. Ово га уплаши яко, и мутно чувство,

несреће предчуствованіе, обузме нѣгово у радости до садъ кипеће срце. Кола зазуе по двору, но и овде никога нема, да би давно пожеланога поздравіо, кадъ а на степени изиђе му на сусрѣтъ кућевный капеланъ, бывшій нѣговъ и Лидинъ учитель. Старчевъ погледъ, а и само нѣгово появлѣніе преправляше Алфреда на нѣшто непріятно, што ће садъ разумѣти.

Страшна пытаня погрузе старца, и немогавши му одъ жалости одговорити, доведе питомца своегъ до себе, и овде му обичнымъ уведеніемъ и предострожношћу каже, да се Лида, нѣгова прелюбезна сестра ючеръ у вече одъ дугогъ туженя и чезнѣня за братомъ преставила.

Алфредъ преблѣди и дркћући падне на столицу — ни єдне речи проговорити не могаше, ни єдна суза не потече му низъ блѣде образе. У овомъ жалостномъ положенію и родители га застану, кои су, известивши га преко другога о ненакнадимой несрећи, давно пожеланога у отеческа нѣдра примити дошли. Сузе материнѣ умекшаю окаменѣно нѣгово срце, и садъ часъ єдно другогъ тѣшау, часъ обоє у већу и неописану жалость падау, и за Лидомъ неутѣшно плакау; садъ Алфредъ разумѣ управъ сатъ и минутъ, у комъ є Лида душу испустила, а то є было у истомъ магновенію, кадъ є Алфреда, съ грознымъ таласима борећасе, преєстествена сила обузи-

мала, и чувства му одузела. Онъ садъ постане свимъ неутѣшнымъ, залюбисе у самоћу, и нико га наговорити немогаше, да се на нѣко време у университетъ врати н науке своє продужи. Нѣгова неотступна молба, нѣгово постоянство, а найпосле и тайна желя нѣгове майке, да неостане сама и да живи безъ дѣце, приволе отца преко зиме задржати га кодъ куће. Садъ онъ избере собу, у коіой є Лида душу Богу предала, за себе; єдино друштво съ грлицама наймиліе му садъ бяше, и єдина забава съ ньима чиняше му се мало задовольства приносити. Но после приволисе и къ родителю, и у нѣговимъ пословима участвовао є. И кадъ се преко зиме отацъ нѣговъ съ парохомъ и чиновницыма карташе, онъ бы майцы своіой прекраћивао време съ нравоучителнымъ читанѣмъ киьига, и све чиняше, колико му силе допуштау, чимъ бы само родителѣ бѣдне утѣшити могао. Но онъ є то све радіо тако, као кадъ бы тѣло механически радило, а међу тимъ душа одъ нѣга далеко одстои. У томъ проће и зима.

Оживляваюћа природа и зеленость найлюбезніи мѣста, у коима се онъ често съ Лидомъ задовольно и весело забавляше, были су му нови ударцы за незарашћену рану; отацъ, како ово примѣти, смисли му какву нибудъ забаву дати, само да бы га одъ жалостногъ овогъ мѣста удаліо.

Съ овымъ намѣренiемъ оде онъ съ майкомъ и синомъ своимъ Алфредомъ своме брату, кои є само неколико миля далеко живiо. У повратку своме увати iй зло време, и кадъ се долини приближе, угледаю црвено небо управъ на оной страни, гди дворацъ ньiовъ лежаше; садъ свима срце задркће одъ стра. И стра овай быо є сасвимъ основанъ. Громъ удариo бяше у стаю єдну не далеко одъ дворца; ова гораше у самомъ пламену, кои и дворцу угрожаваше. Сви садъ искоче изъ кола. Баронъ Ерлау са своимъ синомъ поите, што брже могау, къ пожару, да помогну, што є могуће избавити, храбрау поплашене слуге и ободровау iй къ гашеню своимъ примѣромъ. Съ највећимъ задовольствомъ гледаше отацъ Алфреда, како съ охотомъ и предострожносћу ради. Већъ мисляше, да су дворацъ обезбѣдили, но на єданъ путъ укаже се пламенъ одъ єдне стране дворца исподъ крова, и страшный лизаше пламенъ, управъ надъ прозоромъ Алфредове собе, гди є дуже већъ сакривенъ тиняти морао. Ово видећи Алфредъ викне: „Моє грлице!“ и у магновенiю ока виде га на степены. Отацъ то не смотри, нити му гласъ чу. Но кадъ се обазре око' себе, а Алфреда не види; и одъ слугу буде извѣштенъ, како се сбыло.— Отацъ претрне савъ одъ стра и жалости, и шћаше за ньимъ съ неколико момака. Но у тай ма оборисе греда и кровъ надъ собомъ Алфредовомъ, и громовномъ

лупомъ све надвиси; високій пламенъ садъ рекао бы до облака подиже се, дворацъ се и друге стране палити почну. А грлице, коє є Алфредъ испустіо, излете невредиме. Но после утишаня свега овога, нађу Алфреда на земльи мртва, нѣга є греда страшнымъ своимъ ударцемъ на єданъ ма обалила.

Керперъ.

ПЕСМА

ЄГО СВѢТЛОСТИ

МИЛОШУ ОБРЕНОВИЋУ I,

ВЛАДѢТЕЛЬСТВУЮЋЕМУ

КНЯЗУ СРБСКОМУ.

СПЕВАННА

ОДЪ

ВУКАШИНА РАДИШИЋА.

Певачице Еліконске! съ органы Вашы а'мо
Од'те, молимъ, у Сербію, весело да певамо!
Хвалеħ' Милоша Првога, светлога одъ нѣ Княза,
Вешто кои своме роду къ среħи стазу указа;
Аду на дно єръ Онъ сбаца свакомъ мрзско незнанѣ,
Люби пакъ просвештеніє, наймиліє иманѣ!! —
А на то є и Мінерву дозв' у свою државу,
Млоголетну Себ' и роду, съ ньомъ да прибави славу!
Игра сада Србско срце, радость га обузима,
Любко што му съ Ньиме наста лето, а проħе зима!
О веселя за Сербію! о да пресйяне среħе,
Шипрагъ доякошнѣгъ трня претвара іой у цвеħе!
Умногъ поля посленика има у Ньой превредны,
Плодъ за коима успева овай тако изредный!
Радуйте се дакле Србльи, сладкомедный мой роде;
Вашъ єръ животъ сада не зна за преħашнѣ несгоде!
Обреновиħъ єсте Вама Богомъ данна обрана,
Милошъ кои Васъ милує, и брани са свы страна.
Укланясе садъ испредъ Васъ стара магла и тама,

МАТИЦЕ СРП... У НОВОМ САДУ

Нада ярк' и светло Сунце, Милошъ блиста међ' Вама.
Нек' се добро свака душа у Сербію загледи
Вко, да вид' каквы с' знаня, у Ньой сяю огледи!
Знацы с' ово очевидни, да ће заиста моћи
У брой просвештен' нація скоро и Она доћи!
О Милошу сяйна звездо! светла народня круно!
Дивна и мрачне намъ ноћи пожелѣнна свимъ луно!
Сіятелства Вашегъ праве фале умъ мой не стиже;
Ел' и съ овымъ опетъ мыслимъ, да самъ истини ближе!
Родъ ће болѣ знат' одъ мене хвале венце Вамъ плести,
Богомъ обећана М' блага, кадъ преко Васъ стан' ести!
Исторіє къ томе труба, позномъ свету ћ' явити,
Дли съ Вама Србска земля започела цватити!

СТИХОВИ

ОДЪ

ИСИДОРА СТОЯНОВИЋА.

ОДА

ГОСПОДИЧНИ А. Є. О********

Преводчицы „Елеоноре Шеврейке и Огледала супружеске любови и вѣрности.“

у Забавнику за год. 1834.

Анђеле! камо с' на вечери славной . . .
Кнезу да Србскомъ, открив' замке Вука
Помогнешъ, црну утодальишъ судбу
Србіє Майке?

Чекало с' на Те за ђорђійна гласа . . . ?
Стекавши крила да обрани гнѣздо,
Голуждравъ ков одъ грабльива славно
Избави кобца. —

Ево Те сад' гди Србіянке дивне,
Тринайстолѣтне . . . оживлявашъ груди,
Светла да с' Славномъ Господару Србскомъ
Увенча глава.

Затрепта ћивотъ Светога Лазара!
Помоли с' чудна Кралѣвића сабля!
Авала сину! — кад' поздрави Парнасъ
Другиньо Муза !!

Гласъ бродарица умилятосилный
Здруженъ са вештымъ попеванѣмъ горскы . . .,
Трубама зучнымъ облакиня праћенъ
Грмяше небомъ.

Крикъ допираше чакъ до Герхард-Горе,
Разабра одѣкъ а последньи речій:
„Србима Србко, Србски Србствовала
На млога лѣта !!“ —

Благо си Роду! благо Родителѣмъ !!
Дивоту кои зачедише райску,
Основъ да светомъ Богинѣ Минерве
Положе Храму!

Неће тек' одсад' Шумадинче просто
Туђи у нишанъ, хрват' се и скакат',
Нукати да му бабо Кралѣвића
Пѣва узъ гусле:

Питомо воће . . . одъ дивяка слађе
И нектаръ . . . , кой намъ виняге не даю
Смамиће кћга, да ће заборавит'
За своє стадо.

Колика онда бы'ће слава Твоя
Пресрећна Дѣво, Любимице Рода!
Кад' видишъ да си распудила враге
Ума и срца.

Доспећешъ к' цѣли, тецы само тако
Ко' што Те Ментороъ и Геніє учи,
Скинућешъ лягу кою Србке тишти
С' Вукове Маре — .

Србія Мати стећи ће у Теби
(О Боже даруй . ! .) Аспазію свою,
Сократе коя и Алцибіаде
Питтаће Роду.

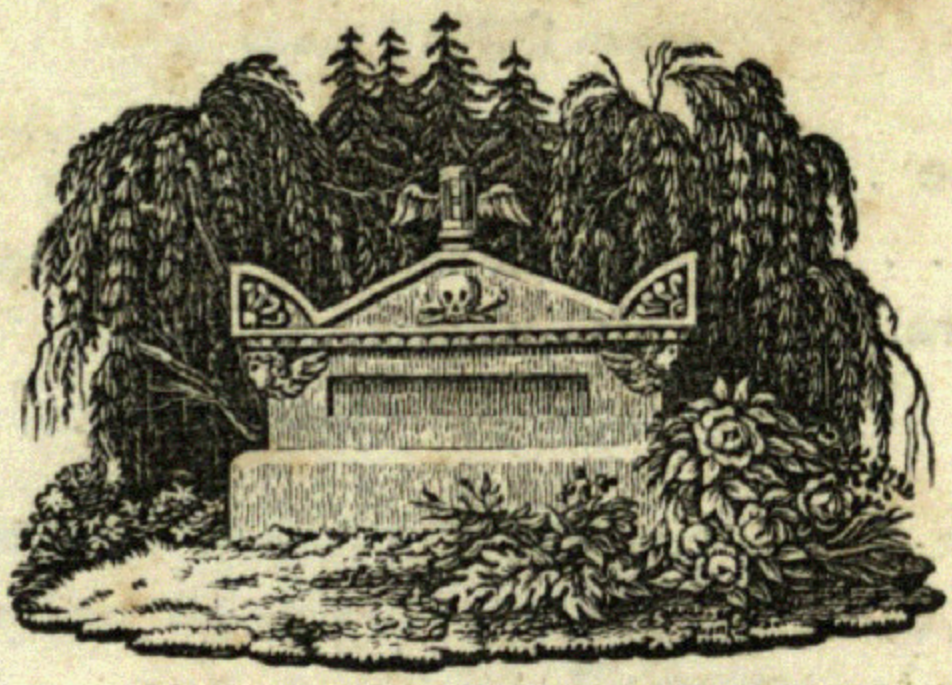

СПОМЕНЪ

МИХАИЛУ ДИМИТРІЄВИЋУ,

бывшемъ Протоколисти у Княжеско-Србской Казни, преминувшемъ у 21. години живота у Крагуєвцу.

Вы плачевно кои овде коло саставляте
И тужећи предъ бездушномъ тѣнчицомъ стоите,
Почувствуйте збильски, да є кратакъ животъ земскій,
И да брзо смрть разгони блесакъ младенческій.
Истомъ младићъ што за своіомъ путномъ срећомъ пође,
И мало тєкъ у познанство света овогъ дође,
Ал' жалости! кад' га анђ'о смртоносный сретну,
Те на вѣки лучъ живота нѣгова утрну! —

Шта є човекъ? — Чистимъ чувствомъ и нужемоћіемъ
Крозъ живота разне стазе може путовати,
Пакъ премалы ахъ секунда' скоротеченіемъ
Предъ великій онай престолъ Свемоћ'я предстати!
И на Тебе друже, зраке надежда бацаше,
Земальска се срећа любко на те осме'ваше;
Ипакъ разби — очевидно — у цвету младости
Твой пресладкій санъ ахъ грозный Геніє самрти! —
У Теби смо пріятелю, млого изгубили,
То сведоче яди наши и суморно лице,
Єръ о Теби ево свакій содругъ скорбно вели:
„Здѣ почива верно, добро и поштено срце!“
Због̀омъ драгій! божеско є Твоє боравленѣ,
Єръ спокойно почива се у той раки тесной,
Кратко Твоє бы' у овой дольи пребыванѣ,
Ахъ, и животъ Твой подобанъ ружицы пролетной! —
Одъ теготны земски брига Ты си ослобоћенъ,
Простъ одъ труда непрестано-движећа с' времена,
Духъ Твой силомъ окрилѣный к'о на ново роћенъ
Горе къ царству Величества спѣши вечнославна! —
Одтудъ амо гледишъ на насъ Михаило, долѣ,
На невольно и на мучно наше обытанѣ,
Док' судбина и насъ Твоє верне пріятелѣ
Не с'єдини у звездано съ Тобомъ трепетанѣ! —
Због̀омъ пошо прерано, ахъ нашъ цвете узбраный!
Сад' и свагда пріятельма твоимъ ожаляный,
И бависе у божіемъ тамо светилишту,

Док' осване данакъ нашемъ новомъ састаништу.
Іошт' єданпутъ и последньомъ пре нашегъ растанка
Целивамо Тебе братски за овога вѣка! —
Пакъ узвійсе духомъ горе у вышнѣ радости
И борави у Анђелской сладко спокойности! —

Изъ Забавника 1834. године, с' Немачкогъ одъ Адолфа Бермана на Србскій преведено.

НАРОДНЯ БАСНА.

ЛИСИЦА И ЯЗАВАЦЪ.

Здруживши се Язавацъ и Лія
Наваде се на виноградъ нѣкій,
Комъ велику штету наносише.
Кадъ чувару ово додіяло,
Онъ ископа яму подубоку.
И разапевъ у ньой гвожђе тежко
Съ виновомъ є покріє лозицомъ;
А надъ ямомъ о грану обеси
Комадъ меса за намаму звeромъ.
Кадъ Лисица по свомъ обичаю
У виноградъ на грожђе с' наклопи,
И висеће намириши месо,
Брже болѣ полети къ дрвету,
Да небы є когођъ претекао,
Ал' неволѣ и белая прична!
Єръ у рупу, сфатив' месо падне,
И гвожђе є одапето склопи.
Ста якат' и превіят' горко,
Проклинюћи срећу и недаћу. —
Мало затимъ ето и язавца,
Трчи видит' шта се пріи стало,
И она га преклиняти заче,
Небы ли є како избавіо.
Я ти пріо, другу помоћь незнамъ —

Сожальиво язаваць изложи —
Већъ укочи с' и затаи животъ,
Па кадъ пударъ нашъ непріянъ дође,
Онъ ће тебе прво одадрети,
И кадъ види, да се непомичешъ,
Помисліће: ты с' за цело мртва,
Па ће тебе гвожђа опростити,
А ты онда скочи и утецы.
Тако и бы: часакъ по ли прође,
Ал' ето ти нашега чувара,
Издалека ста мотрити месо,
И кадъ види, да га онде нейма,
К'о безъ душе ямури дотрчи,
Гди опази, што но и бияше:
Уклопљену у гвожђу лисицу.
„А ту ли си крадльивице стара!
Сву ћешъ мени штету искіяти.“
Пакъ є люто онде одалачи,
Ал' се лія ни миче ни дише.
То кадъ виђе виноградаръ жустрій,
Онда нђга млавит' срце прође;
И опростив' одъ желѣза зверку
Избацы є наполђ изъ яме,
Али ова скочи и утече.
Гвожђе пударъ наново разапне,
Пакъ изскочи да одере лію,
Али ове ни одъ лека нейма.
„О я луда! вайкатисе зачне —

Да лукавой повєруємъ зверки,
Ал' бы знао съ ньоме поступати,
Іошт' єдаредъ да ми падне шака!“ —
Опетъ неће да мирує лія,
Већ' сутраданъ да огледа дође,
Може л' оно месо доватити,
Ал' у рупу да се не стровали.
Мало затимъ и язавацъ доспе
И упыта: о што с' тако труди?
Ова да га текъ наведе на зло
Одговори: побратиме, гледимъ,
Како б' оно месо доватила,
Ал' ме юче крвникъ — испребіїо,
Пакъ ево садъ текъ до полакъ скочимъ,
А ты си ми к'о одъ майке рођенъ,
Де довати, па да поделимо.
Ніе іоште ни изговорила,
А язавацъ, невешт' свему скочи,
Но пропадне и гвожђе га домча.
Садъ започне клети посестриму,
Што у напасть оваку ували
Побратима, с' когъ є избавлѣна. —
Лисица се стаде извинявать',
Да о томе ништа ніе знала.
Кадъ є тако — язавацъ настави —
Я већъ видимъ шта ме очекуе,
Него ходи да се полюбимо
И на вѣки братски опростимо.

Лія дође, а овай є шчепа
Зубма за вратъ, маћи с' немогаше.
Моли му се Лукавица стара,
И преклинѣ свачиме на свету,
Пустити є да не гине лудо,
Па ће гледат' да и нѣга спасе,
Ал' се неда ни осолит' язо.
Ту мало часъ и пударъ допадне,
Лисичія домами га дрека,
Надвирив'се има шта видити:
Укебао язаваць лисицу,
А самъ склоплѣнъ у желѣзу стенѣ.
Стаде нѣга чуваръ братимити:
Ао язо, да мой побратиме!
Држи кую, држ' нієдну веру,
Док' сикиру велику донесемъ,
Вера тврда ништа теби неће,
Него ћу те наранити грожђемъ.
Лепо га є овай послушао
И іошт' већма лію притискао;
Докъ задуванъ не дотрча чуваръ,
Како дође онъ у рупу сиђе
И раздрузга главу лисичію.
А язавца одапне и пусти
Єсти грожђа коликому драго,
Пакъ нѣ' збогомъ кадъ и кудъ му драго.

СТИХОВИ

ОДЪ

ВЛАДИСЛАВА СТОЯДИНОВИЋА.

СЛЕЗОВИ

ПЕСМА.

1.

Къ небу сердце лети, диж'тесе къ Творцу и
Чувства, ман'тесе свегъ што е на земльи; све
Земно пропада съ вама. —
Питай тѣлесне разумно

Страсти човече! а душа ти чиста некъ
Буде; све ніе, што блиста, жежено нит'
Суво злато, обсена
Чудны млого на свету! — Свакъ

Страстій има своій: люби суєту тай,
Онай тражи новце, трећій по водама
Гнюра дубокимъ, копа
Четвртый зємлю до пакла. Тай

Брату клеветомъ гле! яму подкопава,
А онай за чест'ю црче и гине за

Тітломъ. Тай жели зло том',
Посрнел' смѣє се: а гле!

Рака зія предъ нам', — ногу помакни, у
Гробу си. — Изби страсть брате! изъ серца твогъ,
Самъ за себе неживищъ,
Дрво с' осланя на дрво. —

Єдна кошньицу єл' пчела напунява?
Мравъ єдно те єдно свакъ носи? гомила
Слогомъ! — ты ово, другій
Оно. — Знао бы Петра светъ? — —

Цветъ у пупольку свакъ негує, чува га, —
Гле развіясе! дай воду, заливай садъ,
Копай око нѣга, и
Онъ ће брже намъ цветати. — —

Прадедъ да му є кадъ быо у Спаніи
нал' Аваръ? — Потомакъ да се не дичи са
Тобомъ? — Природа брате
Ніє Србину маћія!!! —

2.

Тражишъ ты искреногъ брате пріятеля
Ил' дволичнога? — Тогъ наћићешъ свагди на

Путу. Мани се нѣга —
Речь є сама по себи та

Ружна. Искреногъ тражи пріятеля. —
Тай правый є: люди гину но слабо за
Ньимъ; поклонима мысле
Права наћи пріятеля.

Ту се вараю. — Гле, гле! добродѣтель нит'
Митъ нит' тражи поклонъ. Хоћешъ є? — она є
Ту. Любишъ ли є? — она
Вѣрный свудъ ће ти быти другъ.

Ил' ишао по мору, ил' ћешъ по сувой ты
Брате земльи поћи, ньой са тобомъ ніе
Тешко; она є свагда
Съ онымъ, кои є люби, лепо

Ил' га сунце грѣє, или облацы му
Мутни грозе. Людске благонаклоности
Добродѣтель не тражи
Као дволичный пріятель. Онъ,

Кадъ се смѣешъ ты, смѣесе: тужишъ ли
Ты, и онъ ће, вѣрность сваку обећава
Устма, сердцемъ не мысли
Тако: нег' се радує злу

Твомъ. — Наклонна видил' да ти є срећа, у
Ватру скочиће због тебе, за животъ свой
Тай дволичный немари
Доброжелатель: дуне ли

Пакъ одкудъ ветрићъ ма найманый, тражи га,
Вичи, зови тогъ твогъ красногъ пріятеля —
Єсть! доћиће мыслишъ? — „не
Знамъ те", рећиће. — Редакъ у

Невольи пріятель. — Вѣруй у Творца, и
Добродѣтель люби; она є вѣрный ти
Свуд' содругъ у несрећи,
Срећи, чести и нуждама. —

Ц В Е Ћ Е.

Мутногъ овогъ млогій цветъ намъ прокліява вѣка,
Кога време са водама роси своегъ потока. —
Пріятно є погледати как' цвеће путнику
Свуд' мириши, неволю му разтерує сваку.
Найлепшій є цветакъ любовь, надежда у Бога,
Али цвета сакривено, кріє с' одъ млогога.
Са красотомъ своіомъ неће путнику да с' яви,
Ал' ій опетъ добри люди нађу свуд' по трави. —

Ко є ова два узабрао, тай ти живи лако,
Ако нѣга и не грѣє свагда сунце ярко.
Задркѣел' му, може быти, сердце због неволѣ,
Живота л' га стаза води крозъ песакъ и трнѣ:
Внутреньій му миръ дарую ова два цветића,
И онъ мысли, да ужива живота пролећа,
Радости му покланяю све у пуной мери
Докъ годъ песакъ неизтече, кой бы на папиры*)
Зато брате! траж'мо цветъ тай, то све до насъ стои,
Само бледу изъ твогъ сердца ты зависть уклони;
Онда ће ти любовь къ ближнѣмъ, на Бога надежда
У прсима родитисе као изъ ненада.

ИЗЪ ПЕТРАРХЕ

Шта, любовь є сасвимъ ништа? а зашт' ме поджиже?
Єли нешто? силу свою зашт' коме некаже?
Єли чиста, єли добра? зашт' ми раћа жалость?
Єл' нечиста, и єли зла? зашт' доноси радость?
А любимъ ли безъ нагона, зашт' да свагда тужимъ?
Ако морамъ башъ любити, шта ми є, што удимъ?

---

*) У старо време, докъ іошть сата ніе было, мерили су време насутымъ у обычной мери пескомъ на избодену артію. Кадъ є песакъ крозъ артію протекао, онда є єданъ сатъ (часъ) было. После тай истый песакъ сипали су горе и. т. д.

Да се манемъ я любови, ко ми заповеда?
А кадъ съ вольомъ нѣ се манемъ, зашт' сердце да яда?
Поводимъ се као трава, ветри предъ мракъ кою
Часъ овамо савіяю, часъ тамо тераю,
Или лађа, коіой таласъ на мору пространномъ
Неда къ краю, нег' се титра, прети іой поморомъ. .
И самъ незнамъ шта бы хтео: а што знамъ то нећу,
У сред' зиме зноянванъ самъ, леденъ у пролећу. —

СТИХОВИ

ОДЪ

ГЛИГОРІЯ НОВАКОВИЋА.

L'INFLUENCE POLITIQUE

GUIZOT

СОНЕТЪ

РОДУ.

О! на крили ветра кадъ бы песма вознеласе,
И съ песмама дивногласным' Богу предстоећи,
Пламениты Херувима, свагда певаюћи,
У найлепшу мелодію тамо сложиласе;

Одъ коій се сви светови одъ сви страна оре,
Пробіяюћ' крозъ густину звезда неброєны
Повративши двапутъ одзивъ ясно устроєный
Умножаю одъ свудъ, одъ свудъ, Богу нове хоре.

Нека ніє моя песма сва великогласна,
Но изъ жельногъ ума тече, и срца чистога:
Ты небесна, Божествена Сило! надъ свем' властна!

Кои славомъ увенчавашъ све предѣле света!
Славу Србску Самъ умножи, траяня вѣчнога;
Да намъ вѣчно существує, и свагда да цвета.

УТѢХА СИРОМАСИМА.

Послушайте сиромаси, и сви мени равни!
Шта намъ веле мудри люди, и наукомъ славни:
„Злато", кажу, „ніе друго, него гвожђе жуто,
Куда оћешъ, и навієшъ, тамо є нагнуто.
Драдій каменъ, то є опетъ само каменъ правый,
Кон само кадкадъ оку светлу зраку яви.
Грдни двори и палате, то су куће само,
Одашта су начинћне, нећемо да знамо.
Одѣло є скупоценно к'о твоє одѣло,
Начинћно само зато, да покріє тѣло".
Богатомъ ли с' сунце роди, и тебе осине,
А кадъ теби ноћь наступи, и нѣга немине.

БАСНА.

МАЙМУНЪ, АЦІЯ, И НѢГОВА КЕСА.

Скупи некій многе новце, правдомъ и неправдомъ.
Тргуюћи кадкадъ честно а кадъ и кадъ кривдомъ;
Пакъ намисли света места онда да посѣти,
Да оправда своє грехе, и да се посвети.
Брже болѣ садъ поити, докъ є лепо време,

Носећ' с' собомъ пуну кесу, мило своє бреме;
Кадъ већъ приспе на галію, прође нешто дана,
Маймунъ бяше на катарки, тога капетана?
Садъ Ація скрсти ноге; на галіи горе,
Лепо време, ћарка ветрићъ, ко' да стриже море;
Пакъ извади кесетину, са много дуката,
И засуче своє руке до више лаката,
Стане броят' све мислећи: оћел' му залећи,
„Далеко є путовати, ал' ће заръ дотећи".
Окренесе, пакъ да види, шта морнари раде,
Маймунъ стрчи са катарке, кесу му украде,
Пакъ однесе онда тамо гди є бio горе,
Омирисавъ некій новацъ, бацы га у море,
Некій опетъ омириши и у кесу врати.
Ація се разлютіо, да мож' да га смлати.
Обтрчава у на'коло, вара и помагай!
„Не у море Анате те, већъ у кесу слагай".
Кадъ већъ маймунъ преполови, скине кесу доле;
Пакъ утече на катарку, како годъ што воле.
Дай да види шта остаде; — половине нема,
Мртвый зной га напопада, у прси се лема!
У несетно досетисе „што побаца, то є
„Са преваромъ добіено, нит' є было моє;
„Што є с'правдомъ добіено, то у кеси оста;
„Отићићу и доћићу, быће ми то доста.

НАДЕЖДА.

Све говоре, и саняю много о томъ люди!
Да ће напредъ болѣ быти, свакій радо суди.
Свакій коракъ удвоява, къ бреговима златнимъ! —
Или другимъ представлѣньма, каквимъ годь незнатнимъ,
Брои саме гонеће се и летеће дане,
Шатъ на єсенъ болѣ буде него што є лане.
Светъ остара своимъ рокомъ пакъ се и подмлада,
А човекъ се опетъ свагда све болѣму нада!
Надеждомъ га майка на светъ овай и донела,
После рукомъ блебетльиво дериште повела.
Младићъ ньоме по воздуху грдне куле зида,
Не страшисе у любови, ни страстны обида.
Старъ у гробу свомъ закопа, уморъ дугогъ пута;
А съ надеждомъ преко звезда непрестано лута.
Ніе праздна та шупльина у мозгу будала! —
Надежда є испунила; свакомъ знати дала,
Да за болѣ створени смо, нешто изъ насъ каже,
И законъ намъ Христіянскій веровать налаже.

СОНЕТЪ

СЕСТРИ*) МОЙ СОВЄТЪ.

На зрацыма дуге седећ' више звезда свію!
Чій се гласъ у грому чує, а у муньи ставля
Име своє написано, и смртнима явля!
Предъ коимъ се сви светови своимъ путемъ вію,
Царъ пламена, и сви вода! позна наше гласе,
Смиловасе, и учини край бедам' нашима!
Посла мужа накићена даровима свима;
Да онъ родъ свой обезбеди, и умножи класе.

Зато учи сестро чедо, да га благосиля:
Да му сія много мира чрезъ нєгове дане,
Да цветаю свакимъ ютромъ цвећа и босиля.
И одъ мора пакъ до мора, свуда да облада;
Пакъ одъ река, до край света силномъ рукомъ мане,
Числомъ млечногъ пута звезда, година да влада.

*) Свака Србкиня.

СВЕТСКА ПЕСМА.

РОМАНСЪ.

О надеждо божій даре!
Сиђи са Олімпа садъ,
Твои зрацы да озаре;
И раздреши с' судбе складъ;
Да угледимъ данъ блаженства,
А мученя мога край.
Некъ ублаже с' нѣжна чувства,
Уживаюћ' земный рай.

Ал' єданпутъ отворесе
Врата свода небесногъ!
Любкимъ гласомъ почуєсе
Речь, одъ єрона воздушногъ:
Сыне земный, грабежъ смрти!
Престай сузе лити тамъ,
Данасъ іошт' ћешъ угледати
И утолит' желю самъ.

Матісонъ.

ЛЮБОВЬ КЪ ИСТИНИ

и

ЦАРСКО ВЕЛИКОДУШІЄ.

У свима великимъ варошима, и у престолномъ граду Русіискога царства, Ст. Петербургу, изданъ є тай законъ одъ Поліціє: да ніє слободно по сокацы врло нагло возитисе. Царъ Павелъ заповѣдіо є, да се на ново тай законъ пооштри, єрбо су мало предъ тимъ нѣколике особе колима погажене быле.

Єдно после полдне возаосе Монархъ случайно по Ісааковой піяцы; ту смотри, гди се офицыръ нѣкій у найвећемъ трку по истой піяцы на лаки колы воза, у коя є єданъ конь упрегнутъ быо. Негодованіє преоблада царемъ; заповѣди кочіяшу, да потера, и офицыра достигне.

Кадъ офицыръ види, да се царъ за ньимъ жури, а онъ хтеде свернути му съ пута; но кадъ примѣти, да за ньимъ царъ нагло гони, никаквомъ се добру не надаше, него пусти своґъ козака, да брже болѣ корача.

Што є онъ брже одмицао, то є царъ све оштріє слѣдовао. Већъ є быо са свимъ за ньимъ. Офицыръ се уплаши. Ако ме царъ стигне, мисляше у себи, нейма ми выше спасенія.

Садъ се и среће и живота нѣговогъ тицало. На козака своегъ мог'о се поуздати. Попусти брзотрку узду, и као бѣсомучанъ одвезесе низъ сокакъ, кои є цѣлу милю био дугачакъ. Све му є свртало съ пута, и люди и кола укланяласусе; лаки точкови летили су као віори; но и царева кола была су устопце за ньимъ. Сада викне на коня, истомъ єдномъ удари га, и одлети съ ньимъ, разбѣшнѣнымъ као муня, у прлу землю. У мало мінута већъ изъ очію царевы изгубльнъ био, и садъ одвезесе полако у єдно предградіє.

Царъ, кои бѣгунца познавао ніє, весма разлюћенъ, обрне кола и врати се, заповѣди, да се Генералъ-Маршъ добує, и да се онін офицыри, коій на совокупленія мѣсту ньіовы регимента неима, притворе, и сутра данъ у ютру около 10 часова предъ Нѣга изведу.

При особливимъ региментама престолногъ града отсутствовало є 27 офицыра, кои су, кадъ є добовано, изванъ града были; и одма, како су на капію ступили, буду ухваћени, притворени, и будуще ютро Монарху представљни.

Када царъ ступи у салу, а онъ разсмотраваше ін све, ни єдне речи не говорећи, — но не могаше познати оногъ, когъ є тражіо.

Чрезъ то іошть люћій, рекне: „Има єданъ међу вама, кои ме є ючеръ налютіо. Я самъ забраніо, да се по сокацы врло нагло не воза; — тай єданъ ючеръ као бѣсомучанъ изтрча на капію. При совокупленію регимента отсутствую 27 офицыра, зато хоћу, да єданъ примѣръ оставимъ, кои ће много година Петербургскимъ региментама за воспоминаніе остати. Вы ће те сви до далшегъ опредѣленія ваше осудби-

не у Сібірію. Транспортъ є за вашу казнь готовъ. Маршъ!“

Цѣо фронтъ стаяо є као окаменѣнъ. Онда изиђе младъ єданъ човекъ изъ реда, руку на прси своє метнувши, и предъ Монархомъ кланяюћисе: „Ваше Величество, немилость,“ рекне онъ дркћућимъ гласомъ, „нека падне на мене самогъ! — Мои другови неви„ни су. — Досадъ никому одъ офицыра ніє было „забранѣно, у празнымъ одъ службе часовима ванъ гра„нице вароши находитисе. Я, я самъ самъ кривацъ.“

Више не могаше младый овай човекъ говорити. У свой саали владаше обща тишина.

После дуге почивателне почне царъ овако:

„Тко си ты?“

„Мени є име Иванъ.“

Царъ, кои се у лепогъ овогъ младогъ човека загледи, поћути опетъ нѣко време.

„Одъ куда ти онай козачкій конь?“

„Одъ могъ отца, онъ га є самъ одраніо, и мени поклоніо.“

„Твой отацъ,“ говораше Монархъ осменувши „се, и руку на Лайтнанта метнувши, „твой отацъ од„раніо є валянога коня, но воспитао є іоште болѣгъ „сына. Ты се не страшишъ могъ гнѣва, но бранишъ „твоє другове, то є лепо. Теби за любовь праштамъ „твоимъ друговима. „Иване, шта иштешъ за твогъ „козака?“

„Царе мой,“ почне младый овай човекъ, предъ ноге нѣгове падшій, „конь онай избавіо ми є найдра„гоцѣнію ствaрь мога живота, избавіо Вашегъ Вели„чества милость. За ову велику цену нека принадле„жи Вашемъ Величеству.“

„Устай горе Маіору! одъ Лайтнанта не прима „Царъ никаква поклона. Благодариће ти на коню.“ Кадъ є Царъ давао, царски є давао. По овому примѣру уреѣене буду каруце новогъ Маіора, коѣ му Монархъ другій данъ поклони. —

ПОСЛОВИЦЕ ТУРСКЕ.

Више користи єданъ будаластый пріятель, нежели паметный непріятель. —

Дерисе колико хоћешъ све изъ гласа: меда! меда! а никадъ ти неће быти уста сладка.

Ко тражи пріятеля у свему изврстна, никадъ га неће наћи.

Єди съ пріятелѣмъ и пій, ма нечини никаквы посала съ ньимъ.

Єданъ другогъ може преварити, ма не више одъ єданпутъ.

Ніє ласно вука за уши ухватити.

Немогу се две динѣ подъ єднымъ пазуомъ носити.

Ко дає сиромасима, дає Богу.

У луда є срце на єзыку, а у паметна єзыкъ на срцу.

Добро вино и лѣпе жене два су отрова найслаѣа.

Болѣ є данасъ яє, нег' сутра кокошь.

Чини добро и бацы га у море, ако рибе за нѣга не узнаду, знаће Богъ.

Ко се бои Бога, не треба да се бои людій.

Да ти є непріятель башъ као мравакъ, ты му се укажи силанъ као быкъ.

Жена є или срећа или несрећа за кућу.
И онай, кои све зна, буде кадкадъ преваренъ.
Болѣ є имати пріятеля, нег' сродника.
Више се научи изъ разговараня, неголи изъ читаня.
Ко узима подъ наямъ коня да га яши, тай неяши често.
Смрть є као црна камила, коя предъ свакомъ кућомъ клеца.
Кадъ пођешъ кодъ ћорава, затисни и ты очи.
Крвь се неможе запрати съ крвлю, него съ водомъ.
Премда єзыкъ нема костію, но утолико мрви кости.
Срце є као мало дѣте; што жели, оном' се и нада.

Г. Николаєвићъ.

ОТМѢНЕ РАЗНОГЪ РОДА

ДОСТОПАМЕТНОСТИ.

М Е Д Ъ.

Медъ є найизрядніє єло за онога, кои га може поднети и скувати. Г. Жонъ Принглъ толико га є цѣніо, да га є држао као средство, коє животъ продужити може. Кадъ су єданпуть запытали Демокріта філософа, кои є већь старачацъ одъ близу сто година, а здравъ и крепакъ быо, како є могао тако остарити? одговоріо имъ є: остаріо самь овако, употребляваюћи зейтинъ споля, а медъ изнутра. Плиній и Діоскоръ говоре, да є медъ врло здравъ за старце. —

ПРИМѢЧАНІЯ ДОСТОЙНО ДРВО.

Найвеће на земльи дрво налазисе у Мексику на гроблю св. Маріє одъ Тесле; а то є кипарисъ, кои є 127 стопа у наоколо дебео. Има на нѣму грана одъ 30 нога високи. Говори се да є сва войска Европейска Фердинанда Кортеза одпочивала у ладу подъ тымъ кипарисомъ, као што казує овай истый освоитель Мексиканскій у своіой Исторіи о завоєванію Оаксака. То дрво држи данашньій народъ као нѣку светиню, и зове га Сабіна.

Писмо М.

У фігару Берлінскомъ налазисе слѣдуюће примѣчаніє. Писмо М. имало є велико участіє у животу Наполеоновомъ. Имена шестъ Маршала, и (колико намъ є познато) 26 Генерала Дівизіонера починюсе съ писменомъ М. Мыратъ, Монсей, Массена, Мортієръ, Макдоналъ, Мармонъ. — Міольи, Монбрынъ, Мутонъ, Маршанъ, Мілхо, Месонъ Мерленъ, Моранъ I. и II, Мену, Маргару, Мене, Моліторъ, Меніе, Манкынъ, Марконѣ, Моренъ, Марыле, Мареанфенъ, Мнаръ, Моннетъ. — Нѣгова прва битка случиласе кодъ Монтенота, а последня кодъ Мон - Сан - Жеана; осимъ тога придобіо є битке кодъ Милезима, Мондеве, Маренга, кодъ Москве, кодъ Монтмірала, и кодъ Монтера. — Миланъ є быо првый поглавитый градъ, што га є задобіо, а Москва последньій; Онъ є и у Мадрідъ као побѣдитель ушао. — У острову св. Єлене имао є кодъ себе Монтолона, и свога Камаріера Маршана.

Мыратъ га є првый изневѣріо. Менонъ є изгубіо Египетъ. — Моро быо є за дуго време нѣговъ соперникъ, и учиніо є созаклятіе противъ нѣга. Нѣгова три Міністра звали су се Маретъ, Монталіветъ, и Молѣнъ. — Нѣговъ врховный слуга звао се Монтескые; а у Малмесоиу є последныій путь преданіо идући изъ Француске. —

Г. Николаєвићъ.

У Америки, близу Харвилсена у Каролини стои єдно ясеново дрво чрезвичайне величине, коє у округу 75. стопа има. Оно є шуплѣ, и у нѣговой шупльини могу седамъ коняника удобно место имати.

Лордъ Маіоръ єсть првый Началникъ града Лондонскога. У нѣговымъ рукама стои найвећа власть области градске. Нѣга избираю граћани сваке године 29. Септемврія у судейскоме дому (Івидалу) съ найвећимъ торжествованіемъ; но ово нѣгово достойнство само за годину дана трає, и за то време носи онъ надписъ Милордъ. Кадъ краль умре, то є Лордъ Маіоръ до проглашенія новога краля, найвећій у држави чиновникъ, и због тога спроћу достойнства свога у тайноме совѣту прво занима место. Све, што се обштега граћанскога благостоянія у вароши тиче, свршує и рѣши онъ у договору съ 236 Членова свеобштега Суда градскога.

Лондонска банка у Европи є найвећа. Она има преко 35 миліона свога капитала, и око 27 миліона фунтій штерлинга текући нота. Осимъ ове има у Великой Британіи іошть 865 приватны банка.

Рускій Полковникъ Дровилъ, кои се у Персіи две године дана задржавао, увѣрава насъ, да човекъ може у той земльи две и выше година быти, па опетъ лице женскога пола не видити. Ако бы ко у томе желю свою испунити наумio, то бы се постарати морао, како бы у харемъ доћи могао; а то є заиста чрезвичайный случай. Етикетъ се іошъ тако яко наблюдава, да є врло непристойно у дружству о женскоме полу говорити. Вопросъ о томе остао бы свагда безъ одговора, а выше пута и съ найвећомъ уредомъ.

Велика кралѣвска кньигопечатня у Паризу има 80 пресова, 295 посленика, и потроши преко године 70 до 80 бал. артіє. Осимъ ове има у Паризу іошъ 80 Типографія, 600 пресова, 80 Типографіє фактора, 70 коректора, 1,400 слагача, 1,200 печатателя и преко 260 ученика. Потврђава се, да у овымъ Типографіяма у години дана по 100 печатны кньига излазе, одъ коій 7 богословны, 5 юридически, 16 политически, 28 учены, 24 исторически, а 20 различны предмета садржаваю.

Єданъ слепацъ, именемъ Холманъ, вратіо се преклане, после петогодишнѣгъ своегъ по свету путешествія, у постойбину свою, у Енглеску, натрагъ. Онъ є за то време тврду землю Азіє, Африке, Аме-

рике и Аустраліе обишао. Био є у Цеилону, и у млогимъ другимъ островима, и путовао є крозъ сву Хину. Нѣгово постоянство и мужество, па іошъ при жалостномъ станю нѣгове слепоте, заиста су за приповесть. Кажу, да є пре тога и сву Европу и Сибирію обишао. — И нашъ родолюбивый Ђура Милутиновићъ, Црногорацъ, кои є у детиньству несрећанъ био, те се одъ краста вида свога лишіо, заслужує особито вниманіе; онъ є за време владаня Г. Георг. Петровића выше пута у овако жалостномъ станю у Црну гору писма носіо, а после паденія Србскога у Бессарабію отишао. Овай особитый ревнитель Србскога књижества живи садъ одъ благодѣтельства Княза Србскога у Бѣограду, и паметодостоянъ є зато, што свакій данъ по улицама, као и свакій окатъ безъ воће ода, и свакога трговца дућанъ, где кои стои, добро зна, и съ кимъ се само єданъ путъ разговарао, после га по гласу познає, како му се само яви.

Іоаннъ Пикъ, Князъ Мирандолскій, кои се 1463 године родіо, іошъ као дете знао є по читавъ листъ одозго доле и обратно на наметь выше пута повторити тако, да ніе нигде погрешіо. У осамнаестой години знао є 22 єзыка, а 24 своє године предложіо є у Риму 1400 вопроса изъ свію наука, и позвао є све учене люде онога времена на явный натъ, и све ій є заиста съ найсрећніимъ успѣхомъ надинатіо.

Тиролъ.

ДОСЕТКЕ.

Славный францускій списатель Волтеръ саобщи єдномъ одъ генерала, да бы врло радъ био, видити, како се градови обколѣваю и осваяю. Генералъ му одма предложи, да га уведе у искривудане подкопе града, кои му є требало обколѣвати; „истина, вели, у ньима є врло опасно, быти, но тимъ честніе и славніе є, у ньима погинути.“ „Не, не, одговори му Волтеръ, погините Вы сами у ньима, а я волимъ честь, опѣвати Вашу славу.“

Глупакъ нѣкій стане тужитисе, да га глава жестоко боли. „Пакъ то и єстъ добро, одговори му другій, и тому треба, да се радуєшъ; садъ ће поне люди дознати, да и ты ниси безъ главе.“

Трговкиня нѣка сѣдне за трапезу да руча, и ручаюћи упыта своегъ шегрта, ніе ли што ново чуо у вароши. „Єсамь, одговори шегртъ, крмача нашегъ сасѣда опрасила є тринаєстъ прасадій, но не може выше одъ дванаєстъ да дои.“ — „Да шта ће, упыта она далѣ, оно тринайсто?“ — „Што и я, одговори шегртъ, мораће гледати, како оно дванайсторо сисаю, као и я што гледамъ, како Вы сами ручате.“

Скитница нѣка навикнесе красти; но гдигодъ бы га уватили, да што украде, а они га повале, и избію. Тако украде нѣшто и у варошицы нѣкой, и судъ га увати и избіе. „Да смѣшне ствари, викне сирома,

гдигодъ што украдемъ, а они ме бію, као да су се сви заклели, да ми нигди не валя красти.

У добрама Графа Н. Н. промѣнисе домостроитель; и новый домостроитель заѣе по селима, да се лично увѣри о свему домоводству. Єдно после подне мораде чекати у нѣкому селу, да му доѣу коньи, пакъ да иде далѣ, опази мложество заповѣстій и уредба, гди о канцеларіи висе, пакъ рекне єдномъ одъ селяна: „ колико видимъ, у Васъ има подоста уредба и заповѣстій, но и држите ли ій Вы све? “ — „Ахъ Боже мой! одговори селянинъ, у свемъ нашемъ селу єданъ само држи ій, а другій и не пыта нико за ньи. “ — „А ко є тай єданъ што ій држи? упыта любопытный домостроитель. — „То є клинъ на стубовима, о коме су обѣшене. “ одговори смѣшећисе селянинъ.

Кажу, да є лако познати при чаши вина Енглеза, Француза, и Нѣмца. Када падне мува у чашу вина, а Нѣмацъ испіє вино, и оставля муву на дну; Француз вади по типару муву изъ чаше, пакъ онда піє вино; а Енглезъ неће ни да привати ни чаше ни вина, у коє є мува упала, веће иште псующи и чисту чашу и чисто вино.

Сребролюбацъ нѣкій рѣшисе найпосле, и оженисе подъ старость; и узме праву аждаю за жену, имала є млого новаца. Шальивчина нѣка, пошлѣ му на данъ веселя мѣсто части овай стихъ:

„Люби Хименъ! младоженю, младу,
„Вѣнчаєтся“ не рец' брачной смѣси;

Већъ дай вѣнце немѣреномъ злату,
Заедничкой єднородной кеси.

СТИХЪ ШАЛЬИВЧИНЕ НЂКОГЪ КЪ ЛѢКАРУ Н. Н.

„И у кући мог' сасѣда
Неће с' проћи безъ вреда;
Скоро ћ' быти тамо мртвацъ,
Како докторъ Сасафрасъ
Често у ню нѣшт' улази
И изъ куће излази.“

ЖЕЛЯ ОСТАРѢЛЕ ДѢВОЙКЕ НА ДАНЪ НОВОГЪ ЛѢТА.

„Ахъ помлади милый Боже!
И углади мой образъ;
К'о престара лѣта ложе,
Дающи му гладкій мазъ.

МИРОЛЮБНИ СУПРУЗИ.

Два я мирна већъ супруга
И найвѣрня два друга .
Поодавна познаємъ,

И свакому за образацъ,
Супружества любка мамацъ
Сверадостно подаємъ.

Те вѣрности, те любови
И те слог' у умови
Кадъ самь кодъ ньи видіо,

Том' веселю, том' чезненю,
Єдном' у свем' мишленю
Яко самь се дивіо.

Никада се посваћали
И никада гаћали
Нису они међ' собомъ;

Све тишине, самогъ мира
Усклицава њим' лира,
Не дишући кадъ злобомъ.

Но гди живе ти супрузи?
И гди срећни ти друзи?
Заронѣны ено-й — гробомъ!

НАДГРОБІЄ ЗЛОЙ ЖЕНИ.

Овде м' лежи жена — хвала Богу,
Режала є жива, пакъ у гробу
Чини ми се опетъ нѣшто режи;
Бѣжи брате! безъ обзира бѣжи!
Кадъ устану и изъ гроба золѣ,
Дост' и теби, и мени неволѣ!

МОЛБА ПРОПАЛА А ГЛАДНА ТРГОВЦА.

Ил' ми опетъ дай Боже кредита,
Ил' ме лиши — овог' аппетита.

ШАРАДА И ЛОГОГРИФИ.

1. ШАРАДА

Три су слога цѣле речи части,
Сва три кратка, єднакъ даю гласъ ти,
Првый съ другимъ, женско име красно,
Свудъ га има, погодићешъ ласно.
Другїй съ трећимъ, часть Сербіє стара,
Іоштъ у титлу Нѣмачкога Цара.
Првый съ трећимъ сладку речцу ствара,
Кою дете радо изговара.
Цѣла речь є часть одѣла твога,
Како женскогъ, тако и мушкога.

2. ЛОГОГРИФЪ

Два су слога у цѣлой ми речи,
Свакій слогъ ми съ два писмена звечи.
Сва четири по цыфрама (1. 2. 3. 4.) слажи,
Пакъ ми смысао сваке речце кажи:
Два три четир', вкусно дає воће,
За коимъ се винце пити оће.
Єданъ узми са три и четири,
Зрнца ће ти служити вечери.
Єданъ четир' три — саставля прашакъ,
Бео ніє, нит' крупанъ к'о грашакъ.
Три два єданъ, марви є свойствено,
Млогомъ мужу одъ супруге вѣно.

Два и єданъ четир' три є село,
Сремацъ ти га именує смѣло.
Четир' и три съ єданъ и два свежи,
Тай паропловъ до Стамбола тежи.
Садъ изрецы сва четир' по реду,
Стварь є грдна, свима на угледу.
У Сербіи свудъ є има доста,
Овде дична, онде само проста.

3. ЛОГОГРИФЪ

Речь самь мала, єдногъ само слога,
Два писменца безъ єръ дебелога.
Я у Турской кућну значимъ стаю,
Непозната нѣмачкоме краю.
Съ покетка ми предмећи писмена,
Све ћу т' нова являти имена:
Съ буки значимъ частицу „найманѣ"
Знашъ ме и ты, и онай што жанѣ.
Съ вѣди єло све то мекше быва,
Лонацъ ти се сбогъ мене прелива.
Съ глаголь брже изъ куће ме носи,
Вргни далѣ, кудъ не иду боси.
Съ добро свакій прерадо ме прима,
Єръ самь сладакъ и пріятанъ свима.
Са живѣте сгодніе се пише,
Духъ и срце ньимъ силніе дише.
Са земля ме тад' употребляваше,
Кадъ пытати штогодъ намѣраваше.
Како вѣди кадъ ми напредъ ставишъ,
Гледишъ одма да ме и поправишъ.
Мислѣте ми струку свиле значи,
У Нѣмачку како се корачи.
Съ нашъ у Турской воћке самь ти струка,
Съ поля видомъ к'о иста ябука.
Съ покой спрегу зову Нѣмачкари,
Говорећи ма о коіой ствари.
Слово твердо кадъ ми напред' стои,
Редко ми се радомъ чело знои.

Іошть и вѣди томъ двоме приложи,
Све подъ небомъ самномъ с' онда сложи.
Тако сада и безъ првогъ слова,
Свакій предметъ речца т' каже нова.
Ц када ми изъ почетка стои,
Трое такво сва Европа брои.
Ш предметни, быће стварь округла,
Но нит' тане, нит' нѣмачка кугла.
Гле! как' Србинъ богато говори,
Єдна речца шеснайстъ други створи!

Димитрій Ісаиловићъ.

4. ЛОГОГРИФЪ

Я самь нека животиня одъ Бога создана,
Име моє выше нема, него шесть писмена.
Кадкадъ самь ти на ногама: него често летимъ,
Перѣ имамъ мркоцрно, ил' бело са црнымъ.
Песма моя допада се гдикоме човеку,
У прежеги ладъ тражећи, кадъ седнемъ на воћку. —
Садъ узми ми ты са главе четыри писмена,
Увидићешъ стварь двояку, ал' єдногъ имена.
На дрвету свакомъ ти є; нуждна є и на шву,
Єръ шиваля редко безъ нѣ почне што у послу. —
Три последня моя писма читавогъ имена,
Казую ти стварь некою, и та є животна.
У води ти стварь та живи, често є за єло,
Постъ када є и пунъ месецъ, месо іой є бело. —
Треће скопчай са четвртымъ и петымъ ми писмомъ,
Читашъ дрво коє расти и у лугу честомъ,
На потребу твою стабло узимашъ и гране,
Плодъ му єдешъ; него люске има ти камене.
Крайнѣмъ писму могъ имена четврто и друго
Додай, стварь самь нуждна за животно свако.
Кодъ неки самь боє беле кодъ неки црвене,
Чуваю ме; єръ безъ мене све гине и вене. —

Владиславъ Стоядиновићъ.

РАЗРѢШЕНІЄ ЗАГОНЕТКІЙ

У

ЗАБАВНИКУ ЗА 1834 ГОД.

ОДГОНЕТЧАРЪ.

Хайде знаро! да одгонећемо,
Што добіємъ то поделићемо.

ЗНАРА.

Нуто момка и нуто памети!
Коће ти што, необрекав' дати? !
Та лане су на светло казали —
Па єсмо ли штогођъ завезали?

ШАРАДА 1.

Парада - пара (новацъ), пара (Dunst), пара, ара, пар, Рада, ада, ад.

Драговићу, чудна є неволя,
Кадъ увати кога кесоболя,
Пакъ отреби и последню пару,
Ал' му мука излази на пару!
Єръ закони недаду арати,

Нити коме цепове парати,
Зашто ће га са штрангомъ спарити.
Немой дакле Радо! дангубити:
Одъ шта ада? одъ песка постає,
А нестає чимъ нѣга престає;
Тако и радъ твоє благо диже,
Безпослица к'о што га полиже. —
Кои за мой саветъ ништ' немаре,
Снаћи ће ій и одъ ада горе.

Парада самъ више нег' Шарада.

ЗАГОНЕТКА 2.

Посланик-по (рѣка), ник, сланик, лан.

Знате л' браћо! есте л' запамтили,
Што намъ Пѣвунъ Хорацій вели:
„Онай съ малимъ живи задовольно
Ноћу сладко почива и мирно,
Комъ се сланикъ (све очинство) сяи
На убогой што трпези стои.“ —
Нашто мени све оне галіе
Пуне робе што По рѣка міе,
Да се бринемъ? и свакій часъ хучемъ?
Нити радость да налазимъ у чемъ?
Нетребамъ ій! у врту момъ ниче,
Чимъ пробављямъ ютро, подне, вече,
А певати волемъ у ланеномъ
Руву, нег' се гризти у свиленомъ.

ЗАГОНЕТКА 3.

Тетка-Те, тка.

Немой те децо плакати,
Тетка ће крпу откати,
Майка вамъ кошу сашити!

Исидоръ Стояновићъ.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ У НОВОМ САДУ

Содржаніє.

	Стр.
Календаръ	
Астрономическо предсказаніє	I.
Родословіє Султаново	III.
Главни Владѣтельи Европейски	IV.
Родословіє Княза Милоша	VII.

Преповедке изъ разны списателя преведене:

Школа оцевима	3.
Синовна любовь	25.
Отацъ порочанъ, а сынъ добродѣтелянъ	36.
Човекъ, кому мало равны има	51.
Богатъ, достоянъ быти богатымъ	55.
Пріятель	59.
Благодѣтельность	72.
Побѣда добродѣтельи	79.
Правосудіє, и честолюбіє	85.
Любитель отечества	92.
Великодушно дѣло	100.
И царъ и човекъ	106.
Умилѣніє (восхищеніє) Ласъ Казасово, или изворъ душевнога спокойства	112.
Умствованія о смрти (у два разговора)	127.
Науке	166.

ПРИЛОЗИ. Стр.

Дрзновено избавленіє у Марбургу	175.
Господи, рецы, да се овай каменъ у лебъ претвори	179.
Грлице	187.
Песма Єго Свѣтлости Милошу Обреновићу I, владѣтельствующему Князу Сербіє	199.
Ода Господични А. Є. О.	205.
Споменъ Михаилу Димитрієвићу	208.
Народна басна.	211.
Песма	217.
Цвеће	220.
Изъ Петрархе	221.
Сонетъ Роду	225.
Утѣха Сиромасима	226.
Басна. Маймунъ, Ашчія и нѣгова кеса	—
Надежда	228.
Сонетъ, сестри моіой совѣтъ	229.
Светска песма, Романсъ	230.
Любовь къ истини и царско великодушіє	231.
Отмѣне разногъ рода Достопаметности	235.
Досетке	240.
Шарада и Логогрифи	244.
Разрѣшеніє загонетка	247.

Господа Подписницы
на Забавникъ.

Сва свѣтлѣйша фамилія Господара и Княза Србскогъ.

Сва сіятелнѣйша фамилія браће Княза Србскогъ.

Высокопреосвященнѣйшій Господинъ Митрополитъ Србскій Петаръ, (Іовановићъ).
Преосвященнѣйшій Господинъ Епископъ Ужичкій Никифоръ (Максимовићъ).
Преосвященнѣйшій Господинъ Епископъ Шабачкій Герасимъ (Ђорђевићъ).
Преосвященнѣйшій Господинъ Епископъ Тимочкій Доситей (Новаковићъ).

Господа Подписницы осталы редова по азбуцы.*)

Азия.

Г. Ранко Майсторовићъ, Членъ Суда Народногъ.

Господа: Бания.

Атанацко Радосављевићъ, Учитель Баньскій.
Василіє Павловићъ, Парохъ Лозанскій.
Величко Янковићъ, Парохъ Давидовачкій.

---

*)По азбуцы зато, да се име свакога лакше нађе.

— ❖ —

Голубъ Томићъ, Капетанъ Баньскій.
Димитріє Петровићъ, Парохъ —
Живанъ Стоядиновићъ, Парохъ —
Живко Пешићъ, Парохъ Пирковачкій.
Здравко Недељковићъ, Парохъ Дугопольскій.
Илія Ђорђевићъ, Трговацъ. —
Іованъ Бошковићъ, капетанъ Сврљичкій.
Марко Поповићъ, писаръ капет. Баньскогъ.
Миленко Лзкићъ, учитель Белопоточкій.
Миленко Смилковићъ, Членъ Суда Окр. Бањ.
Милойко Стойковићъ, прота Белопоточкій.
Павле Марковићъ, — Іошаничкій.
Паунъ Милойковићъ, писаръ кап. Сврличкогъ.
Петаръ Марковићъ, парохъ Баньскій.
Петаръ Николићъ, парохъ Грбавачкій.
Радосавъ Тричковићъ, Членъ Суда Окр. Баньскогъ.
Ранко Стойковићъ, кавеція Баньскій.
Риста Павловићъ парохъ Белоиньскій.
Риста Іовановићъ, парохъ Трговиштскій.
Самуилъ Еромонахъ манастира Врмце.
Селевгія Игуманъ манастира Св. Архангела.
Сима Ђорђевићъ, полицай. Баньскій.
Стеванъ Новаковићъ, писаръ Суда Окр. Баньскогъ.
Стоянъ Недељковићъ, парохъ Изворскій.
Трифунъ Баракићъ, учитель Белоиньскій.
Ђорђе Іованоиићъ, парохъ Лзковачкій.
Ђорђе Новаковићъ, Докторъ. Баньскій.

Господа: **Београдъ.**

Анастасъ Гутта, Директ. канц. ђумручке.
Антоніє Стефановићъ, кметъ изъ Пружатовца.
Антоніє Теодоровићъ, ученикъ изъ Влашке.
Благоє Вићентієвићъ, парошъ Шопићкій.
Богданъ Радосављевићъ, капетанъ Колубарскій.
Вучко Антићъ, трговацъ.
Гаврило Кнежевићъ, ковачъ.
Глигоріє Филиповићъ, писаръ Суда.
Голубъ Петровићъ, капетанъ Подунавскій.
Данило Поповићъ, парохъ Кораћичкій.
Данило Стефановићъ, трговацъ, рођенъ у Поречу.

— ❖ —

Димитріє Вуићъ, парохъ Оструженичкій.
Димитріє Дана, трговацъ.
Димитріє Йсайловићъ, писаръ Суда.
Димитріє Ичко, трговацъ.
Димитріє Іовановићъ, парохъ мѣстный.
Димитріє Кристићъ, трговацъ.
Димитріє Пантелићъ, подручникъ кап. Космайске.
Димитріє Родовићъ, трговацъ.
Димитріє Станоєвићъ, трговацъ.
Димитріє Тодоръ Лазаревићъ, трговацъ, за сына свога Іована.
Димитріє Ђорђіе Льотићъ, тргов. калфа.
Дука Бешика, трговацъ, рођенъ у вароши Клисури у Макед.
Живанъ Ранковићъ, писаръ Турійскій.
Живко Войновићъ. кметъ Кораћичкій.
Живко Михайловићъ, парохъ Чибутковачкій.
Живко Михайловићъ, парохъ Ропочевскій.
Живко Михайловићъ, членъ Суда Бѣоградскогъ.
Живота Лазаревићъ, парохъ Рогачкій.
Иванъ Вићентієвићъ, изъ Кораћице.
Иванъ Неделковићъ, парохъ Мирієвскій.
Илія Влайковићъ, намѣстникъ.
Илія Станоєвићъ, парохъ села Зеока, любит. кньиж. Србск.
Илія Іоксимовићъ, момакъ Капетанскій
Илія Константиновићъ Тавра, трговацъ.
Илія Павловићъ учитель Чибутковачкій.
Илія Поповићъ, парохъ Неменикућскій.
Іованъ Миловановићъ, практикантъ Суда.
Іованъ Милошевићъ, парохъ Великоселскій.
Іованъ Поповићъ, парохъ Венчанскій.
Іованъ Ђерманъ, рођенъ у вароши Блазу у Македоніи.
Коста Станисављевићъ, трговачкій калфа.
Коядинъ Аврамовићъ, ученикъ изъ Влашке.
Лазаръ Аксентієвићъ, подручникъ изъ Чибутковице.
Лазаръ Арсеніевићъ, секретаръ Суда.
Максимъ Поповићъ, парохъ Ражаньскій.
Максимъ Ранковићъ, членъ Суда.
Маринко Петковићъ, земљедѣлацъ Болечкій.
Марко Милинковићъ, практикантъ Суда.
Мата Ивановићъ, Апотекаръ.
Матеа Поповићъ, парохъ Рипаньскій.
Мелентіє, Игуманъ М. Райновца.

— ❧ —

Міяйло Груіовићъ, членъ Суда.
Міхаилъ Георгієвићъ, секретаръ Консулатскій.
Міяило Димитрієвићъ, парохъ Остружничкій.
Миланъ Стефановићъ, учитель Влашанскій.
Миленко Катићъ, капетанъ Турискій.
Милоє Радоє Божићъ, марвеный трговацъ.
Милошъ Стойковићъ, практикантъ.
Милошъ Михайловићъ, ученикъ изъ Пружатовца.
Милутинъ Радовановићъ, трговацъ.
Мита Петровићъ, житель Остружничкій.
Михаилъ Загла, трговацъ.
Наумъ Никарушъ, коммісіонеръ.
Никола Германъ, главный ђумрукція.
Никола Константиновићъ, членъ Суда.
Никола Остоићъ, прота Дражанскій.
Никола Стояновићъ, трговацъ.
Никола Ђерошмовићъ, парохъ Даросавачкій.
Пантелій Хаци-Стоиловъ, Княжескій Консулъ.
Павле Атанасієвићъ, меанція Ритопечкій.
Павле Іовановићъ, капетанъ Космайскій.
Павле Поповићъ. парохъ Сибничкій.
Павле Станковићъ, винопродавацъ.
Панта Міяйловићъ, парохъ Враньскій.
Панта Петровићъ, писаръ.
Пантелія Вулетићъ, парохъ Ритопечкій.
Петаръ Лукићъ, писаръ капетана Подунавскогъ.
Петаръ Станковићъ, кметъ изъ Ропочева.
Раля Албантиновићъ, трговацъ.
Ранко Живановићъ, ученикъ изъ Влашке.
Сава Радосављевићъ, Спахински прихода подручникъ.
Савко Николићъ, парохъ Лукавичкій.
Сима Аксентієвићъ, абација.
Сима Милошевићъ, ученикъ изъ Влашке.
Сима Станоєвићъ, парохъ Борачкій.
Сима Трифуновићъ, сарачъ, рођенъ у Требиню у Ерцеговини.
Спаса Аксентієвићъ, трговацъ, рођенъ у вароши Скоплю.
Стефанъ Димитрієвићъ, ученикъ изъ Влашке.
Стеванъ Илићъ, парохъ Врелачкій.
Стеванъ Николићъ, трговацъ.
Танасіє Стефановићъ, абација.
Тодоръ Бояниħъ, вел. серд. Мачванскій.

— ❋ —

Тодоръ Павловићъ, парохъ Враньскій.
Тодоръ Бояновићъ, кметъ изъ Иванче.
Тома Гавриловићъ, изъ Парцана, за сына свога учен. III. кл.
Томица Илићъ, трговацъ.
Цветко Павловићъ, Сатія.
Цветко Раіовићъ, предсѣд. Суда, и кавал. орд. Св. Влад. 4. кл.
Штерія Пача, трговацъ.
Яковъ Алексићъ, писаръ капетана Колубарскогъ.
Янаћко Анђелковићъ, винопродаваџъ.
Янићіе Міовићъ, трговацъ, рођенъ у Беломъ Полю у Албан.
Янко Симићъ, парохъ Конатичкій.
Ђорђе Главинићъ, трговацъ рођенъ у Мостару.
Ђорђе Милосављевићъ, винопродаваџъ.
Ђура Милутиновићъ, Црногорацъ.

Бранковина

Г. Матія Ненадовићъ.

Господа:

Брусница

Вукъ Мутавовићъ, кметъ у Прислоницы.
Гедеонъ, Еромонахъ М. Савинца.
Исаія. Игуманъ М. Николя.
Іованъ Дамяновићъ, тргов. изъ Коштуница.
Іованъ Коіовићъ, подручникъ.
Іованъ Крестићъ парохъ Яршенавачкій.
Кузманъ Недељковићъ, учителъ у Блазнави.
Марко Євремовићъ, калаузъ, изъ Прислонице.
Марко Ракићъ, капетанъ Качерскій.
Милићъ Арсеніевићъ, кметъ у Бечани.
Михайло Симовићъ, парохъ Вустинчевскій.
Никола Іовановићъ, изъ Мораваца.
Павле Обрадовићъ, писаръ у Мрчаевцы.
Павле Поповићъ. пар. Гукошкій
Партеніе, Еромонахъ М. Прислонице.
Периша Ракићъ, подручникъ.
Петаръ Антонієвићъ, парохъ Цветачкій.
Петаръ Іовановићъ, парохъ Катрскій.
Петроніе Андрићъ, капетанъ Црногорскій
Савва Николаевићъ, Прота М. Мораваца.
Самойло Милошевићъ, парохъ Прислоничкій.

— ⁂ —

Сима Аџемовићъ, кап. Моравскій.
Стефанъ Іовановићъ, пар. Мрчаєвачкій.
Стефанъ Милановићъ, пар. Бершићкій.
Станко Милошевићъ, писаръ кап Качер.
Тома Марковићъ, прота Моравскій.

Господа: Букурестъ.

Гица Опранъ, Сердаръ.
Димитріє Ивановићъ Мустаковъ, Кияж. Србск. повѣр. у дѣл.
Коста Павловићъ, адвокатъ.
Міяило Германъ, пенсіонираный агентъ Србскій.

Господа: Валѣво.

Авакумъ Живановићъ, монахъ у . Боговађи.
Александеръ Ненадовићъ помоћникъ писарскій.
Алекса Стойшићъ учитель у Каменицы.
Алемпіє Іовановићъ. пар. изъ Петньице.
Антоніє Мишковићъ, трговацъ изъ Кадине Луке.
Анто Іовановићъ капетанъ Подгорскій.
Ашко Марковићъ, пар. изъ Голи-Глава.
Бошко Тадићъ, трговацъ.
Василіє Молеровићъ, парохъ у Врачевићи.
Василіє Поповићъ, парохъ Петньице.
Велимиръ Ракићъ, писаръ кап. Колубарскогъ.
Видъ Миятовићъ, трговацъ Палежскій.
Викентій Поповићъ, пар. изъ Дивача.
Викентій Поповићъ, пар. изъ Мрчића.
Владимиръ Поповићъ, парохъ у Тулори.
Вукашинъ Чочићъ, полицай.
Гаврило Поповићъ, пар. у Баєвцу.
Гая Дабићъ, членъ Суда.
Георгіє Поповићъ, парохъ Миличиначкій.
Георгіє Теоваловићъ, трговацъ Палежскій.
Груица Милошевићъ, парохъ у Орашцу.
Груица Михайловићъ, пар. у Іошеви.
Давидъ Поповићъ, протопресвитеръ кап. Поцерске.
Дамнянъ Поповићъ, у Звечкой.
Дамянъ Радосављевићъ, пар. Ябучая.
Дамянъ Радљеваць, трговацъ.

— ❧ —

Дамнянъ Ђелмашъ, пар. у Гвозденовцу.
Дима Настићъ, трговацъ на Убу.
Димитріє Бердаровићъ, трговацъ у Кождару.
Димитріє Ђорђевићъ, учитель Палежсвій.
Добривой Єремићъ, пар. у Орашцу.
Добривой Урошевићъ, пар. Валѣвскій.
Драгићъ Петаковићъ, трговацъ изъ Горнѣ Буковице.
Єфтанъ Іовановмћъ, трговацъ Палежскій.
Єремія Петровићъ, Игуманъ М. Грабовца.
Єфремъ Ненадовићъ, Предсѣдатель Суда.
Живко Поповићъ, парохъ у Стублина.
Живко Тешићъ, меанція на Убу.
Илія Римпапа, изъ Уба.
Илія Римпапа, трговацъ на Убу.
Илія Стефановићъ, пар. Райковице.
Илія Филимоновићъ, булюгбаша у Валѣву.
Іованъ Маринковићъ, писаръ кап. Пос.
Іованъ Миловановићъ, пар. Каменице.
Іованъ Поповићъ, пар. Папучкій.
Іованъ Поповићъ, пар. у Планиницы.
Іованъ Радићъ, пар. Лопатне.
Іованъ Стояновићъ, трговацъ Палежскій.
Іованъ Шаиловићъ, пар. горнѣ Буковице.
Іованъ Юришићъ, пар. Радош
Іовица Милутиновићъ, Членъ Суда.
Іово Поповићъ, парохъ Горнѣ Буковице.
Іово Стойковићъ, трг. изъ Уба.
Іово Стойковићъ, трг.
Іово Узунъ.
Іоца Араповићъ, трговацъ.
Іосифъ Обрадовићъ, писаръ Суда.
Іосифъ Обрадовићъ, Игуманъ М. Докмира.
Косянъ Ашковићъ, трговацъ у Боняни.
Лазаръ Остоићъ, трговацъ изъ Горнѣ Буковице.
Лазаръ Стевановићъ, полицай.
Леонтіє Іанковићъ, подручникъ Тамн.
Лука Грбовићъ подручникъ Колубар.
Маринко Киселицы, кметъ у Врелу.
Марко Миаиловићъ, протопресвитеръ у Палежу.
Марко Поповићъ, пар. Бругуланіє.
Матей Ђурђевићъ пар. Блигон.

— ❖ —

Милованъ Димитрієвићъ. парохъ у Врачевићи.
Миланъ Митровићъ, Врачевића.
Милованъ Вићентієвићъ, парохъ у Дивцыма.
Милованъ Драићъ, прак. Суда.
Милованъ Матићъ, парохъ Близон.
Милованъ Поповићъ, пар Брзая.
Милія Павловићъ, пар. у Палюсима.
Милосавъ Ашковићъ, парохъ Бонянскій.
Митаръ Латининъ, трговацъ Палежскій.
Михайлъ Лаловићъ, трговацъ изъ Санковића.
Михаило Поповићъ, парохъ у Вргиглави.
Міяило Поповићъ, парохъ Осечиначкій.
Наунъ Петровићъ, учитель вароши Валѣвске.
Неделько Живановићъ, пар. Пустинѣ.
Неделько Ранисавлѣвићъ, пар. Грачаныце.
Неофитъ Марковићъ, архимандритъ М. Боговоће.
Нешо Ранисавлѣвићъ, парохъ у Каменицы.
Никола Давидовићъ, пар. Пустинѣ.
Никола Ивановићъ, пар. у Баєвцу.
Никола Пиргићъ, подручникъ Подгорскій.
Никола Протићъ, пар. горнѣ Буковице.
Никола Ракићъ капетанъ Колубарскій
Нинко Жуєвићъ, трговацъ изъ Врачевића.
Павле Гудовићъ, писаръ кап. Тамнав.
Павле Даниловићъ, кап. Посавскій.
Павле Даниловићъ, трговацъ.
Павле Илићъ, пар. у Іованьи.
Павле Марковићъ, учитель Убскій.
Павле Поповићъ, пар. у Іошеви.
Павле Симеуновићъ, кап. Тамнавскій.
Партенія Яковлѣвићъ, єромонахъ . устинѣ.
Петаръ Єремићъ, пар Убскій.
Петаръ Маріановићъ, парохъ у Радлѣвцу.
Петаръ Николаєвићъ, парохъ у Мричевићу.
Петаръ Николићъ, пар. Миличинаца.
Петаръ Протићъ, парохъ у Врачевићи.
Петаръ Саићъ, протопресвитеръ Валѣвскій.
Петаръ Стефановићъ, писаръ кап. Подгор.
Петаръ Томићъ, пар. Ћелія.
Прока Саићъ, пар. Кадине-Луке.
Прокопіс Милетићъ, парохъ Кадиной Луки.

— ❋ —

Рада Велесићъ, пар. Лопатне.
Радованъ Іовановићъ, кметъ изъ Придворнице.
Радованъ Івковићъ, полицай.
Радосавъ Миловановићъ, трговацъ изъ Лелића.
Радивоє Стефановићъ, кметъ Палежскій.
Райко Антонієвићъ, пар. Вукан.
Сима Зазићъ, подручникъ Посавскій.
Сава Илићъ, парохъ у Врачевићи.
Сима Поповићъ, парохъ у Бранковини.
Сима Павићъ, пар. Бранковине.
Софроніє Марковићъ, пар. Бабине-Луке.
Софроніє Петровићъ, Игуманъ М. Рибнице.
Спасо Поповићъ, парохъ Плужачкій.
Спасоє Васићъ, пар Плужца.
Станойло Радосављевићъ, трг.
Сретенъ Топаловићъ, парохъ у Врачевићи.
Стева Тешићъ, трговацъ.
Стеванъ Протићъ, протопресвитеръ кап. Тамн. и Посавске.
Стефанъ Вилотићъ, пар. Грабовца.
Стефанъ Іовановићъ, пар. Драгића.
Танасіє Ненадовићъ, практикантъ Суда.
Теодосій Живановићъ, монахъ у Боговађи.
Тома Іоксимовићъ, парохъ у Врачевићи.
Янићіє Н., монахъ Рибнички.
Янко Маловићъ, пар. Паумбуков.
Янко Николићъ, изъ Уба.
Янко Николићъ, кметъ изъ Уба
Ђока Глишићъ, парохъ Докмирскій.
Ђорђе Матићъ, учитель у Крнцыма капетаніє Тамнавске.

Господа: ГУРГУСОВАЦЪ.

Атанасіє Теодоровићъ, писаръ Суда.
Дана Івковићъ, Полицай.
Іованъ Анцићъ, писаръ кап. Тимочк.
Лазаръ Максимовићъ, писаръ кап. Заглавсе.
Мануилъ Огсяновићъ, помоћникъ писара.
Младенъ Вукомановићъ писаръ Суда.
Никола Петровићъ, Учитель.
Радосавъ Іовановићъ, Чл. Суда.
Станоє Ивановићъ, Чл. Суда.

— ⁂ —

Жабари.

Г. Ђорђіє Парезанъ, Чл. Суда Народ.

Господа:

Заєчаръ.

Богосавъ Марковъ, парохъ Лесковачкій.
Богданъ Ђорђевићъ, парохъ Дубочанскій.
Єреміє Здравковићъ, капетанъ Вражогрначкій.
Єротей монахъ Мон. Крупичевца.
Живанъ Маринковићъ, парохъ Вражогрначкій:
Іованъ Милосављевићъ, практик. Суда.
Іонъ Владу, парохъ Злотскій.
Лала Николићъ, трговацъ.
Матей Николићъ, учитель Заєчарскій.
Миленко Давидовићъ, подручкикъ кап. Заич.
Миленко Матићъ, парохъ Белорѣчкій
Милета Милосављевићъ, капет. Заєчарскій.
Милосавъ Іовановићъ, парохъ Уленовачкій.
Милошъ Петровићъ, трговацъ.
Найданъ Пековъ, трговацъ.
Никола Стояновићъ, писаръ Суда.
Нина Бошковъ. трговацъ.
Павле Іовановићъ, членъ Суда.
Петаръ Радосављевъ, парохъ Планиничкій.
Петаръ Ђорђевићъ, ђаконъ Вражогрначкій
Радой Марковићъ писаръ кап. Вражогрн.
Риста Миладиновићъ, трговацъ.
Риста Радовановићъ, парохъ Планиничкій.
Зибинъ Іовановићъ, парохъ Уленовачкій.
Сима Николићъ, предсѣдателъ Суда.
Станоє Марковићъ, членъ Суда.
Цветко Првуловићъ, писаръ капет. Заєчарскогъ.

Господа:

Земунъ.

Артинъ Хиндоглу, ц. к. толмачъ
Игнятъ Василієвићъ, ц. к. толмачъ.
Іованъ Петровићъ, ковачъ и чл. Берл. Музеа.
Стоянъ Коста Поповићъ, трг. и жит. Земунскій, рођенъ у Любанцу у Нахіи Скоплянской.
Тома Михалаћи, Папа трговацъ.

— ❋❋❋ —

Господа: **Карановацъ.**

Аксентіє Бучанинъ.
Алекса Міяиловићъ, изъ Ратине.
Вукъ Мутавовићъ, кметъ у Прислоницы.
Вукоица Поповићъ, изъ Крушевице.
Вукосавъ Танасієвићъ, прота Каранов.
Глишо Митровићъ, изъ Мрсаћа.
Евђеніє Марковићъ, парохъ Врдилскій.
Илія Миладиновићъ, изъ Лазна.
Илія Павловићъ, изъ Канарева.
Іованче Стаићъ.
Коста Молеровићъ.
Коста Поповићъ.
Лазаръ Милутиновићъ, изъ Погорелице.
Лазаръ Поповићъ, трговацъ.
Миланъ Незнановићъ.
Милованъ Радосављевићъ.
Милоє Бунарчићъ, изъ Дедоєваца.
Милошъ Савићъ, парохъ.
Милутинъ Поповићъ, изъ Рсаве.
Никифоръ Бучанинъ, изъ Ковата.
Никола Милашиновићъ, изъ Каменице.
Павле Лазаревићъ, изъ Врбе.
Павле Црнчанинъ.
Паунъ Поповићъ, изъ Матаруга.
Петаръ Лазаревићъ, Капетанъ.
Радованъ Арсенієвићъ, изъ Драгосиняца.
Ранко Молеровићъ.
Симо Молеровићъ.
Стеванъ Новаковићъ, полицай.
Стеванъ Чатићъ.
Ђоко Іовановићъ.
Ђоко Мойсиловићъ.
Ђоко Пелцаръ.
Ђорђіє Евђенієвићъ.
Ђорђіє Яблановићъ.

Карловцы (у Срему.)

Г. Милошъ Николићъ Мишковићевъ, Богословіє слушатель.

— ❖❖❖ —

Господа:

Кладово.

Димитріє Божиновићъ.
Димитріє Сандуловићъ.
Іованъ Сандуловићъ.
Іонъ Стаиоєвићъ.
Првулъ Спасоєвићъ
Яня Томићъ, Смедеревацъ.
Ђорђе Цоловићъ.

Господа:

Кладушница.

Ангелъ Теодоровићъ учитель.
Илія Милосављевићъ, реизъ Подунавскій
Іонъ Поповићъ.
Радованъ Мильковићъ.
Ђорђе Іоновићъ, Реизъ Подунавскій.
Ђорђе Ђорђевићъ, Реизъ Подунавскій.
Ђура Димитріевићъ.

Господа:

Крагуєвацъ.

Аврамъ Стойковићъ, придворный казначей и надзиратель ризнице княжеске.
Адолфъ Берманъ, Директоръ Типографіє.
Александръ Загорица, писаръ княжеске канцел.
Алекса Поповићъ, парохъ Рачанскій.
Алекса Станишићъ, парохъ Раваничкій.
Андреа Борштиновићъ, шлосеръ.
Алекса Кара-Матовићъ, шнайдеръ.
Анастасъ Фортумаръ, терзибаша.
Анто Ђорђевићъ, трговацъ.
Антонъ Дешлеръ, факторъ словоливный.
Арса Андрићъ, княжескій домостроителъ.
Арсеніє Банковићъ, парохъ Грошничкій.
Богданъ Добриловићъ, парохъ Багрданскій.
Бошко Петковићъ, трговацъ.
Васа Илићъ, офицыръ 1ве княж. гарде.
Васа Іовановићъ, писаръ у Народ. Суду.
Васа Міайловићъ, подручникъ капелмайст.
Вићентіє Влаићъ, абаџія у селу Шаторньи.
Василіє Гашпаровићъ, парохъ Стойничкій.
Владиславъ Стоядиновићъ, секретаръ у Суду Народ.

— ❋ —

Вуко Николићъ, трговацъ.
Вукоманъ Вукосавлѣвићъ, парохъ Стубальскій,
Вуле Вукомановићъ, офицыръ 1ве княж. гарде.
Вуле Трифуновићъ, трговацъ.
Вуле Мирковићъ, бакалинъ.
Вучко Нешковићъ, трговацъ.
Гаврилъ Матовићъ, парохъ Книћанскій.
Гаврилъ Поповићъ, Єродяконъ кодъ Господина Митрополіта.
Глигоріє Новаковићъ, профес. I. классе у великой школи.
Глигоріє Поповићъ.
Глишо Возаровићъ, кньиговезацъ и кньигопродавацъ.
Глишо Іовановићъ, писаръ у Народ. Суду.
Глишо Павишевићъ, писаръ у княж. канцел.
Готфридь Шрепелъ, словорезацъ.
Димитріє Андреићъ, трговацъ.
Димитріє Исайловићъ, профес. III. классе у великой школи.
Димитріє Милоєвићъ, трговацъ.
Димитріє Михайловићъ, практикантъ.
Дититріє Симићъ, кафецибаша.
Евремъ Поповићъ, изъ Ягодине.
Евтиміє Петровићъ. ликерція,
Живоинъ Іоксимовићъ, капетанъ Ясеничкій.
Здравко Симићъ, парохъ Сарановачкій.
Исаія Станишићъ, изъ Манасіє.
Иванъ Протићъ, парохъ Буковичкій.
Ивко Стояновићъ, трговацъ.
Ивко Петковићъ, трговацъ.
Илія Мандићъ, учитель II. классе, у малой школи.
Илія Николићъ, парохъ Губеревачкій.
Илія Петровићъ, парохъ Грошничкій.
Илія Поповићъ, парохъ Крагуєвачкій.
Іаковъ Живановићъ. дірект. Княж. Србс. канц. и докт. філос.
Іованъ Стояновићъ, ученикъ велике школе.
Іованъ Гавриловићъ, Секретаръ.
Іованъ Миленковићъ, писаръ Суда Народ.
Іованъ Димитрієвићъ, парохъ Сибничкій.
Іованъ Здравковићъ, трговацъ.
Іованъ Исаиловићъ, малеръ.
Іованъ, Карабина, Княжескій лѣкаръ.
Іованъ Міовићъ, трговацъ.
Іованъ ротићъ, практикантъ у народномъ Суду.

— ❖ —

Іованъ Сарановацъ, писаръ у Народномъ Суду.
Іованъ Стойковићъ, трговацъ.
Іованъ Трипковићъ, помоћникъ писаръ у Суду Крагуєв.
Іозефъ Шлезингръ, капелмајстеръ.
Іозефъ Корманкъ, Княжескій Леердфабрикантъ.
Іоксимъ Ђорђевићъ, писаръ капетана Ясеничкогъ.
Іосифъ Стефановићъ, Протопресвитеръ Крагуєвачкій.
Коста Іовановићъ, кавеција.
Коста Карацићъ, кметъ Крагуєвачкій.
Коста Лазаревићъ, практикантъ у народномъ Суду.
Коста Плакићъ, протоколиста у народномъ Суду.
Коста Ђорђевићъ, практикантъ у Суду Крагуєвачкомъ.
Лазаръ Илићъ, касапбаша.
Лазаръ Протићъ, трговацъ.
Лазо Зубанъ, секретаръ Суда народногъ.
Миаило Котуровућъ, кафеција.
Младенъ Евстратієвићъ, парохъ. Борачкій.
Милисавъ Миловановићъ, трг.
Максимъ Дреняковићъ, парохъ Сепачкій.
Максимъ Вуковићъ, туфекција Княжескій.
Максимъ Станковићъ, Игуманъ М. Грнчарице.
Манојло Рафаиловићъ, парохъ Каменичкій.
Маріянъ Павловићъ, капетанъ Ботуньскій.
Марко Мицыћъ, терзія.
Марко Радосављевићъ, подручникъ капетаніе Ясеничке.
Милько Іовановићъ, парохъ Врбискій.
Миланъ Антонієвићъ, ученикъ, за себе и за свога благодѣтеля єромонаха Гедеона Юришића, изъ М. Савинца.
Милета Марковићъ, изъ М. Любостиня.
Милосавъ Топаловићъ, ученикъ.
Милошъ Плавшићъ, практикантъ княжеске канцеларіе.
Милошъ Савићъ, писаръ капетана Лепеничкогъ.
Михайлъ Гавриловићъ, парохъ Ярушичкій.
Милошъ Поповићъ, парохъ Чумићкій.
Милутинъ Ђорђевићъ, членъ Суда Крагуєвачкогъ и кап. Леп
Миња Радивоєвићъ, подручникъ капетана Гружанскогъ.
Міаило Котуровићъ, кафеција Крагуєвачкій
Міайло Кристићъ, трговацъ.
Міайло Радовановићъ, членъ Суда Крагуєвачкогъ.
Младенъ Здравковићъ, терзія
Мойсило Гавриловићъ, секретаръ полиц. воєнны-дѣла.

— ❖ —

Мойсило Янковићъ, писаръ Суда Крагуєвачкогъ.
Настасъ Ђорђевићъ, капетанъ нерегул. коньика.
Неделько Воиновићъ, парохъ Шумскій.
Нешо Іовановићъ, трговацъ.
Никола Мандићъ, бакалинъ.
Никола Лазаревићъ, парохъ Лужничкій.
Никола Филиповићъ, парохъ Жабарскій.
Николче Траваило, арачлія цыганскій.
Никола Христићъ, ћурчибаша.
Обрадъ Ђорђевићъ, намѣстникъ у Тополи.
Павель Барисавлѣвићъ, парохъ и надзиратель Радмиловачкій.
Петаръ Марковићъ, писаръ цыг. арачлиски.
Павелъ Іовановићъ, парохъ Ягньилскій.
Павелъ Радовановићъ, парохъ Домузпоточкій.
Павле Весовићъ, трговацъ.
Павле Поповићъ, парохъ Загоричкій.
Павле Поповићъ. парохъ Гунцатскій.
Павле Станишићъ казначей княжескій
Паунъ Янковићъ, концыпистъ княжеск. канцел.
Петаръ Батановићъ, практик. канц. княж.
Петаръ Васићъ, душекція.
Петаръ Весовићъ, трговацъ.
Петаръ Лазаревићъ, парохъ Ратарскій.
Петаръ Радовановићъ, профес. II. классе у великой школи.
Петаръ Туцаковићъ, капетанъ Гружанскій.
Радивоє Павловићъ, парохъ Мечковачкій.
Радованъ Поповићъ, парохъ Баднѣвачкій.
Радоня Илићъ, са синомъ Степаномъ.
Радосавъ Бачанинъ парохъ Закуѣскій.
Ранко Матићъ, подручникъ. капет. Лепен.
Ристо Іовановићъ, трговацъ.
Сава Іовановићъ, Хирургъ.
Сава Шильићъ, концыпистъ княж. канцел.
Сима Милосавлѣвићъ Паштрмацъ, главный домостр. Княж.
Сима Протићъ, дежурн. княж. канцел.
Сима Радичевићъ, таинція родомъ изъ Обрве
Сима Радуловићъ, трговацъ.
Софроніе (Хаци) Васићъ, архимандритъ Троношкій.
Станко Топалпавловићъ, трговацъ.
Стеванъ Марковићъ, секретаръ Народ. Суда.
Стеванъ Милановићъ, парохъ Брзанскій.

— ❧ —

Стеванъ Павловићъ, трговацъ.
Стеванъ Поповићъ, парохъ Крагуєвачкій.
Стеванъ Радичевићъ, секретаръ при коммис. зак.
Стойко Стояновићъ, членъ суда Крагуєв.
Стоядинъ Васићъ, парохъ Баточинскій.
Теодосіє Антонієвићъ, Игуманъ М. Враћевш.
Тодоръ Розмировићъ, писаръ у Суду Народ.
Тодоръ Филиповићъ Хербезъ, Членъ Суда Народ. и Кавал.
Тома Вучићъ Перишићъ, поп. воєно-полиц. дѣла.
Тома Глигорієвићъ, терзія.
Тома Поповићъ, парохъ Кикоєвачкій.
Урошъ Кнежевићъ, малеръ.
Филипъ Миладиновићъ, терзія.
Филипъ Милоєвићъ, парохъ Чукуєвачкій.
Цветанъ Добарчевићъ, клисаръ у Крагуєв.
Яковъ Живановићъ, кнажескій секретаръ и Директ Канц.
Янко Поповићъ, парохъ Затарничкій.
Янко Цукићъ, трговацъ марвеный.
Яковъ Якшићъ, главный княж. казначей.
Яниһіє Нешковићъ, протосинһелъ кодъ Г. Митрополіта.
Яниһіє Ђурићъ, Членъ Суда Народ. и кав. орд. св. Ан. II. кл.
Ђорђіє Божиновићъ, турскій писаръ.
Ђорђіє Васићъ, кметъ Крагуєвачкій
Ђорђіє Евһенієвићъ учитель I. классе у малой школи.
Ђореһ Протићъ, Членъ Суда Народн. и поп. внутр. дѣла
Ђорђіє Чанићъ, писаръ у Народ. Суду.

Господа: **Крушевацъ.**

Алекса Симићъ, княж. секр. по особенимъ порученіяма.
Васа Петровићъ, изъ Трумбарева
Василіє Павловићъ, парохъ Кожетинскій.
Вучко Мутавцићъ, членъ Суда.
Гаврило Антонієвићъ. парохъ Врбнице Жупске.
Давидъ изъ Дедине, подручникъ капет. Крушевачке.
Дамнянъ Илићъ, парохъ Трнянскій.
Дамнянъ Павићъ, парохъ Трнянскій.
Живко Капларовићъ, подруч. кап. Жупске.
Иванъ Ђорђевићъ, помоћникъ писара Суд.
Илія Павићъ, капетанъ Моравскій
Іованъ Лапчевићъ, изъ Врбнице Крушевач.

— ❋ —

Іованъ Милоєвићъ пар. изъ Врбнице Жупске.
Лонгинъ Кишфалубацъ, писаръ Суда.
Маринко Миловановићъ, парохъ Нозринкій.
Марко Протићъ, капетанъ Жупскій.
Міяйло Іовановићъ, Членъ Суда.
Міяйло Симићъ, парохъ изъ Врбнице Жупске.
Міяйло Томићъ, писаръ Ђумручкій на Янковой Клисури.
Миленко Петровићъ, парохъ Кожетинскій.
Миленко Шукићъ, полицай.
Милићъ Милосавлѣвићъ,
Милько Силићъ, изъ Верлућа.
Милованъ Іовановићъ, изъ Греача.
Милованъ Протићъ, прота Крушевачкій.
Милованъ Симићъ, изъ Врбице Жупске.
Милоє Василіевичъ, писаръ капетан.
Милоє Іовановићъ, изъ Ботураћа.
Милоє Живковићъ, прота Моравскій.
Милошъ Костићъ, изъ Грабовнице.
Мина Илићъ, Булюкбаша на стражи Майдеву.
Несторъ Обрадовићъ, писаръ капетанскій.
Обрадъ Човићъ, Членъ Суда.
Петаръ Мирковићъ, изъ Поповца.
Радоица Костићъ, изъ Когине.
Рако Павићъ подручникъ кап. Мор.
Рако Петровићъ, писаръ капетанскій.
Сава Петровићъ, прота Жупскій.
Симеонъ Чоловеа, главный Булюкбаша на Шошићи.
Софроніе Лазаревићъ, учитель.
Станко Казанція, туторъ црквеный.
Стеванъ Антонієвићъ, изъ Ботуня.
Стеванъ Поповићъ, изъ Ботуня.
Стойко Породинскій, главный Булюгбаша на Вукани.
Стойко Стояновићъ, парохъ Нозринскій.
Стоянъ Симићъ, Членъ Суда Народ. Кавалеръ Ордена Св. Владимира IV классе.
Стоянъ Мартиновићъ, парохъ Житковачкій.
Стоянъ Стайковићъ, изъ Житковца.
Стоядинъ Дмитровићъ, кметъ чаршійскій
Тодоръ Стефановићъ, трг. и арендаторъ скела Бугаръ-Мораве.
Филотей Протићъ, Намѣстникъ Манастира Велући.
Ђоко Поповићъ, главный Булюкбаша на Янковой Клисури.

Ђока Степановићъ, главный Булюгбаша на стражи Суповцу.
Ђорђе Ристићъ, капетанъ Крушевачкій.

Господа: **Лозница.**

Авакумъ Вићановићъ, парохъ изъ Ликодре.
Алимпія Ђорђићъ, парохъ изъ Ступнице.
Василіє Глигорієвићъ, практик. Суда.
Веселинъ Милићевићъ, парохъ изъ Мойковића.
Гаврилъ Бошняковићъ, писаръ Суда.
Гаврилъ Живановићъ, парохъ изъ Врбића.
Георгіє Крстићъ, учитель у Лозницы.
Дамянъ Станимировићъ, полицай Лозничкій.
Евремъ Ђурђевићъ, бывшій управитель капетаніе Ядарске.
Живанъ Антонићъ, писаръ кап. Рађевскогъ.
Захарія Н., монахъ М. Троноше.
Илія Марковићъ, Членъ Суда Подринск.
Иліа Чворићъ, членъ Суда Лозничкогъ.
Іованъ Вуићъ, бывши писаръ Ядарскій.
Іованъ Васићъ, парохъ изъ Брасине.
Іованъ Костићъ, парохъ изъ Рибарскогъ.
Іованъ Мићићъ, писаръ кап. Ядранске.
Іованъ авловићъ, парохъ изъ Острова.
Кирилъ Тадићъ, парохъ изъ Липеновића.
Лука Рельићъ, членъ Суда Лозничкогъ.
Матія Матићъ, изъ Беле Цркве.
Матіа Милошевићъ, парохъ изъ Баданѣ.
Матія Симићъ, капет. Ядарскій.
Марко Іовановићъ, протопресвитеръ Рађевскій.
Марко Стевановићъ, протопресвитеръ Ядранскій.
Мелентіє Филиповићъ, духовникъ М. Троноше.
Митаръ Васићъ, парохъ изъ Трбушнице.
Нићиворъ Марковићъ, духовникъ М. Троноше.
Остоя Іовановићъ, парохъ изъ Лешнице Бегове.
Петаръ Димитрићъ, подручникъ Рађевскій.
Петаръ ротопоповићъ, парохъ изъ Беле Цркве.
Пера Николићъ, парохъ изъ Тршића.
Пера Степановићъ, парохъ изъ Грнчаре.
Станимиръ Груичићъ, парохъ изъ Шљивове.
Станко Стевановићъ, парохъ изъ Руняна.
Симеонъ Саићъ, парохъ изъ Брстице.

— ❦ —

Софроніє Х. Васићъ, архимандритъ М. Троноше.
Судъ окружія Подринскогъ.
Тодоръ Солдатовићъ, кап. Рађевскій.
Тодоръ Чустићъ, ђумрукція Подринскій.
Томо Марковићъ, парохъ изъ Беле Цркве.
Фимиманъ оповићъ, духовникъ М. Троноше.
Џиро Ракићъ, парохъ изъ Яребица.

Господа: **Милановацъ.**

Алекса Міяйловићъ, писаръ.
Алекса Младоновићъ.
Алекса Стефановићъ.
Димитріє Новаковићъ.
Динулъ Димитрієвићъ.
Илія Тодоровићъ, учитель Милановачкій.
Іова Міяйловићъ.
Стефанъ Стояновићъ.
Стефанъ Стефановићъ, капетанъ.

Господа: **Мостаръ (у Ерцеговини.)**

Іоаникій Илићъ, род. изъ Требиня пострижникъ манас. Завале.
Серафимъ Шолоя, родомъ Далматинацъ, пострижникъ манастира Житомислића, ефимерій у Мостару.
Сћепанъ Ковачевићъ, трговацъ родомъ изъ Мостара.
Мелетіє Міавишо, Еромонахъ родомъ Далматинацъ и пострижникъ манс. Житомислића
Христофоръ Борковићъ, Еромонахъ пострижникъ манас. Житомислића, родомъ Далматинацъ.
Христофоръ Сумбуловићъ, учитель родомъ изъ Мостара.

Господа: **Неготинъ.**

Андрей Стефановићъ, парохъ Планиничкій.
Анта Протићъ, ђумрукція и директоръ ђумрукане Фетислам.
Антоніє Дамяновићъ, учитель Кладовскій.
Благой Антонієвићъ, писаръ капетана Неготинскогъ.
Брайко Петровићъ, парохъ Велико - Изворскій.
Василіє Павловићъ, парохъ Лозничкій.
Воинъ Ђорђевићъ, парохъ Міяйловачкій.

Глигоріє Живуловиħъ, парохъ Шигребачкій.
Гойко Миловзновиħъ, парохъ Штубичкій.
Гойко Пауновиħъ, парохъ Штребачкій.
Голубъ Младеновиħъ, парохъ Бергиновачкій.
Данилъ Павловиħъ, парохъ Штребачкій.
Димитріє Петровиħъ, парохъ Баньскій.
Димитріє Стойковиħъ, прота Кладовскій.
Діонисій Трофимовиħъ, дуовникъ у двору Епископскомъ.
Живанъ Поповиħъ, парохъ Мужиначкій
Живко Нешиħъ, парохъ Пирковачкій.
Живко Пайковиħъ, парохъ Звезданскій.
Живко Поповиħъ, парохъ Сиколскій.
Здравко Недельковиħъ, парохъ Дугопольскій.
Илія Груиħъ, парохъ Подгорачкій.
Илія Марковиħъ, членъ Суда.
Илія Поповиħъ, парохъ Кладушничкій.
Илія Ђорђевиħъ, парохъ Боровачкій.
Іоаниħіє Іовановиħъ, настоятель М. Вратне
Іова Ниниħъ, помоħникъ писара суд.
Іованъ Іовановиħъ, писаръ Епископскій.
Іованъ Мильковиħъ, парохъ Яковачкій.
Іованъ Настасієвиħъ, полицай Неготинскій.
Іованъ Павловиħъ, парохъ Луковачкій.
Іованъ Петровиħъ, намѣстникъ Трновачкій.
Іованъ Спасиħъ, парохъ Заграђскій.
Іонъ Поповиħъ, парохъ Кобишничкій.
Іонча Х. Тошовиħъ, парохъ Неготинскій.
Іосифъ Мариħъ Игуманъ М. Суводола.
Іосифъ Милосавлѣвиħъ, Игуманъ М. Букова.
Константинъ Поповиħъ, парохъ Мокриньскій.
Костадинъ Поповиħъ, парохъ Сиколскій.
Крачунъ Николаєвиħъ, надзиратель вароши Кладовске и главный скелеція Фетисламскій.
Коста Стоядиновиħъ, писаръ капетана Ключкогъ.
Лаза Павловиħъ, ђумрукція и скелеція Праовскій.
Марко Іовановиħъ, парохъ Кривовирскій.
Марко Милошевиħъ, парохъ Неготинскій.
Марко Петровиħъ, капетанъ Неготинскій.
Мата Станковиħъ, парохъ Васильскій.
Матей Матієвиħъ, парохъ Буковачкій.
Методій Петровиħъ, настоятель М. Св. Троице.

— ❋ —

Миленко Поповићъ, парохъ Белоречкій.
Милета Живановићъ, парохъ Бучанскій.
Милоє Живановићъ, парохъ Валѣвскій.
Милойко Миловановићъ, парохъ Винскій.
Милойко Стойковићъ, прота Сврличкій.
Мирко Михайловићъ, парохъ Копривничкій.
Михайлъ Поповићъ, парохъ Леновачкій.
Міяйло Ђорђевићъ, секретаръ великогъ сердара Тимочкогъ.
Мойсей Петровићъ, настоятель М. Грлишта.
Никола Анђеловићъ, парохъ Віючскій.
Никола Петровићъ, парохъ Дебилвицкій.
Никола Стефановићъ, парохъ Коритскій.
Никола Ценовићъ, директоръ солара на Кусяку.
Павелъ Поповићъ, прота Баньскій.
Павле Груићъ, полицай Кладовскій.
Павле Марковићъ, учитель Неготинскій.
Паунъ Радосавлѣвићъ, прота Неготинскій.
Петаръ Димитрієвићъ, парохъ Велесничкій.
Петаръ Живуловићъ, прота Гургусовачкій.
Петаръ Іовановићъ, парохъ Заичарскій.
Петаръ Матієвићъ, парохъ Радуєвачкій.
Петаръ Милетићъ, парохъ Белоречкій.
Петаръ Николићъ, парохъ Грбавачкій.
Петаръ Поповићъ, парохъ Баньскій.
Петаръ Поповићъ, парохъ Корбовскій.
Петаръ Поповићъ, парохъ Тамнићкій.
Петаръ Првуловићъ, парохъ Мучибабскій.
Петаръ Ралчинъ, парохъ Заграђскій.
Раденко Богдановићъ, парохъ Брусничкій.
Радойко Гойковићъ, парохъ Белиначкій.
Радосавъ Николићъ, парохъ Сумриковачкій.
Радосавъ Поповићъ, парохъ Вел. Каменичкій.
Радулъ Поповићъ, парохъ Ябуковачкій.
Раша Богдановићъ, парохъ Метришскій.
Риста Іовановићъ, парохъ Трговишткій.
Риста Павловићъ, парохъ Белоиньскій.
Риста Ромій, главный надзиратель гарда Дунавски.
Сава Іовановићъ, намѣстникъ Заичарскій
Серафимъ Поповићъ, проигуманъ М. Соводола.
Симеонъ Петровићъ, парохъ Илиньскій.
Станко Поповићъ, парохъ Вражогрначкій.

Станой Стефановићъ, парохъ Брестовачкій.
Станойло Милићевићъ, парохъ Рѣчкій
Станойло Поповићъ, парохъ Сикольскій.
Станойло Станоєвићъ, парохъ Лучкій.
Стеванъ Ковачевићъ, протођаконъ Епископскій.
Стеванъ Родмиловићъ, писаръ Суда.
Стеванъ Стояновићъ, Великій Сердаръ Тимочкій.
Стоянъ Бакићъ, подручникъ капетана Неготинскогъ.
Стоянъ Миловановићъ, парохъ Трнянскій.
Стоянъ Недельковићъ, парохъ Соколовачкій.
Стоянъ Недельковићъ, парохъ Изворскій.
Теодоръ Брайковићъ, парохъ Грлянскій.
Тодоръ Владовићь, членъ Суда.
Тома Ђорђевићъ, ђаконъ Неготинскій.
Янко Поповићъ, парохъ Србовлашкій.
Яћимъ Поповићъ, парохъ Сикольскій.
Ђенча Стояновићъ, парохъ Велико-Изворскій.
Ђока Ђорђевићъ, парохъ Сикольскій.
Ђорђе Атанасієвићъ, парохъ Ключкій.
Ђорђе Еминовићъ, парохъ Неготинскій.
Ђорђіс Іовановићъ, парохъ Луковачкій.
Ђорђіс Поповићъ, парохъ Міяйловачкій.
Ђорђіс Радуловићъ, парохъ Велико-Ясиковскій.
Ђура Марковићъ, членъ Суда.

Прагъ,

Г. Павелъ Іосифъ Шафарикъ, выше учены друштва членъ,

Господа: М. Св. Петка,

Анто Поповићъ, Ученикъ.
Давидъ Димитрієвићъ, Ученикъ.
Петаръ Станисављевићъ, Свештеникъ.
Самуилъ Янковићъ, Настоятель.

Господа; Пешта (у Мацарской)

Исидоръ Стояновићъ, слушатель права.
Іосифъ Миловукъ, трговацъ,
Кузманъ Іосићъ, педагогически наука заслуженый ц. к. Професоръ.

— ❧ —

Господа: **Пожаревацъ.**

Алекса Іовановићъ, писаръ кап. Омольскогъ.
Андреа Николићъ, учитель 2ге класе у Пожар.
Андрія Поповићъ, парохъ Бакотинскій.
Антоніє Нешићъ, парохъ Бродарачкій.
Арсеніє Николићъ, пар. Турійскій.
Арсеніє Поповићъ, пар. Каменовскій.
Благоє Радошевићъ, пар Десинскій.
Бранко Димитрієвићъ, пар. Рамскій.
Вићентіє Антонієвићъ, Еромонахъ и Настоятель М. Горняка.
Вићентіє Линцулъ пар. Добринскій.
Вићентіє Протићъ, пар. Смольиначкій.
Димитріє Живановићъ, пар. Брзоодскій.
Димитріє Илићъ, прота Кладуровскій.
Димитріє Миловановићъ, пар. Жагубичкій.
Димитріє Николићъ, пар. Костолачкій.
Евта Угричићъ, секретаръ, вел. сер. Подунав.
Евтиміє Петковићъ, учитель 1ве класе у Пожарев.
Елисей Марковићъ, прота Пожарев.
Живко Илићъ, пар. Буровачкій.
Живко Катићъ, подруч Морав. кап.
Живко Николићъ, пар. Ореовачкій.
Живко Рашићъ, подруч. Речке кап.
Живко Стевановићъ, дућанція.
Живоинъ Петровићъ, пар. Кисилѣвскій.
Ива Стоиловићъ, подруч. кап. Печке.
Илія Іовановићъ, пар. Пожаревачкій.
Илія Станисављевићъ, пар. Среднѣвскій.
Іова Ликићъ изъ Каоне кметъ, за свога сина Петра.
Іова Шљивићъ трг. изъ Пожаревца.
Іованъ Буюклићъ, писаръ кап. Квиздске.
Іованъ Дугалићъ, надзиратель княжески добара.
Іованъ Живковићъ, пис. кап. Мор.
Іованъ Илићъ, подруч. кап. Омольске.
Іованъ Николићъ пракг. при цркви.
Іованъ Поповићъ, капетанъ Омольскій.
Іованъ Тодоровићъ, пар. Голубачкій.
Іованъ Ђукићъ, ђаконъ и учитель Смольиначкій.
Іосифъ Милосављевићъ, Вел. Серд. Подунавскій.
Іосифъ Міятовићъ, ученикъ изъ Рибара.

— ❋ —

Іосифъ Яковићъ, пар. Лаольскій.
Константинъ Вуићъ, Еромонахъ и настоятель М. Вытовнице.
Константинъ Милосавлѣвићъ пар. Буровач.
Коца Марковићъ, попеч. фин.
Лазаръ Николићъ, учитель Ореовачкій.
Лазаръ Обрадовићъ, тргов. изъ Смолинца.
Максимъ Николићъ Мишковићевъ, М. Д. придворный Пожар. и вел. сер. Под. гл. лекаръ.
Максимъ Поповићъ. пар. Пожаревачкій.
Марко Павловићъ, практ. у суду.
Матей Ивановићъ пар. Поповачкій.
Миливоє Станойловићъ, ученикъ изъ Рибара.
Милія Марковићъ, ђаконъ Пожаревачкій.
Милошъ Рагожарскій пар. Кличевачкій.
Милутинъ Петровићъ, капет. Млавскій.
Милићъ Стойћевићъ подруч. кап. Жвиздске.
Михаилъ Благоєвићъ, учителъ Десинскій.
Михаилъ Крестићъ, учитель Смольиначки.
Михаилъ Радивоєвићъ, пар. Кушелѣвскій.
Міяйло Пантелићъ, учит- вел. Градишкій.
Міяйло Ђорђевићъ, капет. Жвиздскій.
Натанайло Игуманъ М. Тумана.
Неделько Петровићъ, пар. Макичкій.
Оеделько Ђоковићъ, членъ суда.
Николай Поповићъ, пар. Кулянскій.
Николай Поповићъ, пар. Црничкій.
Обретко Томићъ, пис. кап. Печкогъ.
Пгнянъ Павловъ, пар. вел. Селскіи и Економъ М. Заове.
Павле Богдановићъ, кап. Речкій.
Павле Іовановићъ, пар. Изворичкій.
Пантеліє Деспотовићъ, пар. вел. Градишкій.
Пантеліє Янковићъ, намѣст. и пар. Рабровскій.
Пера Протићъ, трг. изъ Рама.
Петаръ Белодедићъ, намѣст. и пар. Нересничкій.
Петаръ Милосавлѣвићъ, кап. Моравскій.
Петаръ Михайловићъ, пар. Ливадичкій.
Петаръ Петровићъ, пар. Думнаничкій.
Петаръ Поповићъ, ђаконъ и учитель Каменовскій.
Петаръ Поповићъ, скелеція Моравскій.
Петаръ Станоєвићъ, пар. Крушевачкій.
Петаръ Стойковићъ, скелеція Рамскій.

— ❖ —

Поликроніє Поповићъ, Еромонахъ М. Горњака.
Радосавъ Тіомировићъ, капет. Рамскій.
Спасоє Михайловићъ, пар. Шетоньскій.
Спиридонъ Радивоєвићъ, пар. Кушелѣвскій.
Станко Поповићъ, пис. кап. Млавск.
Станиславъ Стефановићъ, Членъ Суда.
Станоє Миленковићъ, полицай Пожарев.
Станоє Стойловићъ, подруч. Млавскій.
Стеванъ Богоєвићъ, писаръ Суда.
Стеванъ Євтићъ, предсѣдат. суда.
Стеванъ Илићъ, скелеція Дубравичкій.
Стеванъ Максимовићъ, учит. I. кл. у Пожар.
Стевань Миленковићъ, меанція Пожар.
Стеванъ Михайловићъ, пар. Породинскій
Стеванъ Обрштаровићъ, писаръ суда.
Стеванъ Поповићъ, пар. Кличевачкій.
Стеванъ Катићъ, капет. Печкій.
Стойко Димитрієвићъ, практ у суду.
Стойко Ђорићъ. трг. изъ Смольинца.
Стоићъ Подручникъ, кап. Рамске.
Стоићъ Станковићъ, ђаконъ и учитель Вуковачкій.
Стоянъ Илићъ, пар. вел. Градишкій.
Стоянъ Радивоєвићъ, пар. Провскій.
Страинъ Петровићъ, пар. Горньо-Крушев.
Тома Протићъ, пар. Смолиьначкій.
Тривунъ Янковићъ, пар. Чешльобарскій.
Трифунъ Максимовићъ, пар. Свинярскій.
Янко Галканъ, парохъ Тополовничкій.
Янко Павловићъ. пис. кап. Речкогъ.
Яковъ Петровићъ, пар. Марянскій.
Ђирко Євтимієвићъ, пар. Лучичкій.
Ђорђе Вучковићъ, пис. капет. Рамскогъ.
Ђорђе Катићъ, Дуђанція.
Ђорђе Младеновићъ, Скелеція Ливадичкій.
Ђорђе Протићъ, трг. изъ Рама.
Ђорђіє Живковићъ, учителъ Кнежачкій.
Ђорђіє Илићъ, пар. Божевачкій.
Ђорђіє Спасоєвићъ, кметъ Варошкій.

Пожега.

Господа:

Висаріонъ Игуманъ М. Клисуре.

— ❧ —

Вукосавъ Арсенієвићъ, Шумаръ.
Іованъ Мићићъ, Сердаръ Руянскій.
Іованъ Смиљанићъ, практикантъ Суда.
Манойло Дамјановићъ, прота на Гразу.
Марко Смиљанићъ, прота у Любишу.
Милутинъ Будимировићъ, учитель у Пож.
Міяйло Іовановићъ, прота у Чечини.
Наумъ Големовићъ, полицай
Никола Новаковићъ. подруч. кап Црногорс.
Никола Обрадовићъ, прота у Субѣлу.
Павле Стойковићъ, Чл. Суда.
Павле Штуле кап. Црногорскій.
Петроніє Перишићъ, кап. Доитскій.
Стефанъ Вилинићъ, Чл. Суда.
Стефанъ Груићъ, писаръ Суда.
Стефанъ Радуловићъ, чл. Суда.
Симо Яковићъ, кап. Моравичкій.
Тома Радовићъ, подручникъ Руянскій.
Филипъ Радуловићъ, прота у Милићеву селу.
Янићіє Боранићъ Игуманъ М. Годовика.

Господа: **Пояна (у Влашкой.)**

Ангелъ Теодоровићъ, трг. у Кралѣву.
Атанасіє Милановићъ, професоръ у Кралѣву.
Браћа Любићи трговцы у Кралѣву.
Вуле Стойчевићъ, бояція.
Гаврилъ Ћиборовићъ, трг. у Кралѣву.
Кенчо Константинъ Теодоровићъ,
Митранко Малићъ, професоръ у Кралѣву.
Настасъ Икономовићъ, рођенъ у Селенику трг. у Пояни.
Стефанъ Пазарацъ, Княжескій надзиратель мошіє.
Стоянъ Стефановићъ, пар. у Пояни.
Ђорђе Хаџи Тома Пешаковићъ, одъ славено-булгарскогъ племена изъ Кралѣва и любитель муза.

Прієльина.

Г. Илія Поповићъ, Членъ Суда Народнотъ.

Господа: **Ражань.**

Алекса Милосављевићъ, помоћ. пис. у суду.
Анта Шљивићъ, подруч. кап. Параћ.

— ❧ —

Анђелко Вучетићъ, пар. Планскій.
Атанасіє Іовановићъ, пар. Алекс.
Димитріє Іовановићъ, пар. Ражањскій.
Живадинъ Іовановићъ, пар. Дреновачкій
Иванъ Трифуновићъ, членъ суда.
Илія Крагићъ, пар. Сколичкій.
Іова Вельковићъ, капет. Параћинскій.
Іованъ Н. учитель Алексиначкій.
Іванъ Поповићъ, пар. Поповачкій.
Іованъ Стевановићъ, управ. М. Св. Петра.
Іованъ Туцаковићъ, пис. кап. Парађ.
Іованъ Янковићъ, настойникъ Алексинач.
Лазаръ Протићъ, пар. Параћинскій.
Манойло Іцвановићъ, пар. Алексинач.
Марко Живковићъ, пар. Мозговачкій.
Марко Янковићъ, пар. Послонскій.
Мата Бранковићъ, пар. Радошевачкій.
Матей Милићевићъ, прота Ћићинскій.
Матія Христићъ управ. контумаца Алекс.
Милета Бранковићъ пар. Витоєвачкій.
Милета Тодоровићъ, пар. Сталаћкій.
Милованъ Еремићъ, пар. Горньо-Мутничкій.
Милойко Петровићъ, пар. Давидовачкій.
Милосавъ Михайловићъ, прота Параћин.
Милутинъ Остоићъ. пис. ђумр. на Тешицы.
Мита Вельковићъ, пис. кап. Ражань.
Михайло Вельковићъ, прота Косієвачкій.
Мијйло Бральинацъ пис. ђумрук. на Яняовой Клисури.
Младенъ Стойковићъ, писаръ суда.
Несторъ Живковићъ, пис. кап. Алекс.
Неша Булюгбаша на Уланицы.
Неша Стойковићъ, полицай у Ражню.
Огнянъ Ристићъ, пар. Видовачкій.
Петаръ Радосављевићъ, полицай у Параћ.
Радосавъ Петровићъ, учитель Параћ.
Рая Петковићъ, Членъ суда.
Сава Петровићъ, архим, св. Романа.
Самуилъ Еромонахъ намѣст. св. Стевана.
Сима Протићъ, пар. Дольно-Мутничкій.
Стеванъ Миайловићъ главный ђумрукція у Алексинцу.
Стеванъ поповићъ, пар. Параћинскій.

— ❋ —

Стевань Поповићъ. пар. Алексиначкій.
Стоянъ Вельковићъ, кнезъ вар. у Парађ.
Стоянъ Іовановићъ. членъ суда.
Стоянъ Петровићъ, кап. Ражаньскій.
Стоянъ Райковићъ, пар. Ражаньскій.
Стоянъ Тодоровићъ, полицай у Алексин.
Стоянъ Янковићъ, пар. Ћићевачкій.

Рогачица.

Господа:

Антоніе Міяйловићъ, учитель Букович.
Василіе Лазаревићъ пар. Волѣвачкій.
Васо Марковићъ, пар. Грчићкій.
Веса Милосављевићъ, пар. Бесаровачкій.
Вуко Вукосављевићъ, пар. Яклянскій.
Димитріе Алексићъ, пар. Дубскій.
Димитріе Илићъ, ђумрукція на Сикирићу.
Димитріе Пан. Радоевићъ, писаръ кап. Рачан.
Димитріе Предићъ, писаръ суда.
Добривой Стевановићъ, ђумрукція на Любовићи.
Захарія Митровићъ, пар. Своедрушкій.
Іосифъ Димитріевићъ, свештеникъ.
Лазаръ Ђурићъ, пар. Селеничкій.
Максимъ Іовановићъ, пар. Чуковач.
Максимъ Крсмановићъ, пар. Царинач.
Марко Іовановићъ, прота Буковачкій.
Мелентіе Радовановићъ, Еромонахъ и пар. Заглавскій.
Милутинъ Урошевићъ, членъ суда.
Миња Воићъ, членъ суда.
Міяйло Гомићъ, Еромонахъ.
Мойсей Іовановићъ, архимандритъ Рачанскій.
Ненадъ Васићъ, кап. Буковачкій.
Пано Радоевићъ, кап. Рачанскій.
Ранко Богдановићъ, пар. Зарошкій.
Стеванъ Дамяновићъ, пар. Стрмовскій.
Танасія Васићъ, пис. кап. Буковач.
Теодосіе Обрадиновићъ, подр. кап. Рачанск.
Ђеканъ Янковићъ, подруч. кап. Буков.

Сарaево.

Господа:

Лука Филиповићъ, трговацъ.
Лаза Кулунцићъ, трг. изъ Лієвна.

— ❖❖❖ —

Паво Лалићъ, парохъ Пазарићкій.
Ристо Тузлићъ, трг.

Господа: **Свилаєнацъ.**

Анто Степановићъ, надзиратель ћупрійскій.
Богосавъ Здравковићъ, прота Свилайничкій.
Гаврило Павловићъ, пар. Вириновачкій.
Гаврилэ Поповићъ, пар. Гложанскій.
Глигоріє Стояновићъ, еромонахъ М. Милькова.
Добросавъ Здравковићъ, трговацъ.
Захаріє Завишићъ, учитель. Свилайничкій.
Илія Стефановићъ. пар. Ломничкій.
Исаія Стоишићъ Игуманъ у Манасіи.
Іованъ Здравковићъ, трг.
Іованъ Радосавлєвнћъ. пар. Свилайнич.
Ликогенъ Михайловићъ, еромонахъ Раваничкій.
Мелентіє Гавриловићъ, намѣст. Равапич.
Миланъ Іовановићъ, подруч. Кап.
Миленко Поповићъ, пар. цркве Томићевске.
Милованъ Поповићъ, пар. Прашинач.
Милоє Поповићъ, пар. Витановачкій.
Милойко Поповићъ, пар. Трућевачкій.
Милорадъ Стефановићъ, пар. Гложанскій.
Милосавъ Здравковићъ, Членъ. Суда Народногъ.
Милосавъ Поповићъ, пар. Ломничкій.
Милосавъ Поповићъ, пар. Проштинач.
Милошъ Мильковићъ, пар. Гложанскій.
Милошъ Петровићъ, пар. Грабовачкій.
Милошъ Софронієвићъ, пар. Брестовачкій.
Михаилъ Поповићъ, пар. Гложанскій.
Никаноръ Кнежевићъ, игуманъ Равапич.
Павле Булићъ, писаръ Суда.
Павле Радивоєвићъ, кап. писаръ.
Пантелія Поповићъ, пар. Гложанскій.
Петаръ Илићъ, практик. у Суду.
Петаръ Ђорђевићъ кап. ћупрійскій.
Радивоє Гавриловићъ, пар. Трапоняч.
Радосавъ Іовановићъ, пар. Свилайничкій.
Сава Поповићъ, пар. Вириначкій.
Стаматъ Мигрићъ Чл. Суда.
Стефанъ Станковићъ полицай.

Стойко Мигрићъ практикантъ Суда.
Судъ Окружія Ћупрійскогъ.
Ювстинъ Миливоєвићъ, еромонахъ Раван.
Янко Іовановићъ пар. Войничкій.
Ђорђіе Илићъ, пар. Гложанскій.
Ђора Николићъ, Чл. Суда.

Свилеува.

Г. Лазаръ Теодоровићъ Членъ Суда Народ. попеч. правосудія, и кав. Орд. Св. Владимира IV класе.

Слатина.

Г. Милосавъ Перуничићъ Чл. Суд. Народ.

Господа: Смедерево.

Алекса Петровићъ, трг. Паланач.
Алекса Станоєвићъ, пар. Лозовичкій.
Антоніе Стояновићъ, практикантъ Суда Смедеревскога.
Анђелко Стояновићъ, пар. Коларскій.
Васіліе Поповићъ, парохъ Ацибеговачкій.
Виђентіе Майсторовићъ, пар. Азаньскій.
Вуица Ристићъ, ученикъ у Паланцы.
Гаврилъ Савићъ, пар. Церовачкій.
Глигоріе Янковићъ, пар. Липлянскій.
Димитріе Поповићъ, пар. Крнѣвачкій.
Драгутинъ, парохъ Дубоньскій.
Илія Здравковићъ, пар. Смедеревскій.
Илія Несторовићъ, ученикъ III. классе у Паланцы.
Іованче Вельковићъ, писаръ капетаніе Ясеничке.
Іованъ Милосављевићъ, пар. Селевачкій.
Іованче Спасићъ, капетанъ Подунавскій.
Іованче Спасићъ, полицай Смедеревскій.
Константинъ Богоєвићъ, пар. Марковачкій.
Лазаръ Срдановићъ, пар. Лаповачкій.
Марянъ Поповићъ, пар. Велике Плане.
Матея Крупежевићъ, пар. Вел. Крсне.
Милосавъ Миросављевићъ, пар. Ракиначкій.
Павле Миливоєвићъ, пар. Милошевачкій.
Петаръ Вуличевићъ, членъ Суда Смедеревскога.
Петаръ Іовановићъ, ученикъ у Паланцы.

Пера Николићъ тргов. Паланачкій.
Петаръ Стояновићъ, подручникъ Ясеничкій.
Радивоє Гавриловићъ, Трапонячкій парохъ
Радоица Михайловићъ, ученикъ у Паланцы.
Сава Љотићъ, членъ Суда Смедеревскога.
Сима Банковићъ, членъ Суда Смедеревскога.
Симеонъ Іовановићъ, пар. Осипаоничкій.
Сима Радойковићъ, капетанъ Ясеничкій.
Стоядинъ Димитрієвъ, Поповићъ ученикъ паланачкій.
Стоянъ Здравковићъ, пар. Смедеревскій.
Стефанъ Ђорђевићъ, писаръ капет. Подунав.
Стоянъ Спасићъ, практикантъ Суда Смедеревскога.
Таса Марићъ. подручникъ одунавскій.
Теодосіє Іовановићъ, намѣст. Паланачкій.
Теофанъ Станковићъ, прота Смедеревачкій.
Татомиръ Миловукъ, учитель III. класе у Смедереву.
Цветко Поповићъ, парохъ Глибовачкій.
Ђорђе Томићъ, фишегџія Паланачкій.

Господа:

Студеница.

Марко Аврамовићъ, Ђумругџія на караули кодъ села Милатковића.
Марко Поповићъ.
Іованъ Печеновићъ, писаръ Суда.

Херешћъ.

Г. Марко Хаџи Стойловъ, надзирателъ мошіе Княза Србск.

Цариградъ.

Н. Превосходителство, Господинъ дѣйствит. Статскій Совѣтникъ, полномощный министеръ Н. В. Императора Всероссійскогъ при Порти Оттоманской, кавалѣръ крста свете Анне првогъ степена, свет. Владимира трећегъ степена, и имаюћій медалю за Турскій ратъ, и медалю за безпорочиу двадесеттрегодишню службу, Аполлинарій Петровићъ Бутеневъ.
Н. Высок. Владимиръ Павловићъ Титовъ, Надворный Совѣтникъ, Секретаръ Посланичества, и разны орд. Кавалѣръ.
Н. Святость, Вселенскій Патріархъ Константіє.
Поштен. ГГ. Лазаръ Сорганъ, трг. Капет Крста Видовићъ.

— ❋ —

Алесандеръ Петропуло Народный Депутатъ и Драгоманъ.
Іованъ Антићъ Народный Депутатъ.
Тоша Петровићъ ученикъ восточны єзика.

Господа: **Чачакъ.**

Аксентіє Радисављевићъ, кап. Новосель. пис.
Антоніє Симеоновићъ, членъ Суда.
Атанасіє Ризићъ, помоћ. пис. у Суду.
Василіє Поповићъ, протосинђелъ Г. Епископа.
Василіє Симићъ, секрет. великогъ Сердара Рашскогъ.
Вићентіє Ерићъ, практ. у Суду.
Вукоица Петрашиновићъ, намѣст. мон. Жиче.
Гавро Тешићъ, полицай.
Димитріє Тешићъ, трг.
Илія Поповићъ, намѣст. Драгачев.
Іованъ Деловацъ, калаузъ изъ Балуге.
Іово Бѣлићъ, трг.
Іосифъ Николаєвићъ, єћимъ.
Константинъ Симићъ, писаръ Суда.
Максимъ Янковићъ, изъ Зеока пензіонеръ
Милета Поповићъ, Драгач. кап. писаръ.
Милованъ Недељковићъ, кап. Драгачевач.
Милошъ Тайсићъ, изъ Драгачева.
Мильцо Трифуновићъ, секретаръ великогъ Сердара Раш.
Никола Бѣлићъ, подруч. кап. Трстенич.
Павле Поповићъ, подруч. кап. Трнавск.
Партеніє, намѣст. ман. Троице.
Сава Станоєвићъ, кап. Новосельскій.
Силвестеръ Ристићъ, намѣст. М. Благовѣштенія.
Симеонъ Поповићъ, прота Моравскій.
Симеонъ Прокићъ, капет. Трстеничкій.
Софроніє Пластоня, намѣст. М. Ваведенія.
Спасоє Яковлѣвићъ, подруч. кап. Драгачев.
Стеванъ Ерићъ, капет. Трнавскій.
Стефанъ Калуђеровићъ, трг.
Стефанъ Петровићъ, трг.
Теодоръ Живковићъ, учитель у Чачку.
Тошо Томашевићъ, трг.
Филипъ Тайсићъ, прэдсѣдатель Суда.
Янко Михайловићъ, прота Драгачев.
Ђорђе Гашпаровићъ, учитель у Каран.

— ⁂ —

Господа:

Шабацъ.

Алекса Ристићъ, учитель у Свилеуви.
Арсенъ Нинковићъ, изъ Муратовца.
Васа Враштановићъ изъ Міокуса.
Вуле Глигорієвићъ, капетанъ Мачванскій.
Дамянъ Груићъ, изъ Метлића.
Єремія Живковићъ, кметъ изъ Ноћая.
Живанъ Гератовићъ, подручникъ капетаніє Мачванске.
Живанъ Младеновићъ, кметъ изъ Црнилѣва.
Живанъ Тадићъ, кметъ изъ Поава.
Игнятъ Васићъ, свештеникъ и учитель у Накучани.
Илія Срдановићъ, изъ Прнявора.
Іованъ Бранковићъ, учитель на Ориду.
Іованъ Димитрієвићъ, писаръ капетана Тамнавскогъ.
Іованъ Миловановићъ, подручникъ капетана Посавскогъ.
Іованъ Милосавлѣвићъ, подручникъ капетана Тамнавскогъ.
Іоканъ Павловићъ, прота Поцерскій.
Іованъ Радовановићъ, трговацъ.
Іованъ Тркићъ, трговацъ.
Коста Димитрієвићъ, трговацъ.
Лазаръ Лукићъ, трговацъ изъ Митровице.
Лука Лазаревићъ, членъ Суда.
Манойло Паићъ, изъ Ноћая земльдѣлацъ.
Маринко Радовановићъ, помоћникъ писарскій.
Маринко Боринацъ, трговацъ изъ Заблаћа.
Марко Кустурићъ, изъ Заблаћа.
Марко Лазаревићъ, капетанъ Тамнавскій.
Марко Пантелићъ, полицай.
Милованъ Кустурићъ, писаръ капетана Поцерскогъ.
Миланъ Гавриловићъ, кметъ изъ Румске.
Милисавъ Милисавлѣвићъ, кметъ изъ Бельине.
Марко Станойчевићъ, изъ Букора.
Милованъ Берићъ, прота Мачванскій.
Милошъ Банцыћъ, трговацъ.
Милошъ Остоићъ, арендаторъ касапн., за свога сына Ђорђія.
Митаръ Пантелићъ, парохъ Синошевачкій.
Міяйло Христовићъ, секретаръ великогъ сердара Мачванскогъ.
Нешко Адамовићъ, членъ Суда.
Нешко Драгоєвићъ, трговацъ изъ Криває.
Никола Антоніевићъ, писаръ капетана Мачванскогъ.

— ⁂ —

Никола Илићъ, учитель у Яловику.
Нинко Алимпићъ, трговацъ изъ Накучана.
Павле Перићъ, подручникъ Поцерскій.
Павле Тешићъ, писаръ капетана Посавскогъ.
Павле Ћелићъ, изъ Заблаћа.
Петаръ Шаркићъ, учитель у Шеварицама.
Радивой Милованчевићъ, пракиткантъ Суда.
Радованъ Пантелићъ, учитель у Богатићу.
Сава Поповићъ, писаръ Суда.
Самуилъ Никифоровићъ, парохъ Кривајскій.
Серафимъ, игуманъ М. Петковице.
Серафимъ Марковићъ, игуманъ М. Радовашнице.
Симеонъ Илићъ, прота Шабачкій.
Софроніе Міятовићъ, игуманъ М. Чокешине.
Станко Юришићъ, предсѣдатдль Суда.
Стеванъ Єленићъ, скелеція Шабачкій.
Стеванъ Магазиновићъ, капетанъ Поцерскій.
Стеванъ Шигрићъ, помоћникъ полицајскій.
Стоядинъ Миливоєвићъ, скелеція на Митровицы.
Стоядинъ Обрадовићъ, практикантъ Суда.
Теодоръ Пановићъ, парохъ Бадовиначкій.
Тома Петровићъ, учитель у Глоговцу.
Трифунъ Новаковићъ, парохъ Мрђеновачкій.
Урошъ Марковићъ, практикантъ у Суду.
Христофоръ Поповићъ, учитель I. классе у Шабцу.
Янко Протићъ, прота Тамнавскій.
Ђорђіе Євтимієвићъ, учитель II. классе у Шабцу.
Ђорђіе Лазаревићъ, Провскій.
Ђука Марковићъ, капетанъ Посавскій.

Господа. Ягодина.

Аврамъ Петронієвићъ, представникъ Княжескій и кавалѣръ Св. Владимира, четверте классе.
Аксентіе Илићъ, практикантъ у Суду.
Алекса Живановићъ, учитель.
Анђелко Петровићъ, пис. капетана Темнићк.
Арсеніе Іовановиѣъ, итуманъ Любостиньскій.
Василіе Милосављевићъ, парохъ Катунскій.
Велисавъ Станойловићъ, членъ Суда.
Вучко Яковлѣвићъ, парохъ Конюшкій.

— ❋ —

Гавра Мильковићъ, игуманъ Каменићкій.
Димитріє Іовановићъ, учитель.
Димитріє Поповићъ, парохъ Медвеђскій.
Димитріє Ђорђевићъ, капетанъ Беличкій.
Євремъ Поповићъ, мезулція.
Евстратіє Костићъ, игуманъ М. Іошанице.
Живанъ Поповићъ, парохъ Ягодинскій.
Живко Шокорацъ, капетанъ Левачкій.
Илія, парохъ Силѣвачкій.
Илія Николићъ, полицай.
Іованъ Брацановићъ, парохъ Рилячкій.
Іованъ Нешићъ, парохъ Машкій.
Іованъ Николићъ, секретаръ великогъ сердара Рас.
Іованъ Поповићъ, парохъ Милутовачкій.
Максимъ Миловановићъ, намѣстникъ Калениђкій.
Мелентіє Марковићъ, намѣстникъ.
Миленко Живковићъ, парохъ Драгоцветскій.
Миленко Радойковићъ, капет. Темнићкій
Миленко Тодоровићъ, парохъ Дезничкій.
Милета Радойковићъ, Великій Сердаръ Рассинскій.
Милоє Вукашиновићъ, прота Ягодинскій.
Милоє Станишићъ, подручникъ кап. Темнићке.
Милосавъ Бральинацъ, членъ Суда.
Милосавъ Димитрієвићъ, писаръ полиціе.
Милосавъ Милетићъ, парохъ Ягодинскій.
Милосавъ Поповићъ, парохъ Рибарскій.
Милошъ Поповићъ, парохъ Бенчићкій.
Милутинъ Остоићъ, практикантъ у канц. вел. Сердара.
Мита Тирићъ, членъ Суда.
Міятъ Остоићъ, писаръ кап. Беличкогъ.
Мойсило Петровићъ, учитель Ивковачкій.
Несторъ Поповићъ, пар. Ягодинскій.
Никола Кулунцићъ, практик. у Суду.
Нича Поповићъ, парохъ Любостиньскій.
Павле Мијайловићъ, учитель Белоцрквенскій.
Петаръ Поповићъ, парохъ Дреновачкій.
Петаръ Поповићъ, парохъ Лапиштанскій.
Радивоє Ћирковићъ, парохъ Любавскій.
Радованъ Василіевићъ, пар. Орашкій.
Радомиръ Іовановићъ, подручникъ Беличкій.
Риста Поповићъ, пар. Рековачкій.

— ❖❖❖ —

Сава Ивановићъ, пис. кап. Левачкогъ.
Сава Рашковићъ, пар. Сабиначкій.
Сима Зарићъ, пар. Секуричкій
Сима Малетићъ, пар. Полянскій.
Стеванъ Андреићъ, терзія.
Стеванъ Араницкій, писаръ Суда.
Стеванъ Белый, учитель Коморанскій.
Стоянъ Милићевићъ, прота Темничкій.
Танасіє Поповићъ, парохъ Трешњевичкій.
Тодоръ Стояновићъ, мезулція.
Янко Димитрієвићъ, парохъ Обрежскій.

КОПИЈА САДУ

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ
РПСф 128
1835. 1